

ORIGINALAS

ŠALČININKŲ R. VIETOS VEIKLOS GRUPĖ

ŠALČININKŲ RAJONO KAIMO VIETOVIŲ PLĖTROS STRATEGIJA

ĮGYVENDINAMA PAGAL LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2007-2013 METŲ
PROGRAMOS KRYPTĮ „LEADER METODO ĮGYVENDINIMAS“

ŠALČININKAI – 2009

TURINYS

<u>IVADAS.....</u>	<u>4</u>
<u>NAUDOJAMOS SANTRUMPOS IR BENDRIEJI APIBRĖŽIMAI.....</u>	<u>7</u>
<u>I. ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS IR JOS VEIKLOS ORGANIZAVIMO APRAŠYMAS.....</u>	<u>9</u>
1.1. TRUMPA VVG KŪRIMOSI ISTORIJA, VVG MISIJA.....	9
1.2. ATSTOVAVIMAS VVG TERITORIJOJE VEIKIANČIOMS KAIMO BENDRUOMENĖMS, SOCIALINIAMS IR KITIEMS PARTNERIAMS BEI JU ASOCIACIJOMS, VIETOS VALDŽIAI IR VERSLUI.....	10
1.3. VVG STRUKTŪRA, NARIU FUNKCIJOS BEI JU SUDERINAMUMAS SU VVG VEIKLA.....	15
1.4. SPRENDIMŲ PRIĖMIMO VVG PROCEDŪROS, GALIMŲ INTERESŲ KONFLIKTŲ SPRENDIMO BŪDAI.....	17
1.5. VIETOS VEIKLOS GRUPĖS NARIŲ TEISĖS IR PAREIGOS, PRIĖMIMO Į VVG, IŠSTOJIMO IR PAŠALINIMO IŠ JOS TVARKOS APRAŠYMAS	19
1.6. INFORMACIJOS APIE VVG VEIKLĄ SKLAIDA, TAIKYTI IR PLANUOJAMI TAIKYTI GYVENTOJŲ AKTYVINIMO BŪDAI, KONSULTACIJŲ GALIMIEMS VIETOS PROJEKTŲ PARAIŠKŲ TEIKĖJAMS TEIKIMO TVARKA.....	20
1.7. VVG (KAIP JURIDINIO ASMENS) IR VVG NARIŲ KOMPETENCIJA, GEBĖJIMAI IR PATIRTIS PROJEKTŲ ADMINISTRAVIMO, FINANSŲ VALDYMO, BENDRADARBIAVIMO SRITYSE.....	20
1.8. VVG NARIŲ DALYVAVIMAS STRATEGIJOS RENGIMO PROCESU	21
1.9. VVG TERITORIJOS KAIMO PLĖTROS DALYVIŲ DALYVAVIMAS RENGIANČIOJE STRATEGIJA, KONSULTAVIMASIS DĖL STRATEGINIŲ NUOSTATŲ	24
1.10. VVG IGYVENDINTI IR PLANUOJAMI VEIKSMŲ, SIEKIANČIŲ IŠTRAUKTI SOCIALIAI PAŽEIDŽIAMUS IR ATSKIRTUS VVG TERITORIJOS GYVENTOJUS Į KAIMO PLĖTROS PROCESUS.....	24
1.11. VVG VEIKLOS TINKLE APRAŠYMAS.....	25
1.12. VVG KETINIMŲ BENDRADARBIAVIMO APRAŠYMAS.....	25
<u>II. ŠALČININKŲ R. VVG TERITORIJOS SITUACIJOS IR GYVENTOJŲ POREIKIŲ ANALIZĖS APRAŠYMAS.....</u>	<u>26</u>
2.1. ŠALČININKŲ R. VVG TERITORIJOS VIENTISUMO EKONOMINĖ, SOCIALINĖ IR FIZINĖ (GEOGRAFINĖ) PRASME APRAŠYMAS	26
2.2. ŠALČININKŲ RAJONO SOCIALINĖS, EKONOMINĖS, APLINKOSAUGINĖS SITUACIJOS ANALIZĖ	28
2.2.1. Bendra geografinė ir demografinė padėtis.....	28
2.2.2. Ekonominė rajono situacija.....	36
2.2.3. Infrastruktūra ir aplinkos apsauga.....	51
2.2.4. Viešos paslaugos.....	58
2.3. ŠALČININKŲ RAJONO KAIMO GYVENTOJŲ POREIKIŲ ANALIZĖ	68
2.4. ŠALČININKŲ RAJONO SITUACIJOS SSGG ANALIZĖ	78
<u>III. ŠALČININKŲ R. VVG TERITORIJOS PLĖTROS VIZIJA, PRIORITETAI, PRIEMONĖS IR VEIKLOS SRITYS.....</u>	<u>81</u>
3.1. ŠALČININKŲ RAJONO KAIMO VIETŲ PLĖTROS VIZIJA.....	81
3.2. STRATEGINIŲ PLĖTROS PRIORITETŲ NUSTATYMAS.....	81
3.3. PRIORITETŲ, TIKSLŲ IR PRIEMONIŲ APRAŠYMAS.....	85
<i>i prioritetas. patrauklios gyventi kaimo aplinkos kūrimas.....</i>	<i>85</i>
1.1 priemonė. kaimo atnaujinimas ir plėtra (priemonės kodas – 322).....	88
<i>ii prioritetas. kaimo gyventojų aktyvinimas, skatinant bendruomeniškumą ir verslumą.....</i>	<i>94</i>
2.1. priemonė. bendruomenių iniciatyvų skatinimas ir rėmimas.....	97
2.2. priemonė. jaunimo aktyvumo skatinimas	101
2.3. priemonė. kaimo gyventojų verslumo skatinimas	105

<u>IV. ŠALČININKŲ R. VVG VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO PLANAS.....</u>	<u>109</u>
4.1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO ETAPAI IR JU APRAŠYMAS.....	109
4.2. STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO FINANSINIS PLANAS	130
4.3. STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪROS BEI VERTINIMO SISTEMA.....	131
<u>V. ŠALČININKŲ R. VVG VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS NAUJOVIŠKUMAS, DAUGIASEKTORIŠKUMAS</u>	<u>135</u>
<u>VI. STRATEGIJOS ATITIKTIS EB HORIZONTALIOSIOMS SRITIMS</u>	<u>136</u>
<u>VII. STRATEGIJOS SUDERINAMUMAS IR PAPILDOMUMAS KITIEMS STRATEGINIAMS DOKUMENTAMS</u>	<u>138</u>
7.1. ŠALČININKŲ R. VVG KAIMO VIETŲ PLĖTROS STRATEGIJOS ATITIKTIS NACIONALINIAMS IR SAVIVALDOS STRATEGINIAMS PLANAVIMO DOKUMENTAMS.....	138
7.2. KAIMO VIETŲ PLĖTROS STRATEGIJOS SUDERINAMUMAS SU PROGRAMOMIS, FINANSUOJAMOMIS IŠ ES STRUKTŪRINIŲ FONDŲ IR PAPILDOMUMAS JOMS.....	140
<u>VIII. PLANUOJAMI KAIMO VIETŲ PLĖTROS STRATEGIJOS VIEŠINIMO VEIKSMAI</u>	<u>143</u>
<u>PRIEDA I.....</u>	<u>144</u>
1 PRIEDAS. ŠALČININKŲ R. VVG ATSTOVAUJAMOS TERITORIJOS ŽEMĖLAPIS.....	145
2 PRIEDAS. ŠALČININKŲ R. VVG VALDYBA.....	146
3 PRIEDAS.	147
VVG NARIŲ DALYVAVIMA STRATEGIJOS RENGIMO PROCESU PAGRINDŽIANTYS DOKUMENTAI.....	147
(VVG SUSIRINKIMU PROTOKOLAI).....	147
4 PRIEDAS.	169
VVG VALDYBOS NARIŲ PRITARIMAS STRATEGIJAI.....	169
5 PRIEDAS.	171
VVG TERITORIJOJE REGISTRUOTŲ KAIMO BENDRUOMENIŲ PRITARIMAS STRATEGIJAI.....	171
6 PRIEDAS.	173
KONSULTAVIMOSI SU SOCIALINIAIS-EKONOMINIAIS PARTNERIAIS PROCESU (PRINCIPA „IŠ APAČIOS Į VIRŠŲ“) PAGRINDŽIANTYS DOKUMENTAI.....	173

IVADAS

Pagrindinis VVG pasirinktas strateginis tikslas – gerinti Šalčininkų rajono kaimo žmonių gyvenimo kokybę.

Siekdama užsibrėžto tikslo, Šalčininkų r. Vietos veiklos grupė jau turi įgijusi nemenką patirtį:

- parengta ir per bendruomenių projektus įgyvendinta Skurdo ir socialinės atskirties kaimo vietovėse mažinimo strategija (2001–2003 m.);
- parengta ir sėkmingai įgyvendinta Bandomoji integruota kaimo plėtros strategija (2006–2008 m.).

Pristatoma Šalčininkų r. Vietos veiklos grupės naujai parengta Šalčininkų rajono kaimo vietovių plėtros strategija nuosekliai tęsia naujo požiūrio į kaimo plėtrą įgyvendinimą, stiprinant partnerystę tarp visų vietos organizacijų, aktyvinant kaimo bendruomenes ir įtraukiant jas į socialinės ekonominės plėtros procesus.

Strategijoje siekiama integruotos ir subalansuotos įvairių sektorių plėtros. Dauguma VVG numatytų veiksmų bus įgyvendinti pirmą kartą įvairiose kaimo vietovėse, todėl svarbus šios strategijos bruožas – jos naujoviškumas.

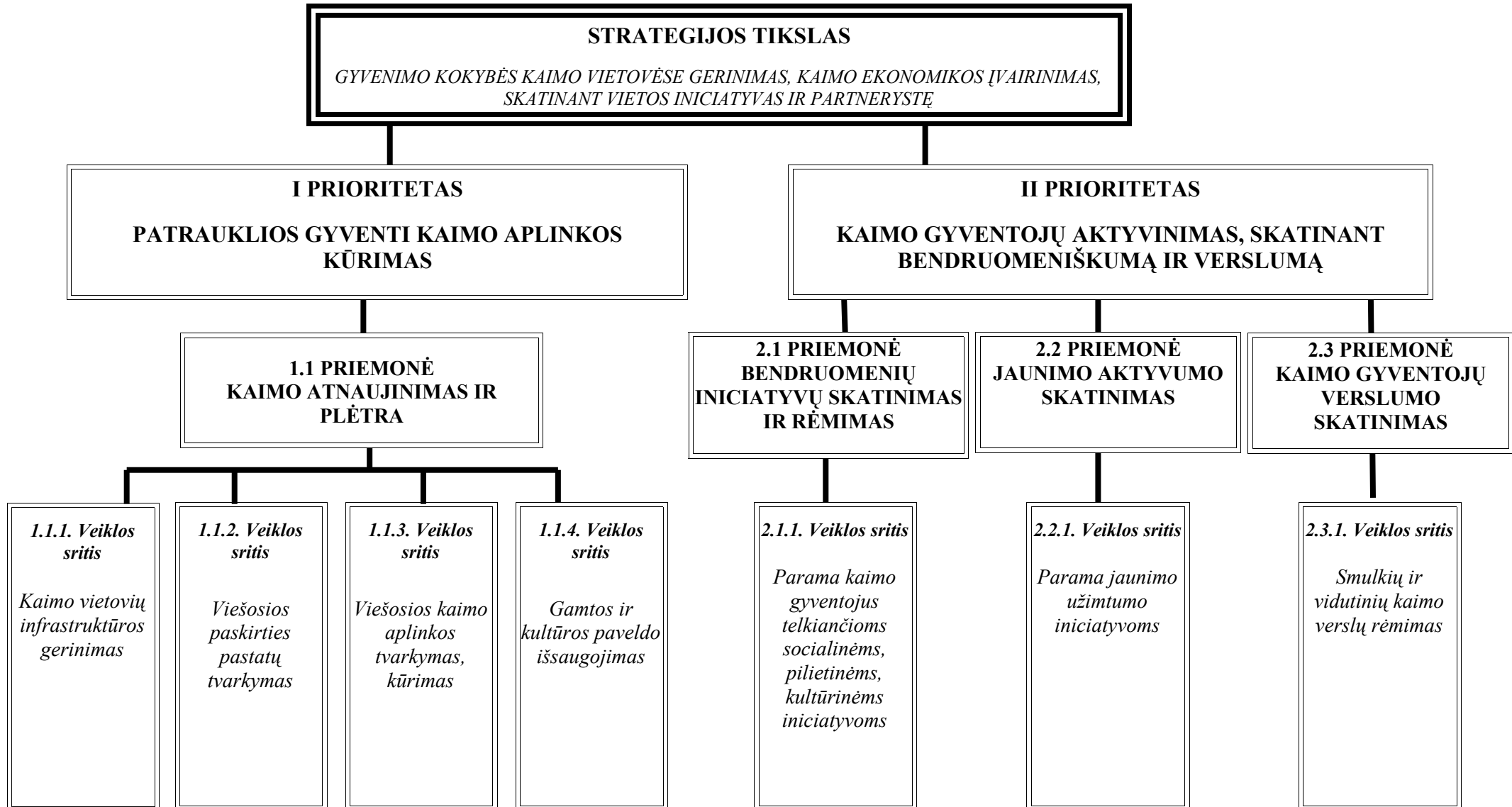
Šios vietos plėtros strategijos dokumentas atspindi VVG narių beveik pusės metų intensyvaus darbo rezultatus. Parengta vietos plėtros strategija pagrįsta kaimo gyventojų poreikiais, išsiaiškintais atlikus rajono socialinės, ekonominės, aplinkosauginės situacijos bei kaimo gyventojų poreikių analizę. Remdamasi surinkta informacija, VVG atliko rajono stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (SSGG) analizę ir išskyrė strategines plėtros sritis.

Įvertinusi savo įtakos galimybes ir *LEADER* metodo paramos dydį, VVG nusprendė pasirinkti tokius du pagrindinius strateginius prioritetus:

1. *Patrauklios gyventi kaimo aplinkos kūrimas;*
2. *Kaimo gyventojų aktyvinimas, skatinant bendruomeniškumą ir verslumą*

Nustačius prioritetus buvo pasirinkti strateginiai tikslai ir jų įgyvendinimo priemonės (žr. 0.1. pav.).

0.1. PAV. BENDROJI ŠALČININKŲ R. VVG KAIMO PLĖTROS STRATEGIJOS SCHEMA

Šalčininkų rajono VVG parengtas atstovaujamos teritorijos vietos plėtros strategijos dokumentas susideda iš 8 pagrindinių dalių, kurios išdėstytos tokia tvarka:

- I skyriuje pateikiama informacija apie VVG kūrimąsi, jos sudėtį ir veiklą. Aprašoma VVG misija, turima patirtis, jos bendradarbiavimas su kitomis VVG;
- II skyriuje aprašoma Šalčininkų rajono socialinė, ekonominė, aplinkosauginė situacija ir gyventojų poreikių tyrimo rezultatai, apibendrinami ir analizuojami surinkti statistiniai ir gyventojų poreikių tyrimo duomenys (SSGG analizė);
- III skyriuje pateikiama VVG teritorijos plėtros vizija, aprašomi ir pagrindžiami numatyti strateginiai prioritetai ir jų tikslai, apibūdinamos įgyvendinimo priemonės bei veiklos sritys;
- IV skyriuje išdėstytas Šalčininkų r. VVG kaimo vietovių plėtros strategijos įgyvendinimo planas: aprašomi strategijos įgyvendinimo etapai, pagrindžiamas finansinis planas, numatomas strategijos įgyvendinimo priežiūros bei vertinimo sistema;
- V skyriuje aprašomas vietos plėtros strategijos naujoviškumas, daugiasektoriškumas;
- VI skyriuje pagrindžiamas vietos plėtros strategijos atitiktis ES horizontaliosioms sritims;
- VII skyriuje nusakomas vietos plėtros strategijos suderinamumas ir papildomumas nacionaliniams ir savivaldos strateginiams planavimo dokumentams bei ES finansuojamoms programoms;
- VIII skyriuje aprašomi Šalčininkų r. VVG planuojami vietos plėtros strategijos viešinimo veiksmai.

NAUDOJAMOS SANTRUMPOS IR BENDRIEJI APIBRĖŽIMAI

SANTRUMPOS

Administravimo taisyklės – vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos krypties „LEADER metodo įgyvendinimas“ priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“, administravimo taisyklės.

EB – Europos Bendrija.

ES – Europos Sąjunga.

EŽŪFKP – Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai.

KDTS – NMA Kontrolės departamento teritorinis skyrius.

KPP – Lietuvos Kaimo plėtros 2007-2013 metų programa.

Ministerija – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.

NMA – Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos.

Strategija – VVG parengta vietos plėtros strategija.

BENDRIEJI APIBRĖŽIMAI

Bendrosios išlaidos – atlyginimas inžinieriams, architektams, konsultantams ir ekspertams, konsultuojantiems techniniais, technologiniais, ekonominiais ir organizaciniais vietos projekto rengimo ir įgyvendinimo klausimais, kai tokios paslaugos nėra tęstinė ar periodinė veikla, susijusi su pareiškėjo įprastine veikla ir išlaidomis, taip pat statinio projekto rengimo (įskaitant ekspertizę) išlaidos, projekto techninio tyrimo, patentų ir licencijų įsigijimo išlaidos, intelektinė veikla.

Kaimo bendruomenė – kaimo vietovės gyventojai, siejami bendrų gyvenimo kaimynystėje poreikių ir interesų. Kaimo bendruomenė, siekianti gauti finansinę paramą turi būti įregistruota Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo (Žin., 2004, Nr. 25-745) arba Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo (Žin., 1996, Nr. 68-1633; 2004, Nr. 25-752) nustatyta tvarka.

Kaimo gyventojas – fizinis asmuo, kuris ne mažiau kaip 2 metus iki paramos paraiškos pateikimo nuolatinę gyvenamąją vietą deklaruoja kaimo vietovėje ir yra įregistravęs žemės ūkio valdą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre³.

Kaimo vietovė – kaimas, miestelis ar miestas, kurio gyventojų skaičius neviršija 6 tūkst. išskyrus savivaldybės centrą, jei priemonės aprašyme ar jos įgyvendinimo taisyklėse nenustatyta kitaip.

Mikroįmonė – įmonė, kurioje dirba mažiau kaip 10 samdomų darbuotojų ir kurios metinė apyvarta ir (arba) bendras metinis balansas neviršija 2 mln. EUR.

Naujų statinių statyba, statinių rekonstravimas – veikla, kurią apibrėžia Lietuvos Respublikos statybos įstatymas, kai ji yra sudedamoji projekto dalis.

Paramos gavėjas – operatorius, asmuo, viešoji arba privati įmonė, atsakinga už operacijų įgyvendinimą ar paramos gavimą.

Paramos paraiška – nustatytos formos dokumentas, kurį turi užpildyti ir pateikti pareiškėjas, siekiantis gauti paramą.

Pareiškėjas – asmuo, nustatyta tvarka pateikęs užpildytą paraišką paramai gauti.

Patikra vietoje – Agentūros darbuotojų atliekamas fizinis ir administracinis pareiškėjo ar paramos gavėjo paramos paraiškoje, mokėjimo prašyme ar projekto įgyvendinimo ataskaitoje pateiktų duomenų ir dokumentų patikrinimas projekto įgyvendinimo vietoje.

Projektas – visuma dokumentų, kuriuose nurodomi verslo plane (projekto apraše) numatyti veiksmai, pagrįsti paramos paraiškoje, jos prieduose ir tam tikrose duomenų bazėse esama informacija, ir pinigų suma numatytiems projekto tikslams pasiekti.

Projekto įgyvendinimo laikotarpis – laikotarpis nuo paraiškos užregistravimo Agentūroje datos iki paskutinio mokėjimo prašymo pateikimo Agentūrai datos.

Tinkamumo kriterijus – požymis, pagal kurį nustatomas pareiškėjo tinkamumas gauti paramą

Tradicinis amatas – individuali ar kolektyvinė veikla, pagrįsta iš kartos į kartą perduodama patirtimi ir specialiais įgūdžiais, skirta kurti ir realizuoti tautinio paveldo produktus¹.

Tradicinių amatų centras – viešasis arba privatus juridinis asmuo, propaguojantis ir vystantis tradicinius amatus, nustatytus pagal nacionalinę teisę.

Vietos projekto vykdytojas – pareiškėjas, kuris, pateikęs vietos projekto paraišką, gauna arba yra gavęs lėšų vietos projektui įgyvendinti.

Vietos valdžios atstovas – VVG teritorijoje veikiančios savivaldybės tarybos skirtas atstovas – savivaldybės tarybos narys arba administracijos direktoriaus skirtas savivaldybės administracijos darbuotojas, VVG valdymo organe, turinčiame sprendimų priėmimo teisę, atstovaujantis jį skyrusios savivaldybės interesams.

Vietos veiklos grupė (VVG) – ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio valdymo organas, turintis sprendimų priėmimo teisę, atstovauja įvairių kaimo gyventojų grupių interesams, t. y. ne mažiau kaip 50 proc. valdymo organų narių sudaro kaimo bendruomenių, socialinių ir kitų partnerių bei jų asociacijų atstovai, iki 25 proc. – verslo atstovai ir iki 25 proc. – vietos valdžios atstovai.

VVG teritorija – kaimo vietovė, kurios bendras gyventojų skaičius yra nuo 5 tūkst. iki 150 tūkst., įskaitant mažus miestelius, taip pat miestus, kurių gyventojų skaičius neviršija 6 tūkst.

¹ Kol nėra patvirtintos tradicinio paveldo produktų, įskaitant tradicinius amatus, sertifikavimo tvarkos, tradiciniais amatais laikomi amatai, įtraukti į Tradicinių amatų ir verslų sąrašą, pavirtintą Etninės kultūros globos tarybos 2004 m. gegužės 26 d. nutarimu Nr. TN-5 (Žin., 2004, Nr. 97-3622).

I. ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS IR JOS VEIKLOS ORGANIZAVIMO APRAŠYMAS

1.1. TRUMPA VVG KŪRIMOSI ISTORIJA, VVG MISIJA

Šalčininkų r. VVG susikūrimą paskatino 2001–2003 m. Lietuvoje vykdyta Baltijos šalių kaimo bendruomenių partnerystės programa (KBPP). Šios programos rėmuose Lietuvoje buvo išbandomas *LEADER* modelis, kurį įgyvendinant 2001 m. Šalčininkų r. buvo įkurta Partnerystės grupė. Šalčininkų r. Partnerystės grupėje, pagal atitikimą VVG reikalavimams, buvo atstovaujami įvairūs sektoriai: vietos bei centrinė valdžia, verslas ir kaimo bendruomenės bei kitos NVO. Partnerystės grupės tikslas buvo parengti ir įgyvendinti integruotą vietos plėtros strategiją, nukreiptą į kaimo gyventojų skurdo ir socialinės atskirties mažinimą.

Šalčininkų r. Partnerystės grupės veikla buvo sėkminga – ji parengė integruotą kaimo plėtros strategiją, suaktyvino kaimo gyventojus, per bendruomenių ir kitų vietos organizacijų projektus įgyvendino kaimo gyventojų skurdo ir socialinės atskirties mažinimo strategiją.

Naujų vietos plėtros principų praktiškas įgyvendinimas pasirodė esąs veiksmingas, todėl Partnerystės grupė, įgijusi naują patirtį ir žinias, nusprendė tęsti ir plėsti savo veiklą.

2003 m. gruodžio mėn. *LEADER+* priemonės įgyvendinimo iniciatyvinės grupė, susikūrusi Šalčininkų r. Partnerystės grupės pagrindu, suorganizavo 3 informacinius susitikimus savivaldybėje ir kaimiškose seniūnijose. Į juos buvo pakviesti ir aktyviai dalyvavo bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų, vietos valdžios atstovai ir kaimo verslininkai. Informacinių seminarų dalyviai buvo supažindinti su *LEADER+* priemone, Europos Sąjungos struktūrinių fondų projektų įgyvendinimo galimybėmis, aptarė Šalčininkų r. Partnerystės grupės sėkmingai įgyvendintos Kaimo bendruomenių partnerystės programos rezultatus. Iniciatyvinės grupės nariai apėmė visas rajone esančias kaimo bendruomenių organizacijas, individualiai bendravo su kitų kaimo plėtrą įtakojančių organizacijų vadovais. Šių susitikimų metu vyko konsultacijos dėl bendrų tikslų ir uždavinių, įgyvendinant *LEADER+* priemonę.

Susitikimų dalyviai teigiamai įvertino KBPP ir *LEADER+* iniciatyvų svarbą Šalčininkų kaimo vietovių plėtrai ir įsipareigojo deleguoti savo atstovus į Šalčininkų r. VVG.

2003 m. gruodžio 30 d. savivaldybės administracijos salėje įvyko steigiamasis Šalčininkų r. VVG susirinkimas. Steigiamąjį aktą pasirašė 24 organizacijų atstovai.

2004 m. balandžio mėn. buvo galutinai suformuota Šalčininkų r. Vietos veiklos grupė. VVG nusprendė rengti integruotą bandomąją Šalčininkų r. kaimo vietovių vietos plėtros

strategiją, pasirinkusi strategijos rengimo kryptį „Gyvenimo kokybės kaimo vietovėse gerinimas“ ir pateikė paraišką Nacionalinei mokėjimo agentūrai.

Šalčininkų r. Vietos veiklos grupės parengta bandomoji integruota kaimo vietovių plėtros strategija LEADER+ priemonei įgyvendinti Žemės ūkio ministerijos organizuotame konkurse buvo pripažinta tinkama ir jos įgyvendinimui buvo skirta 508 817,00 Lt pagal projektą „Šalčininkų rajono bandomosios integruotos kaimo vietovių plėtros strategijos įgyvendinimas“ Nr. BPD2004-EZUOGF-4.6.2-04-06/0/0001. Ši strategija yra sėkmingai įgyvendinta – finansuoti 36 vietos projektai.

2009 m. spalio 20 d. įvykusiame Šalčininkų r. VVG visuotiniame narių susirinkime, buvo patvirtinta nauja VVG įstatų redakcija (protokolas Nr.49) ir VVG valdybos sudėtis.

Atsinaujinusi Šalčininkų r. VVG valdyba nusprendė rengti naują strategiją LEADER metodui įgyvendinti 2007–2013 metų laikotarpiu ir apibrėžė savo misiją.

Šalčininkų r. Vietos veiklos grupės MISIJA

Šalčininkų r. vietos veiklos grupė, atstovaudama visoms kaimo plėtrai neabejingoms vietos organizacijoms, bendromis pastangomis ieško efektyvių gyvenimo kokybės kaimo vietovėse gerinimo būdų. Panaudodami savo kompetenciją ir remdami kaimo bendruomenių iniciatyvas, siekiame:

- *surasti naujoviškus ir kiekvienam prieinamus būdus, aktyvinant kaimo žmones, stiprinant jų bendruomeniškumą ir verslumą;*
- *įgyvendinant partnerystės principus, kurti patrauklią gyventi kaimo aplinką.*

1.2. ATSTOVAVIMAS VVG TERITORIJOJE VEIKIANČIOMS KAIMO BENDRUOMENĖMS, SOCIALINIAMS IR KITIEMS PARTNERIAMS BEI JŲ ASOCIACIJOMS, VIETOS VALDŽIAI IR VERSLUI

Visuomeninė organizacija „Šalčininkų rajono vietos veiklos grupė“ vienija 29 narius.

Šalčininkų r. VVG pirmininkas – J. Rybak, pirmininko pavaduotojas A. Bandalevič.

Šalčininkų r. VVG išrinktas, sprendimų priėmimo teisę turintis valdymo organas – VVG valdyba – atstovauja įvairių kaimo gyventojų interesams. VVG valdybą sudaro 12 narių, iš kurių 6 nariai (50 proc.) atstovauja kaimo bendruomenėms, socialiniams ir kitiems partneriams bei jų asociacijoms, 3 nariai (25 proc.) – verslo atstovams ir 3 nariai (25 proc.) – vietos valdžios atstovams.

VVG valdybos sudėtyje yra vienas asmuo iki 25 metų amžiaus – tai Kulevičius Andžej. Užtikrintas tolygus abiejų lyčių atstovavimas (santykiu 42 : 58, t. y. 5 moterys ir 7 vyrai).

Šalčininkų r. VVG valdybos narių sąrašas:

Atstovaujamas sektorius	Pavardė, vardas, gimimo data	Kontaktai (tel.)
KAIMO BENDRUOMENIŲ, SOCIALINIŲ IR KITŲ PARTNERIŲ BEI JŲ ASOCIACIJŲ ATSTOVAI	Ališauskas Juozas, 1939-10-05	8 611 38812
	Kolendo Kristina, 1966-11-30	8 616 02632
	Molis Galina, 1959-02-11	8 618 22613
	Rybak Liana, 1966-07-20	8 612 23700
	Savel Teresa, 1965-09-20	8 616 79475
	Vilkanec Ivanas, 1959-11-17	8 614 45307
VERSLO ATSTOVAI	Bandalevič Anton, 1972-04-03	8 687 46207
	Sokolovič Česlav, 1960-01-13	8 698 18413
	Oblačinski Edgar, 1970-02-06	8 614 10220
VIETOS VALDŽIOS ATSTOVAI	Rybak Josif, 1960-02-17	8 687 86681
	Marcinkevič Česlava, 1959-09-12	8 612 36368
	Kulevičius Andžej, 1985-10-24	8 645 77100

Vietos veiklos grupėje atstovaujamos organizacijos ir jų deleguoti nariai yra tiesiogiai susieti su kaimo plėtra ir jos įgyvendinimu. Dauguma VVG narių yra kaimo gyventojai.

Šalčininkų r. VVG narių atstovaujamos organizacijos, kvalifikacija ir pareigos VVG yra pateikiamos 1.1 lentelėje.

1.1. lentelė. Šalčininkų r. VVG valdybos sudėtis, funkcijos ir narių kompetencijos

SOCIALINIŲ PARTNERIŲ SEKTORIUS

Vardas, pavardė	Atstovaujama organizacija, pareigos	Pareigos VVG	Išsilavinimas, kvalifikacija, LEADER pobūdžio veiklos patirtis
1. Ališauskas, Juozas	Žemės ūkio rūmų Šalčininkų r. žemdirbių savivaldos organizatorius	VVG valdybos narys	Aukštasis išsilavinimas – Lietuvos veterinarijos akademija, zooinžinerija, 30 metų Žemės ūkio organizavimo ir administravimo patirtis. <i>Kvalifikacijos tobulinimo kursai:</i> „Vietos veiklos grupės (VVG) kūrimo ir LEADER+ pobūdžio priemonės strategijos rengimo principai“.
2. Kolendo, Kristina	Šalčininkų r. Dienos centro neįgaliesiems direktorė	VVG valdybos narė	Aukštasis išsilavinimas – VPU, rusų kalbos mokytoja. <i>Kvalifikacijos tobulinimo kursai:</i> „Vietos veiklos grupės (VVG) kūrimo ir LEADER+ pobūdžio priemonės strategijos rengimo principai“. Projekto Šalčininkų rajono VVG bandomosios integruotos kaimo vietovių plėtros strategijos įgyvendinimas (Nr. BPD2004-EZUOGF-4.6.2-04-06/0/0001) viešųjų pirkimų komisijos narė.
3. Molis, Halina	Pabarės bendruomenės pirmininkė	VVG valdybos narė	Aukštasis išsilavinimas – VVPI, Lenkų kalbos mokytoja, 27 metų darbo patirtis su kaimo jaunimu, patirtis rengiant bendruomenės projektus. Projekto Šalčininkų rajono VVG bandomosios integruotos kaimo vietovių plėtros strategijos įgyvendinimas (Nr. BPD2004-EZUOGF-4.6.2-04-06/0/0001) priežiūros komiteto narė.
4. Rybak, Liana	Šalčininkų darbo biržos direktorė	VVG valdybos narė, projektų administratorė	Aukštasis išsilavinimas – VU, Ekonomika, MRU viešojo administravimo magistrė, 15 metų darbo patirtis finansų valdymo srityje, patirtis projektų rengime bei valdyme, patirtis darbo rinkos valdymo srityje. <i>Kvalifikacijos tobulinimo kursai:</i> „Vietos veiklos grupės (VVG) kūrimo ir LEADER + pobūdžio priemonės strategijos rengimo principai“. <i>Projektinė patirtis:</i> projekto Šalčininkų rajono VVG bandomosios integruotos kaimo vietovių plėtros strategijos „Gyvenimo kokybės kaimo vietovėse gerinimas“ administratorė (Nr. BPD2004-EZUOGF-4.6.1-01-04/0/0002), taip pat projekto Šalčininkų rajono VVG bandomosios integruotos kaimo vietovių plėtros strategijos įgyvendinimas administratorė (Nr. BPD2004-EZUOGF-4.6.2-04-06/0/0001).
5. Savel, Teresa	Butrimonių bendruomenės pirmininkė	VVG valdybos narė	Aukštasis išsilavinimas – VVPI, matematikos mokytoja, 17 metų darbo patirtis, patirtis rengiant ir valdant projektus. <i>Kvalifikacijos tobulinimo kursai:</i> „Vietos veiklos grupės (VVG) kūrimo ir LEADER+ pobūdžio priemonės strategijos rengimo principai“.
6. Vilkanec, Ivanas	Šalčininkėlių bendruomenės centro pirmininkas	VVG valdybos narys	Aukštesnysis išsilavinimas – Vilniaus Elektromechanikos technikumas, elektrikas-inžinierius, 24 metų darbo patirtis, projektų rengimo ir valdymo patirtis.

VIETOS VALDŽIOS SEKTORIUS

Vardas, pavardė	Atstovaujama organizacija, pareigos	Pareigos VVG	Kvalifikacija, LEADER pobūdžio veiklos patirtis
1. Kulevičius, Andrzej	Šalčininkų r. savivaldybės administracijos žemės ūkio skyriaus specialistas	VVG valdybos narys	Aukštasis išsilavinimas – Lietuvos žemės ūkio universitetas, ekonomikos bakalauras, darbo patirtis vietos projektų rengimo ir valdymo srityje.
2. Marcinkevič, Česlava	Šalčininkų r. savivaldybės Dieveniškų seniūnijos seniūnė	VVG valdybos narė	Aukštasis išsilavinimas – VVPI, lenkų kalbos mokytoja, virš 20 metų patirtis dirbant su kaimo jaunimu, 8 metai tiesiogiai užsiima kaimo plėtra. <i>Kvalifikacijos tobulinimo kursai:</i> „Vietos veiklos grupės (VVG) kūrimo ir LEADER+ pobūdžio priemonės strategijos rengimo principai“. Projekto Šalčininkų rajono VVG bandomosios integruotos kaimo vietovių plėtros strategijos įgyvendinimas (projekto Nr. BPD2004-EZUOGF-4.6.2-04-06/0/0001) vietos projektų vertintoja.
3. Rybak, Josif	Šalčininkų r. savivaldybės administracijos direktoriaus pav.	VVG pirmininkas, VVG valdybos pirmininkas	Aukštasis išsilavinimas – VVPI, lenkų kalbos mokytojas, MRU teisės magistras, 4 kadencijas renkamas rajono tarybos nariu, 3 kadencijas buvo išrinktas rajono meru. <i>Kvalifikacijos tobulinimo kursai:</i> „Vietos veiklos grupės (VVG) kūrimo ir LEADER+ pobūdžio priemonės strategijos rengimo principai“ Projektinė patirtis: projekto „Šalčininkų rajono VVG bandomosios integruotos kaimo vietovių plėtros strategijos „Gyvenimo kokybės kaimo vietovėse gerinimas“ vadovas (Nr. BPD2004-EZUOGF-4.6.1-01-04/0/0002), projekto „Šalčininkų rajono VVG bandomosios integruotos kaimo vietovių plėtros strategijos įgyvendinimas“ vadovas (Nr. BPD2004-EZUOGF-4.6.2-04-06/0/0001).

VERSLO SEKTORIUS

Vardas, pavardė	Atstovaujama organizacija, pareigos	Pareigos VVG	Kvalifikacija, LEADER pobūdžio veiklos patirtis
1. Bandalevič, Anton	Ūkininkas, Šalčininkų r. Ūkininkų Sąjungos pirmininkas	VVG valdybos narys, VVG pirmininko pav.	<p>Aukštasis išsilavinimas – LŽUU Agronomija.</p> <p>Projekto Šalčininkų rajono VVG bandomosios integruotos kaimo vietovių plėtros strategijos įgyvendinimas (Nr. BPD2004-EZUOGF-4.6.2-04-06/0/0001) viešųjų pirkimų komisijos narys.</p> <p>Projekto vykdymo organizavimo grupės narys.</p> <p><i>Kvalifikacijos tobulinimo kursai:</i></p> <p>„Vietos veiklos grupės (VVG) kūrimo ir LEADER+ pobūdžio priemonės strategijos rengimo principai“.</p>
2. Oblačinski, Edgar	Šalčininkų autobusų parko direktorius	VVG valdybos narys	Aukštasis išsilavinimas – Varšuvos SGH, Ekonomikos magistras, 8 metų darbo patirtis versle.
3. Sokolovič, Česlav	Šalčininkų Verslo informacinio centro direktorius	VVG valdybos narys	Aukštasis išsilavinimas – VU, Ekonomika ir planavimas, 20 metų darbo patirtis vadovaujant verslo įmonėms.

1.3. VVG STRUKTŪRA, NARIŲ FUNKCIJOS BEI JŲ SUDERINAMUMAS SU VVG VEIKLA

Šalčininkų r. VVG sudarantys organai:

- Asociacijos susirinkimas;
- Asociacijos valdyba;
- Asociacijos pirmininkas.

Asociacijos susirinkimas (Susirinkimas) yra visuotinis Asociacijos narių susirinkimas.

Susirinkimas turi teisę:

- papildyti ir keisti Asociacijos įstatus;
- nustatyti Asociacijos valdybos narių skaičių;
- rinkti ir atšaukti Asociacijos valdybos narius, Asociacijos pirmininką ;
- pirmininko teikimu skirti pirmininko pavaduotoją;
- nustatyti Asociacijos narių stojamųjų įnašų dydį ir narių mokesčių dydį, jų mokėjimo tvarką;
- tvirtinti Asociacijos metinę finansinę atskaitomybę ir veiklos ataskaitą;
- tvirtinti revizoriaus (auditoriaus) kandidatūrą;
- priimti sprendimą dėl Asociacijos pertvarkymo ir pabaigos (reorganizavimo ir likvidavimo);
- priimti sprendimą dėl kitų juridinių asmenų steigimo.

Asociacijos valdyba (Valdyba) yra kolegialus Asociacijos valdymo organas. Valdybą sudaro 12 Asociacijos narių, kuriuos 4 metų kadencijai išrenka Susirinkimas. Susirinkimas turi teisę atšaukti visą Valdybą arba pavienius jos narius nesibaigus kadencijai. Valdybos narys gali atsistatydinti iš pareigų kadencijai nesibaigus, apie tai ne vėliau kaip prieš 14 dienų raštu įspėjus Asociaciją.

Į Valdybą išrinktiems Asociacijos nariams, kurie yra juridiniai asmenys, Valdyboje atstovauja įstatymų nustatyta tvarka įgalioti fiziniai asmenys. Asociacijos darbuotojai negali būti Valdybos nariais.

Valdybai, vadovauja Pirmininkas, kurį renka asociacijos Susirinkimas, jam negalint – iš Valdybos narių Susirinkimo paskirtas pirmininko pavaduotojas, jiems negalint – kitas Valdybos narys.

Asociacijos Pirmininką 4 metų kadencijai renka ir atšaukia Susirinkimas. Asmuo laikomas išrinktu Pirmininko pareigoms eiti, jei už jį balsuoja daugiau nei ½ Susirinkime dalyvaujančių narių. Pirmininkas parengia Asociacijos finansinę atskaitomybę ir Asociacijos veiklos ataskaitą bei teikia jas Valdybai svarstyti.

Pirmininko kompetencija:

- priima ir atleidžia darbuotojus, sudaro ir nutraukia su jais darbo sutartis, skatina juos ir skiria nuobaudas;
- veikia Asociacijos vardu ir turi teisę vienasmeniškai sudaryti sandorius bei atstovauti Asociaciją valdžios ir valdymo organuose, teisme, arbitraže, o taip pat atstovauja Asociacijos interesus ir palaiko dalykinius ryšius su kitomis Lietuvos Respublikos ir užsienio kaimo plėtros Asociacijomis, politinėmis partijomis, kitomis įmonėmis, įstaigomis ir institucijomis;
- atidaro ir uždaro sąskaitas kredito įstaigose;
- tvarko ir atsako už tinkamą Asociacijos lėšų panaudojimą bei turi teisę pasirašyti finansinius dokumentus;

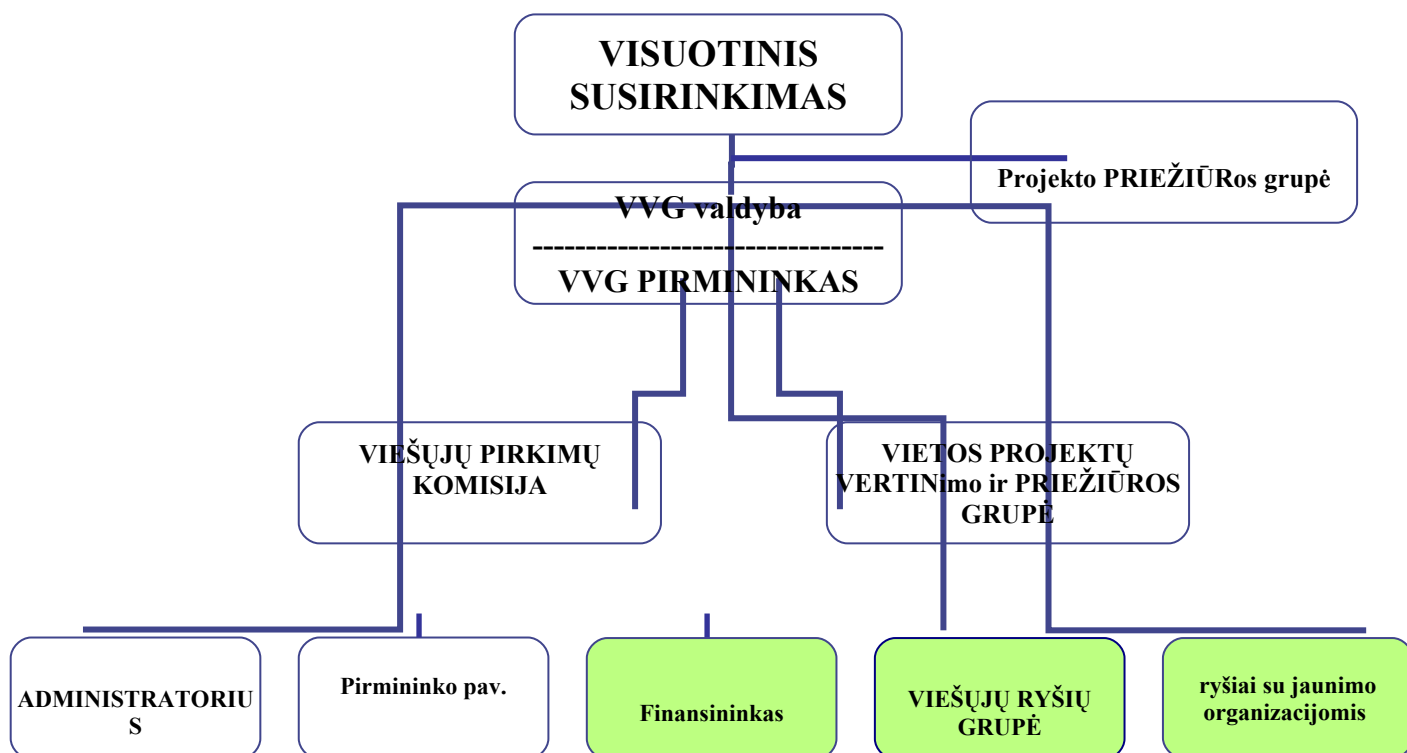
Pirmininkas, valdybai pritarus, turi teisę deleguoti dalį savo funkcijų pirmininko pavaduotojui arba kitam asmeniui.

Siekdami užtikrinti efektyvų vietos plėtros strategijos rengimo ir įgyvendinimo valdymą, Šalčininkų r. VVG nariai pasiskirstė funkcijomis (žr. 1.2 lentelę).

1.2 lentelė. Šalčininkų r. VVG narių pareigos ir funkcijos

Pareigos VVG	Vardas, pavardė	Funkcijos
VVG primininkas	J. Rybak	Atsakingas už VVG darbo organizavimą, susirinkimų vedimą, veiklos viešinimą, atstovavimą.
VVG pirmininko pavaduotojas	A. Bandalevič	Atsakingas už VVG viešųjų pirkimų organizavimą, narių užduočių formulavimą. Pavadoja pirmininką, jam nesant.
VVG projektų administratorė	L. Rybak	Atsakinga už VVG projektų parengimą, projektų įgyvendinimo organizavimą.
VVG finansininkas	J. Tūnevičienė	Atsakinga už buhalterinės apskaitos tvarkymą.
Projekto priežiūros grupė	G. Molis (pirminink.), nariai: T.Savel, I. Vilkaneč.	Atsakingi už VVG darbo skaidrumo, viešumo, atskaitomybės užtikrinimą ir priežiūrą.
VVG atstovas viešiesiems ryšiams	D.Ašmankevičienė	Atsakinga už žiniasklaidos informavimą apie VVG veiklą, VVG veiklą pristatančių susirinkimų, renginių organizavimą
VVG atstovai ryšiams su jaunimo organizacijomis	V. Zdanovičienė A. Kulevičius	Atsakingi už ryšius su jaunimo ir bendruomenių organizacijomis
Vietos projektų vertinimo darbo grupės nariai	R. Kokoškina R.Markevič R.Banel	Atsakingi už vietos projektų tinkamumo, naudos ir kokybės vertinimo organizavimą, projektų lankymą vykdymo vietose ir rekomendacinio pobūdžio vertinimą balais pagal nustatytus rodiklius.
Viešųjų pirkimų komisijos nariai	A. Bandalevič J. Tunevičienė K. Kolendo	Atsakingi už viešųjų pirkimų procedūrų organizavimą.

1.1. pav. Šalčininkų r. VVG administracinė struktūra

1.4. SPRENDIMŲ PRIĖMIMO VVG PROCEDŪROS, GALIMŲ INTERESŲ KONFLIKTŲ SPRENDIMO BŪDAI

Visuotinis Susirinkimas šaukiamas Asociacijos valdybos sprendimu ne rečiau kaip vieną kartą per metus. Susirinkimo sušaukimo iniciatyvos teisę turi Asociacijos valdyba, pirmininkas, arba ne mažiau kaip $\frac{1}{3}$ Asociacijos narių.

Susirinkime turi teisę dalyvauti ir sprendžiamojo balso teisę turėti visi Susirinkimo dieną esantys Asociacijos nariai. Vienas narys susirinkime turi vieną balsą. Susirinkimas gali priimti sprendimus, kai jame dalyvauja $\frac{1}{2}$ visų Asociacijos narių. Jeigu Susirinkime nėra kvorumo, turi būti šaukiamas pakartotinis Susirinkimas, kuris turi teisę priimti sprendimus neįvykusio Susirinkimo darbotvarkės klausimais, nesvarbu kiek Susirinkime dalyvavo Asociacijos narių.

Balsavimas Susirinkime yra atviras. Slaptas balsavimas yra privalomas visiems nariams tais darbotvarkės klausimais, dėl kurių nors vienas narys pageidauja slaptos balsavimo ir jeigu tam pritaria $\frac{1}{2}$ visų Susirinkime dalyvaujančių narių. Susirinkimo sprendimai priimami susirinkime dalyvaujančių Asociacijos narių balsų dauguma.

Valdybos posėdžiai šaukiami Asociacijos pirmininko sprendimu, ne rečiau kaip vieną kartą per tris mėnesius. Valdybos posėdyje paprastai pirmininkauja Asociacijos pirmininkas.

Valdyba gali priimti sprendimus posėdžio darbotvarkės klausimais, jei jame dalyvauja dauguma Valdybos narių. Valdybos sprendimui priimti reikalinga posėdyje dalyvaujančių Valdybos narių balsų dauguma.

Siekiant VVG veiklos skaidrumo ir veiklos efektyvumo, buvo apibrėžtos Šalčininkų r. VVG vertybės ir darbo taisyklės.

Vietos plėtros strategijos rengimo laikotarpiu VVG nariai stengėsi praktiškai vadovautis apibrėžtomis ir visų VVG narių priimtomis vertybėmis tiek VVG vidaus, tiek išorės santykiuose. Bendras VVG narių sutarimas dėl pagrindinių vertybių užtikrino jų įsipareigojimą procesui ir tuo pačiu didino motyvaciją.

Šalčininkų r. vietos veiklos grupės bendrai priimtos vertybės:

- Savanoriškumas;
- Naudingumas;
- Kompetencijos didinimas;
- Aktyvumas;
- Bendradarbiavimas;
- Atvirumas;
- Lygiavertiškumas;
- Nešališkumas;
- Skaidrumas;
- Novatoriškumas.

Darbo taisyklių nustatymas padėjo VVG nariams sklandžiai ir efektyviai organizuoti savo darbą. Strategijos rengimo metu taip pat buvo analizuojami dalyvavimo strateginio planavimo procese trukdžiai.

Šalčininkų r. VVG darbo taisyklės:

1. Strategijos rengimo laikotarpiu vyksta reguliarūs VVG susirinkimai.
2. Susirinkimams vadovauja VVG pirmininkas, jam nesant, pavaduotojas.
3. Visi VVG nariai gali siūlyti darbotvarkės papildymus.
4. Susirinkimuose laikomasi komandinio darbo taisyklių (išklausti visų nuomones, aktyviai dalyvauti, kt.). Sprendimai priimami bendru sutarimu (konsensusu), esant esminiams nesutarimams – balsų dauguma.
5. Susirinkimai protokoluojami.
6. VVG pirmininkas vykdo pavestų užduočių kontrolę.
7. Nedalyvavusieji susirinkime nariai yra supažindinami su praėjusio susirinkimo metu priimtais sprendimais, siunčiant protokolus arba kito susirinkimo metu.
8. Nariai be pateisinamos priežasties 3 kartus iš eilės neatėję į VVG susirinkimą, prašomi paaiškinti nesilankymo priežastis, klausiami apie ketinimus dalyvauti tolesniame darbe.
9. Posėdžiuose nedalyvavę VVG nariai negali reikalauti naujai svarstyti jau priimtus sprendimus, tačiau turi galimybę pateikti savo nuomonę.

Siekiant išvengti interesų konflikto, buvo nuspręsta, kad kiekvienas Šalčininkų r. VVG valdybos narys, įgyvendinant LEADER metodą, deklaruos savo interesus. Siekdama užtikrinti sprendimų skaidrumą, VVG numatė, kad jeigu vietos projekto vertinimas, gali sukelti interesų konfliktą, tas VVG valdybos narys, kurio interesai galimai susiję su vietos projektu, nuo jo vertinimo proceso nusišalina.

1.5. VIETOS VEIKLOS GRUPĖS NARIŲ TEISĖS IR PAREIGOS, PRIĖMIMO Į VVG, IŠSTOJIMO IR PAŠALINIMO IŠ JOS TVARKOS APRAŠYMAS

VVG narių teisės ir pareigos, naujų narių priėmimo bei narių išstojimo ir pašalinimo iš asociacijos tvarka numatyta Šalčininkų rajono vietos veiklos grupės įstatuose.

Asociacijos narių teisės:

- dalyvauti ir balsuoti Asociacijos susirinkime;
- rinkti ir būti išrinktu į Asociacijos renkamus organus;
- gauti informaciją apie Asociacijos veiklą ir lėšų panaudojimą, naudotis visomis Asociacijos teikiamomis paslaugomis;
- teikti pasiūlymus Asociacijos veiklai gerinti;
- bet kada išstoti iš Asociacijos, tačiau tokiu atveju jo sumokėti stojamasis įnašas ir nario mokesčiai, kitos Asociacijai perduotos lėšos bei kitas nuosavybės teise Asociacijai perduotas turtas yra negražinami.

Asociacijos narių pareiga – laikytis VVG Įstatų bei Asociacijos susirinkimo ir Asociacijos valdybos sprendimų.

Naujų narių priėmimo bei narių išstojimo ir pašalinimo iš asociacijos tvarka:

- Asociacijos nariais gali būti savanoriškai į Asociaciją įstoję juridiniai ir/ar fiziniai asmenys.
- Nariai priimami pateikus prašymą Pirmininko arba Asociacijos valdybos vardu. Artimiausio, po prašymo pateikimo dienos, Susirinkimo arba Asociacijos valdybos posėdžio metu turi būti priimtas sprendimas dėl priėmimo į narius. Apie priimtą sprendimą Asociacijos Pirmininkas praneša prašymo pateikėjui per 14 dienų nuo sprendimo priėmimo, registruotu ar elektroniniu laišku. Asmuo, kurio prašymas patenkintas, sumoka stojamąjį įnašą ir jam išduodamas narystę patvirtinantis dokumentas.
- Narys turi teisę išstoti iš Asociacijos, apie tai raštu pranešęs Asociacijos valdybai. Tokio nario išstojimą iš Asociacijos tvirtina Asociacijos valdyba.
- Asociacijos nariai, nesilaikantys Asociacijos įstatų ar kitų Asociacijos teisės aktų arba be pateisinančios priežasties nesumokėję nario mokesčio, Asociacijos susirinkimo sprendimu išbraukiami iš Asociacijos narių sąrašo.

1.6. INFORMACIJOS APIE VVG VEIKLĄ SKLAIDA, TAIKYTI IR PLANUOJAMI TAIKYTI GYVENTOJŲ AKTYVINIMO BŪDAI, KONSULTACIJŲ GALIMIEMS VIETOS PROJEKTŲ PARAIŠKŲ TEIKĖJAMS TEIKIMO TVARKA

Informacijai skleisti apie VVG veiklą, parengtą vietos plėtros strategiją ir jos įgyvendinimo galimybes bus organizuojamos specialios viešinio kampanijos: pranešimai spaudai, viešas rajoninis renginys, susitikimai seniūnijose, bendruomenėse, informaciniai leidiniai, seminarai, informaciniai standai.

Bendruomenėms ir kitoms organizacijoms potencialioms pareiškėjoms bus teikiama visapusiška parama, organizuojant renginius vietose, padedant generuoti projektų idėjas, atitinkančias strategijoje numatytas finansuoti veiklas, teikiant paramą vietos projektų paraiškų rengimui. Taip pat numatoma organizuoti preliminarinių projektinių idėjų atrankos procedūras.

1.7. VVG (KAIP JURIDINIO ASMENS) IR VVG NARIŲ KOMPETENCIJA, GEBĖJIMAI IR PATIRTIS PROJEKTŲ ADMINISTRAVIMO, FINANSŲ VALDYMO, BENDRADARBIAVIMO SRITYSE

VVG pirmininkas Josif Rybak buvo projekto Šalčininkų rajono VVG bandomosios integruotos kaimo vietovių plėtros strategijos „Gyvenimo kokybės kaimo vietovėse gerinimas“ parengimo vadovas (projekto Nr. BPD2004-EZUOGF-4.6.1-01-04/0/0002). Pagal šį projektą buvo gautas finansavimas, parengta strategija. Taip pat Josif Rybak buvo projekto Šalčininkų rajono VVG bandomosios integruotos kaimo vietovių plėtros strategijos įgyvendinimas vadovas (projekto Nr. BPD2004-EZUOGF-4.6.2-04-06/0/0001). Pagal šį projektą buvo gautas finansavimas ir įgyvendinta strategija.

Projekto administratorė – VVG narė Liana Rybak. L. Rybak buvo projekto Šalčininkų rajono VVG bandomosios integruotos kaimo vietovių plėtros strategijos „Gyvenimo kokybės kaimo vietovėse gerinimas“ (Nr. BPD2004-EZUOGF-4.6.1-01-04/0/0002) ir projekto Šalčininkų rajono VVG bandomosios integruotos kaimo vietovių plėtros strategijos įgyvendinimas (Nr. BPD2004-EZUOGF-4.6.2-04-06/0/0001) administratorė. Projektai buvo sėkmingai įgyvendinti.

Projekto finansininkė – VVG narė Jolanta Tūnevičienė, buvo vyr. finansininkė įgyvendinant projektą Šalčininkų rajono VVG bandomosios integruotos kaimo vietovių plėtros strategijos „Gyvenimo kokybės kaimo vietovėse gerinimas“ (Nr. BPD2004-EZUOGF-4.6.1-01-04/0/0002) ir projektą Šalčininkų rajono VVG bandomosios integruotos kaimo vietovių plėtros strategijos įgyvendinimas (Nr. BPD2004-EZUOGF-4.6.2-04-06/0/0001). Projektai buvo sėkmingai įgyvendinti.

Kiti projekto vykdytojai, jų kompetencija

Projekto įgyvendinime dalyvaus visi Šalčininkų r. VVG nariai, tarp kurių dauguma žmonių dalyvavusių rengiant ir įgyvendinant integruotą bandomąją kaimo vietovių plėtros strategiją.

Be to 12 Šalčininkų r. VVG narių (tarp jų 7 VVG valdybos nariai) dalyvavo ŽŪM patvirtintuose *LEADER* mokymo kursuose:

1. VVG valdybos pirmininkas Josif Rybak – Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus pav.;
2. VVG valdybos pirm. pav Anton Bandalevič – Ūkininkas, Ūkininkų sąj. pirmininkas;
3. VVG valdybos sekretorė Kristina Kolendo – Centro neįgaliesiems direktorė;
4. VVG narė Regina Kokoškina – Pensininkų sąj. pirmininkė;
5. VVG narys Tadeuš Ziminski – Eišiškių seniūnas;
6. VVG narė Regina Markevič – Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos Švietimo skyriaus vedėja;
7. VVG valdybos narys Juozas Ališauskas – Žemės ūkio rūmų organizatorius;
8. VVG valdybos narė Teresa Savel – Butrimonių bendruomenės pirmininkė;
9. VVG valdybos narė Česlava Marcinkevič – Dieveniškių seniūnė;
10. VVG valdybos narė Liana Rybak – Šalčininkų rajono darbo biržos direktorė;
11. VVG narė Renata Banel – Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos investicijų ir strateginio planavimo skyriaus vedėja.
12. VVG narė Violeta Zdanovičienė – Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos investicijų ir strateginio planavimo skyriaus vyr.specialistė.

Pagrindiniai pasiekti rezultatai:

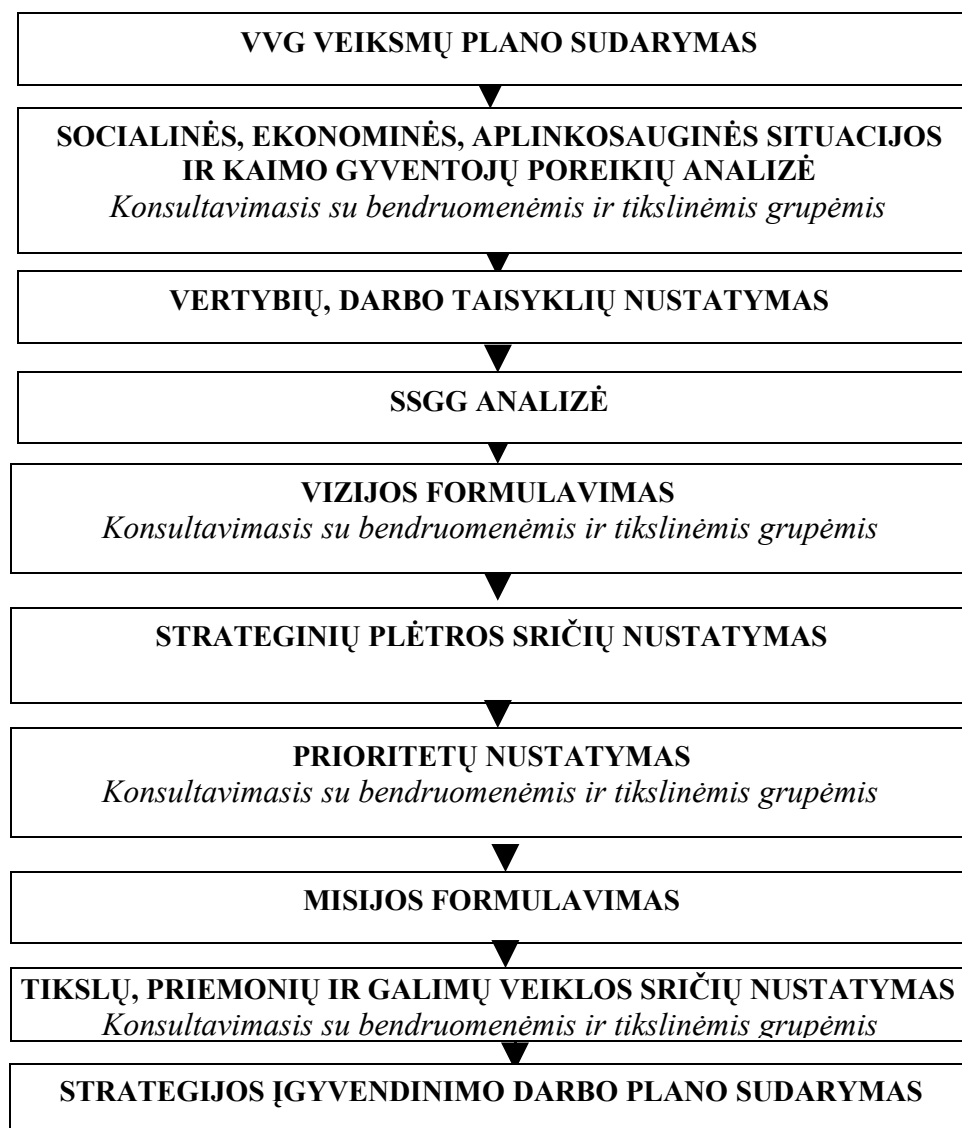
- Šalčininkų r. VVG parengė ir sėkmingai įgyvendino dvi Šalčininkų r. kaimiškų vietovių plėtros strategijas, sėkmingai įsisavino ir administravo 170 000 Lt ir 508 817,00 Lt vietos projektų paramos fondus.
- Šalčininkų r. VVG sėkmingai įgyvendino 51 vietos projektą.
- Įgyta bendradarbiavimo patirtis su Lenkijos (Związek Stowarzyszen LGD9, Mazury) ir Lietuvos (Ukmergės r., Šalčininkų r.) vietos veiklos grupėmis.

Daugelis Šalčininkų r. VVG narių turi patirtį įgyvendinant projektus kitose programose. Išsami informacija apie VVG narių kvalifikaciją ir kompetenciją bei *LEADER* pobūdžio veiklos patirtį, pateikta 1.1 lentelėje.

1.8. VVG NARIŲ DALYVAVIMAS STRATEGIJOS RENGIMO PROCESĖ

Vienas pagrindinių VVG uždavinių – Šalčininkų r. vietos plėtros strategijos parengimas. Sutelkę savo žinias ir profesinę patirtį, VVG nariai aktyviai dirbo strategijos kūrimo laikotarpiu. Bendras ir pastovus darbas suteikė galimybę kiekvienam VVG nariui atskleisti individualų požiūrį ir pasiekti bendrą sutarimą, suderinus visų partnerių interesus ir nuomones. Vietos plėtros strategijos rengimo etapai grafiškai pavaizduoti 1.2 pav.

1.2 pav. Pagrindiniai vietos plėtros strategijos rengimo žingsniai

1.3 lentelėje pateikti vietos plėtros strategijos rengimo etapai, jų laiko grafikas ir VVG darbo pobūdis.

1.3 lentelė. Vietos plėtros strategijos rengimo etapai, jų laiko grafikas ir VVG darbo pobūdis

Veikla	2009 m.				2010 m.	VVG susirinkimų skaičius, protokolo Nr.	Rezultatai
	09	10	11	12	01		
1. Visuomenės informavimas, projekto viešinimas						1 susirinkimas. 2009-09-08 protokolas Nr. 45	Visuomenei pristatytas VVG projektas ir jo tikslai bei numatytos veiklos
2. VVG veiklos organizavimo principų nustatymas, darbo planavimas						2 susirinkimai. 2009-09-08 protokolas Nr. 45 2009-10-20 protokolas Nr. 49	Nustatytos VVG vertybės, darbo principai, numatyti pagrindiniai veiklos etapai, pasiskirstyta funkcijomis, atsakomybe ir užduotimis
3. Socialinės, ekonominės, aplinkosauginės situacijos ir kaimo gyventojų poreikių analizė						2 susirinkimai. 2009-09-22 protokolas Nr. 46 2009-10-06 protokolas Nr. 47	Parengta socialinės, ekonominės situacijos ir gyventojų poreikių analizė, kaip pagrindas strategijos parengimui. Išanalizuoti pagrindiniai gyventojų poreikiai, prarastos konsultacijos su socialiniais ekonominiais partneriais
4. Vietos plėtros strategijos atnaujinimas							Atnaujinta Šalčininkų r. kaimo vietovių plėtros strategija
4.1. Vizijos, misijos apibrėžimas						1 susirinkimas. 2009-10-13 protokolas Nr. 48	Nustatoma vietos plėtros strategijos vizija ir VVG misija.
4.2. Prioritetų nustatymas: prioritetinių plėtros sričių identifikavimas, prioritetų nustatymas platesnėje partnerystėje, konsultavimasis.						1 susirinkimas. 2009-11-03 protokolas Nr. 50	Nustatomos prioritetinės plėtros kryptys. Platesnė bendruomenė dalyvauja prioritetinių plėtros krypčių nustatyme.
4.3. Tikslų, priemonių ir veiklos sričių nustatymas, konsultavimasis su bendruomenėmis.						2 susirinkimai. 2009-11-10 protokolas Nr. 51 2009-12-02 protokolas Nr. 52	Apibrėžiami prioritetų tikslai, numatomos priemonės ir veiklos sritys. Konsultacijų metu išsiaiškinama, ar nustatytos priemonės ir veiksmai atitinka realius gyventojų lūkesčius ir numatomas projektų veiklas.
5. Strategijos įgyvendinimo plano parengimas						1 susirinkimas. 2009-12-08 protokolas Nr. 53	Parengiamas strategijos įgyvendinimo planas, kuriame numatomi strategijos įgyvendinimo etapai ir procedūros, pagrindžiamas strategijos įgyvendinimo finansinis planas bei įgyvendinimo priežiūros ir vertinimo sistema
6. Atnaujintos vietos plėtros strategijos viešinimas						1 susirinkimas. 2009-12-10 protokolas Nr. 54	Atnaujinta strategija pristatoma plačiajai visuomenei, bendruomenėms
7. Ataskaitų rengimas							Atsiskaitoma už projekto įgyvendinimą

1.9. VVG TERITORIJOS KAIMO PLĖTROS DALYVIŲ DALYVAVIMAS RENGIANT STRATEGIJĄ, KONSULTAVIMASIS DĖL STRATEGINIŲ NUOSTATŲ

Reguliarus konsultavimasis su kaimo gyventojais, bendruomenėmis ir tikslinėmis grupėmis visuose vietos plėtros strategijos rengimo etapuose suteikė galimybę vietos gyventojams aktyviai įsitraukti į strateginio planavimo procesą. Tikslinis konsultavimasis vyko gyventojų poreikių analizės metu, prioritetų, tikslų, priemonių ir veiklos sričių nustatymo etapuose.

Tai padėjo suderinti VVG priimamus sprendimus su kaimo gyventojų ir kitų tikslinių grupių lūkesčiais ir suteikė galimybę siekti realistiškų rezultatų.

Konsultavimosi procedūros kaimo gyventojų poreikių tyrimo metu yra aprašytos 2.3 skirsnyje. Konsultavimasis dėl prioritetų, priemonių ir veiklos sričių vyko viešuosiuose susitikimuose, į kuriuos buvo kviečiami visi kaimo plėtros dalyviai. Šiuose susitikimuose VVG grupė pristatė parengtus strateginių sprendimų pasiūlymus ir konsultavosi dėl jų atitikimo kaimo gyventojų poreikiams. Viešo konsultavimosi proceso metu buvo naudojami, fokus grupių interviu, apklausos, darbo grupėse, diskusijų ir reitingavimo metodai.

1.10. VVG ĮGYVENDINTI IR PLANUOJAMI VEIKSMAI, SIEKIANT ĮTRAUKTI SOCIALIAI PAŽEIDŽIAMUS IR ATSKIRTUS VVG TERITORIJOS GYVENTOJUS Į KAIMO PLĖTROS PROCESUS

Šalčininkų rajono vietos plėtros strategijos rengimo metu socialiai pažeidžiamų kaimo žmonių poreikiams buvo skiriamas ypatingas dėmesys. Strategijoje yra numatyta priemonės tiesiogiai nukreipta į jaunų žmonių problemų sprendimą:

2.2 priemonė „Jaunimo aktyvumo skatinimas“ apima jaunimui patrauklių laisvalaikio ir kultūros veiklų organizavimą; sporto, turizmo veiklos aktyvinimą; klubų kūrimą; pažintines, švietėjiškas veiklas; prevencines socialiai nepageidautino elgesio priemones ir kt. jaunų žmonių aktyvinimo veiksmus.

Be to vietos plėtros strategijoje numatyta 2.2 priemonė „Kaimo gyventojų verslumo skatinimas“ svarbi bedarbių kaimo gyventojų ekonominio aktyvumo didinimui.

1.11. VVG VEIKLOS TINKLE APRAŠYMAS

Šalčininkų r. VVG yra Lietuvos vietos veiklos grupių tinklo narė ir aktyviai dalyvauja Lietuvos Vietos veiklos grupių tinklo renginiuose.

Šalčininkų r. vietos veiklos grupę Lietuvos VVG tinklo darbe atstovauja J. Rybak.

1.12. VVG KETINIMŲ BENDRADARBIAUTI APRAŠYMAS

Pagrindinis VVG bendradarbiavimo tikslas – naujos patirties įgijimas, galimų bendrų projektų aptarimas.

Šalčininkų r. VVG turi ilgalaikę bendradarbiavimo patirtį su Ukmergės r., Šalčininkų r. vietos veiklos grupėmis. Tarp šių 3 VVG 2005 m. pasirašyta bendradarbiavimo sutartis.

Šalčininkų r. VVG bendradarbiauja ir su užsienio vietos veiklos grupėmis, turinčiomis ilgalaikę *LEADER* programos įgyvendinimo patirtį – Związek Stowarzyszen LGD9, Mazurų regionas, Lenkija. Sutartis buvo pasirašyta 2007-09-22.

Šalčininkų r. VVG ketina užmegzti bendradarbiavimo ryšius su dar vieną vietos veiklos grupę iš Lenkijos – pasirašytas ketinimų bendradarbiauti protokolas su vietos veiklos grupę „Subregion Magurski“ iš Nowy Zmigrod.

II. ŠALČININKŲ R. VVG TERITORIJOS SITUACIJOS IR GYVENTOJŲ POREIKIŲ ANALIZĖS APRAŠYMAS

2.1. ŠALČININKŲ R. VVG TERITORIJOS VIENTISUMO EKONOMINE, SOCIALINE IR FIZINE (GEOGRAFINE) PRASME APRAŠYMAS

Šalčininkų r. VVG pasirinkta *LEADER* metodo įgyvendinimui teritorija sutampa su Šalčininkų rajono savivaldybės administracine teritorija (teritorijos žemėlapi žr. 1 priede), išskyrus rajono centrą – Šalčininkų miestą, kuriame gyvena 6 558 gyventojai (2008 m.). Kiti du rajono miestai Baltoji Vokė (1 074 gyv.) ir Eišiškės (3 614 gyv.) patenka į VVG veiklos teritoriją.

Šalčininkų r. VVG veikla apima visas kaimiškasias Šalčininkų rajono seniūnijas. Rajone yra 13 seniūnijų:

- Akmenynės seniūnija;
- Baltosios Vokės seniūnija;
- Butrimonių seniūnija;
- Dainavos seniūnija;
- Dieveniškių seniūnija;
- Eišiškių seniūnija;
- Gerviškių seniūnija;
- Jašiūnų seniūnija;
- Kalesninkų seniūnija;
- Pabarės seniūnija;
- Poškonių seniūnija;
- Šalčininkų seniūnija;
- Turgelių seniūnija.

Šalčininkų rajono seniūnijų teritorijos pateiktos 2.0 pav.

2.0 pav. Šalčininkų rajono savivaldybės seniūnijos

Visame Šalčininkų rajone 2008 m. gyveno 37,552 tūkst. gyventojų, o Šalčininkų mieste – 6,558 tūkst. gyventojų, taigi VVG veiklos teritorijoje gyvena 30,994 tūkst. gyventojų (2008 m. duomenys).

Šalčininkų rajono savivaldybės plotas sudaro 1 491 km², Šalčininkų miestas užima 2,98 km², vadinasi VVG teritorija sudaro 1 488,02 km².

Šalčininkų r. VVG atstovaujama teritorija nepriklauso kitai VVG teritorijai ir yra vientisa geografinė, teritorinė-administracinė, ekonominė, socialinė ir kultūrinė prasmėmis. Atlikusi teritorijos analizę, VVG nustatė svarbiausius jos vientisumą pagrindžiančius bruožus:

- VVG pasirinkta teritorija sutampa su savivaldybės administracine teritorija (išskyrus Šalčininkų miestą);
- Bendra rajono infrastruktūra;
- Socialinės ir ekonominės paslaugos yra teikiamos rajono lygmenyje;
- Panašios ūkininkavo prielaidos – rajonas priskiriamas mažiau palankioms ūkininkauti vietovėms;
- Šalčininkų rajono gyventojų ir bendruomenių numatomos kaimo plėtros galimybės dažniausiai siejamos su savivaldybės teritorijos ribomis;
- VVG atstovauja Šalčininkų rajone registruotas organizacijas;
- Teritorijos gyventojus vienija tautinis identitetas – dauguma gyventojų yra lenkų tautybės;
- Bendra istorinė praeitis ir etnokultūra – papročiai, tarmė, tikėjimas.

2.2. ŠALČININKŲ RAJONO SOCIALINĖS, EKONOMINĖS, APLINKOSAUGINĖS SITUACIJOS ANALIZĖ

Šalčininkų rajono situacijos analizė parengta remiantis informacija, kurią pateikia Statistikos departamentas prie LRV, Vilniaus teritorinė statistikos valdyba, Šalčininkų rajono savivaldybė, Šalčininkų rajono savivaldybės 2007–2013 m. veiklos strateginis planas, Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio Ministerijos, Lietuvos Respublikos ežerų klasifikatorius, Lietuvos Respublikos upių ir tvenkinių klasifikatorius, Lietuvos kelių atlasas, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos Ministerijos, Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo Ministerijos, Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras, VšĮ „Ekoagros“, Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo Ministerijos, Šalčininkų darbo birža, projekto „Viešųjų interneto prieigos taškų tinklo plėtra“ įgyvendinimo komanda, Valstybinė mokesčių inspekcija.

Gauti esamos situacijos ir gyventojų poreikių duomenys susisteminti ir pateikti šioje analizėje. Pirmoji analizės skyriaus dalis skirta Šalčininkų rajono savivaldybės teritorijos geografinės ir demografinės situacijos apibūdinimui. Antrojoje dalyje aptariamos rajono ekonomikos tendencijos. Trečiojoje dalyje analizuojama rajono infrastruktūros plėtra ir aplinkos apsauga. Ketvirtoje dalyje nagrinėjama viešųjų paslaugų teikimo sfera. Penktojoje dalyje pateikiama informacija apie socialinę rajono situaciją, žmogiškuosius išteklius, kaimo bendruomenes.

2.2.1. Bendra geografinė ir demografinė padėtis

Išsidėstymas

Šalčininkų rajonas yra pietrytinėje šalies dalyje. Šiaurinėje ir vakarinėje pusėse rajonas ribojasi su Vilniaus, Trakų ir Varėnos rajonais, turinčiais didelį rekreacinį ir turistinį potencialą, pietuose ir rytuose rajono ribos sutampa su Lietuvos-Baltarusijos Respublikos valstybine siena. Valstybės siena kartu yra ir rytinės Europos Sąjungos (toliau ES) teritorijos sienos dalis.

Rajonas priklauso didžiausiai pagal plotą ir gyventojų skaičių Vilniaus apskričiai. Rajono plotas yra 1491 km², ir tai sudaro 2,3 proc. Lietuvos ir 15,3 proc. apskrities teritorijos. Pagal dydį tai trečias (iš 7) Vilniaus apskrities ir penkioliktas (iš 61) Lietuvos rajonas.

Rajonas išikūręs arti šalies sostinės Vilniaus, turinčio didelį ekonominį, socialinį ir kultūrinį potencialą. Rajono centrą nuo sostinės skiria tik 42 km, todėl šio miesto artumas turi didelę įtaką rajono žmonių gyvenimui.

2.1 pav. Lietuvos teritorinis administracinis suskirstymas

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

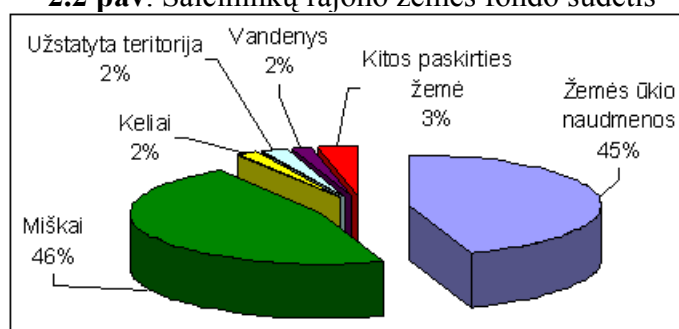
Žemės fondas ir gamtiniai ištekliai

Rajonas pakankamai turtingas įvairių gamtinių išteklių: gražių miškų, respublikinės reikšmės draustinių, vandens telkinių, faunos. Tai sukuria rekreacinio-gamtinio turizmo plėtros potencialą.

Didžioji rajono dalis yra monotoniško reljefo Eišiškių plynaukštėje, šiaurės vakarai – šilais apaugusioje smėlingoje Dainavos žemumoje, rytinė rajono dalis – Medininkų aukštumoje, kurioje prie Katkuškių iškilusi aukščiausia (265 m) rajono vieta. Žemiausia rajono vieta (121 m) yra vakaruose, kur upė Šalčia kerta rajono administracinę ribą.

Beveik pusę (45 proc.) Šalčininkų rajono teritorijos užima žemės ūkio naudmenų plotai, tačiau žemės čia nederlingos, vyrauja smėlio ir priesmėlio dirvožemis. Kitą rajono žemės fondo dalį sudaro miškai – 46 proc., užstatyta teritorija – 2 proc., keliai – 2 proc., vandenys – 2 proc., kitos paskirties žemė – 3 proc. (žr. 2.2 pav.).

2.2 pav. Šalčininkų rajono žemės fondo sudėtis

Šaltinis: Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, 2008 m.

Rajonas pasižymi miškų gausa: miškai užima beveik pusę rajono teritorijos, o miškingumo rodiklis 2006 m. 1,4 karto viršijo Lietuvos vidurkį. Vyrauja jauni, nepasižymintys didele rūšine medžių įvairove, miškai: sausi pušynai, lapuočių medynų pasitaiko prie upių, slėniuose. Didžiausias miškų masyvas – Rūdninkų giria, kurią sudaro 23 miškai, o jų didžioji dalis priklauso Šalčininkų rajonui.

Didžiausia ir vandens turistų labiausiai pamėgta rajono upė – Merkys. Rajono teritorija taip pat teka Šalčia, Visinčia, Gauja, Verseka ir kitos upės. Remiantis Lietuvos Respublikos ežerų klasifikatoriumi, Šalčininkų rajone priskaičiuojami 5 ežerai, iš jų didžiausi – Kernavas ir Papis. Remiantis Lietuvos Respublikos upių ir tvenkinių klasifikatoriumi, Šalčininkų rajone yra 31 tvenkinys. Rajono upių, ežerų ir tvenkinių vandenyse gyvena 28 rūšys žuvų: upėtakiai, kiršliai, kelios kitos tinkamos rekreacinei žūklei žuvų rūšys.

Rajono rekreacinį-gamtinį potencialą formuoja ir 12 valstybinių draustinių: Navakonių geologinis, Šarkučių ir Zygmantiškių geomorfologiniai, Šalčios ir Visinčios hidrografiniai, Ažubalės pedologinis, Šilinės botaninis, Papiro ornitologinis, Merkio ichtiologinis, Kernavo termologinis, Rūdninkų ir Visinčios kraštovaizdžio. Rajone yra 8 piliakalniai, 4 didesni parkai: Dieveniškių istorinis regioninis parkas, Gornostajiškių parkas, Vilkiškių parkas, Jašiūnų parkas, taip pat ir keletas mažesnių parkų. Svarbiausi gamtos paminklai yra Versekos ažuolas ir akmenys: Didžiulių akmenys (Jankelis ir Jankeliukas), Dieveniškių akmuo (Mokas), Kaniūkų akmuo, Pulstakų akmuo, Žižmų akmuo (Užkeikta Svodba).

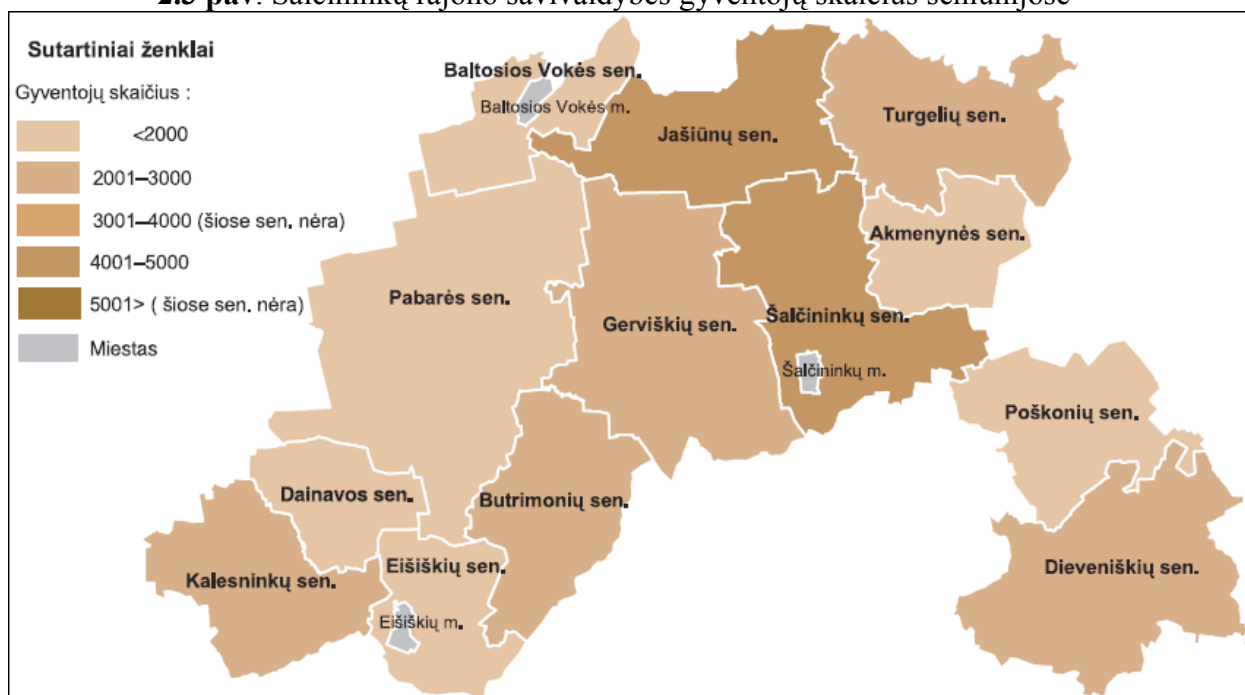
Urbanizacija, administracinė struktūra

Šalčininkų rajonas priskiriamas kaimiškiesiems, nes pasižymi mažu urbanizacijos lygiu. 2007 m. duomenimis, rajono miestuose gyveno 29,7 proc. rajono gyventojų, o kaimo

vietovėse gyveno 70,3 proc. rajono gyventojų. Pastarasis rodiklis 2,2 karto didesnis nei Lietuvos vidurkis (33,2 proc.) ir 2,6 karto viršija apskrities vidurkį (21,8 proc.).

Rajone yra du miestai – Šalčininkai ir Eišiškės – bei viena miesto tipo gyvenvietė – Baltoji Vokė. Didžiausias rajone yra Šalčininkų miestas, kuriame 2008 m. pradžioje gyveno 6 558 gyventojai. Tuo pat metu Eišiškėse gyveno 3 614 gyventojų, o Baltojoje Vokėje – 1 074 gyventojai.

2.3 pav. Šalčininkų rajono savivaldybės gyventojų skaičius seniūnijose

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV (Lietuvos gyventojų ir būstų surašymo 2001 m. duomenys).

Šalčininkų rajono teritorija užima 1 491 km². Visa Šalčininkų rajono savivaldybei priklausanti teritorija suskirstyta į 13 dydžiu bei gyventojų skaičiumi besiskiriančių seniūnijų: Akmenynės, Baltosios Vokės, Butrimonių, Dainavos, Dieveniškių, Eišiškių, Gerviškių, Jašiūnų, Kalesninkų, Pabarės, Poškonių, Šalčininkų, Turgelių.

Didžiausios pagal plotą – Jašiūnų ir Dieveniškių seniūnijos, mažiausios – Akmenynės, Dainavos ir Eišiškių seniūnijos. Daugiausiai gyventojų turi šalia didesnių miestų ar respublikinės reikšmės kelių įsikūrusios seniūnijos (Šalčininkų, Eišiškių ir Jašiūnų). Mažiausiai – Poškonių, Akmenynės, Dainavos ir Baltosios Vokės seniūnijos.

Labiausiai nutolusios nuo rajono centro yra Dieveniškių, Kalesninkų, Eišiškių, Dainavos, Baltosios Vokės seniūnijos. Dieveniškių ir Poškonių seniūnijų teritorija yra vadinamajame Dieveniškių „apendikse“: beveik iš visų pusių šias seniūnijas supa kaimyninei Baltarusijai priklausančios žemės.

Gyventojų skaičius, tankumas, natūralus prieaugis, lytis

2008 m. pradžioje rajone gyveno 37 552 gyventojai (tai sudarė 1,12 proc. šalies bei 4,46 proc. Vilniaus apskrities gyventojų).

Šalčininkų krašto bendruomenė nėra didelė, o pati teritorija retai apgyvendinta. Rajono demografinės situacija kasmet prastėja: mažėja bendras gyventojų skaičius. Taigi visoje šalyje vyraujanti gyventojų mažėjimo tendencija būdinga ir Šalčininkų rajonui: nuo 2001 m. kasmet rajono populiacija sumažėja vidutiniškai 255 gyventojais. Be

Gyventojų skaičiaus mažėjimą lemia neigiamas natūralus gyventojų prieaugis, būdingas ir kitiems rajonams. Jau keliolika metų iš eilės Šalčininkų rajone vyrauja neigiamas gyventojų prieaugio rodiklis, rajonas sensta. 2007 m. rajone gimė 426, mirė – 697 rajono gyventojai. Gimstamumas rajone yra beveik toks pats kaip apskrityje ir šiek tiek didesnis nei šalyje, tačiau mirtingumas rajone gerokai didesnis nei vidutiniškai apskrityje ir šalyje (žr. 2.1 lentelę).

2.1 lentelė. Demografinių duomenų palyginimas (1 000 gyventojų, 2006 m.)

	Gimusių skaičius	Mirusių skaičius	Natūralus prieaugis	Santuokų skaičius	Ištuokų skaičius
Šalčininkų r. sav.	10,0	17,8	-7,8	6,8	2,5
Vilniaus r. sav.	10,4	14,1	-3,7	7,2	2,6
Trakų r. sav.	8,8	16,7	-7,9	6,3	3,0
Varėnos r. sav.	8,1	19,2	-11,1	6,3	3,1
Vilniaus apskrityje	9,9	12,8	-2,9	6,7	3,1
Respublikoje	9,2	13,2	-4	6,3	3,3

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

Rajono gyventojų tankumas du kartus mažesnis už šalies ir 3,4 karto mažesnis už apskrities rodiklius: 2007 m. duomenimis, rajone gyventojų tankumas buvo 25,4 žm./km², tuo tarpu šalyje – 51,8 žm./km², apskrityje – 87,1 žm./km². Didžiausiu gyventojų tankumu pasižymi miesto tipo gyvenvietė Baltoji Vokė bei Šalčininkų ir Eišiškių seniūnijos, mažiausiu – atokios kaimiškos Paškonių, Gerviškių, Dieveniškių, Pabarės seniūnijos.

2007 m. pradžios duomenimis, Šalčininkų rajono gyventojų pasiskirstymas pagal lytį šiek tiek skyrėsi ir nuo apskrities, ir nuo šalies vidurkio – Šalčininkų rajone 100 vyrų teko 110 moterų, apskrityje 100 vyrų teko 117 moterų, Lietuvos Respublikoje 100 vyrų teko 115 moterų.

Amžius

Demografiniu požiūriu Šalčininkų rajonas, kaip ir kiti Lietuvos rajonai, peržengė senėjimo ribą: jaunimo skaičiaus mažėjimą sąlygojo neigiamas natūralus gyventojų prieaugis bei išaugusi jaunų žmonių migracija į didmiesčius ar užsienį dėl mokslo ar darbo.

Rajono gyventojų pasiskirstymas pagal amžių šiek tiek skiriasi nuo šalies ir apskrities rodiklių: rajone santykinai daugiau yra gyventojų iki 15 metų ir santykinai mažiau darbingo amžiaus gyventojų nei vidutiniškai šalyje ir apskrityje. 2007 m. rajono gyventojai iki 15 metų sudarė 19,0 proc. (šalyje – 17,4 proc., apskrityje – 16,0 proc.), darbingo amžiaus – 62,0 proc. (šalyje – 63,1 proc., apskrityje – 65,9 proc.), pensinio amžiaus – 19,0 proc. (šalyje – 19,4 proc., apskrityje – 18,1 proc.) visų gyventojų skaičiaus.

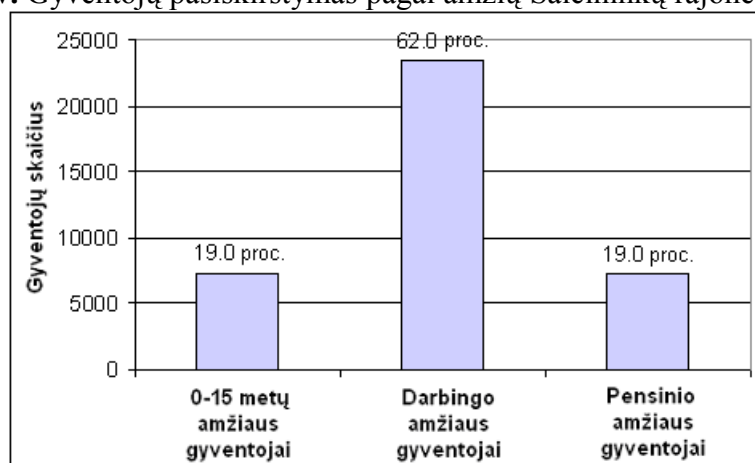
Lyginant 2004 m. ir 2007 m. įvairaus amžiaus gyventojų skaičių, pastebimas jaunimo ir pensinio amžiaus žmonių skaičiaus mažėjimas bei darbingo amžiaus žmonių skaičius didėjimas (žr. 2.2 lentelę, 2.4 pav.). Darbingo amžiaus gyventojų skaičius didėjimo priežastis – šalyje pailgintas darbingumo amžiaus,

2.2 lentelė. Šalčininkų rajono gyventojų skaičiaus pokytis 2004–2007 m.

Gyventojų grupė	2004 m.	2007 m.	Pokytis
0-15 metų amžiaus gyventojų skaičius	8028	7177	Sumažėjo 10,6 proc.
Darbingo amžiaus gyventojų skaičius	22752	23480	Padidėjo 3,2 proc.
Pensinio amžiaus gyventojų skaičius	7884	7195	Sumažėjo 8,7 proc.

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV.

2.4 pav. Gyventojų pasiskirstymas pagal amžių Šalčininkų rajone 2007 m.

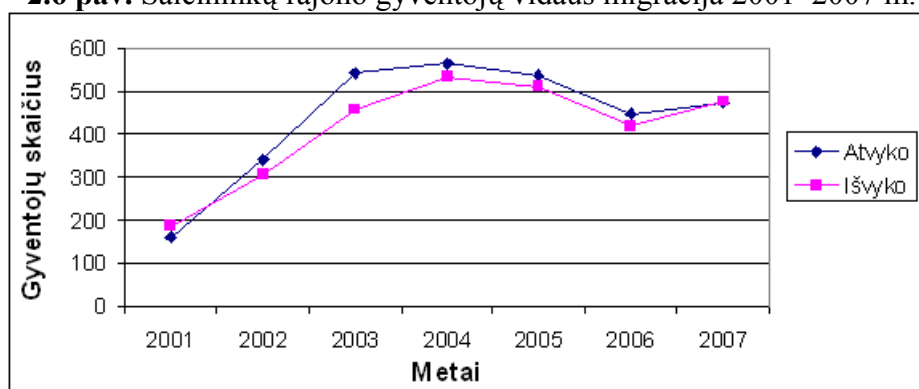
Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV.

Migracija

Šalčininkų rajono gyventojų vidaus migracijos saldo 2001–2007 m. dažniausiai buvo teigiamas. 2001–2003m. gyventojų vidaus migracija smarkiai didėjo, tačiau nuo 2004 m.

situacija stabilizavosi ir pastebima nedidelė vidinės migracijos mažėjimo tendencija (žr. 2.6 pav.).

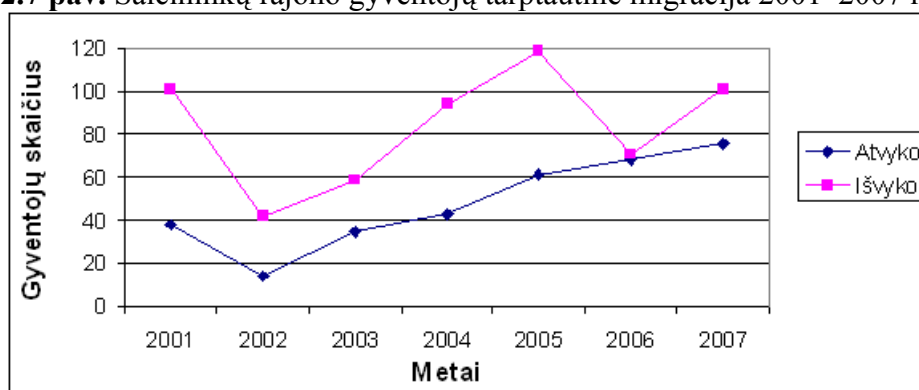
2.6 pav. Šalčininkų rajono gyventojų vidaus migracija 2001–2007 m.

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV.

Tarptautinės migracijos saldo nuo 2001 m. buvo vien tik neigiamas. Emigracijos į užsienio šalis rodikliai rajone nėra stabilūs – tai didėja, tai mažėja, tačiau iš užsienio šalių atvykstančių gyventojų skaičius nuolat didėja (žr. 2.7 pav.).

2.7 pav. Šalčininkų rajono gyventojų tarptautinė migracija 2001–2007 m.

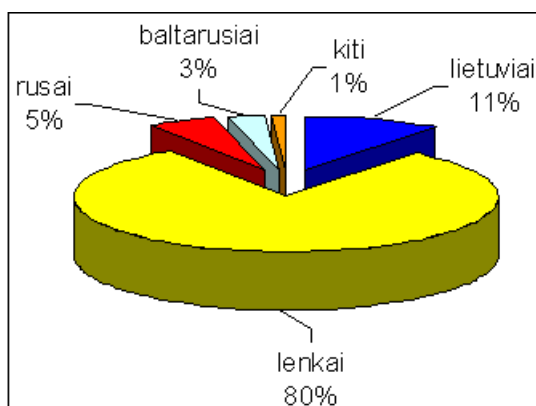

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV.

Tautinė sudėtis

Šalčininkų rajonas yra išskirtinis ir šalies mastu unikalus rajonas, nes jame dominuoja lenkų tautybės žmonės. 2001 m. surašymo duomenimis, Lenkai sudaro 80 proc. rajono gyventojų. Lietuvių rajone gyvena 11 proc., rusų – 5 proc., baltarusių – 3 proc., kitų tautybių – truputį daugiau nei 1 proc. Iš kitų tautybių savitumu išsiskiria Eišiškių mieste jau nuo seno įsikūrusi romų bendruomenė. 2001 m. rajone gyveno 105 romų tautybės žmonės.

2.5 pav. Šalčininkų rajono gyventojų pasiskirstymas pagal tautybę

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV (Lietuvos gyventojų ir būstų surašymo 2001 m. duomenys).

Išskirtinė tautinė rajono sudėtis suformavo gana uždara tautinių mažumų bendruomenę, lenkų kalbą vartojančią tiek darbe, tiek ir buityje. Vis dėlto pažymėtina, kad su valstybinės kalbos nemokėjimo problema susiduria tik vyresnio amžiaus ne lietuvių kilmės rajono gyventojai, o rajono jaunimas kalbos sunkumų nebeturi.

Apibendrinimas

- Dėl šalies sostinės artumo Šalčininkų rajonas yra geroje strateginėje padėtyje.
- Rajono miškingumas viršija šalies vidurkį.
- Rajono rekreacinį–gamtinį potencialą formuoja upės, 5 ežerai, 31 tvenkinys, 12 valstybinių draustinių, 8 piliakalniai, 4 didesni parkai.
- Rajonas pasižymi mažu urbanizacijos lygiu.
- Rajono demografinės situacija kasmet prastėja.
- Rajonui būdingas neigiamas natūralus gyventojų prieaugis.
- Gyventojų tankumas rajone mažesnis nei vidutiniškai šalyje ir apskrityje.
- Pastebimas jaunimo ir pensinio amžiaus žmonių skaičiaus mažėjimas bei darbingo amžiaus žmonių skaičius didėjimas.
- Pastebima nedidelė vidinės migracijos mažėjimo tendencija.
- Iš užsienio šalių atvykstančių gyventojų skaičius nuolat didėja.
- Rajone dominuoja lenkų tautybės žmonės.

2.2.2. Ekonominė rajono situacija

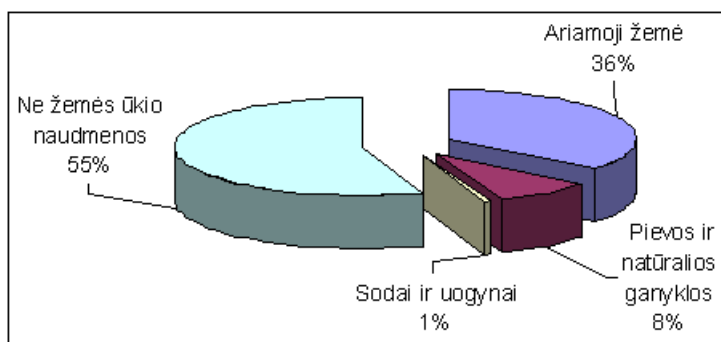
Žemės ūkis

Žemės ūkis Šalčininkų rajone yra dominuojanti ekonominė veikla, tačiau esama žemės ūkio specializacija ir struktūra neduoda didelio ekonominio efekto: nederlingos, smėlėtos žemės sąlygoja menką žemės ūkio kultūrų derlingumą, trūksta modernių stambių ūkių, lėtai plėtojami alternatyvūs verslai.

Šalčininkų rajonas priklauso pietryčių Lietuvos agrarinių teritorijų zonai. Ši zona pasižymi mažu teritorijos panaudojimu žemės ūkiui, dirvožemio jautrumu vėjo erozijai, nenašiomis žemės ūkio naudmenomis bei galimybe derinti įvairaus dydžio ir tipų ūkius.

Žemės ūkio naudmenos sudaro 45 proc. rajono žemės fondo. Didžioji žemės ūkio naudmenų dalis tenka ariamajai žemei (53,3 tūkst. ha), likusią dalį sudaro pievos ir natūralios ganyklos (12,4 tūkst. ha) bei sodai ir uogynai (941 ha).

2.8 pav. Žemės naudmenos Šalčininkų rajone 2008 m. pradžioje

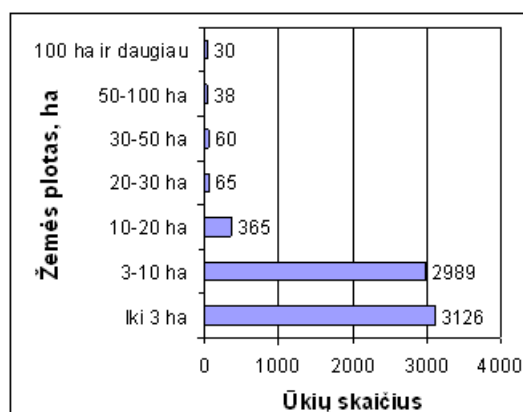

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas prie LRV, 2004 m.

Rajone kasmet daugėja privačios žemės naudotojų skaičius. 2007 m. pradžioje privačios žemės ūkio paskirties žemės savininkų ar naudotojų skaičius siekė 10 865 ir tai yra 68,7 proc. daugiau nei 2003 m. pradžioje (6 440 ūkių). Vidutinis žemės savininkų ar naudotojų ūkių dydis kartu su miškais rajone siekia 4,10 hektaro.

2003 m. Žemės ūkio surašymo duomenimis, beveik pusę visų rajono ūkių (47 proc.) sudaro iki 3 ha ploto ūkiai. Stambių, dėl turimos žemės ūkio technikos ir įrangos didesnę darbo efektyvumą pasiekiančių, ūkių (50 hektarų ir daugiau) rajone 2003 m. buvo vos 1 proc. (žr. 2.9 pav.).

2.9 pav. Visų Šalčininkų rajono veikiančių ūkių pasiskirstymas pagal dydį

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV (2003 m. ūkių surašymo duomenys).

Šalčininkų rajonas yra vienas silpniausių apskrityje pagal ūkių, įregistruotų Ūkininkų ūkių registre, skaičių (mažiau įregistruotų ūkių yra tik Šalčininkų rajone). Vis dėlto gana ryški įregistruotų ūkių skaičiaus didėjimo tendencija (2005 m. – 728 ūkiai, 2007 m. – 840 ūkių). 2008 m. lapkričio 1 d. šiame registre buvo 968 registruoti ūkiai, kurių bendras žemės plotas siekė 10 368 ha. Rajone vyrauja smulkūs ir nedideli ūkiai. Daugumos (90 proc.) ūkių dydis – iki 20 ha. Stambūs ūkiai (virš 50 ha) sudaro tik 2,3 proc. visų rajono registruotų ūkių. Šalčininkų rajono vidutinis Ūkininkų ūkių registre įregistruoto ūkio plotas (10,76 ha) yra vienas didžiausių apskrityje (didesnis tik Ukmergės rajono vidutinis ūkio plotas – 12,07 ha).

Rajonas išsiskiria aukštesne nei apskrityje valstybei priklausančios žemės procentine dalimi. Remiantis 2008 m. birželio 1 d. Ūkininkų ūkių registro duomenimis, iš bendro ūkininkų ūkių naudojamos žemės ploto 61,6 proc. sudarė ūkininkui ar ūkio nariams nuosavybės teise priklausančios žemės ūkio paskirties žemės plotas, 8,9 proc. sudarė išsinuomotos iš kitų asmenų privačios žemės ūkio paskirties žemės plotas ir 29,5 proc. sudarė išsinuomotos iš valstybės žemės ūkio paskirties žemės plotas. Vilniaus apskrityje mažiau žemės, pagal nuosavybės teisę priklausančios ūkininkams ar ūkio nariams, yra tik Šalčininkų rajone. Kita vertus, privačios žemės naudotojų skaičius rajone kiekvienais metais pastebimai didėja.

Tradicinei žemdirbystei plėtoti rajone sąlygos nepalankios, nes dirvožemiai rajone skurdūs – smėliai, priemėliai, durpynai. Žemės ūkio naudmenų dirvožemių našumo balų vidurkis rajone siekia tik 36,5 balus (Lietuvos vidurkis 39,1 balai), todėl daugumos žemės ūkio augalų derlingumo rodikliai yra vieni žemiausių apskrityje. Tokia tendencija išlieka tiek derlingais, tiek nederlingais metais.

2006 m. Šalčininkų rajono ūkiuose žemės ūkio produkcijos buvo pagaminta už 63,532 mln. Lt. Didesnioji šios produkcijos dalis (68,6 proc.) teko gyvulininkystės produkcijai, likusioji (31,4 proc.) – augalininkystės produkcijai.

Pagrindinis kaimo vietovių gyventojų užsiėmimas ir pajamų šaltinis yra žemės ūkis, daugiausiai natūrinis ūkininkavimas. Nedidelių ūkių dominavimas, žemės ūkio produkcijos gaminimas mažais kiekiais, dažnai patenkinančiais tik savo reikmes, lemia žemą darbo našumą bei neleidžia išspręsti kai kurių ekonominių, socialinių rajono problemų.

2007 m. pasėlių struktūroje vyravo grūdiniai augalai (80,3 proc. pasėlių ploto), daugiametės žolės (10,8 proc.) ir bulvės (5,1 proc.). Dėl nederlingų žemių auginamų kultūrų derlingumas būna žemas, mažesnis nei vidutiniai apskrities derlingumo rodikliai (žr. 2.3 lentelę).

2.3 lentelė. Žemės ūkio produkcijos derlingumas visuose ūkiuose 2005–2007 m.

	Šalčininkų r. (cnt./ha)			Vilniaus apskritis (cnt./ha)		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Grūdų derlingumas	13,5	6,2	15,5	17,0	9,7	18,5
Bulvių derlingumas	106,0	50,2	111,4	99,4	59,4	100,2
Lauko daržovių derlingumas	77,4	37,7	113,0	108,2	66,4	139,5

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas prie LRV.

Rajone svarbią vietą užima pieno ūkis. 2006 m. rajone primelžta 31 063 t. pieno. Pagal šį rodiklį Šalčininkų rajoną apskrityje lenkia tik Vilniaus rajonas.

Šalčininkų rajonas apskrityje išsiskiria aktyviu ES finansinės paramos, ypač tiesioginių išmokų, žemės ūkiui įsisavinimu. Geras sąlygas tam sudaro rajono, kaip mažiau palankios ūkininkauti vietovės, statusas.

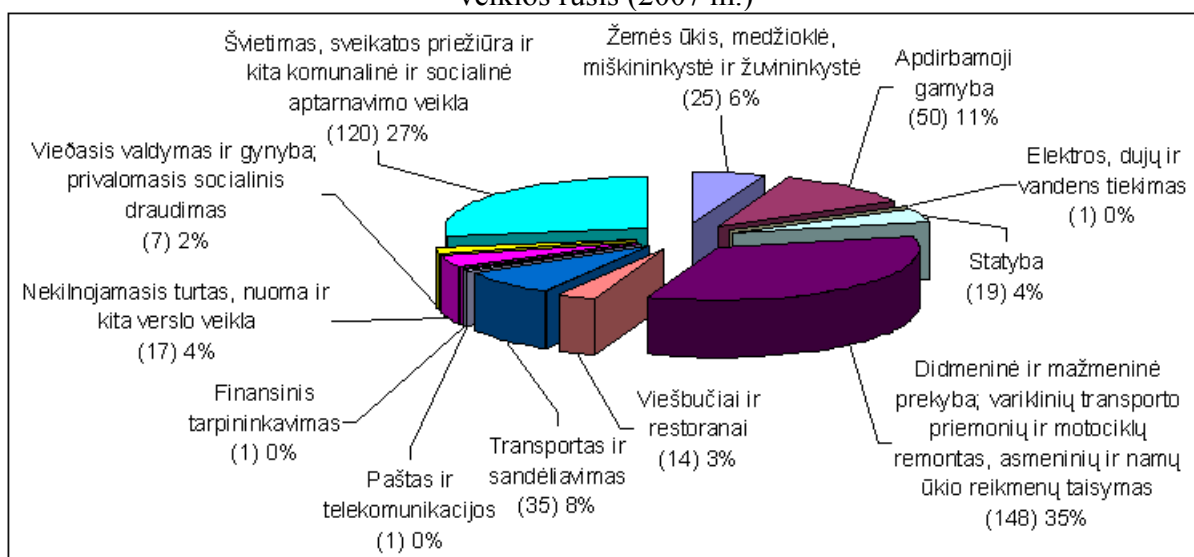
Švari rajono gamta bei sudėtingos tradicinės žemdirbystės sąlygos skatina plėtoti ekologinį ūkininkavimą. Vši „Ekoagros“ duomenimis, 2007 m. Šalčininkų rajone buvo 121 sertifikuotas ekologinis ūkis; pagal šį rodiklį rajoną lenkė tik Biržų, Ukmergės, Raseinių ir Trakų rajonai. Šalčininkų rajono ekologiniai ūkiai didžiąja dalimi specializuojasi augalininkystėje, retesniais atvejais užsiimama sodininkyste ir daržininkyste.

Kaimo gyventojų užimtumą ir ekonominę gerovę galėtų padidinti alternatyvios žemės ūkio veiklos (tradicinių amatų, kaimo turizmo bei poilsio paslaugų, kitų smulkių verslų) bei netradicinės žemės ūkio gamybos (vaistažolių ir prieskoninių augalų, grybų, uogų, vaisių ir daržovių, kalakutų, triušių auginimo, kailinių žvėrelių veisimo, bitininkystės, vidaus vandens žuvininkystės) vystymas. Vis dėlto netradicinė žemės ūkio gamyba vystoma gana vangiai. Pastebimas tik nuoseklus triušių ir bičių šeimų skaičiaus rajone augimas.

Pramonė, verslas, statyba

Pramonė Šalčininkų rajone menkai išvystyta, kadangi rajonas nuo seno buvo orientuojamas į žemės ūkio sektoriaus plėtrą. Rajone vystoma maisto, tekstilės, odos gaminių pramonė. Pramonės sektorius pagal veikiančių ūkio subjektų skaičių (11 proc. nuo visų rajono ūkio subjektų skaičiaus) yra trečioje vietoje po didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto, asmeninių ir namų ūkio reikmenų taisymo (35 proc.) bei švietimo, sveikatos priežiūros ir kitos komunalinės ir socialinės aptarnavimo veiklos (27 proc.) sektorių.

2.10 pav. Šalčininkų rajono veikiančių ūkio subjektų pasiskirstymas pagal ekonominės veiklos rūšis (2007 m.)

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas prie LRV.

Didžiausios pramonės įmonės: trikotažinių drabužių siuvimo įmonė UAB „Spartukas“, maisto pramonės įmonė AB „Actas“ (vienintelė įmonė Lietuvoje gaminanti natūralų actą), mėsos perdirbimo įmonė UAB „Olkusjana“, odos galanterijos įmonė UAB „Eisiga“ (didžiausia odinės galanterijos gaminių įmonė Lietuvoje), maisto pramonės įmonė UAB „Čelija“. Stambiausios rajono pramonės įmonės susitelkusios Šalčininkų ir Eišiškių miestuose bei Jašiūnų kaime, o kitose kaimiškose vietovėse įsikūrusios smulkios įmonės, kurios dažniausiai užsiima medienos perdirbimu, miško darbais ar prekyba. Šalčininkų rajono pramonės sektoriuje 2007 m. veikė 50 ūkio subjektų.

2.4 lentelė. Svarbiausių gaminių gamyba Šalčininkų rajone 2000–2006 m.

Gaminys	Metai							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	
Mėsa ir mėsos subproduktai, tūkst. t	0,2	0,1	0,1	0,2	0,4	0,3	0,3	
Dešros ir rūkyti mėsos gaminiai, tūkst. t	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	
Duona ir pyrago gaminiai, tūkst. t	0,4	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	
Majonezas, t	135	178	322	434	485	562	561	
Actas, tūkst. dal.	143	112	116	127	106	202	247	
Trikotažo gaminiai, mln.	0,8	0,7	0,6	0,4	0,5	0,6	0,5	
Rankinės, tūkst.	20	10,9	13	14,3	23,8	14,5	16,0	

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas prie LRV, Vilniaus teritorinė statistikos valdyba.

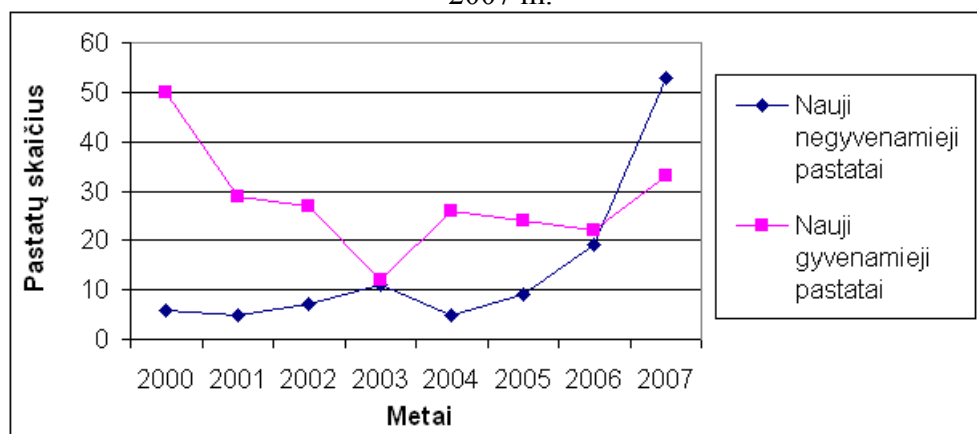
Šalčininkų rajone svarbiausi gaminami pramonės produktai – mėsa ir mėsos subproduktai, dešros ir rūkyti mėsos gaminiai, duona ir pyrago gaminiai, majonezas, actas, trikotažo gaminiai, rankinės. Tarp svarbiausių rajono pramonės gaminių iš esmės dominuoja maisto ir tekstilės pramonės produkcija. Majonezo, acto ir rankinių gamyba rajone auga, kitų gaminių gamyba yra stabili arba mažėja (žr. 2.4 lentelę).

Vidutinis darbuotojų skaičius Šalčininkų rajone yra vienas iš mažiausių apskrityje (mažesnis tik Širvintų rajone), tačiau nuo 2005 m. pastebima darbuotojų skaičiaus augimo tendencija. Vidutinis darbuotojų skaičius 2006 m. rajone buvo 5 844 darbuotojai.

Rajone mažėja veiklą vykdančių įmonių skaičius, be to nemaža dalis registruotų įmonių nevykdo veiklos. 2006 m. rajone oficialiai buvo įregistruotos 867 įmonės, tačiau realiai veiklą vykdė tik 447 įmonės (51,6 proc.), tuo tarpu 2007 m. iš oficialiai registruotų 886 įmonių realiai veiklą vykdė tik 438 įmonės (49,4 proc.).

2006–2007 m. rajone buvo pastebima statybos darbų didėjimo tendencija. Nuo 2006 m. statybos darbų apimtys skaičiuojant litais 2007 m. išaugo net 2,7 karto ir siekė daugiau nei 71 mln. Lt, tuo tarpu 2006 m. statybos darbų apimtys rajone buvo šiek tiek mažiau nei 27 mln. Lt. 2007 m. statybos darbai rajone sudarė 1,7 proc. visų apskrityje atliekamų statybos darbų. Iki 2006 m. rajone vyravo gyvenamosios paskirties pastatų statyba, tačiau 2007 m. labai išaugo negyvenamosios paskirties pastatų statyba (žr. 2.11 pav.).

2.11 pav. Šalčininkų rajone pastatytų gyvenamųjų ir negyvenamųjų pastatų skaičius 2000–2007 m.

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas prie LRV.

2007 m. duomenimis, Šalčininkų rajone buvo 438 veikiantys ūkio subjektai. Dominuoja mikroįmonės, turinčios iki 9 darbuotojų, tokių įmonių yra 292 (66,7 proc.). Šios įmonės dažniausiai orientuojasi į vidaus rinkos vartotojus, todėl dėl rinkos siaurumo ir mažos gyventojų perkamosios galios tokių įmonių gamybos ir realizavimo apimčių augimas yra ribotas. Smulkių įmonių, kuriose dirba nuo 10 iki 49 darbuotojų, rajone yra 110 (25,1 proc.). Vidutinių įmonių, kuriose dirba nuo 50 iki 249 darbuotojų, yra 34 (7,8 proc.). Stambių įmonių, kuriose dirba daugiau nei 250 darbuotojų, rajone yra 2 (0,5 proc.).

Šalčininkų rajono įmonės turi galimybę kasmet dalyvauti vietinių užimtumo iniciatyvų (VUI) projektuose. 2005–2007 m. buvo parengti ir įgyvendinti 15 tokių projektų, sukurta 100 naujų darbo vietų, šiam tikslui suteikta 2 mln. 325 tūkst. 24 Lt valstybės parama. 2008 m. turėtų būti įgyvendinti dar 3 tokie projektai, ketinama sukurti 23 naujas darbo vietas, valstybė tam turėtų skirti 880 tūkst. Lt.

Prekyba ir paslaugos

Šalčininkų rajone labiausiai išvystytas prekybos ir paslaugų įmonių tinklas (35 proc. visų rajono įmonių), tačiau prekybos apimtys yra vienos mažiausių apskrityje.

Geriausiai išplėtotas parduotuvių tinklas: 2006 m. parduotuvių buvo 155, jų apyvarta nuo 2002 m. nuolat auga (2002 m. – 36,6 mln. Lt, 2006 m. – 76,1 mln. Lt). Šis apyvartos augimas didele dalimi susijęs su ekonomikos augimu Lietuvoje bei augančiomis prekių ir paslaugų kainomis. Nepaisant to, pagal 1000-iui gyventojų tenkantį parduotuvių apyvartos kiekį 2006 m. Šalčininkų rajonas 3,9 karto atsiliko nuo šalies bei 6,4 karto nuo apskrities vidurkių (žr. 2.5 lentelę).

2.5 lentelė. Paslaugų sektorius (2006 m.)

	Parduotuvių skaičius 1000-iai gyventojų (vnt.)	Parduotuvių metinė apyvarta 1-am gyventojui (Lt)	Maitinimo įstaigų skaičius 1000-iai gyventojų (vnt.)	Maitinimo įstaigų metinė apyvarta 1-am gyventojui (Lt)
Šalčininkų r.	4,1	2004	0,3	18
Vilniaus apskritis	4,9	12766	1,2	445
Respublika	5,2	7895	0,9	243

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas prie LRV

Šalčininkų rajono prekybos rinkoje dominuoja bendrovė „VP MARKET“, kuri, remiantis Šalčininkų rajono savivaldybės duomenimis, rajone užima 43,3 proc. mažmeninės prekybos rinkos, antroje vietoje – prekybos tinklas „Norfa“ (14,3 proc.).

2006 m. rajone buvo 11 maitinimo paslaugas teikiančių įstaigų, jų apyvarta nors ir turi tendenciją augti (2002 m. – 0,3 mln. Lt, 2006 m. – 0,7 mln. Lt), bet išlieka labai maža: restoranų, barų ir kitų maitinimo įstaigų apyvartos dalis, tenkanti 1-am rajono gyventojui, siekė tik 18 litų (šalyje – 243 Lt, apskrityje – 445 Lt). Prekybos plėtrą rajono maitinimo paslaugų įmonėse stabdo nedidelė vartotojų rinka, maža perkamoji gyventojų galia, mažesnių miestų ir miestelių gyventojų gyvenimo būdas, kai valgoma namuose, vartojami savi maisto produktai.

2005 m. kitų, ne prekybos, paslaugų sferoje veikiančių įmonių ir verslo liudijimus išsiėmusių asmenų skaičius rajone siekė 114, tarp jų buvo 53 įmonės, pagal verslo liudijimus dirbo 61 asmuo. Daugiausiai šios paslaugų įmonės (ar asmenys) teikė sveikatos priežiūros ir socialinio darbo (25 proc.), nekilnojamo turto operacijų (11 proc.), asmeninių ir namų ūkio reikmenų tvarkymo (9 proc.) paslaugas. Pažymėtina, kad paslaugų sektoriaus tinklas kaimo vietovėse yra ypatingai menkai išplėtotas, kaimo žmonės paslaugų važiuoja į miestus arba iš viso jų atsisako.

Turizmas

Šalčininkų rajonas turizmo požiūriu priskirtinas mažiausiai išvysčiusių rajonų grupei Lietuvoje. Šia charakteristika paprastai pasižymi Lietuvos centrinėje dalyje išsidėstę rajonai, tačiau ji visiškai nebūdinga pasienio rajonams, nors Šalčininkų rajonas yra būtent toks.

Šalčininkų rajono turizmo plėtros potencialas yra didelis. Rajone gali būti vystomas darnios plėtros principu paremtas turizmas, kuris numato gamtinių išteklių, žmogiškųjų išteklių ir vietinės bendruomenės bei ekonominių faktorių konstruktyvią sąveiką. Čia gausu kultūros vertybių, išlikęs istorinis kaimo kultūros paveldas, daug gamtinių išteklių – rajono

miškingumas yra 1,4 karto didesnis negu vidutiniškai Lietuvoje, daug valstybinių draustinių, teka upės Merkys, Šalčia, Visinčia, yra 5 ežerai ir 31 tvenkinys.

Šalčininkų rajono savivaldybės duomenimis, pagrindinės turistų srautų kryptys rajone: kultūrinis–istorinis, vandens, rekreacinis–gamtinis, kaimo, renginių, žvejybinis turizmas. Vis dėlto turizmo paslaugų sektorius rajone nėra pakankamai išvystytas. Įvardijamos šios turizmo plėtros problemos: nepakankamai išnaudojami gamtiniai bei kultūriniai ištekliai, nepakankama bendroji ir rekreacinė infrastruktūra, neigiamas rajono įvaizdis, neišplėtotas turizmo marketingas bei maža turizmo paslaugų pasiūla. Kaimo gyventojai neturi pakankamai informacijos, žinių bei įgūdžių, kad galėtų teikti ir vystyti kaimo turizmo paslaugas.

Šiuo metu Šalčininkų rajone įsikūrusios 8 kaimo turizmo sodybos:

- Kristinos Vereško kaimo turizmo sodyba Matuizų kaime prie Versekos upės;
- Sergejaus Markovo kaimo turizmo sodyba Naujasodžio kaime prie Merkio upės;
- kaimo turizmo sodyba „Klimkynė“ Vilkiškių kaime prie Merkio upės;
- Irinos Semenovič kaimo turizmo sodyba Žagarinės kaime prie Merkio upės;
- Gretos Jansonaitės kaimo turizmo kompleksas Norviliškėse;
- Ričardo Počobuto kaimo turizmo kompleksas Didžiųjų Zubiškių kaime prie Versekos upės;
- Ginto Galkausko kaimo turizmo sodyba Paupio kaime prie Merkio upės;
- Juzefo Ziminskio kaimo turizmo sodyba Panezdilių kaime.

Turizmo informacija teikiama tolokai nuo rajono centro – Dieveniškių regioniniame parke. Rajone nėra kelionių agentūrų. Turizmo verslo vystymo ir bendruomenių paruošimo turizmo veiklai švietimas vykdomas nepakankamai, trūksta šios srities kursų, seminarų ir kt. pobūdžio mokymų.

Šalčininkų rajono savivaldybės duomenimis, rajone veikiančių apgyvendinimo įstaigų skaičius 2007 m. išaugo iki 8 (viešbučiai „Kęsminta“, „Eiresta“, „Vilrasta“, „Pas Ryšarda“, motelis „Selena“, dvaro sodyba Klimkynėje, Medžiotų namai, Norviliškių pilis). Šiose apgyvendinimo įstaigose iš viso yra 66 kambariai ir 252 vietos. Nakvynę taip pat teikia Šalčininkų vaikų globos namai, Šalčininkų J. Sniadeckio vid. mokykla, Eišiškių vaikų darželis, Dieveniškių žemės ūkio mokykla. Šiose įstaigose nakvynės paslaugų lygis neaukštas – bendrabučio tipo, dažniausiai atitinka jaunimo nakvynės namų reikalavimus.

Nors pastaraisiais metais buvo pastebimas spartus svečių skaičiaus didėjimas Vilniaus apskrities apgyvendinimo įstaigose, Šalčininkų rajono savivaldybė šias paslaugas suteikė mažiausiam skaičiui lankytojų. Viešbučių ir motelių kambariuose per 2005 metus Šalčininkų rajone apsistojo 286 svečiai, iš jų – 61 užsienietis. Pastebimas mažėjantis užsienio turistų

srautas rajone. Pagrindinė priežastis – nepakankamai išvystytas rajono turizmo sektorius, t. y. per mažai laisvalaikio ir poilsio praleidimui skirtų paslaugų, o teikiamos paslaugos nėra pakankamai kokybiškos.

Rekreacinio pobūdžio pramogų paslaugų rajone nėra gausu: veikia 3 jėjimo klubai, žuvininkystės tvenkinys Jašiūnų miestelyje, 11 turistų maitinimui tinkamų įstaigų, parengti keli turistiniai automobilių, dviračių ir pėsčiųjų maršrutai Dieveniškų istoriniame regioniniame parke. Manoma, kad menką turizmo plėtrą rajone sąlygojo nesusiformavę žmogiškieji turizmo ištekliai bei vietinio pradinio kapitalo turizmo verslui vystyti trūkumas. Šalčininkų rajonas, turėdamas turistinį potencialą, vis dar išlieka nepakankamai patrauklus turistams.

Nedarbas, darbo perspektyvos

Nedarbas Šalčininkų rajone aukštas. Šalčininkų savivaldybė jau kelintus metus iš eilės priskiriama prie ilgalaikio nedarbo zonų. Ir nors Darbo biržoje registruotų bedarbių dalis nuo darbingo amžiaus gyventojų 2009 m. augo beveik visose Lietuvos teritorijose, Šalčininkų rajonas pateko tarp keturių savivaldybių, kuriose nedarbas pats aukščiausias šalyje – daugiausia darbingo amžiaus gyventojų 2009 m. lapkričio 1 d. buvo registruota bedarbiais Druskininkų (15,6 proc.), Šalčininkų r. (15,1 proc.), Ignalinos ir Akmenės r. (15 proc.) savivaldybėse.

Nedarbo lygis Šalčininkų rajone viršija tiek šalies, tiek apskrities rajonų rodiklius ir turi tendenciją augti (žr. 2.6 lentelę).

2.6 lentelė. Bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų, 2009 m.

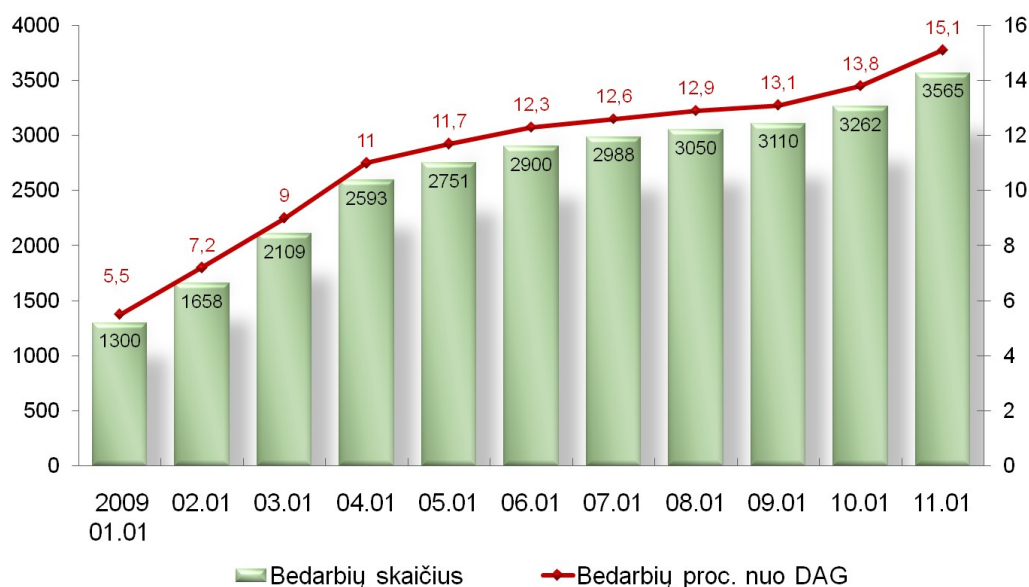
	2009 10 01	2009 11 01	Pokytis (+ / -)
Lietuva	10,3	10,9	0,6
Vilniaus apskritis	10,3	10,9	0,6
Vilniaus m. savivaldybė	10,0	10,4	0,4
Vilniaus r. savivaldybė	13,7	14,6	0,9
Šalčininkų r. sav.	13,8	15,1	1,3
Širvintų r. sav..	10,2	11,1	0,9
Švenčionių r. sav.	10,5	11,3	0,8
Trakų r. sav.	6,2	7,0	0,8
Elektrėnų sav.	5,7	6,5	0,8
Ukmergės r. sav.	11,0	11,9	0,9

Šaltinis: Lietuvos darbo birža

Iš 23 683 rajono darbingo amžiaus gyventojų 2009 m. lapkričio mėn. Šalčininkų darbo biržoje buvo registruota 3 565 bedarbiai. Tai sudarė 15,1 proc. darbingo amžiaus rajono

gyventojų. Vien per 2009 m. spalio mėnesį į Šalčininkų darbo biržą ieškodami darbo kreipėsi 538 bedarbiai, tai buvo 108 arba 25 proc. daugiau negu rugšėjį (žr. 2.12 pav.). Palyginti su 2008 m. metų spalio mėn. 2009 m. spalio mėn. bedarbių registracija padidėjo 1,8 karto (žr. 2.7 lentelę).

2.12 pav. Bedarbių skaičiaus ir proc. pokyčiai Šalčininkų r. 2009 m.

Šaltinis: Šalčininkų darbo birža

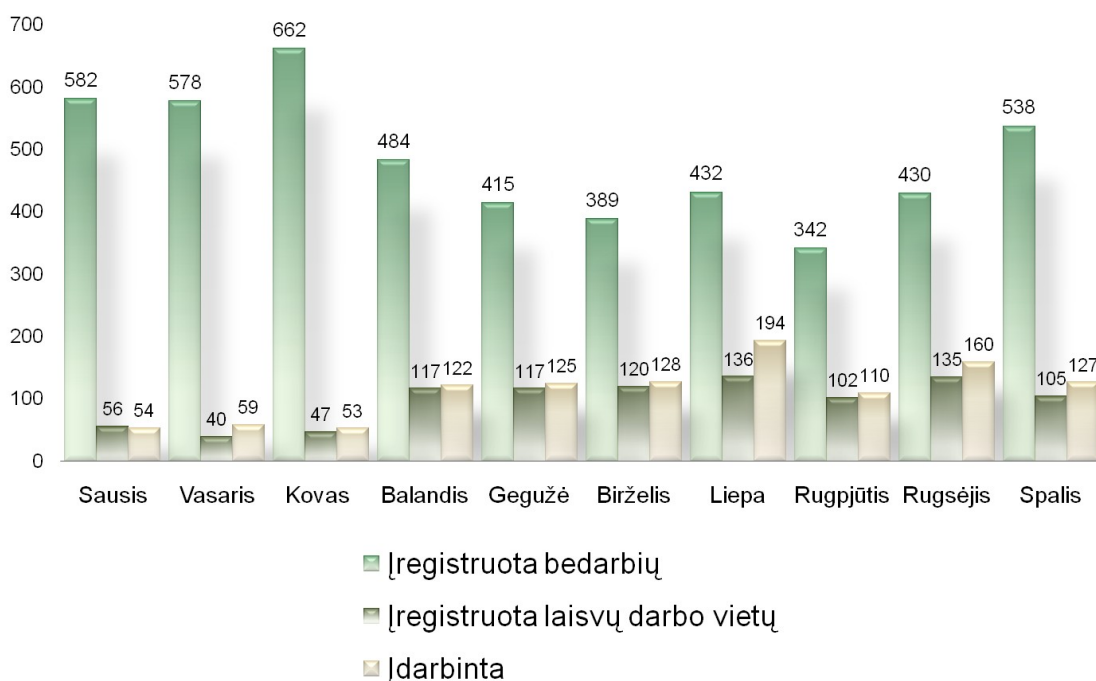
2.7 lentelė. Bedarbių skaičiaus ir proc. pokyčiai Šalčininkų r. 2009 m.

Per spalio mėnesį	2009	2008	Pokytis
Iregistruota ieškančių darbo asmenų	621	305	+104%
iš jų bedarbių	538	299	+80%
Iregistruota laisvų darbo vietų	109	231	-53%
Iš jų neterminuotam darbui	84	215	
Įdarbinta asmenų	127	169	-25%
Iš jų pagal neterminuotas darbo sutartis	102	153	

Šaltinis: Šalčininkų darbo birža

Nedarbas rajone auga dėl didelės darbo jėgos pasiūlos ir penkis kartus mažesnės paklausos. Per dešimt 2009 m. mėnesių į Šalčininkų darbo biržą kreipėsi 4 839 bedarbiai, per tą patį 2008 metų laikotarpį – 2 547. Bedarbių skaičiaus, laisvų darbo vietų ir įdarbintų žmonių svyravimai 2009 m. sausio-spalio mėnesiais pavaizduoti 2.13 pav.

2.13 pav. Bedarbių skaičius, laisvos darbo vietos ir įdarbinti žmonės Šalčininkų r. 2009 m.

Šaltinis: Šalčininkų darbo birža

2009 m. spalio nedarbo rodikliai augo beveik visose rajono seniūnijose. Didžiausias nedarbo augimas buvo fiksuotas Dainavos, Dieveniškių ir Gerviškių seniūnijose (daugiau kaip 2 proc.). Didžiausia darbingo amžiaus gyventojų dalis buvo registruota bedarbiais Gerviškių (21,7 proc.), Poškonių (19,9 proc.) ir Dieveniškių (17,5 proc.) seniūnijose. Mažiausiai bedarbių buvo tarp Pabarės (13,9proc.), Butrimonių (14,1 proc.) ir Šalčininkų (14,7 proc.) seniūnijų darbingo amžiaus gyventojų (žr. 2.14 pav.).

2.14 pav. Bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų Šalčininkų rajono seniūnijose 2009 m. lapkričio 1 d.

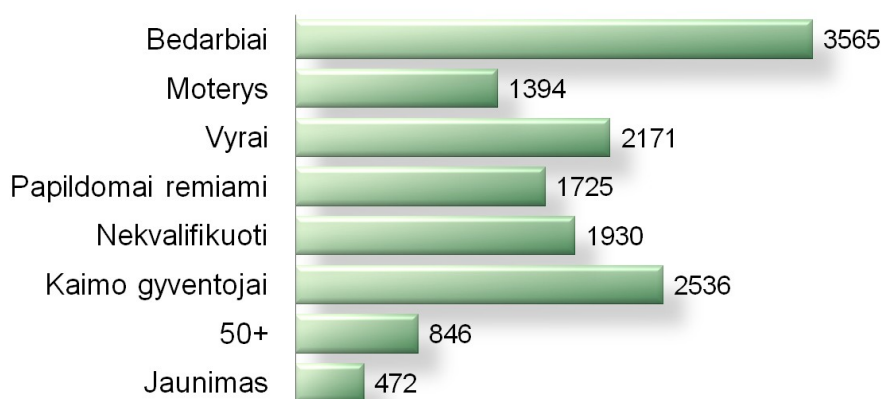

Šaltinis: Šalčininkų darbo birža

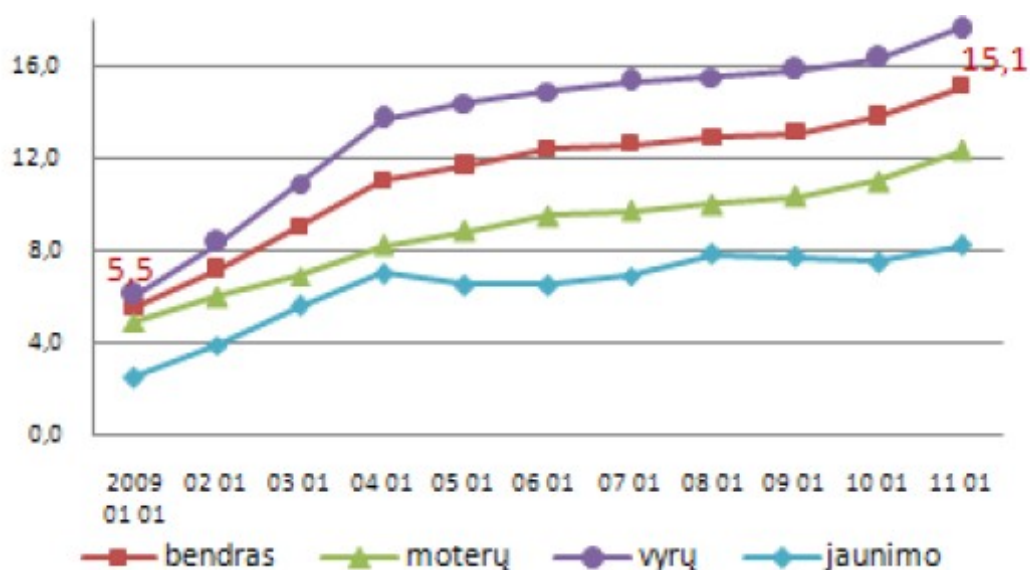
Vyrų nedarbas rajone aukštesnis negu moterų. 2009 m. lapkričio 1 d. bedarbiai vyrai sudarė 17,6 proc. rajono darbingo amžiaus vyrų. Moterų nedarbo rodiklis – 12,3 proc. Beveik kas šeštas bedarbiu tapęs asmuo buvo jaunesnis kaip 25 metų 2009 m. lapkričio 1 d. buvo įregistruoti 472 bedarbiai iki 25 metų amžiaus. Jie sudarė 7,5 proc. rajono 16-24 metų amžiaus gyventojų. Jaunimo nedarbas per mėnesį padidėjo 0,7 proc. Kas penktas bedarbiu tapęs asmuo vyresnis nei 50 metų.

Pagal ankstesnę darbinę veiklą beveik puse įregistruotų – buvusieji paslaugų sferos darbuotojai, apie 27 proc. per spalį bedarbiais tapusių asmenų dirbo statybose, 17 proc. – pramonėje, 9 proc. – žemės ūkyje. Pusė visų įregistruotų bedarbių – nekvalifikuoti. 10 proc. bedarbiais tapusių asmenų turi aukštąjį arba aukštesnįjį išsilavinimą, 38 proc. – turi profesinį pasirengimą (žr. 2.15, 2.16 pav.).

2.15 pav. Šalčininkų r. Darbo biržos pateikiamas apibendrintas bedarbio portretas, 2009-11

2.16 pav. Moterų, vyrų ir jaunimo dalis tarp Šalčininkų r. bedarbių 2009 m.

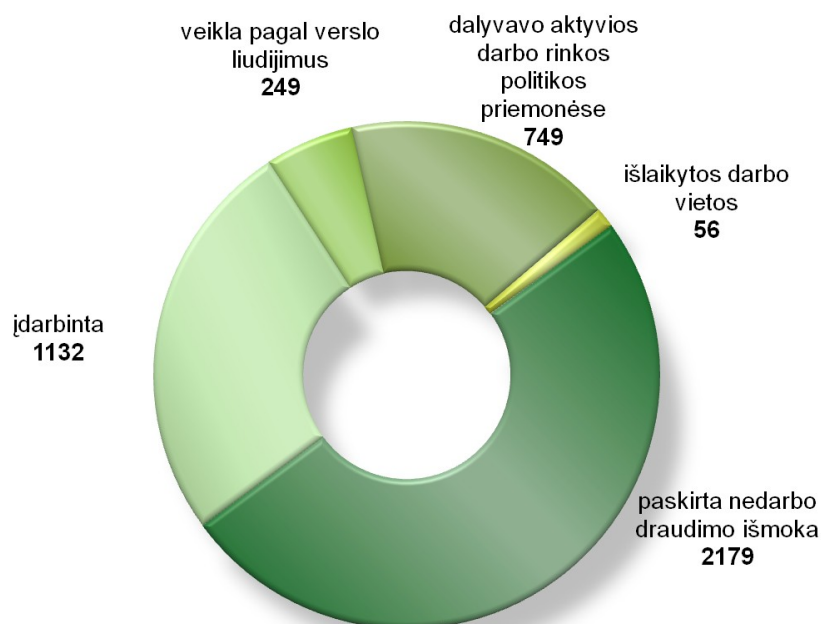

Šaltinis: Šalčininkų darbo birža

2009 m. spalio mėnesį Šalčininkų darbo biržos specialistai ieškantiems darbo asmenims galėjo pasiūlyti 109 laisvas darbo vietas. 68 proc. visų darbo vietų buvo užregistruota paslaugų įmonėse, 16 proc. – pramonėje, 13 proc. – statyboje, 3 proc. žemės ūkyje. Daugiausia darbo pasiūlymų buvo katilinės kūrikams, tarptautinio krovininių vežimo transporto priemonių vairuotojams, pardavėjams, plastiko gamybos mašinų operatoriams, plytelių klojėjams, auklėtojams.

2009 m. spalio mėnesį buvo įdarbinti 127 žmonės, iš jų 102 gavo neterminuotą darbą, 25 pasirašė terminuotas darbo sutartis. Per dešimt šių metų mėnesių padėta įsidarbinti 1 132 asmenims, verslo liudijimus įsigijo 249 bedarbiai (žr. 2.17 pav.).

2.17 pav. Šalčininkų darbo biržos veiksmai švelninant nedarbo pasekmes, 2009-11

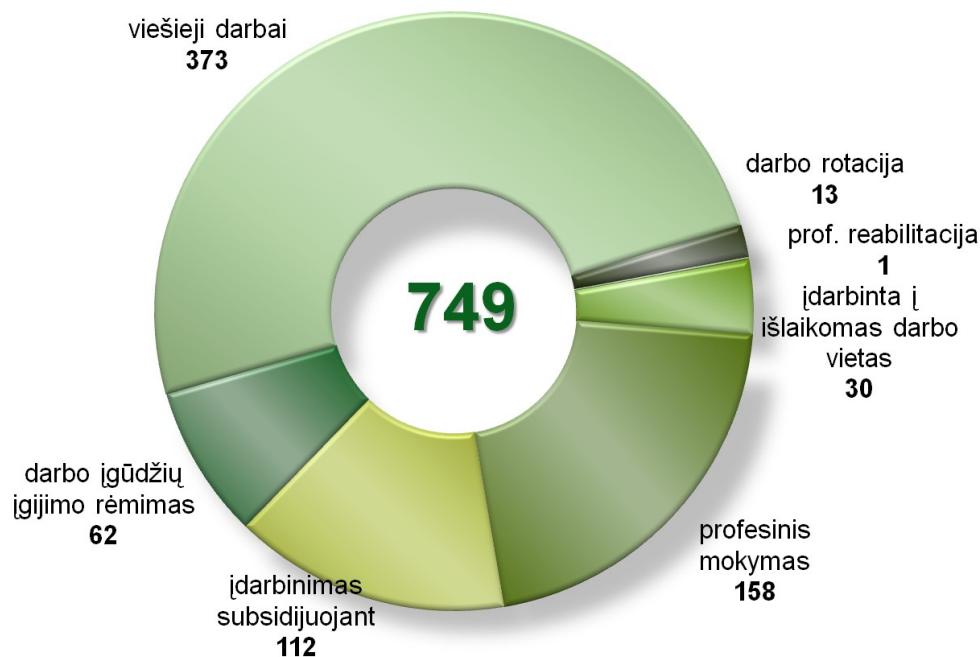

Šaltinis: Šalčininkų darbo birža

Nuo 2009 m. pradžios į aktyvias darbo rinkos politikos priemones nusiųsti 749 asmenys (žr. 2.18 pav.).

2009 m. spalio pabaigoje 313 bedarbių dalyvavo profesinio mokymo, viešųjų darbų ir kitose aktyviose darbo rinkos politikos priemonėse. Laikino užimtumo priemonių vykdymas leido registruotą nedarbą sumažinti 1,3 proc.

2.18 pav. Šalčininkų darbo biržos Aktyvios politikos įgyvendinimo rezultatai, 2009-11

Šaltinis: Šalčininkų darbo birža

Nuo 2009 m. spalio mėn. Šalčininkų r. darbo birža dalyvauja įgyvendinant trijų metų trukmės ES fondo finansuojamą projektą „Laikinieji darbai“. Šiam projektui skirtas 50 mln. Lt finansavimas.

Projekto tikslas – remti asmenų išlikimą darbo rinkoje, sudarant galimybes išsaugoti darbo vietas ekonominius sunkumus patiriančiose įmonėse ir skatinti darbo ieškančių asmenų laikiną užimtumą.

Projektas „Laikinieji darbai“

- Sudaro sąlygas dirbti viešuosius darbus ekonominius sunkumus patiriančių įmonių darbuotojams dirbantiems ne visą darbo laiką;
- Suteikia galimybę įsidarbinti bedarbiams iš aukščiausio nedarbo teritorijų.

Investicijos

Tiesioginių užsienio investicijų rajonas sulaukia nedaug. Tai rodo, kad rajonas nepakankamai patrauklus užsienio investuotojams ir pritraukia tik nedidelę užsienio investicijų dalį. Materialinių investicijų rajone taip pat nėra daug, tačiau kiekvienais metais pastebima jų augimo tendencija.

Tiesioginių užsienio investicijų apimtys rajone smarkiai atsilieka nuo šalies ir apskrities rodiklių, be to sparčiai mažėja. 2008 m. pradžioje vienam rajono gyventojui teko tik 10 Lt tiesioginių užsienio investicijų, kai tuo tarpu vienam šalies gyventojui – 10 279 Lt, o vienam apskrities gyventojui – 23 903 Lt.

Kasmet didėja atotrūkis tarp tiesioginių užsienio investicijų, tenkančių vienam gyventojui Šalčininkų rajone ir tiesioginių užsienio investicijų, tenkančių vienam gyventojui šalyje bei Vilniaus apskrityje. Menkų užsienio investicijų priežastys yra rajono, kaip mažos rinkos, nepatrauklumas (patrauklių investavimo objektų, galimybių trūkumas), nedidelis rinkos talpumas, maža gyventojų perkamoji galia ir nedidelės pajamos, Vilniaus miesto konkurencija, menkai išvystyta pramonė.

Rajono materialinių investicijų augimas rodo, kad rajono gyventojai ir įmonės vis daugiau investuoja į ilgalaikio materialaus turto įsigijimą ir rekonstravimą. Materialių investicijų vienam Šalčininkų rajono gyventojui 2006 m. teko 1 560 Lt, tuo tarpu šalyje – 5 044 Lt, apskrityje – 7 362 Lt. Šie skaičiai rodo didelį rajono atotrūkį nuo šalies ir apskrities ekonominio vystymosi.

2.8 lentelė. Investicijos Šalčininkų rajone metų pradžioje

Metai	Tiesioginės užsienio investicijos (mln. Lt)	Tiesioginės užsienio investicijos vienam gyventojui (Lt)	Materialinės investicijos (tūkst. Lt)	Materialinės investicijos vienam gyventojui (Lt)
2002	2,2	57	22 903	588
2003	2,9	75	22 350	577
2004	1,9	49	37 893	983
2005	0,9	23	43 011	1 124
2006	1,0	26	59 265	1 560
2007	0,8	21	nėra duomenų	nėra duomenų
2008	0,4	10	nėra duomenų	nėra duomenų

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas prie LRV.

Apibendrinimas

- Šalčininkų rajone nepalankios sąlygos tradicinei žemdirbystei plėtoti, nes dirvožemiai rajone skurdūs.
- Dominuojanti rajono ekonominė veikla – žemės ūkis.
- Ūkių dydis rajone yra mažesnis nei šalies vidurkis.
- Rajone kasmet daugėja privačios žemės naudotojų skaičius.
- Švari rajono gamta bei sudėtingos tradicinės žemdirbystės sąlygos skatina plėtoti ekologinį ūkininkavimą – rajone daugėja ekologinių ūkių.
- Netradicinė žemės ūkio gamyba vystoma vangiai.
- Pramonė Šalčininkų rajone menkai išvystyta.

- Stambiausios rajono pramonės įmonės susitelkusios didesnėse gyvenvietėse.
- 2006–2007 m. rajone buvo stebima statybos darbų didėjimo tendencija; 2007 m. labai išaugo negyvenamosios paskirties pastatų statyba.
- Rajone dominuoja mikroįmonės, turinčios iki 9 darbuotojų.
- Šalčininkų rajone registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis yra vienas didžiausių šalyje ir pats didžiausias tarp Vilniaus apskrities rajonų, be to turi tendenciją augti.
- 2009 m. nedarbo rodikliai augo beveik visose rajono seniūnijose – didžiausia darbingo amžiaus gyventojų dalis buvo registruota bedarbiais Gerviškių, Poškonių ir Dieveniškų seniūnijose. Didžiausias nedarbo augimas buvo fiksuotas Dainavos, Dieveniškų ir Gerviškių seniūnijose.
- Nuo 2009-10 Šalčininkų r. darbo birža dalyvauja įgyvendinant ES fondo finansuojamą projektą „Laikinieji darbai“, kurio tikslas – remti asmenų išlikimą darbo rinkoje, sudarant galimybes išsaugoti darbo vietas ekonominius sunkumus patiriančiose įmonėse ir skatinti darbo ieškančių asmenų laikiną užimtumą.
- Rajono prekybos apimtys yra vienos mažiausių apskrityje.
- Šalčininkų rajonas priskirtinas turizmo požiūriu mažiausiai išvysčiusių rajonų grupei Lietuvoje.
- Menkai išvystyta ekonominė rajono padėtis lemia neaukštas rajono gyventojų pajamas: Šalčininkų rajono dirbančiųjų darbo užmokestis yra mažiausias visoje apskrityje.
- Rajonas sulaukia nedaug tiesioginių užsienio investicijų ir jos kasmet ženkliai mažėja.
- Materialinių investicijų rajone taip pat nėra daug, tačiau kiekvienais metais pastebima jų augimo tendencija.

2.2.3. Infrastruktūra ir aplinkos apsauga

Keliai ir transportas

Rajono teritoriją kerta svarbūs tarpvalstybiniai geležinkeliai ir automobilių plentai, sujungiantys Lietuvą su Baltarusijos miestu Lyda.

Šalčininkų rajono savivaldybės duomenimis, valstybinių kelių ilgis rajone yra 465,6 km., iš jų 67 proc. sudaro rajoniniai, 28 proc. – krašto ir 5 proc. – magistraliniai keliai. Šalčininkų rajone vietinės reikšmės automobilių kelių ilgis yra 749 km., iš kurių tik 15 proc. (109 km.) yra su patobulinta danga. 50 proc. vietinių kelių yra su žvyro danga, likę 35 proc. gruntiniai. Vietinių kelių ir gatvių, sudarančių didžiąją rajono kelių tinklo dalį, būklė gana prasta. Problema ypač ryški kaimo vietovėse.

Šalčininkų rajone miestų gatvių ilgis 2005 m. sudarė 46,5 km. 30 km. iš jų buvo su pagerinta danga. Pačiame Šalčininkų mieste iš 17,4 km. miesto gatvių su pagerinta danga buvo tik 9 km.

Kelių apkrovimui įtakos turi tranzitiniai srautai, nes Vilniaus apskrities teritorija ribojasi su Baltarusija. Lietuvai tapus ES nare, eismo intensyvumas magistraliniuose keliuose sparčiai didėja. Tai susiję su atsiradusiomis naujomis galimybėmis plėtoti krovinių ir keleivių vežimų verslą. Per Šalčininkų rajoną eina magistralinis kelias A15 Vilnius–Lyda, europinės magistralės E85 dalis. Šiame kelyje vyksta intensyviausias eismas visame rajone.

Didžiausią transporto srauto struktūros dalį Šalčininkų rajone sudaro lengvieji automobiliai. Individualių lengvųjų automobilių skaičius, tenkantis 1000-iui gyventojų, pastaraisiais metais Šalčininkų rajone didėjo ir 2006 m. pabaigoje siekė 458; tai yra daugiau nei vidutiniškai šalyje (433) ir apskrityje (423). Krovinių automobilių skaičius Šalčininkų rajone taip pat didėja ir 2006 m. rajone buvo 1292 registruoti kroviniai automobiliai.

Pastaraisiais metais Lietuvoje keleivių pervežimai viešojo naudojimo autobusais mažėja, vienintelėje Vilniaus apskrityje šis rodiklis didėja. Nepaisant augančio individualių lengvųjų automobilių ir sumažėjusio autobusų maršrutų skaičiaus, naudojimosi viešuoju transportu intensyvumas Šalčininkų rajone išlieka stabilus. Statistikos departamento duomenimis, 2006 m. Šalčininkų rajone autobusais pervežta 1,2 mln. keleivių (2000 m. – 1,4 mln.). Stabilus keleivių skaičius bei išaugusi viešojo transporto paslaugų apyvarta leidžia teigti, kad pasirinktas maršrutų tinklas tenkina gyventojų poreikius.

Ryšiai, telekomunikacija

2003 m. Šalčininkų rajono gyventojų butuose buvo 4 638 fiksuoto ryšio telefono abonentai, o tai 39 proc. mažiau nei 2001 m. (apskrityje per šį laikotarpį fiksuoto ryšio telefono abonentų sumažėjo 21 proc., šalyje – 33 proc.). 2003 m. Šalčininkų rajone 1 000-čiui gyventojų teko 12 fiksuoto ryšio abonentų, šalyje šis vidurkis didesnis – 18,8 telefonai, Vilniaus apskrityje – 23,5. Tai rodo, kad Šalčininkų rajono gyventojai mažiau naudojami fiksuoto ryšio telefonais, tačiau juos gana keičia mobilus ryšio telefonai.

Mobilus ryšio vartotojų skaičius nėra registruojamas, tačiau atsižvelgiant į bendrą šalies tendenciją, kai gerėja mobilus ryšio paslaugų kokybė ir galimybės bei mažėja paslaugų kainos, vartotojų skaičius gali tik augti.

Rajone plėtojamos ir kitos informacinės technologijos. Interneto ryšį rajone teikia kelios įmonės: UAB „Patikimas partneris“ (vietinis tiekėjas), AB „TEO LT“, UAB „Omnitel“.

Rajone veikia 18 viešosios interneto prieigos taškų (toliau VIPT), kuriuose gyventojams suteikta galimybė nemokamai naudotis internetu. 2004 m. Vidaus reikalų ministerija, kartu su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, pradėjo įgyvendinti projektą „Viešųjų interneto prieigos taškų steigimas kaimo vietovėse“, finansuojamą pagal PHARE 2003 Socialinės-ekonominės sanglaudos programą. Įgyvendinant šį projektą 2005 m. Šalčininkų r. buvo įsteigti 3 VIPT – Akmenynėje, Butrimonyse ir Kalesninkuose.

2006–2008 m. projekto „Viešųjų interneto prieigos taškų tinklo plėtra“ įgyvendinimo metu esamas VIPT tinklas buvo plečiamas į nuošalias kaimo vietoves. Nauji VIPT buvo atrenkami ir steigiami siekiant, kad bet kurioje Lietuvos vietoje 8 km spinduliu būtų bent vienas viešasis interneto prieigos taškas, tokiu būdu užtikrinant tolygų VIPT pasiskirstymą šalies teritorijoje. Antruoju VIPT įgyvendinimo Lietuvoje etapo metu Šalčininkų rajone buvo įsteigta 15 VIPT 2:

1. Baltosios Vokės VIPT2;
2. Čiužiakampio VIPT2;
3. Dainavos VIPT2;
4. Dieviniškių VIPT2;
5. Gerviškių VIPT2;
6. Jančiūnų VIPT2;
7. Jašiūnų VIPT2;
8. Jurgelionių VIPT2;
9. Milkūnų VIPT2;
10. Pabarės VIPT2;
11. Poškonių VIPT2;
12. Šalčininkėlių VIPT2;
13. Skynimų VIPT2;
14. Tabariškių VIPT2;
15. Turgelio VIPT2.

Daugiausia VIPT glaudžiasi bibliotekose ir mokyklose, pagrindinė kuratorių dalis – bibliotekų darbuotojos. Tokiu būdu bibliotekos vėl atgauna savo švietėjišką vaidmenį, juose lankosi nemažai žmonių.

Atmosferos tarša, atliekų tvarkymas

Šalčininkų rajonas pasižymi švairiu, neužterštu oru, nes bendras išmetamųjų medžiagų kiekis rajone yra labai žemas. Teršalų emisija į aplinkos orą vyksta iš stacionarių ir mobilių taršos šaltinių. Rajone numatoma diegti naują komunalinių atliekų tvarkymo sistemą.

2006 m. bendras Šalčininkų rajone išmetamų medžiagų kiekis buvo 175 t. Kietosios išmetamosios medžiagos sudarė 12,6 proc. visų išmetamų medžiagų kiekio. Nuo 2004 m. rajone kasmet vis daugiau išmetama kietųjų medžiagų: 2003 m. buvo išmestos 1,3 t. kietųjų medžiagų, o 2006 m. šis skaičius išaugo net 17 kartų ir siekė 22 t.

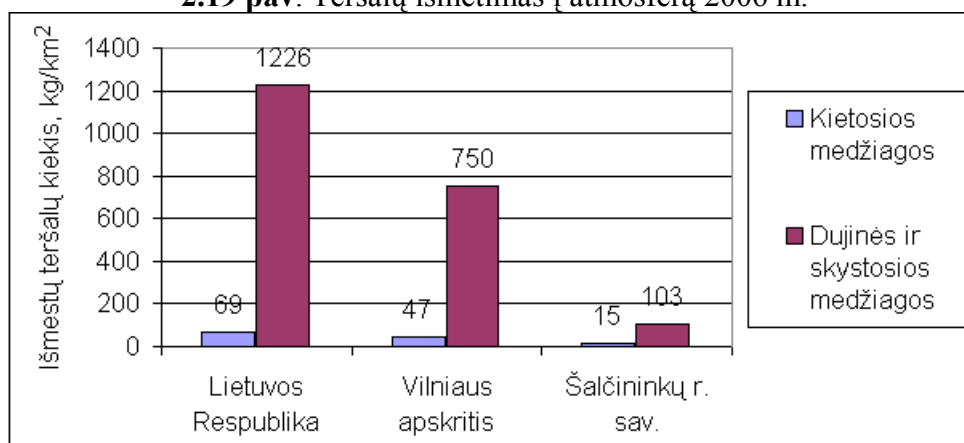
Likusią išmetamų medžiagų dalį (153 t. arba 87,4 proc. nuo bendro išmetamų medžiagų kiekio) 2006 m. sudarė dujinės ir skystosios medžiagos. Nuo 1998 m. didžiausias dujinių ir skystųjų medžiagų kiekis buvo išmestas 2004 m. – 184,7 t., o 2005 m. šis kiekis sumažėjo daugiau nei du kartus iki 81,4 t., tačiau 2006 m. vėl padidėjo iki 153 t.

Per pastaruosius metus daugiausiai į aplinkos orą pateko anglies monoksido, kuris išmetamas į atmosferą degimo proceso metu. Šio teršalo kiekiai kasmet auga (2004–2006 m. padidėjo 62 proc.). 2006 m. anglies monoksidas sudarė 54 proc. visos taršos iš stacionarių šaltinių.

Teršalų emisija iš stacionarių taršos šaltinių Šalčininkų rajone yra nedidelė lyginant su apskrities ir šalies mastais. Palyginus 2006 m. Šalčininkų rajono 1 km² tenkančius išmestų teršalų kiekius (kg) su šalies ir Vilniaus apskrities atitinkamais rodikliais, Šalčininkų rajone kietųjų dalelių kiekis yra 3,1 karto mažesnis nei Vilniaus apskrities ir 4,6 karto mažesnis nei šalies. 1 km² tenkantis skystų ir dujinių teršalų kiekis yra 7,3 karto mažesnis nei Vilniaus apskrities ir 11,9 karto mažesnis nei šalies (žr. 2.19 pav.).

Prie aplinkos oro taršos rajone prisideda ir iš mobilių šaltinių išsiskiriantys teršalai.

2.19 pav. Teršalų išmetimas į atmosferą 2006 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas prie LRV.

Iki šiol atliekų tvarkymas rajone buvo organizuojamas savivaldybės ir seniūnijų lygiu. Už atliekų surinkimą buvo atsakingos savivaldybės, seniūnijos, komunalinės tarnybos arba komunalinės įmonės. Šalčininkų rajono savivaldybėje veikia 13 mažesnių ir 2 vidutinio dydžio sąvartynai, kuriuose šalinamos atliekos, tačiau jie neatitinka sąvartynams keliamų aplinkosauginių reikalavimų. Dauguma atliekų šalinimo vietų priskirtinos šiukšlynų ir

seniūnijų sąvartynų kategorijai. Nė vienoje aikštelėje nėra automobilių svarstyklių, monitoringas (pvz., filtrato susidarymo, grunto ir paviršiaus vandens kokybės) neatliekamas. Dėl šių priežasčių kuriama regioninė atliekų tvarkymo sistema, apimsianti Vilniaus apskritį. Šalčininkų rajono sąvartynus numatyta uždaryti, o atliekas šalinti regioniniame Kazokiškių sąvartyne, esančiame Elektrėnų savivaldybėje. Visos į sąvartyną atvežamos atliekos bus tikrinamos, sveriamos, registruojamos kompiuterizuotoje duomenų bazėje ir tada vežamos į iškrovimo vietą. Numatoma, kad į šį sąvartyną atliekos iš Šalčininkų rajono bus vežamos nuo 2008 metų II pusės, o visi sąvartynai bus uždaryti ir rekultivuoti.

Didžiosioms buities atliekoms, antrinėms žaliavoms, buityje susidarančioms pavojingoms ir kt. atliekoms surinkti numatyta pastatyti 2 atliekų priėmimo aikšteles: Šalčininkų ir Eišiškių miestuose.

Remiantis Šalčininkų savivaldybės duomenimis, Šalčininkų rajone 2003-2004 m., lyginant su kitais Vilniaus apskrities rajonais, atliekų susidarė mažiausiai, tačiau atliekų kiekiai kasmet ženkliai auga. 2006 m., lyginant su 2004 m., susidariusių atliekų kiekiai beveik padvigubėjo (žr. 2.9 lentelę).

2.9 lentelė. Susidariusių atliekų kiekiai Šalčininkų rajone 2004–2006 m.

Metai	Susidaręs atliekų kiekis, t
2004	11957,142
2005	15386,283
2006	21402,787

Šaltinis: Šalčininkų rajono savivaldybės 2007–2013 m. veiklos strateginis planas.

Remiantis Šalčininkų rajono savivaldybės duomenimis, mišrių komunalinių atliekų tvarkymo paslauga 2005 m. daugiausiai (90 proc.) buvo teikiama kaimuose, miesteliuose ir miestuose, turinčiuose daugiau nei 1000 gyventojų; kaimuose, turinčiuose iki 200 gyventojų, ši paslauga nebuvo teikiama.

Šalčininkų rajone, kaip ir kituose Vilniaus apskrities rajonuose, 2005 m. dar nebuvo įdiegta atliekų rūšiavimo (antrinių žaliavų surinkimo konteineriais) sistema. Kaip alternatyva vietiniams šiukšlynams (sąvartynams) kaimo gyventojams numatoma įrengti konteinerių aikšteles. Jas planuojama įrengti netoli esamų šiukšlynų, kurie bus uždaryti ir sutvarkyti, arba šiuos šiukšlynus naudojančių kaimo vietovių pakraštyje.

Vandentiekis, vandenvala, šiluma

Šalčininkų rajone 2006 m. iš viso sunaudota 4892 tūkst. m³ vandens, ir tai yra 1 proc. daugiau nei 2004 m. ir 1,3 proc. daugiau nei 2005 m. Vandens paėmimas Šalčininkų rajone

2004-2006 m. augo. 2006 m. iš viso paimta 4954 tūkst. m³ vandens, ir tai 0,8 proc. daugiau nei 2004 m. ir 1,4 proc. daugiau nei 2005 m. Šalčininkų rajono savivaldybės duomenimis, Šalčininkų rajone vanduo netaupomas apytakinėse vandens tiekimo ir pakartotinio vandens naudojimo sistemose, todėl, statistikos departamento duomenimis, 2006 m. rajone buvo patirta 62 tūkst. m³ vandens nuostolių, 2005 m. – 58 tūkst. m³, 2004 m. – 70 tūkst. m³.

Daugiausiai vandens sunaudojama žuvininkystės reikmėms (4350 tūkst. m³/metus arba 89 proc.), mažiau sunaudojama ūkio ir buities reikmėms (501 tūkst. m³/metus arba 10 proc.), žemės ūkio (13 tūkst. m³/metus arba 0,3 proc.) ir pramonės (12 tūkst. m³/metus arba 0,2 proc.) reikmėms.

Šalčininkų rajone 2006 m. veikė 8 nuotekas į paviršinius vandenis išleidžiančios įmonės. 2006 m. į paviršinius vandenis išleista 4522 tūkst. m³ ūkio, buities ir gamybos nuotekų (2 proc. daugiau nei 2004 m. ir 9 proc. daugiau nei 2005 m.). Didėja nepakankamai išvalytų nuotekų kiekiai: 2006 m. tokių nuotekų kiekis buvo 580 tūkst. m³ ir tai yra 21 proc. daugiau nei 2004 m. ir net 2,2 karto daugiau nei 2005 m. Nepakankamai (iki didžiausios leistinos teršalų normos) išvalytų nuotekų kiekis 2006 m. sudarė didžiąją dalį (77 proc.) visų valytinų nuotekų (752 tūkst. m³). Iki normos išvalytų nuotekų kiekiai pastaraisiais metais mažėjo, tačiau didėjo nuotekų, kurių nereikia valyti: 2004 m. Šalčininkų rajone iki normos išvalytų nuotekų išleista 2653 tūkst. m³, o 2005 m. – 119 tūkst. m³, 2006 m. – 172 tūkst. m³, tuo tarpu nuotekų, kurių nereikia valyti, 2004 m. išleista 1320 tūkst. m³, o 2005 m. ir 2006 m. po 3770 tūkst. m³.

Kaip jau minėta, nepakankamai išvalytų nuotekų kiekiai Šalčininkų rajone pastaraisiais metais auga, dėl to paviršiniuose vandenyse didėja pavojingų medžiagų koncentracija. Šalčininkų rajono savivaldybės duomenimis, Šalčios upė žemiau Šalčininkų yra stipriai užteršta (tirta 2006 m.). Didžiausia leistina fosfatų koncentracija paviršiniuose vandenyse buvo viršyta 6,4 kartų, fosforo – 5,6 karto, azoto – 2,2 karto, nitritų – 2 kartus, amonio jonų – 2,4 kartų. Užterštumas organinėmis medžiagomis taip pat ženkliai viršija nustatytą normatyvą. Pastaraisiais metais Šalčios upė žemiau Šalčininkų yra labiausiai užteršta viso Vilniaus regiono upė. Tai nulėmė ne iki normų valomos Šalčininkų miesto nuotekos.

Miestų ir miestelių vandentiekio ir vandenvalos sistemos yra centralizuotos ir prižiūrimos, tačiau kaimo vietovėse gyventojams buitinių nuotekų surinkimu ir srutomis dažniausiai tenka rūpintis patiems: vandentiekio sistema įdiegta 23 kaimo vietovėse, vandenvalos – 7, iš viso nei vandentiekio, nei vandenvalos sistemos nėra net 85 proc. kaimo gyvenviečių. Dėl to užteršiamas dirvožemis ir vanduo, kurį kaimo gyventojai išgauna

individualiai iš šulinių arba pačių įrengtų namo vandens tiekimo sistemų. Pažymėtina, kad daugelio šachtinių šulinių vanduo dėl žmogaus ūkinės veiklos yra užterštas azoto junginiais ir mikroorganizmais, kurie ypatingai pavojingi kūdikių ir mažų vaikų sveikatai.

Šalčininkų savivaldybės duomenimis, už ES lėšas iki 2020 metų Šalčininkų rajone numatoma rekonstruoti 21 gręžinį, išgręžti 35 naujus gręžinius, pastatyti 10 naujų vandens ruošimo stočių, 16 naujų nuotekų siurblių. Planuojama projekto nauda ta, kad prie nuotekų šalinimo sistemos prisijungs 360 gyventojų, prie vandentiekio tinklų prisijungs 170 gyventojų, sumažės paviršinių ir požeminių vandenų tarša, pagerės sanitarinė aplinkos būklė.

Pagrindinis Šalčininkų r. centralizuotos šilumos tiekėjas – UAB „Šalčininkų šilumos tinklai“. Kito šilumos tiekėjo, UAB „Eišiškių komunalinis ūkis“, vaidmuo nėra žymus. UAB „Šalčininkų šilumos tinklai“ eksploatuoja 9 centralizuoto šilumos tiekimo sistemas rajono miesteliuose. Rajono šilumos tiekimo įmonė yra viena nuostolingiausių apskrityje: bendrovės apyvarta 2005 m. sudarė 4,7 mln. Lt, tačiau patirta 0,2 mln. Lt nuostolio.

Prie UAB „Šalčininkų šilumos tinklai“ 2006 m. buvo prisijungę 1928 vartotojai, iš jų – 1847 gyventojai. Bendrovė centralizuotai apšildo tik 22,53 proc. rajono gyvenamojo fondo. Pagrindiniai centralizuotai tiekiamos šilumos vartotojai yra gyventojai. Gyventojams tenka 53 proc. viso apšildomo ploto. Dar 32,2 proc. apšildomo ploto sudaro savivaldybei priklausantys pastatai. Siekiant sumažinti šilumos energijos išlaidas, gauta ES struktūrinių fondų parama, skirtos lėšos katilinių modernizavimui ir naujų katilinių statybai.

Apibendrinimas

- Rajono teritoriją kerta svarbūs tarpvalstybiniai geležinkeliai ir automobilių plentai.
- 50 proc. vietinių kelių yra su žvyro danga, likę 35 proc. gruntiniai.
- Individualių lengvųjų automobilių skaičius, tenkantis 1000-iui gyventojų, rajone yra didesnis nei vidutiniškai šalyje ir apskrityje.
- Rajone veikia 18 viešosios interneto prieigos taškų.
- Šalčininkų rajonas pasižymi švariu, neužterštu oru.
- Nuo 2004 m. rajone kasmet vis daugiau išmetama kietųjų medžiagų.
- Į atmosferą išmetamo anglies monoksido kiekiai auga.
- Visus rajono sąvartynus numatyta uždaryti, o atliekas šalinti regioniniame Kazokiškių sąvartyne.
- Vandens paėmimas Šalčininkų rajone auga.
- Didėja nepakankamai išvalytų nuotekų kiekiai.
- Paviršiniuose vandenyse didėja pavojingų medžiagų koncentracija.

- Pastaraisiais metais Šalčios upė žemiau Šalčininkų yra labiausiai užteršta upė Vilniaus regione.
- Net 85 proc. kaimo gyvenviečių nėra nei vandentiekio, nei vandenvalos sistemos.
- Iki 2020 metų Šalčininkų rajone numatoma rekonstruoti 21 gręžinį, išgręžti 35 naujus gręžinius, pastatyti 10 naujų vandens ruošimo stočių, 16 naujų nuotekų siurblių.
- Centralizuotai rajone apšildoma tik 22,53 proc. gyvenamojo fondo.

2.2.4. Viešos paslaugos

Sveikatos apsauga

Šalčininkų rajone visuomenės ir asmens sveikatos apsaugos įstaigų tinklas yra pakankamai gerai išvystytas, tačiau medicinos specialistų skaičius rajone yra mažesnis nei šalies vidurkis: 2006 m. 10-čiai tūkst. Šalčininkų rajono gyventojų ženkliai mažiau nei vidutiniškai šalyje ir apskrityje teko gydytojų (iš viso 66 gydytojai), slaugos personalo (173 slaugytojai), odontologų (iš viso 9 odontologai) ir vaistininkų (9 vaistininkai) (žr. 2.10 lentelę).

2.10 lentelė. Gydytojai, odontologai, slaugytojai ir vaistininkai, tenkantys 10 tūkst. gyv., 2006 m.

	Gydytojai	Odontologai	Slaugytojai	Vaistininkai
Šalčininkų r.	17,4	2,4	45,7	2,6
Vilniaus apskritis	44,7	7,5	74,6	6,5
Lietuvos Respublika	39,9	6,6	74,4	6,5

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV.

Šalčininkų rajone yra 2 ligoninės (Šalčininkų rajono savivaldybės ligoninė ir Eišiškių slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninė), 2 poliklinikos (VŠĮ „Šalčininkų pirminės sveikatos priežiūros centras“ ir VŠĮ „Eišiškių pirminės sveikatos priežiūros centras“). Kaimo vietovėse medicinos paslaugas teikia 7 ambulatorijos ir 20 medicinos punktų. Rajone veikia 2 privačios odontologinės priežiūros įstaigos, 9 vaistinės. Rajono visuomenės sveikata (infekcinių ligų profilaktika ir kontrolė, skiepai, higienos normų laikymasis) rūpinasi Visuomenės sveikatos centro Šalčininkų filialas.

Pažymėtina, kad rajono gyventojai nėra linkę dažnai kreiptis į gydytojus. 2006 m. kiekvienas rajono gyventojas vidutiniškai 3,7 karto apsilankė poliklinikose ir ambulatorijose, tuo tarpu šalies vidurkis yra 6,5, o apskrities – 7,2 karto. Retesnį lankymąsi gydymo įstaigose

galima paaiškinti gyventojų įpročiu kreiptis į gydytojus tik rimtai susirgus, profilaktiškai kreipiamasi labai retai, o tai gali būti viena iš itin aukšto mirtingumo lygio rajone priežasčių.

2006 m. pirmą kartą pripažinti neįgaliaisiais buvo 320 asmenų, iš jų 296 darbingo amžiaus asmenys ir 24 vaikai iki 17 metų. Iš visų neįgaliais pripažintų darbingo amžiaus žmonių 38,9 proc. neįgalumas pripažintas dėl kraujotakos sistemos ligų, 14,2 proc. – dėl jungiamojo audinio ir skeleto–raumenų sistemos ligų, 7,8 proc. – dėl piktybinių navikų, 7,1 proc. – dėl traumų, apsinuodijimų ir kitų išorinių priežasčių padarinių, 6,8 proc. – dėl tuberkuliozės, 6,8 proc. – dėl nervų sistemos ligų, 5,7 proc. – dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, 12,8 proc. – dėl kitų priežasčių.

Vaikų iki 1 metų mirtingumas rajone yra aukštesnis už šalies ir apskrities vidurkius: 2006 m. Šalčininkų rajone 1 000-čiui gimusių vaikų teko 10,6 vaikų mirties atvejų, apskrityje – 8,6, šalyje – 6,8.

Socialinė parama

Bendruomenės poreikis socialinėms paslaugoms didelis, tačiau socialinių paslaugų pasiūla rajone nėra pakankama. Pastaruoju metu ypač išryškėjo žmonių grupės, kurioms socialinės paslaugos pasidarė itin svarbios: socialinės rizikos šeimos, jose augantys vaikai, našlaičiai, netekę darbingumo pensininkai, pensinio amžiaus gyventojai, skurdžiai gyvenantys asmenys, žmonės su negalia, pagyvenę bei kiti socialinės rizikos grupių asmenys.

2006 m. rajone užregistruota 190 socialinės rizikos šeimų, kuriose augo 493 vaikai. Šalčininkų rajono savivaldybė pasižymi aukštu socialinės rizikos šeimų skaičiumi ir jose augančių vaikų skaičiumi, tenkančiu 1 000-iui gyventojų. 2006 m. Šalčininkų rajone 1 000-čiui gyventojų teko 13 vaikų iš socialinės rizikos šeimų, tuo tarpu atitinkamas rodiklis šalyje buvo 9, apskrityje – 6 vaikai.

Rajone jau daug metų sėkmingai ir aktyviai veikia 4 neįgaliųjų visuomeninės organizacijos: Aklujų ir silpnaregių draugijos Šalčininkų skyrius (vienija virš 70 narių), Šalčininkų rajono Neįgaliųjų draugija (virš 400 narių), Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrijos Šalčininkų skyrius (105 nariai), Žmonių su psichiniais sutrikimais globos bendrijos Šalčininkų skyrius (55 nariai). Kasmet iš savivaldybės biudžeto yra finansuojami neįgaliųjų NVO projektai, šios organizacijos pagal finansines galimybes teikia savo nariams socialines paslaugas.

Šalčininkų rajone 2007 m. buvo 6 326 senatvės pensininkai. 2000–2007 m. Šalčininkų rajone, kaip ir visoje Lietuvoje, senatvės pensininkų mažėjo dėl ilginamo senatvės pensijos amžiaus. 2006 m. 1 000-čiui darbingo amžiaus Šalčininkų rajono gyventojų teko 276 pensinio

amžiaus gyventojai, ir šis rodiklis atitinka šalies vidurkį (277), tačiau yra didesnis nei apskrities vidurkis (253).

Socialinė parama Šalčininkų rajone teikiama daugiausia pašalpų forma, tačiau pastaraisiais metais pastebimas socialinių pašalpų mažėjimas. Savivaldybėje nuo 1998 metų taikoma maisto produktų pirkimo talonais sistema. Tobulinant socialinės paramos teikimą, svarbu efektyviau dirbti socialinį darbą bendruomenėse, sugriežtinti tėvų atsakomybę už skiriamų pašalpų panaudojimą, taikyti pašalpų skyrimą nepiniginėmis formomis.

Dėl sumažėjusių socialiai remtinių šeimų bei asmenų skaičiaus, sparčiai mažėja socialinės išmokos gavėjų skaičius. Pagal gaunančių socialines išmokas asmenų skaičių 2007 m. Šalčininkų rajono savivaldybė buvo viena pirmaujančių apskrityje, daugiau socialines išmokas gaunančių asmenų buvo tik Vilniaus miesto ir rajono savivaldybėse.

Šalčininkų rajono socialinės paramos įstaigų tinklas yra gana gerai išplėtotas, tačiau pastebimas menkas nevyriausybinų organizacijų vaidmuo, teikiant tokio pobūdžio paslaugas. Šalčininkų rajone socialinę paramą teikia VšĮ „Vilties spindulėlis“ sutrikusio vystymosi vaikų paramos centras, senelių (30 vietų) ir vaikų globos namai (40 vietų), Šalčininkų socialinių paslaugų centras.

Siekiant teikti nestacionarias socialines paslaugas įvairioms socialinėms žmonių grupėms, rūpintis jų socialine integracija ir rehabilitacija, siekiant pagerinti gyvenimo kokybę, sudaryti sąlygas, užtikrinančias jų savarankiškumo išsaugojimą, skatinti sugebėjimą pasirūpinti savimi ir integruotis į visuomenę, rajone įsteigtas Šalčininkų socialinių paslaugų centras. Jame paslaugos teikiamos neįgaliems asmenims, asmenims po ūmių traumų ar sužeidimų, taip pat asmenims su akivaizdžiais neįgalumo požymiais, pensininkų ir neįgaliųjų šeimoms, neturinčioms vaikų ir negalinčioms savimi pasirūpinti, kurių vaikai gyvena atskirai ir dėl objektyvių priežasčių negali prižiūrėti tėvų, šeimoms, auginančioms vaikus su negalia bei kitoms socialiai pažeidžiamų asmenų grupėms. Šalčininkų socialinių paslaugų centre įsteigta 12 socialinių darbuotojų padėjėjų etatų, kurie teikia pagalbos į namus paslaugas. Per 2006 m. Šalčininkų socialinių paslaugų centrą aplankė 5 035 paslaugų gavėjai. Vidutiniškai per mėnesį įvairias paslaugas gauna apie 420 neįgaliųjų, pensininkų bei kitų socialinių grupių atstovų. 1999–2007 m. Šalčininkų socialinių paslaugų centro sąrašuose užregistruoti 561 rajono neįgalieji, pensininkai bei kitų socialinių grupių atstovai.

2005 m. rajone žymiai išaugęs socialines paslaugas namuose gaunančių asmenų skaičius (405 asmenys), 2006 m. sumažėjo iki 83 asmenų ir pasiekė 2003 m. lygį.

Aktuali rajono problema – dėl kvalifikuotų darbuotojų stokos rajono socialinėse įstaigose neteikiama slaugos namuose paslauga, kuri ypač svarbi šeimoms. Šeimos nariai ir

giminaičiai, slaugantys ligonius, neturi galimybės dirbti, blogėja šeimos finansinė padėtis, šeimos narių psichologinė būklė, reikalingas poilsis.

Teigiama tendencija – lankomoji priežiūra orientuota ir į kaimo gyventojus. Daugelio Šalčininkų rajono žmonių šeimų išgyvenamos problemos glaudžiai susijusios su gyvenamąja aplinka, todėl reikalingos institucijos, kurios tam tikrais atvejais galėtų teikti paslaugas: laikiną sergančių ir neįgalių žmonių priežiūrą ir slaugą, susirgus artimiesiems ar esant kitokioms priežastims. Poreikis stacionariai globai rajone yra didelis, tačiau stacionarios paslaugos turi ribotas plėtros galimybes, yra brangios, todėl būtina plėtoti nestacionarias paslaugas.

Rajone nėra laikino gyvenimo vietų, kuriose galėtų apsistoti iš įkalinimo vietų grįžę, problemų šeimose turintys ar su kitomis būsto problemomis susiduriantys rajono gyventojai.

Teisėsauga, saugumas

Lyginat su šalies ir apskrities situacija, Šalčininkų rajono nusikalstamumo lygis yra gerokai žemesnis. Kiekvienais metais rajone išaiškinama vis daugiau užregistruotų nusikalstamų veikų.

Pastaraisiais metais rajone užregistruojama daugiau nusikaltimų. Nors užregistruotų nusikalstamų veikų skaičius 2006 m. buvo 15,7 proc. mažesnis nei 2005 m., tačiau gerokai didesnis nei 2004 m. (žr. 2.11 lentelę).

2.11 lentelė. Užregistruotos nusikalstamos veikos Šalčininkų rajone 2004–2006 m.

	2004 m.	2005 m.	2006 m.
Nusikalstamos veikos	567	726	612
Nusikaltimai	501	704	578
Sunkūs ir labai sunkūs nusikaltimai	24	31	31
Nužudymai	8	10	4
Sunkūs sveikatos sutrikdymai	2	3	2
Išžaginimai ir pasikėsinimai	4	2	6
Plėšimai	17	23	23
Vagystės (nusikaltimai)	244	272	214
Vagystės iš gyvenamųjų patalpų	48	48	49
Automobilių vagystės	16	21	16
Baudžiamieji nusižengimai	66	42	34
Vagystės (baudžiamieji nusižengimai)	45	24	14

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV.

2.12 lentelė. Užregistruotos nusikalstamos veikos 100-ui tūkst. gyventojų 2006 m.

	Šalčininkų r.	Vilniaus apskritis	Lietuvos Respublika
Nusikalstamos veikos	1611	3470	2421
Nusikaltimai	1522	3154	2224
Sunkūs ir labai sunkūs nusikaltimai	82	156	111
Nužudymai	11	9	9
Sunkūs sveikatos sutrikdymai	5	10	10
Išžaginimai ir pasikėsinimai	16	6	7
Plėšimai	61	205	128
Vagystės (nusikaltimai)	563	1582	1024
Vagystės iš gyvenamųjų patalpų	129	246	196
Automobilių vagystės	42	115	94
Baudžiamieji nusižengimai	90	315	197
Vagystės (baudžiamieji nusižengimai)	37	179	109

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV.

Nuo 2004 m. ištirtų nusikalstamų veikų procentas Šalčininkų rajone nuolat auga. 2006 m. buvo ištirta 50 proc. nusikalstamų veikų, 48 proc. nusikaltimų ir 85 proc. baudžiamųjų nusižengimų, 2004 m. atitinkami rodikliai buvo 39 proc., 39 proc. ir 41 proc. Lyginant su šalies ir apskrities rodikliais, Šalčininkų rajone išaiškinamų nusikalstamų veikų skaičius yra gerokai didesnis.

Analizuojant rajono padėtį pagal 100-ui tūkst. gyventojų tenkantį nusikalstamų veikų skaičių (žr. 2.12 lentelę), beveik visi rajono kriminogeniniai rodikliai yra geresni nei šalies ir apskrities rodikliai, tačiau pagal nužudymų, išžaginimų ir pasikėsinimų skaičių rajonas lenkia šalies ir apskrities rodiklius.

Apibendrinimas

- Šalčininkų rajone visuomenės ir asmens sveikatos apsaugos įstaigų tinklas yra pakankamai gerai išvystytas.
- Medicinos specialistų skaičius rajone yra mažesnis nei šalies vidurkis.
- Vaikų iki 1 metų mirtingumas rajone yra aukštesnis už šalies ir apskrities vidurkius.
- Bendruomenės poreikis socialinėms paslaugoms didelis, tačiau socialinių paslaugų pasiūla rajone nėra pakankama.
- Rajonas pasižymi aukštu socialinės rizikos šeimų skaičiumi ir jose augančių vaikų skaičiumi, tenkančiu 1000-iui gyventojų.
- Rajone jau daug metų sėkmingai ir aktyviai veikia 4 neįgaliųjų visuomeninės organizacijos.
- Socialinė parama Šalčininkų rajone teikiama daugiausia pašalpu forma.
- Rajone neteikiama slaugos namuose paslauga.
- Rajone nėra laikino gyvenimo vietų.
- Lyginat su šalies ir apskrities situacija, Šalčininkų rajono nusikalstamumo lygis yra gerokai žemesnis, tačiau pastaraisiais metais užregistruojama daugiau nusikaltimų.

- Kiekvienais metais rajone išaiškinama vis daugiau užregistruotų nusikalstamų veikų.

2.2.5. Socialinė rajono situacija

Švietimas, mokymas, kvalifikacija

2007 m. Šalčininkų rajone veikė 13 ikimokyklinio ugdymo įstaigų – lopšelių darželių. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius Šalčininkų rajone nuo 2004 m. nekinta. Šios įstaigos yra pajėgios priimti 899 vaikus, 2007 m. jose lankėsi 784 vaikai.

2007 m. pradinio ugdymo skyriuose mokėsi 181 vaikas. Pastebima neigiama tendencija – kasmet mažėja į pirmąją klasę ateinančių vaikų skaičius: 2005 m. – 327, 2006 m. – 296, 2007 m. – 273. Ši tendencija ypač ryški kaimiškose vietovėse.

2006 m. veikė 35 priešmokyklinės ugdymo grupės: 29 bendrojo lavinimo mokyklose ir 6 ikimokyklinio ugdymo įstaigose.

Iš visų Vilniaus apskrities savivaldybių, Šalčininkų rajone daugiausiai vaikų, auklėjamų lenkų kalba – apie 55 proc. vaikų darželiuose bendrauja lenkiškai. Rajone nėra nė vieno rusų kalba ugdomų vaikų lopšelio darželio.

Dėl vykdomos Šalčininkų rajono bendrojo lavinimo mokyklų reorganizacijos, pradinės mokyklos, prijungus jas prie didesniųjų, tapo kitų mokyklų skyriais.

2007 m. rudenį Šalčininkų rajone duris atvėrė 11 vidurinių mokyklų (su 10 skyrių) ir 3 gimnazijos (su 9 skyriais). Padidėjus atstumui iki mokyklų, kaimo vaikams organizuojamas pavėžėjimas mokykliniais autobusais. Šalčininkų rajone sudarytos sąlygos išsilavinimą įgyti lietuvių, lenkų, rusų kalbomis, tad tėvai gali pasirinkti, kokia kalba mokysis jų vaikai.

2007–2008 mokslo metais Šalčininkų rajono bendrojo lavinimo mokyklose dirbo 692 mokytojai ir vadovai, mokėsi 5 608 moksleiviai. Šalčininkų rajone, kaip ir visoje Lietuvoje, dėl blogėjančios demografinės situacijos, mažėja mokinių skaičius bendrojo lavinimo mokyklose.

Šalčininkų rajone įsteigta Pedagoginė psichologinė tarnyba (savivaldybės biudžetinė įstaiga), teikianti metodinę pagalbą specialiųjų poreikių vaikų ugdymo klausimais.

Šalčininkų rajone įsteigtos 4 neformaliojo vaikų švietimo įstaigos: Šalčininkų Stanislavo Moniuškos menų mokykla, Eišiškių, Jašiūnų muzikos ir Eišiškių A. Ratkevičiaus sporto mokyklos, kuriose 2006 m. iš viso mokėsi 844 mokiniai, juos lavino 43 pedagogai. Neformaliojo vaikų švietimo įstaigos sunkiau prieinamas kaimo vaikams, nes tokio tipo mokyklos įsikūrusios tik miestuose ir didesniuose miesteliuose.

Pagal aprūpinimą informacinėmis technologijomis rajono mokyklos neatsilieka nuo Lietuvos mokyklų aprūpinimo kompiuterine įranga vidurkio. 2006 m. pabaigoje švietimo įstaigose mokinių ugdymo reikmėms buvo naudojami 549 kompiuteriai (1 kompiuteris teko vidutiniškai 6,2 mokiniams), 322 kompiuteriai prijungti prie interneto.

Šalčininkų rajone veikia 1 profesinė mokykla – Dieveniškių žemės ūkio mokykla, kurioje dėstoma lenkų, lietuvių ir rusų kalbomis. Mokykloje vykdomas suaugusiųjų mokymas pagal ūkininkavimo pradmenų, traktorininkų „B“ kategorijos vairuotojo mokymo programas.

Pagrindinį vaidmenį suaugusiųjų mokymo, kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo procese šalyje atlieka Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba, kuriai priklauso 7 teritorinės darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnybos bei 14 darbo rinkos mokymo centrų. Šalčininkų rajono savivaldybėje tokios mokymo ir konsultavimo tarnybos nėra.

Šalčininkų rajone populiarėja suaugusiųjų mokymas. Trijose rajono mokyklose veikia suaugusiųjų mokymo klasės: Jašiūnų 1-ojoje ir Šalčininkų „Santarvės“ vidurinėse mokyklose bei Eišiškių S. Rapolionio gimnazijoje. 2006 m. suaugusiųjų klasėse mokėsi 109 moksleiviai, šis rodiklis pastaraisiais metais didėja.

Bendruomenės ir NVO veikla

Šalčininkų rajono savivaldybės duomenimis, 2007 m. rajone veikė 16 kaimo bendruomenių centrų: Akmenynės, Baltosios Vokės, Baltosios Vokės krašto, Butrimonių, Daugidonių, Dieveniškių, Jašiūnų kaimo, Kalesninkų, Mantviliškių, Pabarės, Poškonių, Rūdinkų kaimo, Šalčininkėlių krašto, Šalčininkų rajono Dainavos, Turgelių seniūnijos, Nevainionių bendruomenės centrai.

Šalčininkų rajono savivaldybėje veikiančių kaimo bendruomenių centrų įtaka kaimo plėtrai ir jų vaidmuo savivaldos procesuose tampa vis reikšmingesnis. Didelę įtaką rajono kaimo bendruomenių aktyvinimui turi nuo 2003 m. Šalčininkų rajone veikianti visuomeninė organizacija Šalčininkų r. vietos veiklos grupė (VVG).

Šalčininkų r. VVG parengė ir per kaimo bendruomenių ir kitų vietos organizacijų projektus įgyvendino integruotą bandomąją Šalčininkų r. kaimo vietovių vietos plėtros strategiją “Gyvenimo kokybės kaimo vietovėse gerinimas”.

2009 m. Šalčininkų r. VVG pradėjo rengti naują vietos plėtros strategiją *LEADER* metodui įgyvendinti 2007–2013 metų laikotarpiu.

Rajone veikia 37 registruotos nevyriausybinės organizacijos, tačiau daugumos jų veikla labiau orientuota į laisvalaikio praleidimą, sporto populiarinimą. Iš įvairesne veikla

užsiimančių jaunimo organizacijų galima paminėti Šalčininkų rajono jaunimo draugiją „Alternata“, Eišiškių krašto mylėtojų draugiją, Dieveniškių žemės ūkio mokyklos laisvalaikio užimtumo klubą „Startas“. Taip pat rajone veikia kelios verslininkus/ūkininkus, nacionalinių mažumų atstovus (ukrainiečius, baltarusius, romus), neįgaliuosius ir pensininkus vienijančios organizacijos.

Rajone trūksta visuomeninių organizacijų, skatinančių pilietinės visuomenės formavimąsi ir vystymąsi, padedančių spręsti įvairius socialinius klausimus: nėra registruota moteris vienijančių, socialinę pagalbą teikiančių visuomeninių organizacijų, stokojama jaunimo aktyvinimo organizacijų.

Kultūra, laisvalaikis, sportas

Šalčininkų rajono savivaldybėje kultūros įstaigų tinklas išplėtotas ir pakankamai prieinamas gyventojams. Rajono infrastruktūrą kultūros centrai, bibliotekos, muziejai.

Šalčininkų kultūros centras – pagrindinė masinių renginių arena ir miesto gyventojų saviraiškos poreikių tenkinimo bazė. 2006 m. rajone veikė 1 kultūros centras su 11 filialų (3 pramogų centrai, 6 laisvalaikio salės, pramogų bei šokių salės). Pagrindinė kultūros centrų problema – pasenusi, tik iš dalies atitinkanti gyventojų poreikius materialinė bazė.

Kultūrinis rajono gyvenimas yra pakankamai aktyvus, veikia įvairūs meno kolektyvai, rengiama nemažai renginių, kuriuos organizuoja kultūros ir švietimo įstaigos. 2007 m. veikė 23 meno mėgėjų kolektyvai, apimantys 423 dalyvius.

Vis daugiau rajono gyventojų, ypač kaimo, dalyvauja saviveiklos kolektyvuose. Kasmet rajone organizuojama per 160 renginių, kai kurie iš jų tapo tradiciniai ir organizuojami jau kelis metus iš eilės – tai kalėdinių teatralizuotų vaidinimų ir dainų apžiūra, „Poezijos pavasarėlis“, lenkų folkloro šventė „Daina prie Šalčios“.

2007 m. Šalčininkų rajone veikė 26 bibliotekos. Skaitytojų skaičius rajono bibliotekose nuo 2003 m. nesikeičia – apie 11 tūkst. asmenų. Skaitytojų aktyvumas taip pat mažai kinta. Dėl nepakankamo finansavimo nukenčia bibliotekos papildymas naujomis knygomis, todėl 2007 m. 100-ai Šalčininkų rajono gyventojų teko vidutiniškai 827 knygų egzemplioriai arba 13 proc. mažiau negu 2000 m. Tradiciškai bibliotekose rengiamos ir knygų arba kitų spaudinių parodos. Prie rajono bibliotekų veikia 7 lėlių teatrai, tapę paplitusia rajono moksleivių kūrybinės veiklos dalimi.

Šalčininkų rajone veikia Kraštotyros muziejus (įkurtas Baltosios Vokės kultūros namuose, kuriame sukaupta senovinių buities daiktų ekspozicija), Turgelių P. K. Bžostovskio mokyklos kraštotyros ir Dieveniškių regioninio istorinio parko muziejai. Kiti 2 muziejai

įsteigti rajono vidurinėse mokyklose: Jašiūnų 1-osios vidurinės mokyklos etnografijos muziejus ir Lietuvos Tūkstantmečio vidurinės mokyklos geologijos muziejus. Pastarajame gausi Pietryčių Lietuvos titnagų kolekcija, vertinga sukauptais darbo įrankiais, kitą ekspozicijos dalį sudaro Lietuvos mineralų, uolienu, naudingųjų iškasenų pavyzdžiai. Dažniausi muziejų lankytojai – moksleiviai, išskyrus Dieveniškių muziejų, kurį kartu su parku lanko turistai.

Šalčininkų rajone gausu kultūros vertybių, kurių suskaičiuojama apie 280. Labiausiai žinomi Vagnerių giminės dvaro rūmai (statyti XIX a., turintys neoklasicizmo ypatumų), kuriuose šiuo metu įsikūrusi Stanislovo Moniuškos menų mokykla. Populiarus ir XIX a. pirmoje pusėje statytas Jašiūnų dvaras, kuris šiuo metu yra kultūros paveldo paminklas, įtrauktas į kultūros paveldo registrą.

Vertingas urbanistikos paveldo objektas – Eišiškių senamiestis, statytas XIII–XIX a. Vilkiškių dvarelis – tai įdomus medinis ponų namas, statytas 1847 m. (Lietuvoje mažai beišliko medinių dvarų statinių.) Čia yra ir garsioji Merkinės (Pavlovo) dvarvietė, ir Norviliškių vienuolynas.

Dieveniškių istoriniame regioniniame parke yra Bėčionių piliakalnis, Dieveniškių, Skaivonių, Senųjų Miežionių, Didžiulių, Stakų, Poškonių pilkapiai, mitologiniai Moko, Žižmų, Jankelių akmenys.

Gaujos upės pakrantėse 13 Poškonių etnokultūrinio draustinio gatvinių kaimų išlaikė senąją architektūrą, žemėnaudos struktūrą, nemaža senosios buities elementų. Įdomūs ir gatviniai Gudelių, Pagaujėnų, Girdžiūnų kaimai. Architektūros paminklais paskelbti Žižmai, Rimašiai, Poškonys. Įspūdinga Norviliškių pilis, bažnyčia Dieveniškėse (statyta 1783 m.).

Rajone plačiai propaguojamos įvairios sporto šakos, rengiama nemažai sporto varžybų ir turnyrų. Rajone gerai išplėtotą sporto populiarinimo sistema. Šiuo metu rajone yra 14 aktyviai veikiančių sporto klubų. Sporto klubo „Jaunystė“ iniciatyva 2002 m. Šalčininkų rajone įkurta Lietuvos ringo federacija, kuri tais pačiais metais įstojo į Tarptautinę ringo federaciją. Baltosios Vokės miestelyje kasmet organizuojamas atviras Lietuvos ringo čempionatas. 2003 m. sporto klubų iniciatyva buvo įkurta Šalčininkų rajono savivaldybės Sporto klubų sąjunga, kuriai priklauso 11 sporto klubų ir Šalčininkėlių krašto bendruomenės centras.

Rajone kultivuojama 18 sporto šakų, vyksta įvairūs turnyrai, varžybos, lenktynės. Rajone tapo tradiciniai tokie turnyrai ir varžybos: Tarptautinis bėgimas Baltoji Vokė–Rūdinkai–Baltoji Vokė, tarptautinis Lietuvos nusipelnusio trenerio ir mokytojo A. Ratkevičiaus rankinio turnyras, tarptautinis futbolo turnyras Šalčininkų rajono mero taurei

laimėti, Šalčininkų rajono neįgaliųjų varžybos, Šalčininkų rajono parapiinės sporto žaidynės (tinklinis, krepšinis, salės futbolas, šachmatai, rankinis, ringo, stalo tenisas, futbolas), Šalčininkų rajono stalo teniso pirmenybės, Šalčininkų miesto krepšinio, rankinio ir tinklinio pirmenybės, kalėdinis 3x3 krepšinio turnyras, dailiojo jojimo varžybos Šalčininkų rajono mero taurei laimėti. 2007 m. pirmą kartą startavo Šalčininkų rajono futbolo pirmenybės.

Kaime jaučiama sportavimo galimybių stoka: trūksta sporto salių, sporto inventoriaus, nėra sporto specialistų darbui su vaikais, jaunimu.

Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyvių skaičius sparčiai didėja. Šiam augimui įtakos turi privačių, gyventojams mokamas paslaugas teikiančių įvairių centrų, sporto klubų steigimasis ir vis gausėjanti jų teikiamų paslaugų pasiūla.

Įvairiose respublikinėse ir tarptautines varžybose sėkmingai dalyvauja dailiojo jojimo, moterų ir vyrų tinklinio, krepšinio, futbolo, ringo, shotokan karatė, pankrationo, poledinės žūklės sportininkai.

Apibendrinimas

- Rajone kasmet mažėja į pirmąją klasę ateinančių vaikų skaičius, mažėja mokinių skaičius bendrojo lavinimo mokyklose
- Iš visų Vilniaus apskrities savivaldybių, Šalčininkų rajone daugiausiai vaikų, auklėjamų lenkų kalba.
- Šalčininkų rajone sudarytos sąlygos išsilavinimą įgyti lietuvių, lenkų, rusų kalbomis, tad tėvai gali pasirinkti, kokia kalba mokysis jų vaikai.
- Šalčininkų rajone įsteigtos 4 neformaliojo vaikų lavinimo įstaigos.
- Pagal aprūpinimą informacinėmis technologijomis rajono mokyklos neatsilieka nuo Lietuvos mokyklų aprūpinimo kompiuterine įranga vidurkio.
- Šalčininkų rajone veikia 1 profesinė mokykla.
- Šalčininkų rajone populiarėja suaugusiųjų mokymas.
- 2007 m. rajone veikė 16 kaimo bendruomenių centrų.
- Šalčininkų rajono savivaldybėje kultūros įstaigų tinklas išplėtotas ir pakankamai prieinamas gyventojams.
- Kultūrinis rajono gyvenimas yra pakankamai aktyvus, veikia įvairūs meno kolektyvai, rengiama nemažai renginių.
- Skaitytojų skaičius rajono bibliotekose nuo 2003 m. nesikeičia.
- Rajone plačiai propaguojamos įvairios sporto šakos, rengiama nemažai sporto varžybų ir turnyrų.

2.3. ŠALČININKŲ RAJONO KAIMO GYVENTOJŲ POREIKIŲ ANALIZĖ

Šalčininkų r. VVG, vertindama rajono situaciją, daug dėmesio skyrė kaimo žmonių poreikiams iširti ir analizuoti. Vietos gyventojų poreikių nustatymas svarbus VVG priimant tinkamus strateginius sprendimus, ir tuo pačiu skatinant kaimo žmones aktyviau įsitraukti į vietos plėtros veiksmus.

Šalčininkų r. VVG siekė surinkti kuo platesnę informaciją apie savo rajono žmonių poreikius tam tikslui pasitelkdama įvairius informacijos šaltinius:

- Anketinės kaimo gyventojų apklausos duomenis;
- Fokusuotų grupių interviu medžiagą.

Fokusuotų grupių interviu – tai struktūruoti grupiniai interviu su tikslinėmis kaimo gyventojų grupėmis, kurių metu diskutuojama iš anksto numatytomis temomis. Šis metodas padeda išryškinti esamas problemas, jų ištakas ir priežastis, tačiau nepateikia tikslų, skaičiais išreiškiamų priklausomybių. Fokusuotų grupių interviu metu buvo surinkta išsami medžiaga, kurioje atsispindi pasirinktų tikslinių kaimo žmonių grupių nuomonės, vertinimai, esamos situacijos matymas.

Šalčininkų r. VVG įvairiapusės informacijos surinkimui atliko fokusuotų grupių interviu su dviem tikslinėm kaimo gyventojų grupėm:

- kaimo bendruomenių organizacijų atstovais;
- seniūnais.

Anketinė apklausa. Siekdama išsiaiškinti kaimo gyventojų poreikius Šalčininkų r. VVG taip pat naudojosi anketinių apklausų duomenimis, kurie pateikė kiekybinę informaciją, reprezentuojančią gyventojų nuomonių statistinį pasiskirstymą.

Šalčininkų r. VVG apklausė 33 kaimo bendruomenių ir kitų rajono organizacijų, kurios pateikė apibendrintą savo organizacijos poziciją tiriamais klausimais.

Žemiau pateikiami surinktos tyrimų medžiagos pagrindiniai rezultatai ir jų apibendrinimas.

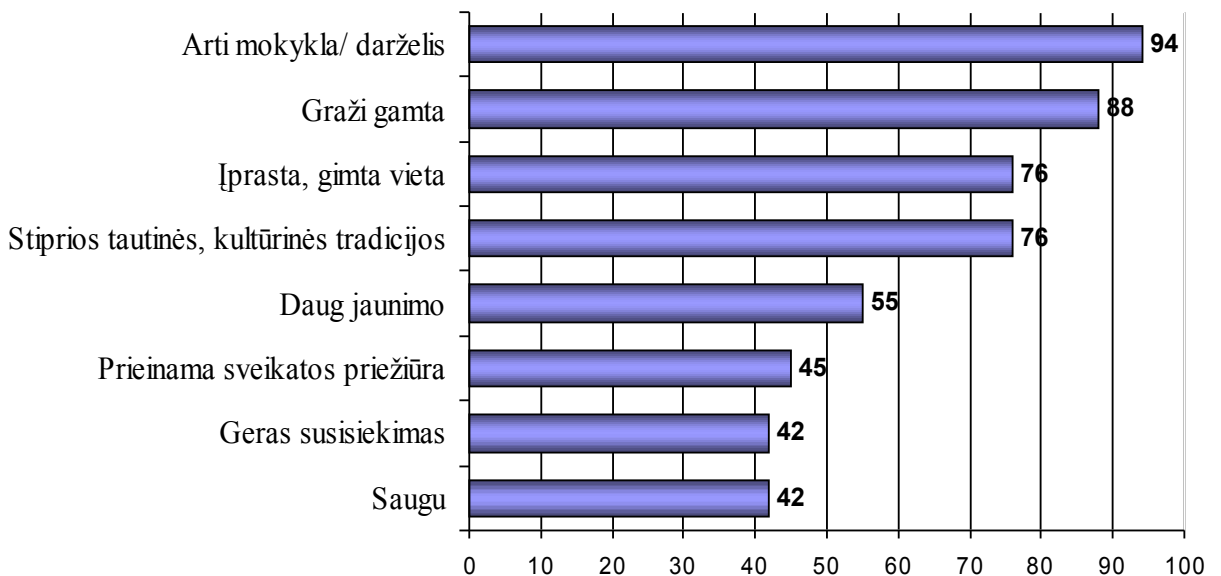
ŠALČININKŲ RAJONO GYVENTOJŲ ANKETINĖS APKLAUSOS REZULTATŲ APIBENDRINIMAS

Anketinės apklausos metu buvo aiškinamasi, kaip Šalčininkų rajono gyventojai vertina savo gyvenamąją vietovę, kokius išskiria teigiamus ir neigiamus bruožus.

Dauguma apklaustų kaimo organizacijų atstovų teigė, kad vietos gyventojai iš esmės patenkinti tuo, kad gyvena Šalčininkų rajone. Dažniausiai (94 proc.) kaimo gyventojų pasitenkinimą lemia mokyklos arba darželio artumas ir rajono gamtos grožis (88 proc.). Gyvenamosios vietovės patrauklumas taip pat dažnai siejamas su tuo, kad šis rajonas gyventojams yra gimtasis, turintis stiprias tautines, kultūrinės tradicijas (76 proc.). Didesnė pusė apklaustų kaimo organizacijų atstovų teigė, kad vietovės patrauklumą apsprendžia tai, jog čia gyvena daug jaunimo.

Daugiau nei 40 proc. apklaustųjų kaip teigiamus rajono bruožus nurodė sveikatos paslaugų prieinamumą, gerą susisiekimą ir saugumą (žr. 2.20 pav.).

2.20 pav. Gyvenamosios vietovės patrauklumo vertinimai (proc.)

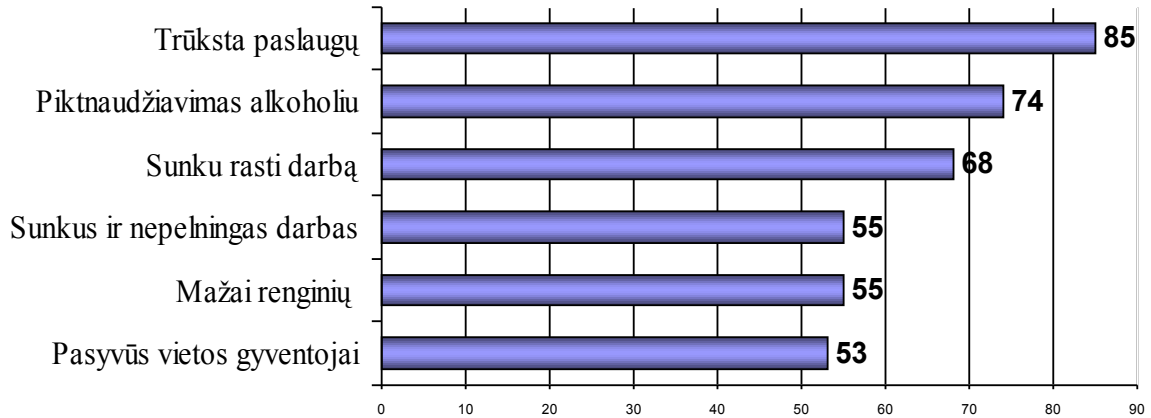

Šalia pozityvių vertinimų, anketinės apklausos pagalba taip pat buvo siekiama nustatyti kaimo gyventojams aktualiausias problemas (žr. 2.21 pav.).

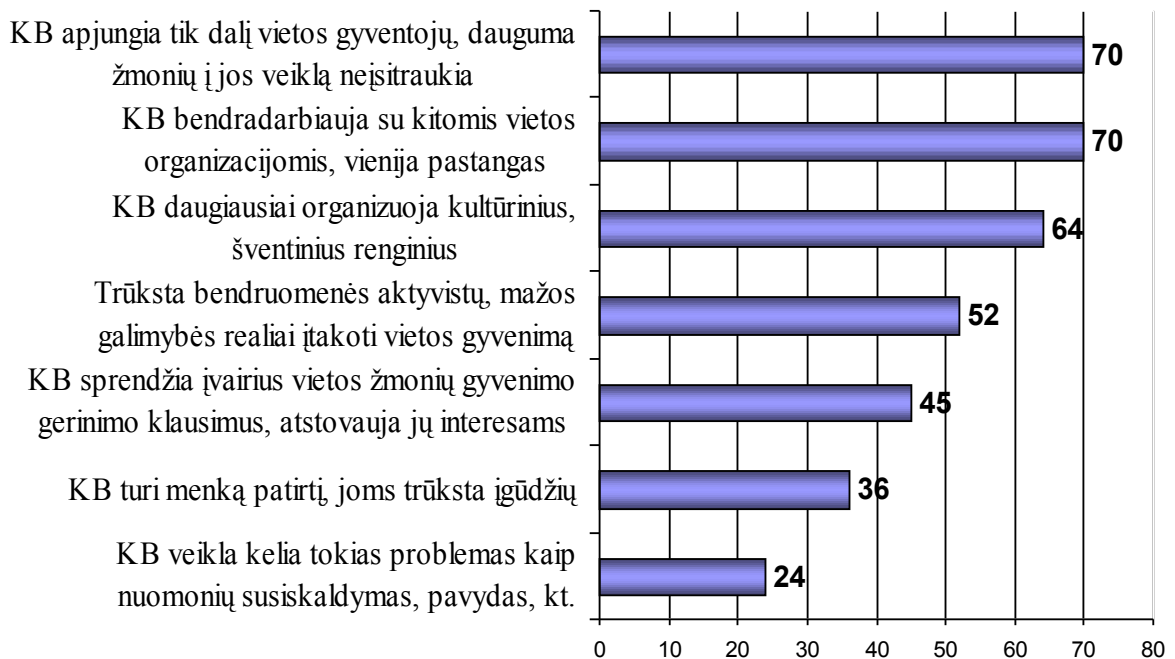
Apklausos rezultatai parodė, kad dažniausiai (85 proc.) iškeliami paslaugų trūkumo kaime problema.

Kita daugeliui svarbi problema – vietos gyventojų piktnaudžiavimas alkoholiu, ją nurodė 74 proc. apklaustųjų. Taip pat dažnai buvo minimas darbo kaimo vietovėse susiradimo sudėtingumas (68 proc.) ir tai, kad darbas kaime sunkus ir nepelningas (55 proc.).

Buvo iškeltos problemos nusakančios ir socialinių bei kultūrinių kaimo gyvenimą – renginių trūkumas (55 proc.), vietos gyventojų pasyvumas (53 proc.).

2.21 pav. Aktualiausios vietovės problemos (proc.)

Kaimo bendruomenių ir kitų organizacijų atstovų taip pat buvo prašoma įvertinti kaimo bendruomenių organizacijų įtaką vietos gyvenimui (žr. 2.22 pav.).

2.22 pav. Kaimo bendruomenių organizacijų ir jų veiklos vertinimai (proc.)

Remiantis anketinės apklausos duomenimis, galima teigti, kad kaimo bendruomenių organizacijos vertinamos gana prieštaringai – apie du trečdalius apklaustųjų pažymėjo, jog kaimo bendruomenėms pavyksta suvienyti pastangas ir bendradarbiauti su kitomis vietos

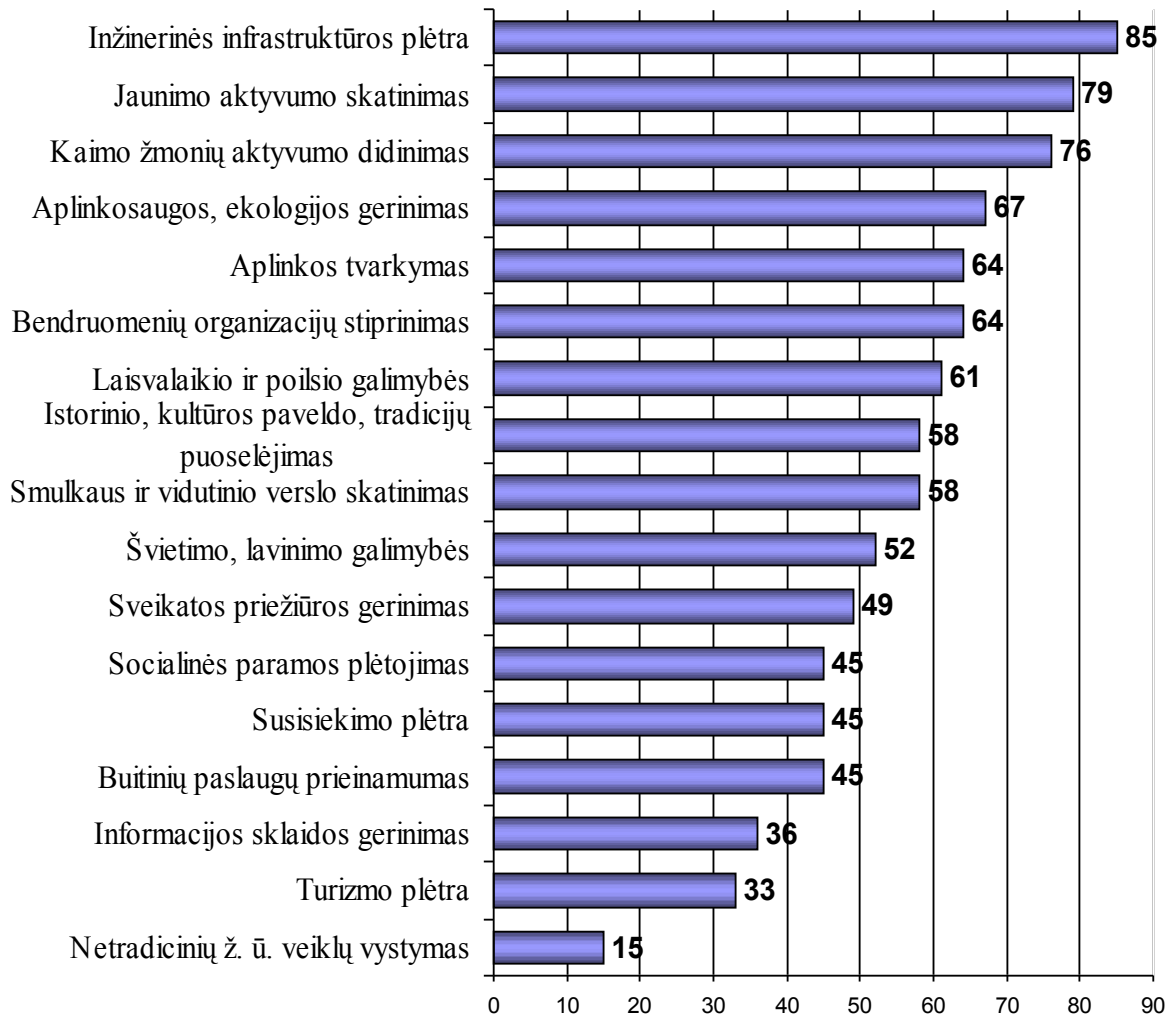
organizacijomis, tačiau tiek pat buvo teigiančių, kad kaimo bendruomenių organizacijoms pavyksta apjungti tik dalį vietos gyventojų, o dauguma žmonių į jų veiklą neįsitraukia.

Buvo nurodyta, kad kaimo bendruomenės dažniausiai savo veiklą nukreipia į kultūrinių, šventinių renginių organizavimą (64 proc.), platesnio masto veiklą, matyt, apriboja tokios kaimo bendruomenių organizacijų problemos kaip bendruomenės aktyvistų trūkumas bei galimybių realiai įtakoti vietos gyvenimą stoka (52 proc.), patirties bei įgūdžių nepakankamumas (36 proc.).

Vis dėlto nemaža dalis (45 proc.) apklaustųjų sakė, jog kaimo bendruomenėms pavyksta spręsti įvairius vietos gyvenimo gerinimo klausimus, atstovauti kaimo žmonių interesams. Negatyvias kaimo bendruomenių veiklos pasekmes (nuomonių susiskaidymą, pavydą ir kt.) pastebi nedaugelis – 24 proc. apklaustų kaimo organizacijų atstovų.

Apklausoje metu buvo aiškinamasi, kokios kaimo plėtros kryptys kaimo organizacijų atstovams atrodo esančios pačios svarbiausios (žr. 2.23 pav.).

2.23 pav. Svarbiausios kaimo plėtros kryptys (proc.)

Pagal anketavimo rezultatus, pirmąsias svarbos dalykus dauguma kaimo organizacijų atstovų (85 proc.) įvardijo inžinerinės infrastruktūros gerinimą.

Sekančios pagal svarbą buvo nurodytos tokios kaimo plėtros kryptys kaip poreikis skatinti jaunimo iniciatyvas (79 proc.), didinti kaimo žmonių aktyvumą (76 proc.). Šalia to daugeliui atrodo esant svarbu stiprinti bendruomenių organizacijas (64 proc.), plėtoti laisvalaikio ir poilsio galimybes (61 proc.) bei puoselėti istorinį, kultūros paveldą ir tradicijas (58 proc.).

Pažymėtina, kad apie 2/3 apklaustųjų manė, jog svarbiausios kaimo plėtros kryptys – tai aplinkosauginės ir ekologinės situacijos gerinimas (67 proc.) ir aplinkos tvarkymas (64 proc.).

58 proc. respondentų manė, kad svarbiausia skatinti smulkų ir vidutinį verslą.

Arti pusės apklaustųjų kaimo organizacijų atstovų prioritetą skyrė viešųjų paslaugų plėtrai: švietimo, lavinimo galimybių didinimui (52 proc.), sveikatos priežiūros gerinimui (49 proc.), socialinės paramos plėtojimui (45 proc.), susisiekimo plėtrai (45 proc.), tai pat buitinių paslaugų prieinamumo gerinimui (45 proc.).

Apie trečdalis apklaustųjų sakė, kad reikėtų gerinti informacijos sklaidą (36 proc.), plėtoti turizmą (33 proc.).

Mažiausiai kaimo organizacijų atstovų (15 proc.) palaikė mintį, kad pirmaeilis dėmesys būtų skirtas netradicinių žemės ūkio veiklų vystymui.

Šias statistiškai išreikštas kaimo gyventojų nuomones praplėtė ir turiningai papildė fokusuotų grupių diskusijos su kaimo bendruomenių organizacijų atstovais ir seniūnais.

ŠALČININKŲ R. RAJONO KAIMO GYVENTOJŲ FOKUSUOTŲ GRUPIŲ DISKUSIJŲ APIBENDRINIMAS

Bendras rajono apibūdinimas

Apibūdindami savo rajoną diskusijos dalyviai pirmiausiai pabrėžė ekologiškai švarią, pramonės neužterštą jo gamtą, miškų gausą. Buvo sakoma, kad rajonas gražėja, tvarkosi.

Taip pat buvo pažymėta, jog čia gyvena atviri, draugiški žmonės, išskirta tautiška rajono specifika – tai kad jame gyvena įvairių tautybių žmonės, bet dominuoja lenkai.

Paminėtas ir rajono išsidėstymo ypatumas – pasienis su Baltarusija ir tuo pačiu Europos sąjungos riba.

PAGRINDINĖS ĮVARDINTOS PROBLEMOS

Ekonominė situacija: darbas, verslas

Daug buvo kalbama apie didėjančią kaimo žmonių ekonominį pasyvumą: „*niekas nenori dirbti ir tokių daugėja*“. Buvo pateikta pavyzdžių, kaip sudėtinga surasti darbuotojus. Aiškinta, kad žmonėms neapsimoka dirbti, nes darbo užmokestis mažas, kainos kyla, o socialinės pašalpos yra beveik tokio pat dydžio kaip atlyginimas „*žmonėms dirbti beprasmiška, be to dažnas pripratę savo ūkyje būti*“.

Manoma, kad būtent socialinės pašalpos ir už dyką dalinamas maistas sąlygoja žmonių nenorą dirbti, o paramos mastai gana nemaži: „*kas ketvirtas gyventojas per mėnesį gauna 7 kg miltų, 7 kg ryžių, 7 kg cukraus ir t.t.*“. Sakoma, kad nedarbo problemos rajone nėra ir „*kas nori, tas dirba*“.

Diskusijos dalyviai pažymėjo, kad dauguma žmonių dirbti važiuoja į Vilnių, bet kartu buvo sakoma, kad Vilniuje daugiausiai dirba kokią nors kvalifikaciją turintys žmonės, tiek

moters, tiek jaunimas. Kaime lieka tik nekvalifikuoti darbuotojai, kurie dažniausiai dirba samdydamiesi pas ūkininkus už minimalų atlyginimą.

Aptariant rajone esančius darbus buvo sakoma, jog miesteliuose žmonės gali dirbti mėsos perdirbime, medienos perdirbime, yra metalo dirbinių įmonių, gamyklėlių, agrofirmų ir individualių įmonių. *„Daugeliui iš jų reikia darbuotojų, bet žmonės neina, dėl mažų atlyginimų“.*

Pabrėžta, jog kaimiškuose vietovėse mažai darbo vietų. Čia daugiausiai dirbama prekyboje, pas ūkininkus, miškuose, bet dažniausiai tai sunkus ir menkai apmokamas darbas. Kai kuriose atokesnėse seniūnijose įmonių praktiškai iš viso nėra, pavyzdžiui, Paškonyse yra viena medžio apdirbimo įmonė, kurioje dirba labai nedaug žmonių.

Šalia to buvo tikinama, kad Dieveniškėse ir Paškonyse nėra nė vieno bent specialų vidurinį (technikumo) išsilavinimą turinčio žmogaus, kuris neturėtų darbo. *„Be darbo liko tik tie, kurie visą gyvenimą priprato melžti ir ganyti, jie daugiau nieko nemoka, o dabar to nebereikia. Jiems psichologiškai sunku persitvarkyti, jie negali kito darbo dirbti, nes iš prigimimo yra valstiečiai, o kolūkių nebėra – sugriovė“.*

Bendruomenių atstovai ir seniūnai pažymėjo, kad kaime sumažėjo ir ūkininkaujančių. Dirbantys žmonės karvių nelaiko, nes važinėja į darbą ir negali gyvulių prižiūrėti. *„Kaime liko 1-2 karvės, o buvo beveik kiekviename name“.* Buvo pastebėta, kad karves laikančiųjų sumažėjo maždaug 80 proc.

Sakoma, kad dabartiniu metu žemės ūkiu užsiima daugiausiai stambūs ūkininkai, o kiti veda natūralų ūkį *„ką pagamina, tą suvalgo“.* Iš dalies smulkių ūkininkų mažėjimas siejamas ir su aukštais Europos sąjungos standartais bei reikalavimais, kurie sukuria barjerus mažių ūkių gyvavimui.

Buvo įvardintas retai oficialiai pripažįstamas reiškinys – taip vadinamas talkininkavimas. *„Beveik kiekviename kaime yra 1-2 vyrai, kurie padeda bobutėms prie namų ir žemės ūkio darbų, gauna po 30 Lt ir iš to gyvena. Tokių yra nemažai“.*

Taip pat iškeltas didėjančių alkoholizmo paplitimo kaime mastų klausimas, ypač didelį diskusijos dalyvių susirūpinimą kelia tai, kad daugėja geriančių tarp moterų ir jaunimo.

Vertinant verslo situaciją, pagrindinis dėmesys buvo skirtas investicijų pritraukimo į kaimo vietoves svarbai. Sakoma, kad daug sunkumų kyla dėl neišspręsto žemės klausimo, todėl investuojančios įmonės gali pretenduoti tik į patalpas, o žemės sklypų naujai statybai ar kitam tikslui gauti neįmanoma. Pabrėžta, kad žemės klausimai sprendžiami ne savivaldybės, o apskrities lygiu.

Viešosios paslaugos: švietimas, saugumas, sveikatos apsauga, socialinė parama

Pagrindinė švietimo problema – kaimo mokyklų skaičiaus mažėjimas: „*mažėja vaiku, užsidaro mokyklos, taip baigsis ir švietimas*“.

Diskusijos dalyviai minėjo, kad pagrindinės mokyklos reorganizuojamos į pradžines, ir baiminasi, kad „*tuoj nebeliks ir jų*“. Tačiau pripažįstama, kad mokinių pavėžėjimas į mokyklą gana gerai organizuotas.

Aptariant saugumo situaciją, buvo sakoma, kad didelių problemų su saugumu nėra, bet pastebimas agresyvumo didėjimas.

Kaimui aktualiausia sveikatos priežiūros problema – medicinos specialistų trūkumas. Buvo nurodyta, kad fizinės aplinkos požiūriu sudarytos visos sąlygos – įrengtos, kapitališkai suremontuotos patalpos, bet nėra kam jose dirbti, „*gydytojų nėra arba atvažiuoja tik du kartus per savaitę*“. Buvo pacituoti savivaldybės vyr. gydytojo žodžiai, kad per 10 metų į rajoną neatvyko nė vienas naujas gydytojas.

Iš socialinės paramos problemų buvo įvardintos tokios kaip socialinių darbuotojų trūkumas, socialinio būsto nepakankamumas. Apskritai išsakyta mintis, jog „*socialinėje srityje buvo blogai ir yra blogai*“.

Socialiai pažeidžiamos grupės: jaunimas, pagyvenusieji

Viena svarbiausių kaimo problemų – kaimų senėjimas, jaunimo išvykimas. Sakoma, kad „*kaime jaunimo praktiškai nebeliko*“. Jaunimo nenoras likti kaime aiškinamas tuo, jog jauniems žmonėms nėra kuo laisvalaikio užsiimti. Daugelyje vietovių kultūros namai apleisti, uždaryti.

Apibūdintas populiariausias laisvalaikio praleidimas kai jaunuoliai suvažiuoja mašinomis ir leidžia muziką, bendrauja net iš mašinų neišlipdami. Vieni piktinasi, kad jie šiukšlina, nesinaudoja pastatytais konteneriais: „*po jų maišais surenkami buteliai ir šiukšlės*“. Kiti siūlė jaunimo rinkimosi vietose didelį kino ekraną pastatyti. Buvo pastebėta, kad skirtingos jaunimo grupuotės turi skirtingas savo rinkimosi zonas ir net turi susikūrę specialią ženklų sistemą, „*būna iškabinamos nuorodos – žalia spalva vienai grupuotei, raudona kitai*“.

Diskusijų dalyviai, pasiremdami pokalbiais su jaunimu, paaiškino, kad jaunuoliai norėtų, jog diskotekose būtų baras, o „*dabar jie barą atsiveža su savimi*“.

Buvo pabrėžta, kad labai svarbu skatinti pačių jaunų žmonių iniciatyvas. Pateiktas pavyzdys kai jaunuoliai įsirengė ir sutvarkė savo rinkimosi vietą – krepšinio aikštelę, ir pastebėta, kad, jeigu kas nors šioje aikštelėje sugriaunama, pavyzdžiui, nulaužomi krepšio žiedai, pats jaunimas viską sutvarko.

Kai kurie seniūnai ir bendruomenių atstovai samprotavo, kad, spendžiant jaunimo užimtumo problemas, trūksta naujoviško požiūrio. *„Reikėtų įdomesnių ir įvairesnių laisvalaikio galimybių jaunimui, tai galėtų būti kortai, gražūs šiuolaikiški stadionai ir pan.“*

Tačiau kiti diskusijos dalyviai buvo skeptiškiau nusiteikę. Jie teigė, kad naujai įrengti jaunimo laisvalaikio objektai po kurio laiko nustoja buvę traukos centrais *„praeina naujumas, jiems atsibosta ir nebeeina“*.

Taigi visi sutiko, kad svarbu ne vien objektai, bet ir veikla. Buvo identifikuota kita jaunimo laisvalaikio užimtumo organizavimo problema – trūksta žmonių, kurie užsiimtų jaunuoliais, prižiūrėtų juos. *„Jeigu yra kas su jaunimu užsiima, tai ir stadionas veikia. Pavyzdžiui, Butrimonyse yra ir sporto aikštynas, ir mokyklos sporto salė, bet nėra žmogaus, kuris prižiūrėtų jaunimą, būtų atsakingas. Gal toks žmogus ir atsirastų, jeigu būtų lėšų jam sumokėti“*.

Aptariant vyresnio amžiaus kaimo gyventojų padėtį, diskusijos dalyviai pastebėjo, kad pagyvenusiems žmonėms trūksta senelių namų, ypač daug sunkumų iškyla su pagalba vienišiesiems senukams, gyvenantiems vieniemiuose. Buvo pažymėta, kad neretai, jeigu vaikai išvykę ir negyvena kartu, jie moka už savo tėvų priežiūrą, o kaimynai prižiūri.

Buvo pasidžiaugta naujai įsitvirtinančia ir vertinama kaip gana veiksminga iniciatyva, kai mokyklinio amžiaus jaunuoliai teikia pagalbą seneliams, o vaikams už šią pagalbą užskaitomi socialinio darbo praktikos kreditai.

Bendruomenės, vietos valdžia

Aptariant kaimo bendruomenių organizacijų situaciją, buvo pabrėžta, kad beveik visos Šalčininkų rajono bendruomenės turi patalpas ir savo būstines. Pavyzdžiui, Jašiūnų bendruomenė arenduoja Kultūros centrą, jį tvarkosi ir jame yra įsirengusi ne tik bendruomenės rinkimosi vietą, bet ir sporto salę. Baltosios Vokės bendruomenė yra 25 metams panaudai gavusi pirties pastatą, kurį irgi nori susitvarkyti.

Vienbalsiai buvo sakoma, kad santykiai tarp seniūnų ir bendruomenių normalūs – *„o kokie jie galėtų būti?“*. Pabrėžta, jog svarbu, *„kad bendruomenė ir seniūnai vieni kitiems netrukdytų“*. Teigiama, kad bendruomenės su seniūnais nekonfliktuoja ir nepasidalijimo laurais nėra: *„laurai visada visuomenei naudingą darbą dirbantiems turi atitekti“*.

Bendruomenių atstovai sutiko, kad, įgyvendinant 2004-2006 m. bandomąją strategiją, seniūnai daug prisidėjo prie bendruomenių projektų įgyvendinimo. Sakoma, kad seniūnai padeda spręsti klausimus, kartu su bendruomenės atstovais eina pas rajono vadžią. *„Seniūnas be pinigų sėdi, dabar jis toks pat kaip ir aš, bet atėjus su seniūnu geriau klauso, jis autoritetas“*.

Bendruomenių atstovai pasidalijo jiems aktualiomis problemomis. Kaip vienas didžiausių sunkumų buvo minimas gyventojų įtraukimo į bendruomenę veiklą sudėtingumas.

Tai, kad projektų rengime ir įgyvendinime dažniausia dalyvauja tik iniciatyvinė grupė, o ne visa bendruomenė, kartais sąlygoja tam tikrą gyventojų įtarumą. *„Visada atsiranda tokių (jų apie 20 proc.), kurie mano, kad bendruomenė gauna pinigus sau, nors po truputį ši nuomonė kinta, žmonės pradeda suprasti“*. Vienas bendruomenės pirmininkas sakė, kad jis su tokiu požiūriu apsiprato ir į kalbas nekreipia dėmesio *„gerai, kad kalba, nors žino, kad yra bendruomenė“*.

Taip pat bendruomenių pirmininkai skundėsi dideliu darbo krūviu ir pagalbos iš kitų gyventojų stoka *„aš vienas projektus rašau, o kitus reikia už rankutės paimti ir tai purtosi. Šiaip bendruomenė yra – susirenkame, pakalbame, bet projektų rašymas, ataskaitos, finansai paprastaiems kaimo žmonėms nerūpi, jie ir nesugebėtų“*.

Buvo pripažinta, kad bandomosios strategijos įgyvendinimo procese bendruomenės įgavo patirties, bet vis dėlto baiminamasi dėl didesnio vietos projektų finansavimo naujuoju programiniu periodu. Abejojama, ar bendruomenės sugebės įgyvendinti didelius projektus, nes neretai jos net buhalterių neturi, o *„pasamdyti buhalterį ne taip paprasta, jų kaime nėra, gali tekti samdytis Vilniuje“*.

Diskusijos dalyviai teigė, kad bendruomenių organizacijų ir savivaldybės santykiai taip pat geri, jeigu bendruomenei kyla problema, jie rašo valdžiai raštus ir paprastai klausimus pavyksta išspręsti.

2.4. ŠALČININKŲ RAJONO SITUACIJOS SSGG ANALIZĖ

Šalčininkų r. VVG, surinkusi medžiagą apie rajono socialinę, ekonominę ir aplinkosauginę situaciją bei išsiaiškinusi savo atstovaujamos teritorijos kaimo gyventojų poreikius, susistemino ir apibendrino turimą informaciją.

Analizei buvo naudojamas SSGG metodas, kurio pagalba buvo išskiriamos rajono stiprybes, silpnybes, galimybes ir grėsmes. Šie rajono situaciją nusakantys aspektai buvo klasifikuojami, išskiriant pagrindines sritis: ekonomiką, infrastruktūrą ir aplinkos apsaugą, viešąsias paslaugas, žmogiškuosius išteklius.

ŠALČININKŲ R. SSGG ANALIZĖ

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
<p><i>Ekonomika</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gera rajono strateginė padėtis – artumas šalies sostinei, turinčiai didelį ekonominį, socialinį ir kultūrinį potencialą; • Didėjantis privačios žemės naudotojų skaičius; • Rajone daug ekologinių ūkių ir jų skaičius didėja; • Statybos darbų didėjimo tendencija, ypač negyvenamosios paskirties pastatų; • Didėja darbingo amžiaus žmonių skaičius; • Iki 2009 m. mažėjo nedarbo lygis; • Aktyviai įgyvendinami VUI projektai, jų pagalba sukuriama nemažai naujų darbo vietų; • Materialinių investicijų augimo tendencija <p><i>Gamtiniai ištekliai, aplinkosauga, infrastruktūra</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Daug miškų – rajono miškingumas viršija šalies vidurkį; • Upės, ežerai, tvenkiniai, draustiniai, parkai, piliakalniai formuoja rajono rekreacinį-gamtinį potencialą; • Švarus, neužterštas oras; • Iki 2020 metų rajone numatoma rekonstruoti 21 gręžinį, išgręžti 35 naujus gręžinius, pastatyti 10 naujų vandens ruošimo stočių, 16 naujų nuotekų siurblių; • Rajone, lyginant su kitais Vilniaus 	<p><i>Ekonomika</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dirvožemiai rajone skurdūs, nepalankios sąlygos plėtoti tradicinę žemdirbystę; • Ūkių dydis rajone mažesnis nei šalies vidurkis; • Netradicinė žemės ūkio gamyba vystoma vangiai; • Menkai išvystyta pramonė; • Dominuoja mikroįmonės, turinčios iki 9 darbuotojų; • Mažas urbanizacijos lygis; • Stambiausios rajono pramonės įmonės susitelkusios miestuose ir stambiausiose gyvenvietėse; • Maža kaimiškose vietovėse įsikūrusių įmonių įvairovė – dažniausiai jos užsiima medienos perdirbimu, kt. miško darbais, prekyba; • Prekybos apimtys vienos mažiausių apskrityje; • Rajonas priskirtinas turizmo požiūriu mažiausiai išvysčiusių Lietuvos rajonų grupei; • Aukštas nedarbas, rajonas yra tarp didžiausių nedarbą turinčių šalies rajonų; • Rajono dirbančiųjų darbo užmokestis yra mažiausias visoje apskrityje; • Rajonas sulaukia nedaug tiesioginių užsienio investicijų ir jos mažėja; • Nedidelės materialinių investicijų apimtys rajone

<p>apskritis rajonais, susidaro mažiausi atliekų kiekiai;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Numatoma uždaryti ir rekultivuoti veikiančius, aplinkosauginių reikalavimų neatitinkančius sąvartynus, atliekas šalinant regioniniame Kazokiškių sąvartyne; • Rajono teritoriją kerta svarbūs tarpvalstybiniai geležinkeliai ir automobilių plentai; • Geri pagrindiniai keliai; • Geras susisiekimas su Vilniumi; • Individualių lengvųjų automobilių skaičius, tenkantis 1000-iui gyventojų, didesnis nei vidutiniškai šalyje ir apskrityje; • Daugėja viešojo interneto prieigos taškų 	<p><i>Gamtiniai ištekliai, aplinkosauga, infrastruktūra</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Daugėja išmetamų kietųjų medžiagų, auga į atmosferą išmetamo anglies monoksido kiekiai; • Paviršiniuose vandenyse didėja pavojingų medžiagų koncentracija; • Didėja nepakankamai išvalytų nuotekų kiekiai; • Šalčios upės užterštumas; • Prasta geriamo vandens kokybė (ypač kaimiškose vietovėse); • 85 proc. kaimo gyvenviečių nėra nei vandentiekio, nei vandenvalos sistemos; • Maža gyventojų dalis naudojasi centralizuota šilumos tiekimo sistema; • Neišvystytos arba nepakankamai išvystytos atliekų šalinimo paslaugos kaimo vietovėse; • Žemas asfaltuotų (patobulintų) kelių procentinis skaičius; • Prasta vietinių kelių ir gatvių būklė (ypač kaimo vietovėse)
<p><i>Viešosios paslaugos</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rajono visuomenės ir asmens sveikatos apsaugos įstaigų tinklas yra pakankamai gerai išvystytas; • Aktyviai veikia 4 neįgaliųjų visuomeninės organizacijos; • Rajono nusikalstamumo lygis gerokai žemesnis nei šalies ir apskrities, daugėja išaiškintų užregistruotų nusikalstamų veikų; • Rajono savivaldybėje kultūros įstaigų tinklas išplėtotas ir pakankamai prieinamas gyventojams; • Rajone sudarytos sąlygos išsilavinimą įgyti įvairiomis kalbomis, tad tėvai gali pasirinkti, kokia kalba mokysis jų vaikai; • Veikia 4 neformaliojo vaikų lavinimo įstaigos; • Pagal aprūpinimą informacinėmis technologijomis rajono mokyklos prilygsta šalies mokyklų aprūpinimo kompiuterine įranga vidurkiui; • Veikia profesinė mokykla; • Rajone populiarėja suaugusiųjų mokymas 	<p><i>Viešosios paslaugos</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Medicinos specialistų skaičius rajone mažesnis nei šalies vidurkis; • Vaikų iki 1 metų mirtingumas rajone aukštesnis už šalies ir apskrities vidurkių; • Nepakankama socialinės paramos paslaugų pasiūla; • Aukštas socialinės rizikos šeimų ir jose augančių vaikų skaičius, tenkantis 1000-iui gyventojų; • Rajone neteikiama slaugos namuose paslauga; • Nėra laikino gyvenimo vietų, kuriose galėtų apsistoti smurtą šeimoje patyrę asmenys, socialinės rizikos bei socialiai remtini asmenys; • Pastaraisiais metais rajone užregistruojama daugiau nusikaltimų; • Neformaliojo vaikų švietimo įstaigos sunkiai prieinamos kaimo vaikams
<p><i>Žmogiškieji ištekliai</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pastebima nedidelė vidinės migracijos mažėjimo tendencija, daugėja iš užsienio šalių atvykstančių gyventojų; • Veikia 16 kaimo bendruomenių centrų; • Turtingas kultūrinis paveldas; • Aktyvus kultūrinis rajono gyvenimas, veikia įvairūs meno kolektyvai, rengiama nemažai renginių; • Rajone plačiai propaguojamos įvairios 	<p><i>Žmogiškieji ištekliai</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Neigiamas natūralus gyventojų prieaugis; • Gyventojų tankumas rajone mažesnis nei vidutiniškai šalyje ir apskrityje; • Mažėja mokinių bendrojo lavinimo mokyklose, taip pat mažėja į pirmąją klasę ateinančių vaikų skaičius;

<p>sporto šakos, rengiama nemažai sporto varžybų ir turnyrų</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jaunimo skaičiaus mažėjimas; • Ribotos jaunimo laisvalaikio užimtumo galimybės; • Dauguma darbo biržos užregistruotų bedarbių nepasirengę darbo rinkai
GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
<ul style="list-style-type: none"> • ES finansinė parama, <i>LEADER</i> metodo įgyvendinimas; • Šalčininkų rajonas įtrauktas į probleminių teritorijų sąrašą, todėl išauga galimybės pasinaudoti 2007-2013 metų ES Struktūrinių fondų bei kitų finansinių mechanizmų parama; • Bendra ES erdvė ir rinka suteikia sąlygas bendram verslui; • Atviros sienos – daugiau atvyksta turistų, platesnis bendradarbiavimas, geros patirties perėmimas iš Europos; • Šalčininkų kaip pasienio regiono pranašumas, skatinant eksporto-importo plėtrą; • Valstybės parama ekologiniam ūkininkavimui 	<ul style="list-style-type: none"> • Mažas dėmesys regioninei politikai, netolygi regionų ekonominė plėtra; • Išaugusi vidaus ir tarptautinė konkurencija, ypatingai žemės ūkio produkcijos rinkoje; • Atvira rinka, didėjantys reikalavimai rajono gamintojams, norint konkuruoti su importuojama produkcija; • Nebaigta žemės reforma; • Esanti mokesčių sistema nenumato lengvatų, skatinančių naujų verslų radimąsi kaime; • Energetinių resursų brangimas; • Kuriant regioninę atliekų tvarkymo sistemą, gali pabrangti atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugos, kas gali paskatinti šalinti atliekas nelegaliai; • Ekonominė krizė, infliacija

III. ŠALČININKŲ R. VVG TERITORIJOS PLĖTROS VIZIJA, PRIORITETAI, PRIEMONĖS IR VEIKLOS SRITYS

3.1. ŠALČININKŲ RAJONO KAIMO VIETОВIŲ PLĖTROS VIZIJA

SSGG analizė, t. y. rajono socialinės ekonominės situacijos ir kaimo gyventojų poreikių apibendrinimas, padėjo Šalčininkų r. VVG įvertinti esamą padėtį ir suformuluoti atstovaujamos teritorijos viziją, kurioje būtų numatyta įsivaizduojama kaimo vietovių plėtros ateitis, bet kartu įvertintos ir realios galimybės ją įgyvendinti.

Į vizijos kūrimo procesą buvo įtrauktos Šalčininkų r. kaimo bendruomenės. VVG koregavo kuriamą viziją, kol bendro darbo išdavoje buvo suderinta visiems priimtina Šalčininkų rajono kaimo vietovių plėtros vizija.

VIZIJA

Šalčininkų rajono kaimo vietovėse gyvens materialiai ir dvasiškai turtingesni žmonės, rajonas taps patrauklesnis tiek vietos gyventojams, tiek atvykstantiems, nes

- pagražės kaimo gyvenamoji aplinka, bus saugoma švari rajono gamta;
- pagerės kaimo žmonių galimybės dirbti ir užsidirbti, plėtosis kaimo verslai;
- kaime gyvens daugiau išsilavinusių, aktyvių žmonių, bus puoselėjamos ir plėtojamos kraštui savitos bendruomeniškos bei kultūrinės tradicijos.

3.2. STRATEGINIŲ PLĖTROS PRIORITETŲ NUSTATYMAS

Prieš pasirenkant strateginius plėtros prioritetus Šalčininkų r. VVG pirmiausiai sudarė platų galimų plėtros sričių sąrašą, kuriame atsispindėjo visi pagrindiniai rajono kaimo vietovių plėtrai svarbūs aspektai.

GALIMOS ŠALČININKŲ R. PLĖTROS SRITYS

1. Nedarbo mažinimas, užimtumo skatinimas;
2. Smulkaus ir vidutinio verslo plėtojimas, amatų gaivinimas;
3. Buitinių paslaugų plėtra;
4. Netradicinių žemės ūkio veiklų skatinimas;

5. Inžinerinės infrastruktūros plėtra (nuotekų, vandens, kelių būklės gerinimas);
6. Viešosios infrastruktūros tobulinimas – kaimų gražinimas, tvarkymas;
7. Bendro naudojimo erdvių įrengimas: dienos centrai, bendruomenių namai, polifunkcinės bendruomenės reikmėms skirtos patalpos;
8. Rekreacinių, poilsio zonų įrengimas: kempingai, parkai, stadionai ir kt.;
9. Gamtos savitumo, neužterštos aplinkos išsaugojimas;
10. Socialinės paramos paslaugų kaime kūrimas ir plėtojimas, jų prieinamumo gerinimas
11. Išsilavinimo kokybės kaimo vietovėse gerinimas;
12. Mokymosi visą gyvenimą skatinimas, švietimo galimybių sudarymas;
13. Informacinės visuomenės plėtra kaime, informacijos prieinamumo ir sklaidos gerinimas;
14. Istorinio ir kultūrinio paveldo puoselėjimas;
15. Kaimo žmonių aktyvumo didinimas, bendruomenių ir nevyriausybinų organizacijų veiklos skatinimas;
16. Jaunimo užimtumo gerinimas.

Siekdama priimti pagrįstus strateginius sprendimus, Šalčininkų rajono VVG analizavo kiekvieną įvardintą plėtros sritį.

Galimos plėtros sritys buvo vertinamos, nustatant jos padėtį dviejų ašių sistemoje. Vertikaloje ašyje atsispindėjo, kiek svarbi vertinama plėtros sritis, horizontalioje – kiek VVG pajėgi įtakoti šią sritį (plėtros sričių išdėstymas ašių sistemoje pateiktas 3. 1 pav.).

Vizualinis nustatytų strateginių plėtros sričių išdėstymas “*svarbos*” ir “*galimybių*” ašyse padėjo VVG nariams realiau įvertinti strateginius sprendimus.

Tolesnio darbo eigoje VVG nustatytos plėtros sritys buvo sisteminamos ir apibendrinamos, apjungiant jas į platesnes strategines plėtros kryptis, iš kurių išsirutuliavo galimi preliminarūs Šalčininkų rajono kaimo vietovių plėtros strategijos prioritetai.

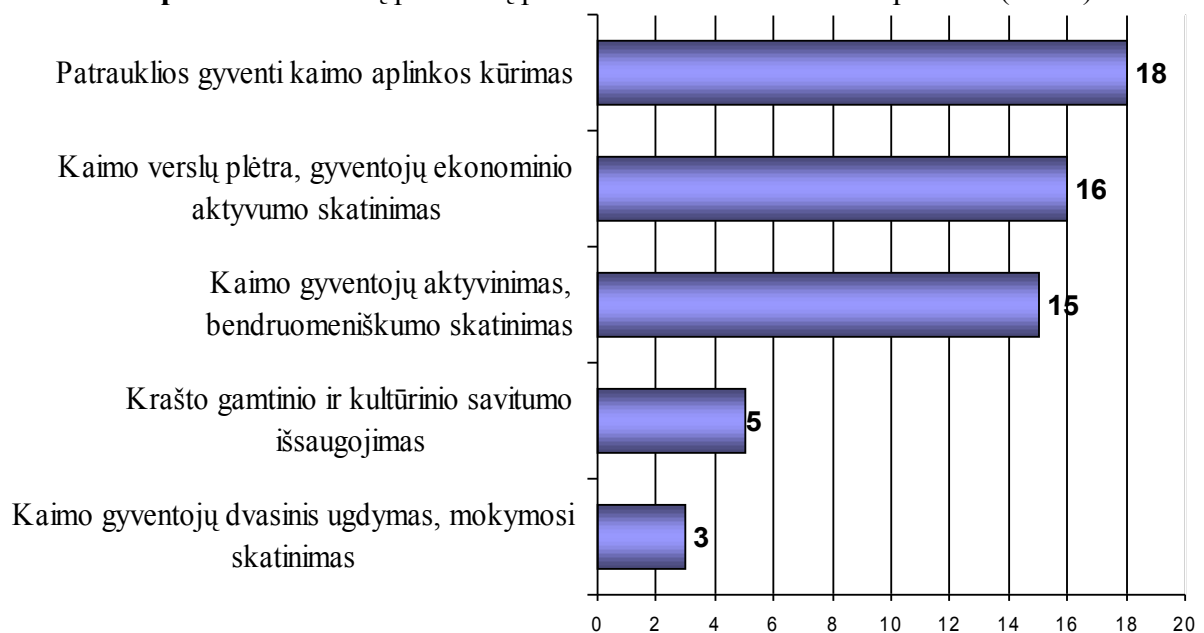
ŠALČININKŲ R. VVG NUSTATYTI PRELIMINARŪS PRIORITETAI – PLĖTROS KRYPTYS

1. Kaimo verslų plėtra, gyventojų ekonominio aktyvumo skatinimas
2. Patrauklios gyventi kaimo aplinkos kūrimas
3. Kaimo gyventojų dvasinis ugdymas, mokymosi skatinimas
4. Krašto gamtinio ir kultūrinio savitumo išsaugojimas
5. Kaimo gyventojų aktyvinimas, bendruomeniškumo skatinimas

Siekiant plataus kaimo gyventojų įtraukimo į strategijos rengimo procesą, preliminarūs strateginiai prioritetai buvo pristatyti ir aptarti konsultavimuisi skirtame renginyje, į kurį buvo pakviesti visų Šalčininkų rajono kaimo bendruomenių organizacijų bei kitų už kaimo plėtrą atsakingų institucijų atstovai.

Šio renginio metu VVG pasiūlyti preliminarūs kaimo vietovių plėtros prioritetai buvo ranguojami. Daugiausiai pasirinkimų gavo prioritetas „Patrauklios gyventi kaimo aplinkos kūrimas“ (kitų preliminarių prioritetų pasirinkimai pateikti 3.2 pav.).

3.2 pav. Preliminarių prioritetų pasirinkimai konsultavimosi procese (N=57)

Atsižvelgdama į konsultavimosi rezultatus, Šalčininkų rajono VVG nustatė du strateginius plėtros prioritetus, kurie integruoja aktualiausias preliminariai numatytų plėtros prioritetų aspektus bei atitinka Lietuvos kaimo plėtros programos pagrindines kryptis.

ŠALČININKŲ R. VVG PASIRINKTI KAIMIŠKŲ VIETŲVIŲ PLĖTROS PRIORITETAI

1. Patrauklios gyventi kaimo aplinkos kūrimas.
2. Kaimo gyventojų aktyvinimas, skatinant bendruomeniškumą ir verslumą.

Įvertinant kaimo gyventojų problemas ir siekiant pateisinti jų lūkesčius, pasirinktų prioritetų įgyvendinimo priemonės buvo derinamos su vietos gyventojų bei juos atstovaujančių organizacijų numatomomis projektų idėjomis.

3.3. PRIORITETŲ, TIKSLŲ IR PRIEMONIŲ APRAŠYMAS

I PRIORITETAS. PATRAUKLIOS GYVENTI KAIMO APLINKOS KŪRIMAS

Prioritetu siekiama padidinti Šalčininkų rajono kaimo vietovių patrauklumą, pagerinti žmonių gyvenimo kokybę, tvarkant viešąją aplinką ir infrastruktūrą, gyventojų reikmėms pritaikant viešosios paskirties statinius, vietovei svarbius kultūros paveldo objektus.

Prioritetas skirtas kaimo žmonių gyvenimo sąlygų gerinimui, kaimo ir miesto atotrūkio mažinimui, motyvacijos gyventi kaime didinimui.

Socialinės ekonominės Šalčininkų rajono situacijos analizė parodė, kad viešoji ir inžinerinė infrastruktūra kaimo vietovėse nepakankamai išplėtotą. Gyventojų poreikių tyrimas taip pat atskleidė, jog tradiciškai svarbiausios rajono plėtros kryptys siejamos su kaimo inžinerinės infrastruktūros gerinimu (jį pažymėjo 85 proc. kaimo bendruomenių ir kitų vietos organizacijų atstovų), aplinkosaugos, ekologinės situacijos gerinimu (67 proc.), aplinkos tvarkymu (61 proc.). Fokusuotų grupių diskusijų metu aptariant viešosios infrastruktūros tobulinimo kryptis, aktualiai buvo keliamos tokios problemos kaip jaunimo užimtumui bei laisvalaikiui skirtų, vietos gyventojų rekreacinėms reikmėms pritaikytų erdvių nepakankamumas.

Siekdama gerinti kaimo žmonių gyvenimo kokybę, Šalčininkų r. VVG nusprendė, kad kaimo atnaujinimas yra viena iš svarbiausių kaimo plėtros politikos priemonių, kuriant patrauklesnius ir modernesnius kaimus.

Šio prioriteto poveikis gana platus, nes numatomos investicinės kaimo atnaujinimo priemonės tuo pačiu sukuria ir pridėtinę vertę – gerina socialinį bei ekonominį kaimo potencialą. Kaimo bendruomenių ir kitų vietos organizacijų iniciatyvos, tobulinant ir gražinant kaimo aplinką, sutelks gyventojus bendrai veiklai, ugdys jų socialinį aktyvumą. Be

to kaimiškujų vietovių infrastruktūros, viešosios erdvės sutvarkymas, kultūros paveldo objektų ir tradicinių amatų puoselėjimas didins kaimo vietovių patrauklumą ne tik vietos gyventojams, bet ir turistams. Tokiu būdu sudaromos sąlygos kaimo ekonominės veiklos plėtotei, didesnėms investicijoms.

BENDRASIS PRIORITETO TIKSLAS – gerinti gyvenimo kokybę kaime, kurti patrauklią kaimo aplinką.

SPECIALIEJI TIKSLAI:

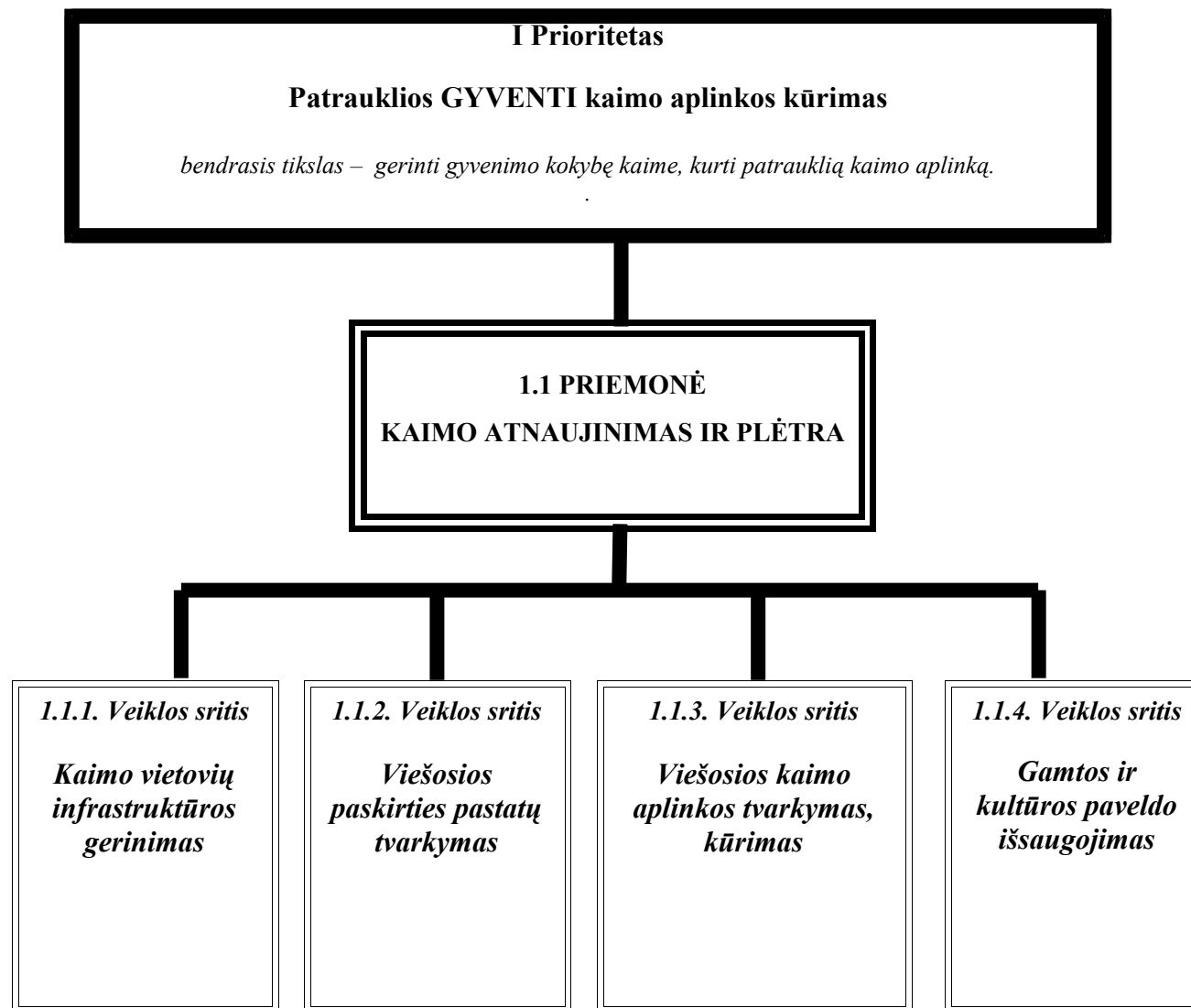
1. Viešosios ir inžinerinės kaimo infrastruktūros gerinimas;
2. Socialinio ir ekonominio kaimo gyventojų aktyvumo skatinimas;
3. Motyvacijos gyventi kaime stiprinimas.

I PRIORITETO PRIEMONĖS:

1.1. Kaimo atnaujinimas ir plėtra.

Ši priemonė atitinka Lietuvos Kaimo plėtros programos III krypties 4 priemonę, taip pat papildo pagal I bei II kryptį įgyvendinamas priemones ir prisideda prie Šalčininkų r. VVG vietos plėtros strategijos II prioriteto priemonių įgyvendinimo.

3.3 pav. pateiktas II prioriteto, jo priemonių ir veiklos sričių grafinis vaizdas.

3.3. PAV. ŠALČININKŲ R. VVG VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS I PRIORITETO PRIEMONIŲ IR VEIKLOS SRIČIŲ GRAFINIS VAIZDAS

1.1 PRIEMONĖ. KAIMO ATNAUJINIMAS IR PLĖTRA (PRIEMONĖS KODAS – 322)

Priemonės apibūdinimas

Priemonė yra investicinio pobūdžio. Remiami viešieji, pelno nesiekiantys projektai².

Parama skiriama kaimo vietovėms atnaujinti ir plėtoti, t. y. viešosios aplinkos ir infrastruktūros sutvarkymui bei sukūrimui, kaimo vietovei svarbių statinių atnaujinimui. Taip pat remiamos investicijos, susijusios su gamtos ir kultūros paveldo objektų bei vietovių pritaikymu ir tvarkyba.

Kaimo atnaujinimo ir plėtros priemonė nukreipta gerinti žmonių gyvenimo kokybę kaimo vietovėse. Ši priemonė taip pat nukreipta į kaimo gyventojų socialinio aktyvumo didinimą, migracijos iš kaimo mažinimą, taip pat skatina stiprinti vietos identitetą, plėtoti kaimo turizmą.

Priemonės tikslai

Bendrasis priemonės tikslas – kurti patrauklią aplinką gyventi ir dirbti kaimo vietovėse.

Specialieji tikslai:

1. padidinti kaimų gyvenamosios aplinkos patrauklumą;
2. sumažinti gyventojų mažėjimą kaimo vietovėse;
3. išsaugoti gamtos ir kultūrinį paveldą.

Remiamos ir neriamamos veiklos

Pagal Priemonę remiama:

1. viešosios infrastruktūros sutvarkymas, sukūrimas:
 - 1.1. viešųjų erdvių sutvarkymas, sukūrimas, kultūrinio kraštovaizdžio komponentų išsaugojimas ir atnaujinimas, privažiuojamųjų kelių, gyvenvietės ribose esančių vietinės reikšmės viešųjų gatvių ar jų atkarpų, priklausančių savivaldybei, ir (arba) prie viešosios paskirties ar kitų kaimo vietovei svarbių pastatų ir (arba) statinių, rekreacinių zonų – transporto priemonėms privažiuoti ir (ar) pastatyti skirtos infrastruktūros, nepatenkančios į kelio sąvoką, apibrėžtą LR kelių įstatyme – sutvarkymas, sukūrimas (*išskyrus magistralinių, krašto, rajoninių, vietinės reikšmės kelių, gatvių statybą, tvarkymą*);
 - 1.2. drenažo sistemų įrengimas, atnaujinimas, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų įrengimas, atnaujinimas;
 - 1.3. vandens gerinimo, geležies šalinimo sistemų įrengimas, atnaujinimas;
2. kaimo vietovei svarbių statinių statyba, rekonstravimas, kapitalinis remontas, atliekamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos statybos įstatymo nuostatomis;

² Viešasis (ne pelno) vietos projektas – tai toks projektas, iš kurio vietos projekto vykdytojas nesiekia gauti pelno, arba gaunamas pelnas investuojamas į projekto veiklos plėtrą, tęstinumą, o tiesioginiai naudos gavėjai yra kaimo gyventojai (vietos projekto rezultatai prieinami kaimo gyventojams).

3. istorinę, etnokultūrinę, architektūrinę ar kitokią kultūrinę vertę turinčių nekilnojamojų kultūros paveldo objektų bei vietovių pritaikymas ir šie tvarkybos darbai: kapitalinis remontas, avarijos grėsmės pašalinimas, konservavimas, restauravimas, atkūrimas (išimtiniais atvejais);

4. religinių objektų, jų statinių kompleksų ir priklausinių kapitalinis remontas, rekonstrukcija, avarijos grėsmės pašalinimas, konservavimas, restauravimas, atkūrimas (išimtiniais atvejais);

Pagal Priemonę neremiama:

1. investicijos, remiamos iš kitų ES fondų ar bet kurios kitos nacionalinės programos (pvz.: hipodromų įrengimas ir plėtra, kempingų įrengimas ir kt.), investicijos, atliktos nesilaikant KPP Priemonės aprašyme nustatytų takoskyrų su kitomis ES finansavimo priemonėmis, investicijos, remiamos iš ES finansinės priemonės lėšų, žuvininkystės regionų plėtros strategijose numatyti įgyvendinti projektai ar jų dalys (etapai);

2. pagal kitas KPP priemones remiamos veiklos sritys, pvz., žemės ūkio vandentvarka, miškų infrastruktūros gerinimas (priėjimo prie miško žemės gerinimas, privačiuose miškuose įrengiant ar rekonstruojant miško kelius su žvyro danga; miško sausinimo sistemų įrengimas ir rekonstrukcija vietovėse, nepriklausančiose „Natura 2000“ tinklui);

Taip pat vietos projekte numatyta veikla ir investicijos negali būti susijusios su:

- magistralinių, krašto, rajoninių, vietinės reikšmės kelių, gatvių statyba, tvarkymu
- alkoholinių gėrimų gamyba;
- tabako gaminių gamyba;
- ginklų ir šaudmenų gamyba;
- azartinių lošimų ir lažybų organizavimu;
- didmenine prekyba, prekybos tinklų plėtra;
- finansiniu tarpininkavimu, pagalbine finansinio tarpininkavimo veikla;
- draudimo ir pensijų lėšų kaupimo veikla;
- nekilnojamojo turto operacijomis;
- teisinės veiklos organizavimu;
- medžiokle ir su ja susijusiomis paslaugomis.

Veiklos sritys ir galimos vietos projektų idėjos

1.1.1. Veiklos sritis. Kaimo vietovių infrastruktūros gerinimas (galimos vietos projektų idėjos: vandens kokybės gerinimas, grėžinių grėžimas; valymo įrenginiai; šaligatvių ir gatvių tvarkymas, gatvių apšvietimas; gyvenvietės ribose esančių vietinės reikšmės kelių, priklausančių savivaldybei bei privažiavimų tvarkymas ir kt. veikla, neprieštaraujanti KPP priemonės „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ (LEADER metodu) įgyvendinimo taisyklėms).

1.1.2. Veiklos sritis. Viešosios paskirties pastatų tvarkymas (galimos vietos projektų idėjos: bendruomenės namų įrengimas, kultūros, laisvalaikio, sporto centrų įrengimas, paslaugų centrų steigimas; religinių objektų, jų statinių kompleksų ir priklausinių tvarkymas; mokyklų ir darželių patalpų bei teritorijos tvarkymas (kai projekto veikla numatyta tenkinti kaimo bendruomenės poreikius), bibliotekos pastatų tvarkymas, pirčių įrengimas ir kt.).

1.1.3. Viešosios kaimo aplinkos tvarkymas, kūrimas (galimos vietos projektų idėjos: kaimo aplinkos tvarkymas, apželdinimas; vaikų žaidimo, sporto aikštelių, stadionų sutvarkymas ir įrengimas; rekreacinių zonų (pvz., parkų ir pan.) kūrimas bei tvarkymas; pėsčiųjų, dviračių takų įrengimas ir kt.).

1.1.4. Veiklos sritis. Gamtos ir kultūros paveldo išsaugojimas (galimos vietos projektų idėjos: gamtos paveldo objektų aplinkos tvarkymas; kultūros paveldo objektų tvarkymas bei pritaikymas viešiesiems poreikiams; kultūros paveldo objektų aplinkos tvarkymas ir kt.).

Tinkami pareiškėjai ir jų partneriai

Paramos gali kreiptis kaimo bendruomenė, savivaldybė, nevyriausybinė organizacija, kitas juridinis asmuo, išskyrus VVG. Pareiškėjai turi būti Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka VVG teritorijoje įregistruoti ir veikiantys juridiniai asmenys (ne mažiau kaip 1 metus iki paramos paraiškos pateikimo).

Pareiškėjas vietos projekto paraišką gali teikti savarankiškai arba kartu su partneriu (-iais)³. Tarp pareiškėjo ir partnerių turi būti sudaryta vietos projekto įgyvendinimo bendradarbiavimo sutartis.

Asmuo, dalyvaujantis kaip partneris įgyvendinant vietos projektą, tuo pat metu turi teisę teikti savarankišką paramos paraišką.

Tinkamos finansuoti išlaidos

Pagal Priemonę tinkamos finansuoti šios išlaidų kategorijos:

- vietos projektui įgyvendinti būtinų statinių statybos, rekonstrukcijos, kapitalinio remonto darbų ir paslaugų pirkimo;
- kitos paslaugų pirkimo ir su vietos projekto įgyvendinimu susijusių darbų išlaidos;
- naujų statybinių ir kitų medžiagų įsigijimo išlaidos, jei statyba, rekonstrukcija ar kapitalinis remontas atliekamas ūkio būdu;
- naujos įrangos, įrenginių, technikos, mechanizmų, baldų, kitos įrangos, kompiuterinės įrangos ir programų, kitos elektroninės, skaitmeninės technikos, kitų prekių, tiesiogiai susijusių su projekto įgyvendinimu, įsigijimo išlaidos;
- įrangos, įrenginių, technikos, mechanizmų nuomos išlaidos, jei statyba, rekonstrukcija ar kapitalinis remontas atliekamas ūkio būdu;
- daugiamečių augalų įsigijimo išlaidos;
- bendrosios išlaidos, kaip tai nurodyta KPP priemonės „Kaimo atnaujinimas ir plėtra (LEADER metodu) įgyvendinimo taisyklėse;
- informavimo ir viešinimo priemonės, susijusios su įgyvendinamu projektu.

³ Partneris (-iai) – viešasis (-ieji) ar privatus (-ūs) juridinis (-iai) asmuo (-ys) arba fiziniai asmenys – finansuojantis (-ys) vietos projekto įgyvendinimą pinigėmis lėšomis ir (arba) prisidedantis prie vietos projekto įgyvendinimo įnašu natūra.

Netinkamos finansuoti vietos projektų išlaidos

- nenumatytos projekte, nesusijusios su projektu ir remiama veikla;
- trumpalaikis turtas, įgytas vietos projekto vykdytojo vietos projekto įgyvendinimo metu vietos projektui įgyvendinti skirtomis lėšomis, kurio vertė yra mažesnė nei vietos projekto vykdytojo numatyta mažiausia ilgalaikio turto vertė, ir kuris nepanaudojamas vietos projekto įgyvendinimo metu. Vietos projekto vykdytojas, siekdamas, kad trumpalaikis turtas būtų pripažįstamas tinkamomis finansuoti išlaidomis, jį turi panaudoti vietos projekto įgyvendinimo laikotarpiu;
- išlaidos ar jų dalys, padarytos perkant prekes, darbus ar paslaugas ir nesilaikant VPS administravimo taisyklėse numatytos pirkimų tvarkos;
- bendrųjų išlaidų dalis, viršijanti 15 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų; bendrųjų išlaidų dalis, skirta veiklos aprašui parengti ir konsultuoti dėl vietos projekto įgyvendinimo, viršijanti 10 proc. tinkamų finansuoti projekto išlaidų;
- gyvūnai, vienmečiai augalai;
- žemės pirkimo ir (arba) nuomos, ir (arba) kito nekilnojamojo turto pirkimo ir (arba) nuomos išlaidos;
- banko mokesčiai už sąskaitos atidarymą ir tvarkymą, banko operacijų išlaidos;
- einamojo remonto darbų išlaidos;
- išlaidos, susijusios su paramos vietos projektui įgyvendinti lėšomis įgyto ilgalaikio turto draudimo paslaugomis vietos projekto įgyvendinimo laikotarpiu;
- PVM, kurį vietos projekto vykdytojas pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą turi ar galėtų turėti galimybę įtraukti į PVM ataskaitą (net jei tokio PVM vietos projekto vykdytojas į ataskaitą neįtraukė), visais atvejais yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų;
- Kai vietos projekto vykdytojas yra valstybės arba savivaldybės institucija ar įstaiga, arba kitas viešasis juridinis asmuo, vykdamas valstybės ar savivaldybių veiklą, PVM yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų. Tokiu atveju PVM nuo apmokestinamosios prekių ir (ar) paslaugų, už kurias mokama iš EŽŪFKP ir bendrojo finansavimo lėšų, vertės, kurio vietos projekto vykdytojas pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą neturi ar negalėtų turėti galimybės įtraukti į PVM atskaitą, yra apmokamas iš šiam tikslui skirtų Ministerijos bendrųjų valstybės biudžeto asignavimų.

Paramos intensyvumas

Lėšos vietos projektui įgyvendinti gali sudaryti:

- iki 90 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų neprieštaraujant KPP priemonės „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ (*LEADER* metodu) įgyvendinimo taisyklėms.

Didžiausia paramos vietos projektui suma priklauso nuo konkrečios šios priemonės veiklos srities:

1.1.1. Veiklos srities – *Kaimo vietovių infrastruktūros gerinimas* – vietos projektams didžiausia paramos suma negali viršyti 690 000,00 Lt;

1.1.2. Veiklos srities – *Viešosios paskirties pastatų tvarkymas* – vietos projektams didžiausia paramos suma negali viršyti 480 000,00 Lt;

1.1.3. Veiklos srities – *Viešosios kaimo aplinkos tvarkymas, kūrimas* – vietos projektams didžiausia paramos suma negali viršyti 140 000,00 Lt;

1.1.4. Veiklos srities – *Gamtos ir kultūros paveldo išsaugojimas* – vietos projektams didžiausia paramos suma negali viršyti 690 000,00 Lt.

Mažiausia vietos projekto vertė (neįskaitant PVM) negali būti mažesnė nei 25 000 Lt.

Tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų dalį, kurių nepadengia lėšos vietos projektui įgyvendinti, vietos projekto vykdytojas privalo finansuoti piniginiu įnašu ir (arba) prisidėti įnašu natūra – nemokamu savanorišku darbu, ir (arba) nekilnojamoju turtu.

Galimi partnerio (-ių) prisidėjimo prie vietos projekto įgyvendinimo piniginiu įnašu ir įnašu natūra būdai:

- partneris – juridinis asmuo – prie vietos projekto įgyvendinimo gali prisidėti nuosavu piniginiu įnašu ir (arba) įnašu natūra – savanorišku darbu ir (arba) nekilnojamoju turtu;
- partneriai – fiziniai asmenys – prie vietos projekto įgyvendinimo gali prisidėti tik nuosavu piniginiu įnašu.

Vietos projektų pirmumo bei naudos ir kokybės vertinimas

Vietos projektų paraiškų pirmumo vertinimas atliekamas tada, kai bendra pareiškėjų prašomų lėšų suma viršija kvietimo teikti vietos projektų paraiškas planuojamą pagal Priemonę skirti lėšų sumą, ir VVG kvietimo teikti vietos projektų paraiškas dokumentacijoje yra pasirinkęs šį vietos projektų paraiškų eilės nustatymo būdą;

Vietos projektų pirmumo kriterijai yra šie:

- 1 projektas apima nekilnojamojų kultūros paveldo vertybių, pripažintų saugomomis, tvarkybą.
2. pareiškėjas – kaimo bendruomenė;

Vietos projektų naudos ir kokybės vertinamas vyksta po pirmumo vertinimo (jei jis atliekamas). Jei bendra pareiškėjų prašomų lėšų suma neviršija kvietimo teikti vietos projektų

paraiškas planuojamos pagal priemonę skirti lėšų sumos ir pirmumo vertinimas tokiu atveju nėra atliekamas, vietos projektų naudos ir kokybės vertinamas vyksta po tinkamumo skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti vertinimo.

Vietos projektų naudą ir kokybę vertina ne mažiau kaip du vietos projektų paraiškų vertintojai. Jei vietos projektų paraiškų vertintojų suteikti balai pagal atskirą vertinimo kriterijų skiriasi daugiau kaip 50 proc. nuo visos kriterijui skiriamos didžiausios balų sumos, strategijos vykdytojas turi paskirti dar vieną vertintoją.

Naudos ir kokybės vertinamo metu vietos projektams suteikiami balai pagal VVG nustatytus vietos projektų naudos ir kokybės vertinimo kriterijus.

Šalčininkų r. VVG nustatyti vietos projektų naudos ir kokybės vertinimo kriterijai ir jiems suteikti didžiausi balai

Kriterijai	Didžiausi balai
• Vietos bendruomenės įtraukimas į projekto rengimą	30
• Vietos projekto parengimo kokybė	20
• Partnerystė ir bendradarbiavimas	20
• Vietos projekto tęstinumas	20
• Vietos projekto naujoviškumas	10

Didžiausia balų suma, kurią gali surinkti vietos projektas, yra 100 balų.

Taikant vietos projektų naudos ir kokybės vertinimą, finansuotinomis bus laikomos paraiškos surinkusios daugiau nei 50 balų. Jeigu daugiau nei 50 balų surinkusių projektų prašoma suma viršys VVG numatytą priemonei ir priemonės veiklos sritims įgyvendinti lėšų dydį, parama bus skiriama projektams, surinkusiems daugiausiai balų (išsamiau žr. 4.1. skirsnį „Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo etapai ir jų aprašymas“).

Šiuo prioritetu siekiama didinti socialinį, kultūrinį ir ekonominį kaimo potencialą.

Skatinant kaimo gyventojų gebėjimus veikti išvien, stiprinant bendruomenių ir kitų organizacijų įtaką bei gebėjimus įgyvendinti vietos plėtros iniciatyvas, tobulinami kaimo žmonių socialinės veiklos įgūdžiai.

Prioritetas nukreiptas stiprinti vietos socialinį kapitalą, kuris yra vienas svarbiausių veiksnių užtikrinančių didesnę kaimo gyventojų aktyvumą, o kartu ir ilgalaikę kaimo vietovių plėtrą. Formuojantis aktyviai gyvenimiškai pozicijai, kartu didėja ir žmonių ekonominio aktyvumo galimybės. Taigi šiuo prioritetu taip pat siekiama įvairinti kaimo ekonomiką, skatinant gyventojų verslumą, sukuriant didesnes galimybes vystyti smulkius kaimo verslus, plėtoti turizmą ir kitas paslaugas.

Šalčininkų rajono kaimo bendruomenės turi nemažą patirtį, daugelis jų yra įgyvendinę vietos projektus. Tačiau vis dar aktualios tokios problemos kaip gyventojų įtraukimo į bendruomenę veiklą sudėtingumas, pačių bendruomenių organizacijų žmogiškųjų išteklių stoka ir nepakankami gebėjimai organizuoti veiklą. Gyventojų poreikių tyrimo metu net 70 proc. kaimo organizacijų atstovų pabrėžė, kad kaimo bendruomenių organizacijoms pavyksta apjungti tik dalį vietos gyventojų, o dauguma žmonių į jų veiklą neįsitraukia. Platesnio masto veiklą apriboja tokios kaimo bendruomenių organizacijų problemos kaip bendruomenės aktyvistų trūkumas bei galimybių realiai įtakoti vietos gyvenimą stoka, patirties bei įgūdžių nepakankamumas.

Todėl VVG nusprendė, kad itin aktualu paremti kaimo organizacijų inicijuojamą visai bendruomenei svarbią kultūrinę ir socialinę veiklą, atitinkančią daugumos poreikius. Tikimasi, kad sėkmingos kultūrinės, socialinės iniciatyvos vienyys kaimo žmones, ugdys jų bendradarbiavimo, savitarpio pagalbos įpročius ir tuo pačiu sustiprins esamas bendruomenių organizacijas, paspartins naujų kaimo žmonių interesus atstovaujančių organizacijų kūrimąsi, didinti jų vaidmenį tarp vietos gyventojų ir kitų gyvenimo kokybę kaime įtakojančių institucijų.

Esamos Šalčininkų rajono kaimo situacijos ir gyventojų poreikių analizė atskleidė, jaunimas mažiau įtrauktas į visavertį bendruomenės gyvenimą – 79 proc. apklaustų kaimo organizacijų atstovų jaunimo aktyvumo skatinimą įvardijo kaip svarbiausią kaimo plėtros kryptį. Todėl prioritetu siekiama didinti socialinę integraciją kaime, specialų dėmesį skiriant jaunimo aktyvumo didinimui.

Prioritetą įgyvendinančios priemonės kurs žmonių aktyvumą skatinančią socialinę kultūrinę aplinką kaime, prisidės prie kaimo ekonomikos įvairinimo.

BENDRASIS PRIORITETO TIKSLAS – socialinio kultūrinio kapitalo plėtra kaime, vietos iniciatyvų bei partnerystės skatinimas, kaimo ekonomikos įvairinimas.

SPECIALIEJI TIKSLAI:

1. telkti kaimo gyventojus ir ugdyti jų pilietiškumą ir gebėjimą veikti kartu, stiprinti kaimo bendruomenių bei kitų nevyriausybinių organizacijų įtaką;
2. aktyvinti kaimo jaunimą, didinti jo integraciją į vietos bendruomenę;
3. stiprinti ekonominį kaimo kapitalą – skatinti vietos gyventojų verslo iniciatyvas.

II PRIORITETO PRIEMONĖS:

2.1. Bendruomenių iniciatyvų skatinimas ir rėmimas.

2.2. Jaunimo aktyvumo skatinimas.

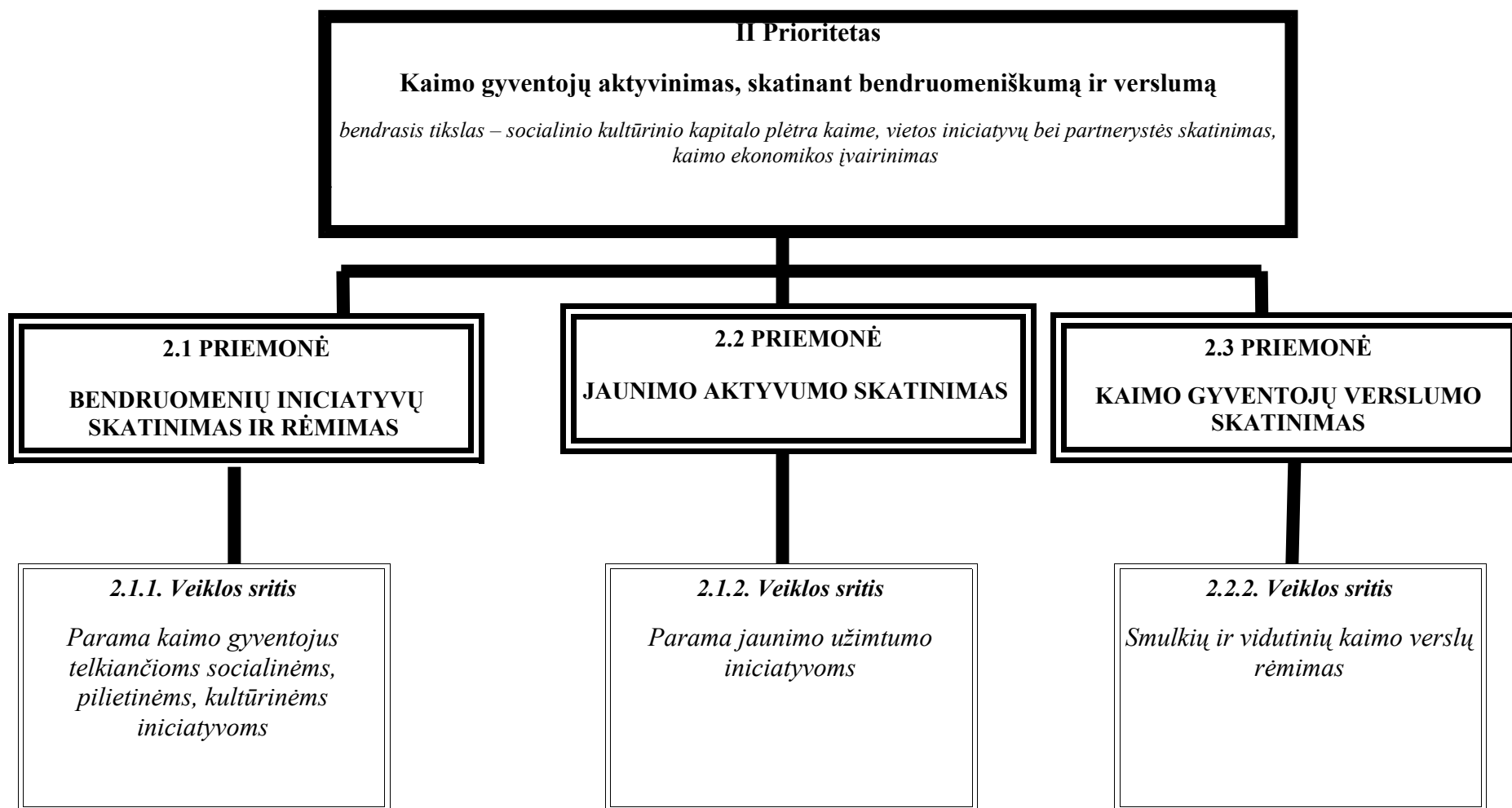
2.3. Kaimo gyventojų verslumo skatinimas.

Šios priemonės atitinka Lietuvos Kaimo plėtros programos (KPP) IV krypties tikslus, jomis taip pat siekiama KPP III krypties tikslų, be to jos netiesiogiai susijęs su 1 ir 2 kryptių tikslais bei priemonėmis.

II prioriteto priemonės taip pat papildo Šalčininkų r. VVG vietos plėtros strategijos I prioriteto priemonės.

3.4 pav. pateiktas II prioriteto, jo priemonių ir veiklos sričių grafinis vaizdas.

3.4. PAV. ŠALČININKŲ R. VVG VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS II PRIORITETO PRIEMONIŲ IR VEIKLOS SRIČIŲ GRAFINIS VAIZDAS

2.1. PRIEMONĖ. BENDRUOMENIŲ INICIATYVŲ SKATINIMAS IR RĖMIMAS

Priemonės apibūdinimas

Remiami viešieji, pelno nesiekiantys projektai⁴.

Priemone siekiama gerinti žmonių gyvenimo kokybę, kuriant patrauklią socialinę kultūrinę aplinką kaime.

Priemonė nukreipta į kaimo vietovių žmogiškųjų išteklių stiprinimą, aktyvinant kaimo gyventojus, didinant jų socialinės, kultūrinės, pažintinės saviraiškos galimybes, ugdant bendradarbiavimo, savitarpio pagalbos įpročius, stiprinant gyventojų interesus atstovaujančių organizacijų potencialą. Remiamos tarpbendruomenio, kitų nevyriausybinė organizacijų bendradarbiavimo iniciatyvos, informacijos sklaidos ir prieinamumo gerinimas, vietovės patrauklumo propagavimas ir kt. veiklos.

Priemonė taip pat nukreipta į atskirties mažinimą, socialinės integracijos kaime didinimą.

Tikslai

Bendrasis tikslas – palankios kaimo socialinės kultūrinės aplinkos kūrimas, žmogiškųjų išteklių plėtra.

Specialieji tikslai:

- Aktyvinti kaimo gyventojus, skatinti jų socialines, kultūrinės, pažintines iniciatyvas;
- Stiprinti kaimo gyventojų interesus atstovaujančias organizacijas, didinti už kaimo plėtrą atsakingų organizacijų bendradarbiavimą;
- Didinti socialinę integraciją kaime.

Veiklos ir galimos vietos projektų idėjos

2.1.1. Veiklos sritis. Parama kaimo gyventojus telkiančioms socialinėms, pilietinėms, kultūrinėms iniciatyvoms (galimos vietos projektų idėjos: informacijos sklaidos gerinimas, savo vietovės garsinimas; kaimo tradicijų puoselėjimas; gyventojų įtraukimo į informacinę visuomenę priemonės; savišvietos projektai; laisvalaikio, kultūros veiklų organizavimas; socialinės paramos, atskirties mažinimo priemonės; įvairių gyventojų grupių arba interesų grupių klubų ar organizacijų steigimas ir veikla; bendradarbiavimo ir

⁴ Viešasis (ne pelno) vietos projektas – tai toks projektas, iš kurio vietos projekto vykdytojas nesiekia gauti pelno, arba gaunamas pelnas investuojamas į projekto veiklos plėtrą, tęstinumą, o tiesioginiai naudos gavėjai yra kaimo gyventojai (vietos projekto rezultatai prieinami kaimo gyventojams).

partnerystės iniciatyvos; patirties mainai; tarpbendruomeninės iniciatyvos ir kitos kaimo gyventojus telkiančios iniciatyvos ir kt.).

Galimi pareiškėjai ir partneriai

Pareiškėjais gali būti kaimo bendruomenės, savivaldybės, nevyriausybinės organizacijos, kiti juridiniai arba fiziniai (ne jaunesni kaip 18 m.) asmenys.

Pareiškėjas ir partneris turi būti Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka įregistruotas ir (arba) veikiantis VVG teritorijoje ne mažiau nei vienerius metus.

Pareiškėjas – fizinis asmuo gali teikti viešojo pobūdžio (nepelno) vietos projektą, tik tuo atveju, kai numatoma investuoti į kultūros paveldo objektų tvarkybą, ir šis objektas yra ir bus po projekto įgyvendinimo, ne trumpiau nei 10 metų, negyvenamas, prieinamas visuomenei, o galutiniai naudos gavėjai bus kaimo gyventojai (tik šiuo atveju pareiškėjas – fizinis asmuo prie vietos projekto įgyvendinimo gali prisidėti pinigėmis lėšomis ir (arba) įnašu natūra – nemokamu savanorišku darbu ir (arba) nekilnojamuoju turtu).

Pareiškėjas – juridinis asmuo gali teikti nepelno vietos projekto paraišką savarankiškai arba kartu su partneriu (-iais)⁵.

Tarp pareiškėjo ir partnerio (-ių) turi būti sudaryta vietos projekto įgyvendinimo *bendradarbiavimo sutartis*.

Juridinis asmuo, dalyvaujantis kaip partneris vietos projekto įgyvendinimo veikloje, tuo pačiu metu turi teisę teikti savarankišką paramos paraišką.

Tinkamos finansuoti išlaidos

- 1) naujos įrangos, įrenginių, įrankių, technikos, mechanizmų, baldų, kitos įrangos, kompiuterinės įrangos ir programų, kitos elektroninės, skaitmeninės technikos, kitų prekių, tiesiogiai susijusių su vietos projekto įgyvendinimu, įsigijimas;
- 2) įrangos, įrenginių, technikos, mechanizmų nuomos, jei statyba, rekonstrukcija ar kapitalinis remontas atliekamas naudojant statytojo darbo jėgą;
- 3) darbų ir paslaugų pirkimas;
- 4) statybinių ir kitų medžiagų įsigijimas;
- 5) kaimo vietovei svarbių statinių statyba, renovavimas, rekonstravimas, kapitalinis remontas ir (arba) įsigijimas;
- 6) informavimo ir viešinimo priemonių, susijusių su įgyvendinamu vietos projektu, pirkimas;

⁵ Partneris (-iai) – viešasis ar privatus juridinis (-iai) asmuo (-ys), finansuojantis (-ys) vietos projekto įgyvendinimą pinigėmis lėšomis ir (arba) prisidedantis prie vietos projekto įgyvendinimo įnašu natūra, ir (arba) kitaip kartu su pareiškėju dalyvaujantis vietos projekto įgyvendinime.

- 7) išlaidos susijusios su paramos vietos projektui įgyvendinti lėšomis įgyto ilgalaikio turto draudimo paslaugomis vietos projekto įgyvendinimo laikotarpiu;
- 8) bendrosios išlaidos, kaip tai nurodyta KPP priemonės „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ administravimo taisyklėse.

Rengiant vietos projekto sąmatą, išlaidos, atitinkančios vietos projektų tinkamų finansuoti išlaidų kategorijas, privalo būti aiškiai išvardytos, o ne pateiktos bendra suma.

Netinkamos finansuoti vietos projekto išlaidos

- 1) Vietos projekto išlaidos, neatitinkančios KPP krypties „LEADER metodo įgyvendinimas“ priemonės „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“, administravimo taisyklių, Šalčininkų r. VVG parengtų bendrųjų ir specialiųjų taisyklių pareiškėjams, vietos projekto vykdymo sutarties nuostatų.
- 2) Trumpalaikis turtas, įgytas vietos projekto vykdytojo vietos projekto įgyvendinimo metu vietos projektui įgyvendinti skirtomis lėšomis, kurio vertė yra mažesnė nei vietos projekto vykdytojo numatyta minimali ilgalaikio turto vertė, ir kuris nepanaudojamas vietos projekto įgyvendinimo metu.
- 3) Gyvūnai, vienmečiai augalai.
- 4) PVM, kuri vietos projekto vykdytojas pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą turi ar galėtų turėti galimybę įtraukti į PVM atskaitą (net jei tokio PVM vietos projekto vykdytojas į atskaitą neįtraukė), visais atvejais yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų.
- 5) Kai vietos projekto vykdytojas yra valstybės arba savivaldybės institucija ar įstaiga, arba kitas viešasis juridinis asmuo, vykdamas valstybės ar savivaldybių veiklą, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatyme, PVM yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų. Tokiu atveju PVM nuo apmokestinamosios prekių ir (ar) paslaugų, už kurias mokama iš EŽŪFKP ir bendrojo finansavimo lėšų, vertės, kurio vietos projekto vykdytojas pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą neturi ar negalėtų turėti galimybės įtraukti į PVM atskaitą, yra apmokamas iš šiam tikslui skirtų Ministerijos bendrųjų valstybės biudžeto asignavimų.

Paramos intensyvumas

Finansuojama iki 80 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų.

Didžiausia paramos vienam vietos projektui suma negali viršyti 90 000,0 Lt.

Mažiausia vietos projekto vertė negali būti mažesnė nei 25 000,0 Lt (neįskaitant PVM).

Tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų dalį, kurių nepadengia lėšos vietos projektui įgyvendinti, vietos projekto vykdytojas ir (arba) projekto partneris privalo finansuoti piniginiu įnašu ir (arba) prisidėti įnašu natūra – nemokamu savanorišku darbu, ir (arba) nekilnojamuoju turtu.

Vietos projektų naudos ir kokybės vertinimas

Vietos projektų naudos ir kokybės vertinamas vyks po tinkamumo skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti vertinimo. Vietos projektų naudą ir kokybę vertins ne mažiau kaip du vietos projektų paraiškų vertintojai. Jei vietos projektų paraiškų vertintojų suteikti balai pagal atskirą vertinimo kriterijų skirsis daugiau kaip 50 proc. nuo visos kriterijui skiriamos didžiausios balų sumos, VVG paskirs dar vieną vertintoją.

Vietos projektų naudos ir kokybės vertinamo metu jiems bus suteikiami balai pagal VVG nustatytus vietos projektų naudos ir kokybės vertinimo kriterijus.

Šalčininkų r. VVG nustatyti vietos projektų naudos ir kokybės vertinimo kriterijai ir jiems suteikti didžiausi balai

Kriterijai	Didžiausi balai
• Vietos bendruomenės įtraukimas į projekto rengimą	30
• Vietos projekto parengimo kokybė	20
• Partnerystė ir bendradarbiavimas	20
• Vietos projekto tęstinumas	20
• Vietos projekto naujoviškumas	10

Didžiausia balų suma, kurią gali surinkti vietos projektas, yra 100 balų.

Taikant vietos projektų naudos ir kokybės vertinimą, finansuotinomis bus laikomos paraiškos surinkusios daugiau nei 50 balų. Jeigu daugiau nei 50 balų surinkusių projektų prašoma suma viršys VVG numatytą priemonę ir priemonės veiklos sritims įgyvendinti lėšų dydį, parama bus skiriama projektams, surinkusiems daugiausiai balų (išsamiau žr. 4.1. skirsnį „Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo etapai ir jų aprašymas“).

2.2. PRIEMONĖ. JAUNIMO AKTYVUMO SKATINIMAS

Priemonės apibūdinimas

Remiami viešieji⁶, pelno nesiekiantys projektai.

Priemonė skirta kaimo jaunimo aktyvinimui, remiant jaunimo laisvalaikio, kultūrinės, pažintines iniciatyvas. Siekiama, kad jauni žmonės aktyviai įsijungtų į veiklą įvairindami ir turtindami savo gyvenimą bei laisvalaikį, įgytų didesnę socialinę patirtį, pasijustų lygiaverčiais bendruomenės gyvenimo dalyviais.

Taip pat siekiama paskatinti bendruomenes ir kitas kaimo organizacijas prisidėti gerinant jaunimo užimtumo, aktyvios saviraiškos galimybes, užtikrinant jų švietimo ir ugdymo priemonių įvairovę.

Priemonė svarbi jaunimo socialiai nepageidaujamo elgesio plitimo prevencijai. Be to, užtikrinus turiningos ir įdomios jaunimui veiklos sąlygas, galima tikėtis sumažinti jaunų žmonių išvykimo iš kaimo mastus.

Tiksiai

Bendrasis tikslas – aktyvinti kaimo jaunimą, sukuriant įvairiapusę jaunimo saviraišką užtikrinančias sąlygas.

Specialieji tikslai:

- aktyvinti kaimo jaunimą, didinti jo užimtumo galimybes;
- skatinti socialinę, pažintinę, švietėjišką jaunų žmonių veiklą;
- mažinti socialiai nepageidautino elgesio apraiškas;
- sumažinti migraciją iš kaimo.

Veiklos ir galimos vietos projektų idėjos

2.2.1. Veiklos sritis. Parama jaunimo užimtumo iniciatyvoms (galimos vietos projektų idėjos: jaunimui patrauklių laisvalaikio ir kultūros veiklų organizavimas; sporto, turizmo veiklos aktyvinimas; klubų kūrimas; pažintinių, švietėjiškų veiklų rėmimas; prevencinės socialiai nepageidautino elgesio priemonės ir kt.).

⁶ Viešasis (ne pelno) vietos projektas – tai toks projektas, iš kurio vietos projekto vykdytojas nesiekia gauti pelno, arba gaunamas pelnas investuojamas į projekto veiklos plėtrą, tęstinumą, o tiesioginiai naudos gavėjai yra kaimo gyventojai (vietos projekto rezultatai prieinami kaimo gyventojams).

Galimi pareiškėjai ir partneriai

Pareiškėjais gali būti kaimo bendruomenės, savivaldybės, nevyriausybinės organizacijos, kiti juridiniai arba fiziniai (ne jaunesni kaip 18 m.) asmenys.

Pareiškėjas ir partneris turi būti Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka įregistruotas ir (arba) veikiantis VVG teritorijoje ne mažiau nei vienerius metus.

Pareiškėjas – fizinis asmuo gali teikti viešojo pobūdžio (nepelno) vietos projektą, tik tuo atveju, kai numatoma investuoti į kultūros paveldo objektų tvarkybą, ir šis objektas yra ir bus po projekto įgyvendinimo, ne trumpiau nei 10 metų, negyvenamas, prieinamas visuomenei, o galutiniai naudos gavėjai bus kaimo gyventojai (tik šiuo atveju pareiškėjas – fizinis asmuo prie vietos projekto įgyvendinimo gali prisidėti pinigineis lėšomis ir (arba) įnašu natūra – nemokamu savanorišku darbu ir (arba) nekilnojamuoju turtu).

Pareiškėjas – juridinis asmuo gali teikti nepelno vietos projekto paraišką savarankiškai arba kartu su partneriu (-iais)⁷.

Tarp pareiškėjo ir partnerio (-ių) turi būti sudaryta vietos projekto įgyvendinimo *bendradarbiavimo sutartis*.

Juridinis asmuo, dalyvaujantis kaip partneris vietos projekto įgyvendinimo veikloje, tuo pačiu metu turi teisę teikti savarankišką paramos paraišką.

Tinkamos finansuoti išlaidos

- 1) naujos įrangos, įrenginių, įrankių, technikos, mechanizmų, baldų, kitos įrangos, kompiuterinės įrangos ir programų, kitos elektroninės, skaitmeninės technikos, kitų prekių, tiesiogiai susijusių su vietos projekto įgyvendinimu, įsigijimas;
- 2) įrangos, įrenginių, technikos, mechanizmų nuomos, jei statyba, rekonstrukcija ar kapitalinis remontas atliekamas naudojant statytojo darbo jėgą;
- 3) darbų ir paslaugų pirkimas;
- 4) statybinių ir kitų medžiagų įsigijimas;
- 5) kaimo vietovei svarbių statinių statyba, renovavimas, rekonstravimas, kapitalinis remontas ir (arba) įsigijimas;
- 6) informavimo ir viešinimo priemonių, susijusių su įgyvendinamu vietos projektu, pirkimas;
- 7) išlaidos susijusios su paramos vietos projektui įgyvendinti lėšomis įgyto ilgalaikio turto draudimo paslaugomis vietos projekto įgyvendinimo laikotarpiu;
- 8) bendrosios išlaidos, kaip tai nurodyta KPP priemonės „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ administravimo taisyklėse.

⁷ Partneris (-iai) – viešasis ar privatus juridinis (-iai) asmuo (-ys), finansuojantis (-ys) vietos projekto įgyvendinimą pinigineis lėšomis ir (arba) prisidedantis prie vietos projekto įgyvendinimo įnašu natūra, ir (arba) kitaip kartu su pareiškėju dalyvaujantis vietos projekto įgyvendinime.

Rengiant vietos projekto sąmatą, išlaidos, atitinkančios vietos projektų tinkamų finansuoti išlaidų kategorijas, privalo būti aiškiai išvardytos, o ne pateiktos bendra suma.

Netinkamos finansuoti vietos projekto išlaidos

- 1) Vietos projekto išlaidos, neatitinkančios KPP krypties „LEADER metodo įgyvendinimas“ priemonės „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“, administravimo taisyklių, Šalčininkų r. VVG parengtų bendrųjų ir specialiųjų taisyklių pareiškėjams, vietos projekto vykdymo sutarties nuostatų.
- 2) Trumpalaikis turtas, įgytas vietos projekto vykdytojo vietos projekto įgyvendinimo metu vietos projektui įgyvendinti skirtomis lėšomis, kurio vertė yra mažesnė nei vietos projekto vykdytojo numatyta minimali ilgalaikio turto vertė, ir kuris nepanaudojamas vietos projekto įgyvendinimo metu.
- 3) Gyvūnai, vienmečiai augalai.
- 4) PVM, kurį vietos projekto vykdytojas pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą turi ar galėtų turėti galimybę įtraukti į PVM atskaitą (net jei tokio PVM vietos projekto vykdytojas į atskaitą neįtraukė), visais atvejais yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų.
- 5) Kai vietos projekto vykdytojas yra valstybės arba savivaldybės institucija ar įstaiga, arba kitas viešasis juridinis asmuo, vykdamas valstybės ar savivaldybių veiklą, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatyme, PVM yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų. Tokiu atveju PVM nuo apmokestinamosios prekių ir (ar) paslaugų, už kurias mokama iš EŽŪFKP ir bendrojo finansavimo lėšų, vertės, kurio vietos projekto vykdytojas pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą neturi ar negalėtų turėti galimybės įtraukti į PVM atskaitą, yra apmokamas iš šiam tikslui skirtų Ministerijos bendrųjų valstybės biudžeto asignavimų.

Paramos intensyvumas

Finansuojama iki 80 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų.

Didžiausia paramos vienam vietos projektui suma negali viršyti 68 000,00 Lt. Mažiausia vietos projekto vertė negali būti mažesnė nei 25 000,00 Lt (neįskaitant PVM).

Tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų dalį, kurių nepadengia lėšos vietos projektui įgyvendinti, vietos projekto vykdytojas ir (arba) projekto partneris privalo finansuoti piniginiu įnašu ir (arba) prisidėti įnašu natūra – nemokamu savanorišku darbu, ir (arba) nekilnojamuoju turtu.

Vietos projektų naudos ir kokybės vertinimas

Vietos projektų naudos ir kokybės vertinamas vyks po administracinės atitikties ir tinkamumo skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti vertinimo. Vietos projektų naudą ir kokybę vertins ne mažiau kaip du vietos projektų paraiškų vertintojai. Jei vietos projektų paraiškų vertintojų suteikti balai pagal atskirą vertinimo kriterijų skirsis daugiau kaip 50 proc. nuo visos kriterijui skiriamos didžiausios balų sumos, VVG paskirs dar vieną vertintoją.

Vietos projektų naudos ir kokybės vertinamo metu jiems bus suteikiami balai pagal VVG nustatytus vietos projektų naudos ir kokybės vertinimo kriterijus.

Šalčininkų r. VVG nustatyti vietos projektų naudos ir kokybės vertinimo kriterijai ir jiems suteikti didžiausi balai

Kriterijai	Didžiausi balai
• Vietos bendruomenės įtraukimas į projekto rengimą	30
• Vietos projekto parengimo kokybė	20
• Partnerystė ir bendradarbiavimas	20
• Vietos projekto tęstinumas	20
• Vietos projekto naujoviškumas	10

Didžiausia balų suma, kurią gali surinkti vietos projektas, yra 100 balų.

Taikant vietos projektų naudos ir kokybės vertinimą, finansuotinomis bus laikomos paraiškos surinkusios daugiau nei 50 balų. Jeigu daugiau nei 50 balų surinkusių projektų prašoma suma viršys VVG numatytą priemoni ir priemonės veiklos sritims įgyvendinti lėšų dydį, parama bus skiriama projektams, surinkusiems daugiausiai balų (išsamiau žr. 4.1. skirsnį „Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo etapai ir jų aprašymas“).

2.3. PRIEMONĖ. KAIMO GYVENTOJŲ VERSLUMO SKATINIMAS

Priemonės apibūdinimas

Remiami pelno siekiantys⁸ verslo projektai.

Priemonė nukreipta į kaimo ekonomikos įvairinimą, naujų darbo vietų kūrimą, gyventojų ekonominio gerbūvio didinimą, siekiant gerinti gyvenimo kokybę kaimo vietovėse.

Priemone siekiama didinti kaimo gyventojų ekonominį aktyvumą, sudaryti sąlygas verslo iniciatyvų įgyvendinimui, remiant kaimo verslus.

Tikslai

Bendrasis tikslas – gyventojų verslumo skatinimas, kaimo ekonomikos įvairinimas

Specialieji tikslai:

- Didinti kaimo gyventojų ekonominį aktyvumą;
- Kurti verslui palankią aplinką;
- Skatinti verslo iniciatyvas, plėtoti smulkius kaimo verslus.

Veiklos ir galimos vietos projektų idėjos

2.3.1. Veiklos sritis. Smulkių ir vidutinių kaimo verslų rėmimas (galimos vietos projektų idėjos: parama įvairiems kaimo verslo projektams).

Paramos gavėjai

Pareiškėjas – fizinis arba juridinis asmuo, pateikęs vietos projekto paraišką ir atitinkantis nustatytus tinkamumo reikalavimus.

Pareiškėjas ir partneris turi būti Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka įregistruotas ir (arba) veikiantis VVG teritorijoje ne mažiau nei vienerius metus.

Pareiškėjas – fizinis asmuo (ne jaunesnis kaip 18 metų), gali teikti pelno vietos projekto paraišką tik savarankiškai.

Pareiškėjas – juridinis asmuo gali teikti pelno vietos projekto paraišką savarankiškai arba kartu su partneriu (-iais).

Tarp pareiškėjo ir partnerio (-ių) turi būti sudaryta vietos projekto įgyvendinimo *bendradarbiavimo sutartis*

⁸ Pelno vietos projektas – projektas, kurį įgyvendindamas vietos projekto vykdytojas siekia gauti ir (arba) gauna pelno, o tiesioginis vietos projekto naudos gavėjas yra vietos projekto vykdytojas (-ai).

Juridinis asmuo, dalyvaujantis kaip partneris vietos projekto įgyvendinimo veikloje, tuo pačiu metu turi teisę teikti savarankišką paramos paraišką.

Tinkamos finansuoti išlaidos

- 1) naujos įrangos, įrenginių, įrankių, technikos, mechanizmų, baldų, kitos įrangos, kompiuterinės įrangos ir programų, kitos elektroninės, skaitmeninės technikos, kitų prekių, tiesiogiai susijusių su vietos projekto įgyvendinimu, įsigijimas;
- 2) įrangos, įrenginių, technikos, mechanizmų nuomos, jei statyba, rekonstrukcija ar kapitalinis remontas atliekamas naudojant statytojo darbo jėgą;
- 3) darbų ir paslaugų pirkimas;
- 4) statybinių ir kitų medžiagų įsigijimas;
- 5) kaimo vietovei svarbių statinių statyba, renovavimas, rekonstravimas, kapitalinis remontas ir (arba) įsigijimas;
- 6) informavimo ir viešinimo priemonių, susijusių su įgyvendinamu vietos projektu, pirkimas;
- 7) išlaidos susijusios su paramos vietos projektui įgyvendinti lėšomis įgyto ilgalaikio turto draudimo paslaugomis vietos projekto įgyvendinimo laikotarpiu;
- 8) bendrosios išlaidos, kaip tai nurodyta KPP priemonės „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ administravimo taisyklėse.

Rengiant vietos projekto sąmatą, išlaidos, atitinkančios vietos projektų tinkamų finansuoti išlaidų kategorijas, privalo būti aiškiai išvardytos, o ne pateiktos bendra suma.

Netinkamos finansuoti vietos projekto išlaidos

- 1) Vietos projekto išlaidos, neatitinkančios KPP krypties „LEADER metodo įgyvendinimas“ priemonės „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“, administravimo taisyklių, Šalčininkų r. VVG parengtų bendrųjų ir specialiųjų taisyklių pareiškėjams, vietos projekto vykdymo sutarties nuostatų.
- 2) Trumpalaikis turtas, įgytas vietos projekto vykdytojo vietos projekto įgyvendinimo metu vietos projektui įgyvendinti skirtomis lėšomis, kurio vertė yra mažesnė nei vietos projekto vykdytojo numatyta minimali ilgalaikio turto vertė, ir kuris nepanaudojamas vietos projekto įgyvendinimo metu.
- 3) Gyvūnai, vienmečiai augalai.

- 4) PVM, kuri vietos projekto vykdytojas pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą turi ar galėtų turėti galimybę įtraukti į PVM atskaitą (net jei tokio PVM vietos projekto vykdytojas į atskaitą neįtraukė), visais atvejais yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų.
- 5) Kai vietos projekto vykdytojas yra valstybės arba savivaldybės institucija ar įstaiga, arba kitas viešasis juridinis asmuo, vykdamas valstybės ar savivaldybių veiklą, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatyme, PVM yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų. Tokiu atveju PVM nuo apmokestinamosios prekių ir (ar) paslaugų, už kurias mokama iš EŽŪFKP ir bendrojo finansavimo lėšų, vertės, kurio vietos projekto vykdytojas pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą neturi ar negalėtų turėti galimybės įtraukti į PVM atskaitą, yra apmokamas iš šiam tikslui skirtų Ministerijos bendrųjų valstybės biudžeto asignavimų.

Paramos intensyvumas

Lėšos *pelno* vietos projektui įgyvendinti gali sudaryti iki 70 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų.

Didžiausia paramos vietos projektui suma negali viršyti 100 000,00 Lt. Mažiausia pelno vietos projekto vertė negali būti mažesnė nei 50 000 Lt (neįskaitant PVM).

Tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų dalį, kurių nepadengia lėšos vietos projektui įgyvendinti, vietos projekto vykdytojas ir (arba) projekto partneris privalo finansuoti piniginiu įnašu, kai vietos projektas yra pelno.

Vietos projektų naudos ir kokybės vertinimas

Vietos projektų naudos ir kokybės vertinamas vyks po administracinės atitikties ir tinkamumo skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti vertinimo. Vietos projektų naudą ir kokybę vertins ne mažiau kaip du vietos projektų paraiškų vertintojai. Jei vietos projektų paraiškų vertintojų suteikti balai pagal atskirą vertinimo kriterijų skirsis daugiau kaip 50 proc. nuo visos kriterijui skiriamos didžiausios balų sumos, VVG paskirs dar vieną vertintoją.

Vietos projektų naudos ir kokybės vertinamo metu jiems bus suteikiami balai pagal VVG nustatytus vietos projektų naudos ir kokybės vertinimo kriterijus.

Šalčininkų r. VVG nustatyti *pelno* vietos projektų naudos ir kokybės vertinimo kriterijai ir jiems suteikti didžiausi balai

Kriterijai	Didžiausi balai
• Vietos projekto ekonominis gyvybingumas	20
• Vietos projekto, verslo plano parengimo kokybė	30
• Vietos projekto sukuriamos naujos darbo vietos	10
• Vietos projekto naujoviškumas	10
• Vietos projekto nauda vietos bendruomenei	30

Didžiausia balų suma, kurią gali surinkti vietos projektas, yra 100 balų.

Taikant vietos projektų naudos ir kokybės vertinimą, finansuotinomis bus laikomos paraiškos surinkusios daugiau nei 50 balų. Jeigu daugiau nei 50 balų surinkusių projektų prašoma suma viršys VVG numatytą priemonei ir priemonės veiklos sritims įgyvendinti lėšų dydį, parama bus skiriama projektams, surinkusiems daugiausiai balų (išsamiau žr. 4.1. skirsnį „Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo etapai ir jų aprašymas“).

IV. ŠALČININKŲ R. VVG VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO PLANAS

VVG, įgyvendindama strategiją, vadovausis Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų pagal Lietuvos Kaimo plėtros 2007–2013 metų programos krypties „LEADER metodo įgyvendinimas“ priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“, administravimo taisyklėmis (toliau Administravimo taisyklės), kuriose pateiktos išsamios vietos plėtros strategijų įgyvendinimo ir vietos projektų valdymo organizavimo nuostatos.

4.1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO ETAPAI IR JŲ APRAŠYMAS

4.1.1. Pasirengimas vietos projektų konkurso skelbimui

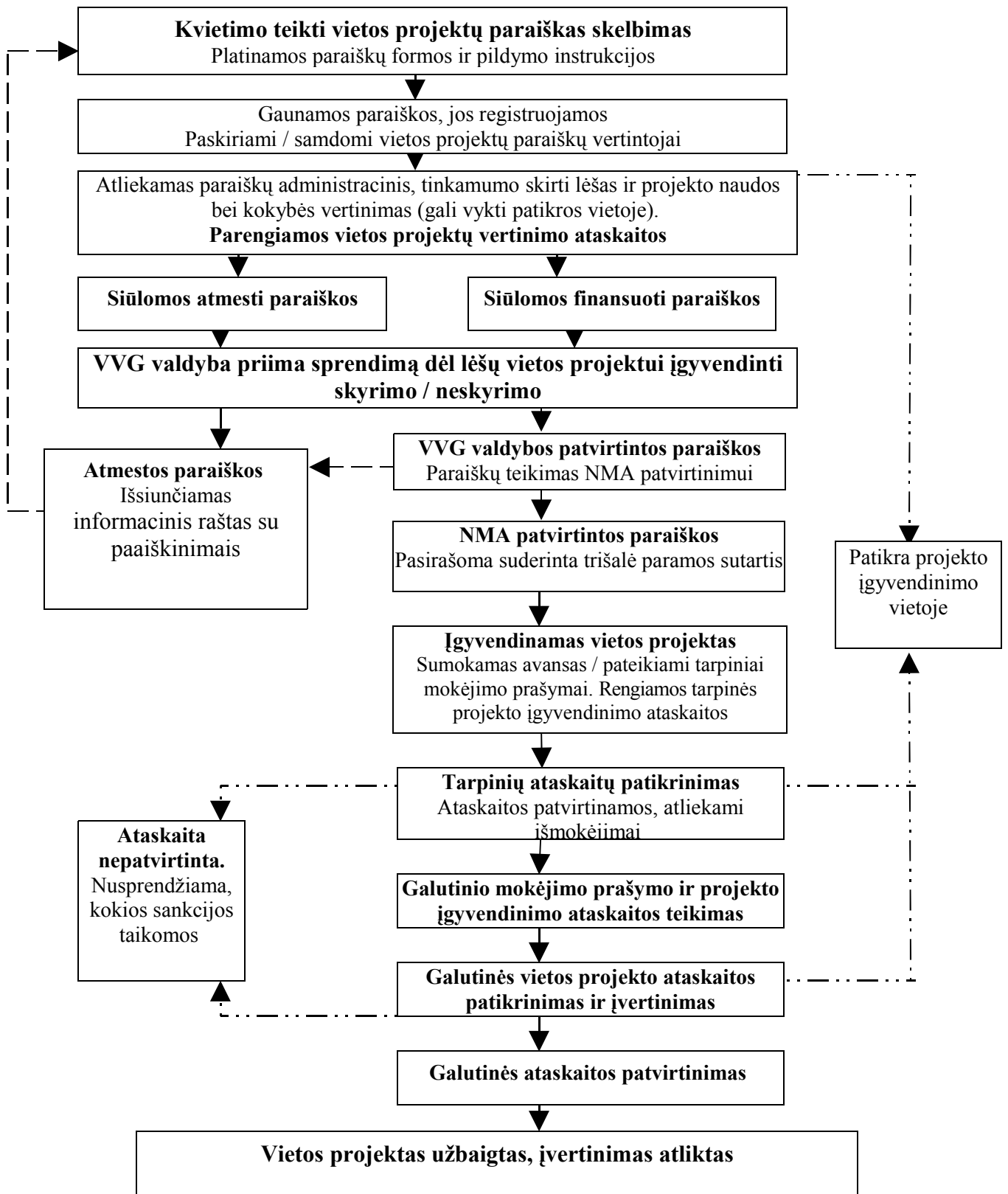
Prieš skelbiant vietos projektų atrankos konkursą, VVG pirmiausiai aktyviai viešins parengtą kaimo vietovių plėtros strategiją. Tuo tikslu bus organizuotas vietos strategijos pristatymo plačiajai visuomenei renginys. Siekiant sudominti vietos organizacijas bei gyventojus dalyvauti strategijos įgyvendinime, bus rengiami informaciniai seminarai ir VVG teritorijos seniūnijose. Šiuose seminaruose kaimo gyventojai bei organizacijų atstovai bus supažindinami su LEADER metodo galimybėmis, VVG parengta strategija ir kaimo gyventojų bei organizacijų vaidmeniu jos įgyvendinime. Taip pat bus pateikiamas detalus paaiškinimas, kaip pildyti paraiškas, aptariamoms galimos vietos projektų idėjos.

Prieš paskelbiant kvietimą teikti vietos projektų paraiškas, VVG taip pat sudarys kvietimų teikti vietos projektų paraiškas tvarkaraštį ir parengs reikiamą dokumentaciją bei ją suderins su Nacionaline mokėjimo agentūra (toliau NMA).

Administravimo taisyklių 50–59 punktuose pateikiamas detalus konkurso skelbimui būtinos dokumentacijos aprašymas.

4. 1 pav. pateikta schema iliustruoja projektų valdymo procesą, už kurį bus atsakinga VVG.

4. 1 pav. VVG projektų valdymo procesas

4.1.2. Kvietimo teikti vietos projektų paraiškas skelbimas

Įgyvendindama vietos plėtros strategiją, VVG skelbs viešus konkursus vietos projektams finansuoti. Planuojama viešą paraiškų rinkimo konkursą skelbti dviem etapais, tačiau, jei po dviejų etapų bus likę nepaskirstytų lėšų, VVG skelbs trečią, papildomą, paraiškų rinkimų konkursą.

Pirmas etapas – 2010 m.

Antras etapas – 2011 m.

Trečias etapas (papildomas) – 2012 m. antras pusmetis.

Kvietimo teikti vietos projektų paraiškas skelbime nurodoma:

1. VVG pavadinimas, adresas, telefono ir fakso numeriai, el. paštas ir adresas, kuriuo galima gauti papildomos informacijos, už informacijos teikimą atsakingas VVG paskirtas asmuo (asmenys);
2. vietos plėtros strategijos pavadinimas, prioritetai, pagrindiniai tikslai, strategijos priemonės, pagal kurias kviečiama teikti vietos projektus;
3. lėšų, skiriamų kvietimui teikti vietos projektus, suma litais (pagal atskiras priemones ar veiklos sritis);
4. tinkami pareiškėjai pagal strategijos priemonę, kuriai kviečiama teikti vietos projektus;
5. vietos projektų paraiškų pateikimo būdas;
6. galutinė vietos projektų paraiškų pateikimo diena ir valanda ir vieta;
7. informacija, kur galima gauti kvietimo teikti vietos projektų paraiškas dokumentaciją;
8. kita VVG nustatyta informacija.

Kvietimo teikti vietos projektų paraiškas skelbimas spausdinamas lietuvių kalba bent viename VVG veiklos teritorijoje platinamų laikraščių ir NMA interneto tinklalapyje www.nma.lt. Kvietimas teikti vietos projektų paraiškas gali būti skelbiamas papildomai kituose leidiniuose, internete ir kitais būdais.

Skelbimuose spaudoje ir interneto svetainėse VVG pateiks nuorodas ir adresus, kuriais bus galima susipažinti su VVG parengta ir NMA patvirtinta konkurso sąlygas reglamentuojančia dokumentacija:

- bendrosiomis taisyklėmis pareiškėjams;
- specialiosiomis taisyklėmis pareiškėjams;
- vietos projekto paraiškos forma;
- pavyzdine trišale vietos projekto vykdymo sutartimi;
- pavyzdine bendradarbiavimo sutartimi;
- vietos projekto įgyvendinimo ataskaitos forma.

VVG sieks užtikrinti, kad informacija apie kvietimus teikti vietos projektų paraiškas bei kvietimų teikti vietos projektų paraiškas dokumentacija būtų vieša ir prieinama visiems galimiems pareiškėjams ir visuomenei.

4.1.3. Paraiškos pildymas

Projekto paraiška ir biudžetas turės būti užpildyti arba pagal Administravimo taisyklėse pateiktą paraiškos formą kai priemonę, kuriai teikiama paraiška, reglamentuoja strategija ir KPP, arba pagal VVG parengtą paraiškos formą, kai priemonę reglamentuoja strategija, tačiau nereglamentuoja KPP.

Vietos projekto paraiškų formos pagal kiekvieną iš strategijoje numatytų priemonių bus pateikiamos kartu su VVG parengtomis specialiosiomis taisyklėmis pareiškėjams.

Vietos projektų teikėjus paraiškų pildymo klausimais VVG biure konsultuos VVG nariai ir darbuotojai.

Konkursui pateiktos vietos projektų paraiškos bus renkamos ir registruojamos VVG biure, kurio adresas bus nurodytas kvietimo teikti vietos projektų paraiškas skelbime.

4.1.4. Vietos projektų tinkamumo sąlygos

Bendrosiose taisyklėse pareiškėjams pateikiama vietos projektų įgyvendinimo ir administravimo sąlygas nusakanti informacija, kurią privalo žinoti visi pareiškėjai, teikiantys vietos projekto paraiškas pagal bet kurią strategijos priemonę ar priemonės veiklos sritį.

Vietos projektų tinkamumo sąlygos bus detalios išdėstomos VVG parengtose ir NMA patvirtintose specialiosiose taisyklėse pareiškėjams, kurios parengiamos atskirai pagal kiekvieną strategijos priemonę. Šiose taisyklėse pateikiama informacija, kurią privalo žinoti pareiškėjas, teikiantis vietos projekto paraišką pagal konkrečią strategijos priemonę ar priemonės veiklos sritį. Jose nurodomi ir detalizuojami:

- tinkami ir netinkami pareiškėjai, paramos gavėjai;
- vietos projektų tinkamumo reikalavimai;
- tinkamos ir netinkamos finansuoti vietos projektų išlaidos;
- kvietimui teikti vietos projektų paraiškas skiriama lėšų suma;
- lėšų vietos projektui įgyvendinti dydžio nustatymo tvarka: didžiausia lėšų vietos projektui įgyvendinti suma, jų lyginamoji dalis, reikalavimai prie vietos projekto įgyvendinimo prisidėti nuosavu indėliu, mažiausia vietos projekto vertė;
- įnašo natūra pripažinimo tinkamu vietos projekto vykdytojo nuosavu indėliu tvarka (kai taikoma);
- vietos projektų naudos ir kokybės vertinimo kriterijai ir kt.

4.1.5. Projekto trukmė

Projektas turi atitikti šiuos trukmei keliamus reikalavimus:

- Vietos projekto vykdymo sutartys gali būti sudaromos iki 2015 m. birželio 1 d.
- Visi su vietos projekto įgyvendinimu susijusias išlaidas pateisinantys ir išlaidų apmokėjimą įrodantys dokumentai turi būti išrašyti, mokėjimo prašymai pateikti iki 2015 m. rugsėjo 1 d.
- Didžiausia galima projekto įgyvendinimo trukmė – 24 mėnesiai nuo sutarties pasirašymo datos.

4.1.6. Finansinės paramos intensyvumas, tinkamas projekto biudžetas

Išsamus tinkamų ir netinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų aprašymas, didžiausia ir mažiausia lėšų vietos projektui įgyvendinti suma bei lyginamoji dalis pagal kiekvieną VVG vietos plėtros strategijos priemonę bus pateikiamas VVG parengtose bei NMA patvirtintose specialiosiose taisyklėse pareiškėjams.

Visoms VVG strateginėms priemonėms taikomos sąlygos:

- Lėšos pelno projektui įgyvendinti gali sudaryti **iki 70 proc.** visų tinkamų finansuoti vietos projektų išlaidų.
- Kai vietos projektas teikiamas pagal KPP priemonę „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“, kurią reglamentuoja strategija ir KPP, lėšos vietos projektui įgyvendinti gali sudaryti:
 - **iki 90 proc.** visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų, neprieštaraujant KPP priemonės „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ (*LEADER* metodu) įgyvendinimo taisyklėms.
- Kai vietos projektas teikiamas pagal priemonę, kurią reglamentuoja strategija, tačiau nereglamentuoja KPP, lėšos ne pelno projektui įgyvendinti gali sudaryti **iki 80 proc.** visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų.
- Mažiausia vietos projekto vertė negali būti mažesnė nei **25 000 Lt** – ne pelno projekto ir **50 000 Lt** – pelno projekto.

Informuojant pareiškėjus bus nurodyta, kad vietos projekto biudžete išlaidos, atitinkančios vietos projektų tinkamų finansuoti išlaidų kategorijas turi būti aiškiai išvardytos, o ne pateiktos bendra suma, nes detalus, pagrįstas ir realistiškas vietos projekto biudžetas yra svarbus projekto įgyvendinimo sėkmės veiksnys.

4.1.7. Nuosavas įnašas

Tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų dalį, kurių nepadengia lėšos vietos projektui įgyvendinti, vietos projekto vykdytojas privalo finansuoti piniginiu įnašu ir (arba) prisidėti įnašu natūra – nemokamu savanorišku darbu, ir (arba) nekilnojamuoju turtu.

Kai vietos projektas, teikiamas strategijos vykdytojui pagal priemones, kurias reglamentuoja vietos plėtros strategija, tačiau nereglamentuoja KPP, vietos projekto vykdytojas privalo prisidėti:

- piniginiu įnašu, kai vietos projektas yra pelno;
- piniginiu įnašu arba įnašu natūra (nemokamu savanorišku darbu ir (arba) nekilnojamuoju turtu), kai vietos projektas yra ne pelno ir yra teikiamas pareiškėjo savarankiškai ir (arba) su partneriu.

Kai vietos projektai teikiami pagal priemonę „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“, pareiškėjas ir (arba) partneris (-iai) – juridinis (-iai) asmuo (-enys) įgyvendindamas arba prisidedamas (-i) prie vietos projekto įgyvendinimo, gali prisidėti įnašu natūra – savanorišku darbu ir (arba) nekilnojamu turtu, tačiau partnerių – fizinių asmenų – įnašas natūra nepripažįstamas tinkamu vietos projekto įnašu.

Įnašas natūra laikomas tinkamu vietos projekto vykdytojo arba partnerio (-ių) nuosavu indėliu, kai tai yra:

- nemokamas savanoriškas darbas, kurio vertė nustatyta atsižvelgiant į išdirbtą laiką ir valandinę atlygio vertę ir kuris atliktas projekto įgyvendinimo laikotarpiu. Nemokamas savarankiškas darbas reiškia, kad fizinis asmuo tam tikrą valandą skiria darbui, susijusiam su projekto įgyvendinimu, ir tam sugaištas laikas yra prilyginamas tam tikrai piniginei vertei. Nemokamo savanoriško darbo valandinio atlygio vidutinė vertė nustatoma vadovaujantis Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės tyrimų duomenimis;
- nekilnojamas turtas, skirtas projektui įgyvendinti, nuosavybės teise arba kitais teisėtais pagrindais priklausantis pareiškėjui ir (arba) partneriui (-iams) (išlyga taikoma tik valstybinei žemei, t. y. tuo atveju, kuomet vietos projektas yra numatytas įgyvendinti valstybinėje žemėje, tada pareiškėjas ir (arba) vietos projekto partneris turi pateikti valstybinės žemės valdymo teisėtumą įrodančius dokumentus).

VVG parengtose specialiosiose taisyklėse pareiškėjams bus nurodoma, kad vietos projekto vykdytojas privalo raštu informuoti VVG apie tai, kokie darbai bus atliekami, kuriuo

laikotarpiu (nurodyti konkrečiai dieną, valandą), kurioje vietoje, kas juos atliks. VVG turi teisę atlikti nemokamų savanoriškų darbų atlikimo patikrą vietoje.

Vietos projekto vykdytojas informaciją apie atliktą nemokamą savanorišką darbą turi fiksuoti nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelėje (pagal pavyzdinę nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelę). Savanoriško darbo laiko apskaitos turi būti išsiųsta paštu arba įteikta pasirašytinai VVG. VVG, gavusi nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelę, įvertina nemokamą savanorišką darbą bei priima sprendimą dėl nemokamo savanoriško darbo pripažinimo tinkamu vietos projekto vykdytojo nuosavu indėliu.

VVG įvertinusi vietos projekto vykdytojo pateiktą nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelę, priims vieną iš šių sprendimų:

1. pripažįsta nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelėje litais nurodytą vertę tinkamu vietos projekto vykdytojo nuosavu indėliu;
2. paprašo vietos projekto vykdytojo pateikti papildomą informaciją per nustatytą terminą ir (arba) atlikti vietos projekto patikrą vietoje;
3. atmets, išdėstydamas atmetimo motyvus. VVG gali lentelėje litais nurodytos vertės nepripažinti tinkamu vietos projekto vykdytojo nuosavu indėliu tik tuo atveju, jeigu vietos projekto vykdytojas nesilaiko nustatytų reikalavimų nemokamam savanoriškam darbui. VVG per 10 darbo dienų nuo tokio sprendimo priėmimo dienos raštu informuoja vietos projekto vykdytoją, nuroydamas tokio sprendimo motyvus.

VVG, patikrinusi nemokamų savanoriškų darbų atlikimo faktą ir įsitikinusi, kad savanoriškas darbas atliktas taip, kaip nustatyta vietos projekte, pateikia NMA pažymą dėl vietos projekto vykdytojo įnašo natūra pripažinimo tinkamu nuosavu indėliu. Tinkamas finansuoti vietos projekto išlaidas NMA vietos projekto vykdytojui apmoka taip, kad, baigus įgyvendinti vietos projektą, vietos projekto vykdytojo įnašui natūra prilyginamos išlaidos nebūtų kompensuotos iš lėšų projektui įgyvendinti.

4.1.8. Projektų paraiškų tvarkymas, jų vertinimas bei atranka

4.1.8.1. Vietos projektų paraiškų registravimas ir tvarkymas

Vietos projektų paraiškas kartu su reikalaujamais priedais iš pareiškėjų priima ir registruoja VVG paskirtas atsakingas asmuo kvietimo teikti vietos projektų paraiškas skelbime nurodytu adresu. Projektai bus registruojami atskirame surištame ir antspauduotame žurnale, nurodant gavimo datą, pareiškėjo pavadinimą (jei pareiškėjas – juridinis asmuo) arba

jo vardą ir pavardę (jei pareiškėjas – fizinis asmuo), arba įgalioto asmens vardą, pavardę, pareiškėjo adresą, vietos projekto paraiškos pateikimo būdą, projekto paraišką užregistravusio VVG paskirto atsakingo asmens duomenis, ir suteikiant vietos projekto paraiškai unikalų registracijos numerį.

VVG paskirtas vietos projektų paraiškas tvarkysiantis asmuo, sudaro gautų projektų sąrašą. Užvedamos kiekvieno vietos projekto bylos, numatoma jų saugojimo vieta. Išsiunčiami laiškai, informuojantys pareiškėjus, kad jų paraiškos gautos (tuo atveju, kai paraiškos atsiųstos paštu).

4.1.8.2. Vietos projektų paraiškų vertinimo organizavimas

Iki vietos projektų paraiškų vertinimo pradžios VVG pasirengia vietos projektų atrankos ir tvirtinimo vidaus taisyklės, numato projektų vertinimo, ataskaitų rengimo bei jų teikimo VVG valdybai tvarką ir suderina ją su NMA. Šie dokumentai rengiami pagal pavyzdines formas.

Vietos projektų paraiškas VVG vertina vadovaudamasi parengtomis ir su NMA suderintomis bendrųjų ir specialiųjų taisyklių pareiškėjams nuostatomis.

Vietos projektų paraiškas vertins VVG paskirti vietos projektų paraiškų vertintojai. Šiam darbui VVG galės pasitelkti ir nepriklausomus ekspertus, jeigu vietos projektų vertinimas reikalaus specialiųjų žinių. Nepriklausomus ekspertus VVG pasirinks atsižvelgdama į jų kvalifikaciją bei patirtį. Įvertinę vietos projektų paraiškas, vietos projektų paraiškų vertintojai parengs vietos projektų paraiškų vertinimo ataskaitas ir pateiks jas VVG valdybai.

Prieš atliekant vertinimą, vietos projektų paraiškų vertintojai ir VVG valdybos nariai pasirašys konfidencialumo ir nešališkumo deklaraciją (pagal pavyzdinę formą), kuria įsipareigos būti nešališkais ir laikytis konfidencialumo.

Jeigu kyla pagrindas manyti, kad asmens dalyvavimas vertinant vietos projekto paraišką, atliekant vietos projekto paraiškos vertinimo kontrolę ir (ar) vykdant kitas priskirtas funkcijas gali sukelti interesų konfliktą, tas asmuo pats arba VVG valdybai pareikalavus turės nusišalinti nuo viso vietos projekto vertinimo proceso. Vietos projektų atrankos posėdžio protokole bus įtraukiama informacija apie galimą interesų konfliktą.

4.1.8.3. Vietos projektų paraiškų vertinimas ir atranka

Visos kvietimo teikti vietos projektų paraiškas metu pateiktos projektų paraiškos bus vertinamos pagal specialiosiose taisyklėse pareiškėjams nustatytus reikalavimus. Šie reikalavimai vietos projektų paraiškų vertinimo metu nekeičiami.

Vietos projekto paraiškos vertinimo procesą sudarys šie pagrindiniai etapai:

- 1) administracinės atitikties vertinimas;
- 2) tinkamumo skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti vertinimas;
- 3) vietos projektų pirmumo, naudos ir kokybės vertinimas.

1) Administracinės atitikties vertinimo metu nustatoma ar vietos projekto paraiška tinkamai užpildyta, ar su paraiška pateikti visi specialiosiose taisyklėse pareiškėjams nurodyti dokumentai bei informacija.

Vietos projekto paraiškos vertintojui nustačius, kad projekto paraiška netinkamai užpildyta arba su ja pateikti ne visi specialiosiose taisyklėse pareiškėjams nurodyti dokumentai, pareiškėjui siunčiamas arba įteikiamas raštas, kuriame prašoma pateikti trūkstamą informaciją / dokumentus. Per nustatytą terminą pareiškėjas privalo pateikti prašomą informaciją / dokumentus.

Per nustatytą terminą nepateikus ar pateikus ne visus prašomus dokumentus / informaciją, pareiškėjui siunčiamas antras pranešimas, į kurį negavus atsakymo, vietos projekto paraiška atmetama. Apie priimtą sprendimą atmesti vietos projekto paraišką, nurodant atmetimo priežastis, VVG raštu informuoja pareiškėją.

Vietos projekto paraiškos vertintojas, nustatęs, kad paraiška atitinka visus administracinės atitikties reikalavimus, ją teikia sekančiam vertinimo etapui.

Informaciją apie administracinės atitikties vertinimo reikalavimus atitikusias vietos projektų paraiškas VVG pateikia NMA, taip pat viešina savo veiklos teritorijoje.

2) Tinkamumo skirti lėšas vietos projektams įgyvendinti vertinimo etapui teikiamos projektų paraiškos, kurios atitinka administracinės atitikties reikalavimus.

Tinkamumo skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti vertinimui atlikti paskiriami arba pasamdomi vietos projekto paraiškos vertintojai (esant vienam vertintojui VVG paskiria arba pasamdo antrąjį kvalifikuotą asmenį, atliekantį tinkamumo skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti vertinimo kontrolę ir peržiūrą). Vietos projektų paraiškų vertinimo metu VVG gali atlikti vietos projekto patikrą vietoje.

Šiame etape vertinama, ar vietos projekto paraiška yra tinkama finansuoti pagal strategiją, nustatoma vietos projekto atitiktis specialiosiose taisyklėse pareiškėjams numatytiems tinkamumo reikalavimams (pareiškėjo, vietos projekto ir išlaidų)⁹.

Tinkamumo skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti vertinimo metu nustatomas maksimalus lėšų vietos projektui įgyvendinti dydis ir galimų skirti lėšų lyginamoji dalis. Lėšų vietos projektui įgyvendinti dydis, suapvalintas iki sveikųjų skaičių, nustatomas kaip mažiausia vietos projektui įgyvendinti būtina lėšų suma, įvertinus visų kitų finansavimo šaltinių panaudojimo galimybes. Galimų skirti lėšų lyginamoji dalis nustatoma kaip procentinė skiriamų lėšų išraiška, skaičiuojama nuo bendros tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų sumos. Netinkamas finansuoti, nebūtinai vietos projektui įgyvendinti išlaidas ir tinkamų finansuoti išlaidų dalį, kurių nepadengia lėšos vietos projektui įgyvendinti, vietos projekto vykdytojas privalės finansuoti pats.

Nustačius, kad dėl vietos projekto paraiškoje ar jos prieduose pateiktos neišsamios ar netikslios informacijos, vietos projektų paraiškų vertintojai negali įvertinti vietos projekto tinkamumo finansuoti pagal strategiją, VVG pareiškėjui siunčia arba įteikia pasirašytinai raštą, kuriame nurodoma, kokios informacijos / dokumentų trūksta, arba ką reikia patikslinti (raštas taip pat turi būti išsiunčiamas elektroniniu paštu, jei vietos projekto paraiškoje pareiškėjas tai nurodęs kaip pageidaujamą informacijos gavimo būdą).

Per nustatytą laiką nepateikus reikalaujamų dokumentų / trūkstamos informacijos, pareiškėjui siunčiamas antras pranešimas, į kurį negavus atsakymo, vietos projekto paraiška atmetama.

Prieš priimant sprendimą atmesti vietos projekto paraišką, VVG išnagrinėja nustatytus neatitikimus, papildomos informacijos, duomenų bei dokumentų nepateikimo aplinkybes ir įsitikina, kad vietos projekto paraiškos atmetimas pagrįstas ir vietos projekto paraiškos vertinimą atlikę vertintojai nepažeidė nustatytų procedūrų. Apie sprendimą atmesti vietos projekto paraišką VVG atsakingas asmuo informuoja pareiškėją išsiųsdamas jam informacinį raštą, kuriame nurodomos vietos projekto paraiškos atmetimo priežastys.

Jeigu tinkamumo skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti vertinimo etapo metu nustatoma, kad vietos projekto tinkamų finansuoti išlaidų dydis ir galimas maksimalus lėšų vietos projektui įgyvendinti dydis skiriasi nuo vietos projekto paraiškoje pateiktų vietos projekto tinkamų finansuoti išlaidų ir prašomo lėšų vietos projektui įgyvendinti dydžių, iki

⁹ Kai vietos projektas teikiamas pagal priemonę, kurią reglamentuoja strategija ir KPP, tinkamumo reikalavimai turi atitikti KPP ir KPP krypties „Gyvenimo kokybė ir kaimo ekonomikos įvairinimas“ priemonių įgyvendinimo Administravimo taisyklėse nustatytus pareiškėjo, projekto ir išlaidų tinkamumo reikalavimus. Kai vietos projektas teikiamas pagal priemonę, kurią reglamentuoja strategija, tačiau nereglamentuoja KPP, tinkamumo reikalavimai turi atitikti strategijoje nustatytus pareiškėjo, vietos projekto ir išlaidų tinkamumo reikalavimus.

sprendimo, kad galima skirti lėšas vietas projektui įgyvendinti VVG raštu apie tai informuoja pareiškėją ir derina su juo, ar jis sutiktų įgyvendinti vietas projektą su VVG nustatytais maksimalaus dydžio tinkamomis finansuoti išlaidomis ir lėšomis, jei kyla abejonių dėl pareiškėjo galimybių įgyvendinti vietas projektą su mažesne lėšų suma. Pareiškėjui nesutikus su VVG nustatytais maksimalaus dydžio tinkamomis finansuoti išlaidomis ir lėšomis, vietas projekto paraiška atmetama.

Informaciją apie tinkamumo skirti lėšas vietas projektams įgyvendinti vertinimo reikalavimus atitikusias paraiškas VVG pateikia NMA, taip pat viešina savo veiklos teritorijoje.

3) Vietos projektų pirmumo vertinimas. Vietos projektų paraiškų pirmumo vertinimas atliekamas priemonėms, kurias reglamentuoja KPP ir strategija ir tuo atveju, kai bendra pareiškėjų prašomų lėšų suma viršija kvietimo teikti vietas projektų paraiškas planuojamą pagal Priemonę skirti lėšų sumą, ir VVG kvietimo teikti vietas projektų paraiškas dokumentacijoje yra pasirinkęs šį vietas projektų paraiškų eilės nustatymo būdą:

Vietos projektų pirmumo kriterijai yra šie:

- 1 projektas apima nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių, pripažintų saugomomis, tvarkybą.
2. pareiškėjas – kaimo bendruomenė;
3. prašoma paramos tradicinių amatų centrui kurti.
naudos ir kokybės

Vietos projektų naudos ir kokybės vertinamas vyksta po administracinės atitikties, tinkamumo skirti lėšas vietas projektui įgyvendinti ir vietas projektų paraiškų pirmumo (jeigu taikoma) vertinimo. Vietos projektų naudos ir kokybės vertinimas vykdomas atsižvelgiant į vietas projekto paraiškos pateikimo ir administracinės atitikties bei tinkamumo skirti lėšas vertinimo metu pateiktus dokumentus.

Vietos projektų naudą ir kokybę vertina ne mažiau kaip du vietas projektų paraiškų vertintojai. Jei vietas projektų paraiškų vertintojų suteikti balai pagal atskirą vertinimo kriterijų skiriasi daugiau kaip 50 proc. nuo visos kriterijui skiriamos didžiausios balų sumos, strategijos vykdytojas turi paskirti dar vieną vertintoją

Vietos projektų naudos ir kokybės vertinimo metu vietas projektams suteikiami balai pagal VVG nustatytus vietas projektų naudos ir kokybės vertinimo kriterijus.

Šalčininkų r. VVG nustatyti vietas projektų naudos ir kokybės vertinimo kriterijai pateikti 4.1 ir 4.2 lentelėse.

4.1 lentelė. VVG nustatyti *ne pelno* vietos projektų naudos ir kokybės vertinimo kriterijai

NE PELNO VIETOS PROJEKTŲ NAUDOS IR PRIVALUMŲ VERTINIMO KRITERIJAI		Didžiausia balų suma	Projekto balai
1.	Vietos bendruomenės įtraukimas į projekto rengimą	30	
	Projekto idėja parengta ir išvystyta pačios bendruomenės, pagrįsta, kad vietos gyventojams projektas reikšmingas, atitinka gyventojų poreikius – poreikiai išanalizuoti ir susieti su vietos, parodyta projekto sprendžiama problema. <i>Vietos bendruomenės narių, dalyvavusių rengiant projekto idėją (dalyvaujančių įgyvendinant projektą) skaičius ir šį skaičių įrodantys dokumentai (viešų susirinkimų, vietos iniciatyvinės grupės susitikimų protokolai, kiti dokumentai). Bendruomenės poreikiai išsiaiškinti, taikant įvairius tyrimo metodus (pateikiama akivaizdi faktinė medžiaga). Projekto įgyvendinime numatytas savanoriškas darbas.</i>		
2.	Vietos projekto parengimo kokybė	20	
	Aiškūs projekto tikslai ir uždaviniai. Projekto veiksmų planas realistiškas ir įgyvendinamas Projekto biudžetas aiškus, pagrįstas ir realistiškas (aukščiausias balas skiriamas, jei prie paraiškos pateikiamos paslaugų teikėjų apklausos, detali išlaidų apskaita).		
3.	Partnerystė ir bendradarbiavimas	20	
	Projektas rengiamas / įgyvendinamas bendradarbiaujant (finansiskai ar kitais būdais) su kitomis kaimo organizacijomis, įnešančiomis reikšmingą indėlį į projekto sėkmę. Projektas skatina bendradarbiavimą tarp kaimo bendruomenių organizacijų.		
4.	Vietos projekto tęstinumas	20	
	Projektas yra ilgalaikis ir turi tęstinumą. Pagrįsta, kad projekto rezultatai turės ilgalaikį poveikį ir numatyta, kaip jais bus naudojamosi pasibaigus projektui.		
5.	Vietos projekto naujoviškumas	10	
	Projektas taiko naujoviškus metodus (vietovėje naujus arba dar niekur nevykdytus veiksmus).		

4.2 lentelė. VVG nustatyti *pelno* vietos projektų naudos ir privalumų vertinimo kriterijai

PELNO VIETOS PROJEKTŲ NAUDOS IR PRIVALUMŲ VERTINIMO KRITERIJAI		Didžiausia balų suma	Projekto balai
1.	Vietos projekto ekonominis gyvybingumas	20	
	Vertinami pelno siekiančio vietos projekto ekonominio gyvybingumo rodikliai, taip pat įvertinama verslo rizika, jos veiksniai ir šaltiniai.		
2.	Vietos projekto, verslo plano parengimo kokybė	30	
	Aiškūs projekto tikslai ir uždaviniai. Projekto veiksmų planas realistiškas ir įgyvendinamas Išsamus ir pagrįstas verslo planas: aprašytas sukuriamas produktas, paslauga, technologija, išanalizuota rinkos situacija, parengtas išsamus finansų planas, marketingo planas ir t.t.		
3.	Vietos projekto sukuriamos naujos darbo vietos	10	

	Aukščiausias balas skiriamas, jeigu projektu sukuriama 4 ir daugiau naujų darbo vietų		
4.	Vietos projekto naujoviškumas	10	
	Projektas numato konkrečiai vietai ar apskritai arba dar niekur netaikytų naujų produktų, paslaugų ar technologijų sukūrimą ar įdiegimą.		
5.	Vietos projekto nauda vietos bendruomenei	30	
	Projektas turi matomą poveikį kaimo gyventojų gyvenimo kokybės pagerėjimui, skatina kaimo gyventojų ekonominį aktyvumą.		

Didžiausia balų suma, kurią gali surinkti projektas, yra 100 balų (žr. galutinio vietos projekto vertinimo lentelės Nr. 4.3 ir 4.4).

Taikant vietos projektų naudos ir kokybės vertinimą, finansuotinomis bus laikomos paraiškos surinkusios daugiau nei 50 balų. Jeigu daugiau nei 50 balų surinkusių projektų prašoma suma viršys VVG numatytų priemonių ir priemonės veiklos sritims įgyvendinti lėšų dydį, parama bus skiriama projektams, surinkusiems didžiausią balų kiekį.

4.3 lentelė. Galutinė *ne pelno* vietos projekto vertinimo lentelė

	Bendras vietos projekto įvertinimas	Didžiausia balų suma	Projekto balai
1.	Vietos bendruomenės įtraukimas į projekto rengimą	30	
2.	Vietos projekto parengimo kokybė	20	
3.	Partnerystė ir bendradarbiavimas	20	
4.	Vietos projekto tęstinumas	20	
5.	Vietos projekto naujoviškumas	10	
	Iš viso	100	

4.4 lentelė. Galutinė *pelno* vietos projekto vertinimo lentelė

	Bendras vietos projekto įvertinimas	Didžiausia balų suma	Projekto balai
1.	Vietos projekto ekonominis gyvybingumas	20	
2.	Vietos projekto, verslo plano parengimo kokybė	30	
3.	Vietos projekto sukuriama naujos darbo vietos	10	
4.	Vietos projekto naujoviškumas	10	
5.	Vietos projekto nauda vietos bendruomenei	30	
	Iš viso	100	

Galutinis paraiškų, kurioms skiriama finansinė parama, skaičius bus žinomas, sulyginus VVG finansinius išteklius su daugiau nei 50 balų surinkusių paraiškų bendru prašomos paramos dydžiu. Todėl tarpinėje suvestinės lentelės (žr. 4.5 lentelę) dalyje įrašyti projektai turi tikimybę gauti paramą. Visi likę projektai bus atmesti.

Vietos projektų rengėjams, kurių projektai atitiks strateginio plano tikslus ir priemones, bus pasiūlyta, patobulinus projektų paraiškas, dalyvauti kitame paraiškų rinkimo etape.

4.5 lentelė. Suvestinė vietos projektų naudos ir kokybės vertinimo vertinimo lentelė

Nr.	Projektas	Priemonė strategijoje	Naudos ir kokybės vertinimo balai	Prašoma paramos suma (Lt)
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.			>50	
8.				
9.				
10.				
11.			<50	
12.				
13.				
14.				
	Iš viso			xxxxxx

Jeigu vietos projektų naudos ir kokybės vertinimo metu kyla neaiškumų ar trūksta informacijos, VVG vietos projekto paraiškos teikėjo paprašys per nustatytą terminą pateikti paaiškinimus ar trūkstamą informaciją. Vietos projekto paraiškos teikėjui nepateikus trūkstamos informacijos arba jei vietos projekto paraiškos teikėjo pateikta informacija yra nepakankama, naudos ir kokybės vertinimo metu turi būti mažinamas atitinkamo vertinimo kriterijaus balų skaičius.

4.1.8.4. Sprendimas dėl lėšų vietos projektams įgyvendinti skyrimo

Vietos projektų paraiškų vertintojai, įvertinę vietos projektų paraiškas, užpildo vertinimo lenteles ir kitus VVG patvirtintus vietos projektų paraiškų vertinimo dokumentus, parengia vietos projektų paraiškų vertinimo ataskaitas ir teikia jas VVG valdybai. Vietos projektų paraiškų vertinimo ataskaita, susidedanti iš vietos projektų paraiškų vertinimo

rezultatų suvestinės ir atskirų vietos projektų paraiškų vertinimo ataskaitų, rengiama ir tvirtinama derinant su NMA.

VVG valdyba sprendimus dėl lėšų vietos projektams įgyvendinti skyrimo priima vietos projektų atrankos posėdžiuose, į kuriuos privaloma kviesti NMA atstovus, turinčius veto teisę.

VVG valdybos nariai ir NMA atstovai informuojami apie būsimą vietos projektų atrankos posėdį ir gauna posėdžio medžiagą, įskaitant parengtas vietos projektų paraiškų vertinimo ataskaitas. Visi vietos projektų atrankos posėdžiai protokoluojami.

Vietos projektų atrankos posėdyje vietos projektų paraiškų vertintojai pristato svarstomų vietos projektų paraiškų vertinimo ataskaitas bei išvadas ir atsako į VVG valdybos narių, NMA atstovų pateiktus klausimus.

Vadovaudamasi vietos projektų paraiškų vertinimo ataskaitomis VVG valdyba priima vieną iš galimų sprendimų:

- Skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti.
- Neskirti lėšų vietos projektui įgyvendinti (sprendimo neskirti lėšų vietos projektui įgyvendinti motyvai nurodomi vietos projektų atrankos posėdžio protokole).
- Gražinti vietos projektą pakartotinai vertinti. Tokiu atveju VVG valdyba gražina vietos projekto paraišką vietos projektų paraiškų vertintojams ir nurodo pakartotinio vertinimo terminus ir motyvus. Vietos projektų paraiškų vertintojai privalo iš naujo įvertinti vietos projekto paraišką, atsižvelgiant į VVG valdybos pastabas, ir per nurodytą laiką pateikti VVG valdybai naują vietos projektų paraiškų vertinimo ataskaitą. Kitų vietos projektų paraiškų svarstymas atidedamas tol, kol bus gautos pakartotinio vertinimo išvados, išskyrus atvejus, kai pagal visas pateiktas vietos projektų paraiškas prašoma lėšų suma neviršija bendros kvietimui teikti vietos projektų paraiškas pagal konkrečią priemonę skirtos lėšų sumos.
- Atidėti sprendimo dėl lėšų vietos projektui įgyvendinti skyrimo priėmimą iki kito vietos projektų atrankos posėdžio ir posėdžio protokole nurodyti sprendimo motyvus. Kitų vietos projektų paraiškų svarstymas taip pat atidedamas iki kito vietos projektų atrankos posėdžio, išskyrus atvejus, kai pagal visas pateiktas vietos projektų paraiškas prašoma lėšų suma neviršija bendros kvietimui teikti vietos projektų paraiškas pagal konkrečią priemonę skirtos lėšų sumos.

VVG sprendimą dėl lėšų vietos projektui įgyvendinti skyrimo pateikia NMA tvirtinti. VVG sprendimas skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti įsigalioja jį patvirtinus NMA.

VVG apie įsigaliojusį (t.y. NMA patvirtintą) sprendimą skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti raštu informuoja pareiškėją. Taip pat VVG savo veiklos teritorijoje viešina informaciją apie įsigaliojusius sprendimus skirti lėšas vietos projektams įgyvendinti. NMA šią informaciją skelbia savo interneto tinklalapyje.

Nusprendusi neskirti lėšų vietos projektui įgyvendinti VVG išsiunčia pareiškėjui informacinį raštą su paaiškinimais.

Pirmojo kvietimo teikti vietos projektų paraiškas metu pateikti, bet paramos negavę vietos projektai galės teikti patobulintas paraiškas paskelbus kitus kvietimus.

4.1.8.5. Vietos projektų vykdymo sutarčių sudarymas

VVG valdybai priėmus sprendimą skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti ir jį patvirtinus NMA, VVG parengia trišalės vietos projekto vykdymo sutarties projektą ir suderina jį su NMA. Gavusi NMA pritarimą dėl vietos projekto vykdymo sutarties projekto, VVG jį derina su vietos projekto vykdytoju.

VVG, gavusi vietos projekto vykdytojo pritarimą, informuoja NMA ir vietos projekto vykdytoją apie tai, kad vietos projekto vykdymo sutarties projektas yra suderintas tarp šalių bei nurodo pasiūlymo pasirašyti šią sutartį galiojimo terminą. Pasiūlymo pasirašyti vietos projekto vykdymo sutartį galiojimo terminas – 10 darbo dienų, jei pasirašančios šalys nenurodo svarbių priežasčių pratęsti šį terminą.

Jei pareiškėjas per nustatytą terminą vietos projekto vykdymo sutarties nepasirašo, lėšos vietos projektui įgyvendinti neskiriamos.

Pagal kvietimą teikti vietos projektų paraiškas nepanaudotos lėšos paskirstomos eilės tvarka geriausiai įvertintiems vietos projektams arba skiriamos pagal kitą kvietimą teikti vietos projektų paraiškas teikiamiems vietos projektams.

Vietos projekto vykdymo sutartis įsigalioja tą dieną, kai ją pasirašo NMA. Pareiškėjas prieš vietos projekto vykdymo sutarties pasirašymą privalo atsidaryti banke atskirą sąskaitą vietos projekto įgyvendinimo lėšoms.

Vietos projekto vykdymo sutarties pasirašymo tvarką ir turinį reglamentuoja Administravimo taisyklių 164-177 punktai.

Informaciją apie pasirašytas vietos projektų vykdymo sutartis VVG viešins savo veiklos teritorijoje, NMA šią informaciją skelbia savo interneto tinklalapyje.

4.1.8.6. Lėšų vietos projektams įgyvendinti išmokėjimo tvarka

Vietos projekto, teikiamo VVG pagal priemonę, kurią reglamentuoja strategija ir KPP, tinkamoms finansuoti išlaidoms apmokėti taikomas išlaidų apmokėjimo būdas, nustatytas KPP krypties „Gyvenimo kokybė kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas“ priemonių įgyvendinimo taisyklėse,

Vietos projekto, teikiamo VVG pagal priemonę, kurią reglamentuoja strategija, tačiau nereglamentuoja KPP, tinkamoms finansuoti išlaidoms apmokėti taikomas išlaidų kompensavimo su avanso mokėjimu ir išlaidų kompensavimo būdai.

1) **Išlaidų kompensavimo su avansu mokėjimo būdas** gali būti taikomas juridinių asmenų, kurių veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas, Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymas arba Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymas, kitų juridinių ir fizinių asmenų įgyvendinamiems viešojo pobūdžio (nepelno) vietos projektams. Avansas išmokamas vietos projekto vykdytojui pasirašius projekto vykdymo sutartį su NMA. Avanso dydis negali būti didesnis nei 20 procentų lėšų vietos projektui įgyvendinti sumos.

2) **Išlaidų kompensavimo (be avanso) mokėjimo būdas**, kai paramos gavėjas pradeda įgyvendinti vietos projektą iš nuosavų lėšų ir paramos sutartyje arba nustatytu periodiškumu VVG teikia mokėjimo prašymus, kuriuose deklaruoja projekto įgyvendinimo metu patirtas ir apmokėtas išlaidas, pridėdamas išlaidų pagrindimo ir išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentus, kuris gali būti taikomas privačių juridinių ir fizinių asmenų vietos projektams finansuoti. Išlaidų kompensavimo mokėjimo būdas gali būti taikomas juridinių ir fizinių asmenų vietos projektams.

Mažiausia prašoma kompensuoti lėšų vietos projektui įgyvendinti suma, nurodyta kiekviename mokėjimo prašyme, išskyrus paskutinįjį mokėjimo prašymą, negali būti mažesnė nei 10 000,00 Lt. Šis ribojimas netaikomas vietos projektams, teikiamiems pagal priemones, kurias reglamentuoja strategija, tačiau nereglamentuoja KPP.

Vietos projekto vykdytojas, vadovaudamasis administravimo taisyklių nuostatomis, vietos projekto vykdymo sutartyje nustatytu periodiškumu teikia VVG mokėjimo prašymus.

Detalus lėšų vietos projektams įgyvendinti išmokėjimo tvarkos aprašymas pateiktas Administravimo taisyklių 202–205 punktuose.

4.1.8.7. Vietos projektų įgyvendinimo ataskaitų rengimas ir teikimas

Vietos projekto vykdytojas teikia VVG šias vietos projekto įgyvendinimo ataskaitas:

- vietos projekto įgyvendinimo laikotarpiu, likus ne mažiau kaip 30 kalendorinių dienų iki kalendorinių metų pabaigos – informaciją apie vietos projekto įgyvendinimo eigą; tuo atveju, jeigu vietos projekto įgyvendinimo laikas yra ne ilgesnis nei vieneri metai, galutinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą
- kartu su galutiniu mokėjimo prašymu – galutinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą.

Gavusi informaciją apie vietos projekto įgyvendinimo eigą arba galutinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą, VVG jas išnagrinėja ir nustato, ar vietos projekto vykdytojas laikosi vietos projekto vykdymo sutartyje nustatytų sąlygų. Patikrinusi ir įvertinusi informaciją apie vietos projekto įgyvendinimo eigą arba galutinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą, VVG gali:

- ją patvirtinti;
- paprašyti vietos projekto vykdytojo per nustatytą terminą pateikti papildomą informaciją ir (arba) nuspręsti atlikti vietos projekto patikrą vietoje;
- atmesti, išdėstydamas atmetimo motyvus, ir nustatyti terminą, per kurį vietos projekto vykdytojas turi ištaisyti pateiktos informacijos apie vietos projekto įgyvendinimo eigą arba galutinės vietos projekto įgyvendinimo ataskaitos ar vietos projekto įgyvendinimo trūkumus ir pateikti naują informaciją apie vietos projekto įgyvendinimo eigą arba naują galutinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą.

Jeigu vietos projekto vykdytojas laiku nepateikia informacijos apie vietos projekto įgyvendinimo eigą arba galutinės vietos projekto įgyvendinimo ataskaitos, VVG apie tai raštu primena vietos projekto vykdytojui ir nustato terminą informacijai arba ataskaitai pateikti. Vietos projekto vykdytojas gali raštu prašyti pratęsti informacijos arba ataskaitos pateikimo terminą, nuroydamas priežastis.

Jeigu vietos projekto vykdytojas informacijos apie vietos projekto įgyvendinimo eigą arba galutinės vietos projekto įgyvendinimo ataskaitos ir po priminimo nepateikia laiku, arba VVG ją atmeta 3 kartus, VVG gali inicijuoti vietos projekto įgyvendinimo sustabdymą, vietos projekto vykdymo sutarties nutraukimą ir (arba) suteiktų lėšų vietos projektui įgyvendinti ar jų dalies gražinimą.

VVG, vadovaudamasi vietos projektų vykdytojų pateiktomis vietos projektų įgyvendinimo ataskaitomis, renkia informaciją apie strategijos įgyvendinimo eigą ir galutinę strategijos įgyvendinimo ataskaitą ir teikia jas NMA.

4.1.8.8. Vietos projektų patikros

VVG, dalyvaujant NMA Kontrolės departamento teritorinio skyriaus (toliau – KDTS) atstovui, atliks kiekvieno vietos projekto patikrą jo įgyvendinimo vietoje mažiausiai vieną kartą per vietos projekto įgyvendinimo laikotarpį. Jei VVG, dalyvaujant NMA KDTS atstovui, neatliks vietos projekto patikros jo įgyvendinimo vietoje, vietos projekto vykdytojui negali būti išmokėta galutinė lėšų vietos projektui įgyvendinti suma.

Vietos projekto patikra vietoje gali būti atliekama bet kuriame vietos projekto paraiškos vertinimo ar mokėjimo prašymo administravimo etape. Vietos projekto patikros vietoje metu tikrinami pareiškėjo ar projekto vykdytojo paraiškoje, jos prieduose ar mokėjimo prašyme pateikti duomenys ir jų atitikties tikrovei.

Jeigu pareiškėjas ar projekto vykdytojas nesudaro sąlygų turintiems teisę audituoti ir kontroliuoti asmenims apžiūrėti vietoje ir patikrinti, kaip įgyvendinamas vietos projektas, kaip vykdoma veikla po lėšų vietos projektui įgyvendinti skyrimo ar vietos projekto pabaigos, tai laikoma lėšų vietos projektui įgyvendinti gavimo ir naudojimo sąlygų pažeidimu.

Vietos projekto patikra jo įgyvendinimo vietoje neturi trukdyti įgyvendinti vietos projektą. VVG, dalyvaujant NMA KDTS atstovui, gali tikrinti pareiškėjo arba projekto vykdytojo ūkinę veiklą tik tiek, kiek ji yra susijusi su tikrinamo vietos projekto įgyvendinimu.

Vietos projektų patikras jų įgyvendinimo vietose gali atlikti vienas arba keli VVG paskirti asmenys, dalyvaujant NMA KDTS atstovui. Gali būti atliekamos planinės ir neplaninės vietos projektų patikros jų įgyvendinimo vietose.

Prieš atliekant vietos projekto patikrą jo įgyvendinimo vietoje, VVG paskirti asmenys išanalizuoja visą strategijos vykdytojo turimą informaciją apie planuojamą patikrinti vietos projektą. Likus ne mažiau kaip 5 darbo dienoms iki vietos projekto patikros atlikimo VVG raštu (faksu arba registruotu laišku) informuoja NMA KDTS ir pareiškėją ar vietos projekto vykdytoją apie:

- numatomą vietos projekto patikros vietoje datą;
- vietos projekto patikrą atliksiančio(-ių) VVG paskirto(-ų) asmens(-ų) vardą(-us), pavardę(-es) ir kontaktinius duomenis;
- numatomas vietos projekto patikros vietoje apimtis;
- pareiškėjo ar vietos projekto vykdytojo atstovus, kurie turėtų dalyvauti vietos projekto patikros atlikimo metu;
- vietos projekto įgyvendinimo dokumentus, kuriuos vietos projekto vykdytojas privalės pateikti vietos projekto patikrą atliekantiems VVG paskirtiems asmenims.

VVG atstovai, dalyvaujant NMA KDTS atstovui, vietos projekto patikrą jo įgyvendinimo vietoje gali atlikti prieš tai iš anksto neinformavęs pareiškėjo ar vietos projekto vykdytojo.

Atlikęs vietos projekto patikrą jo įgyvendinimo vietoje, VVG paskirti asmenys parengia vietos projekto patikros vietoje ataskaitą, kurios formą parengia VVG ir ją suderina su NMA. VVG supažindina pareiškėją ar vietos projekto vykdytoją su vietos projekto patikros vietoje ataskaita ir paprašo pasirašyti ataskaitą. Vietos projekto vykdytojas,

pasirašydamas projekto patikros vietoje ataskaitą, turi teisę joje pateikti paaiškinimus ir išreikšti nesutikimą su ataskaitoje pateikiama informacija.

Vietos projekto patikros jo įgyvendinimo vietoje metu nustčius neesminių neatitikimų, kurie nepažeidžia vietos projekto vykdymo sutarties ir gali būti ištaisyti vietos projekto vykdytojo, VVG ir NMA suformuluoja reikalavimus vietos projekto vykdytojui ir nustato terminą, per kurį šie reikalavimai turi būti įvykdyti. Apie reikalavimus ir jų įvykdymo terminus VVG raštu informuoja vietos projekto vykdytoją. Apie reikalavimų įvykdymą vietos projekto vykdytojas VVG turi atsiskaityti raštu.

Nustčius vietos projekto vykdymo sutarties pažeidimų, VVG ir NMA turi teisę:

- sustabdyti mokėjimų vietos projekto vykdytojui procedūras iki bus ištaisyti pažeidimai;
- sumažinti lėšų vietos projektui įgyvendinti dydį;
- nutraukti vietos projekto vykdymo sutartį ir pareikalauti vietos projekto vykdytojo gražinti jau išmokėtas lėšas arba jų dalį.

Jei VVG ir NMA KDTS atstovas, atlikę vietos projekto patikrą vietoje, įtaria, kad pareiškėjo ar vietos projekto vykdytojo pažeidimai yra nusikalstamo pobūdžio, jie informuoja NMA.

Vietos projektų vykdytojams taikomos sankcijos bei jų skundų nagrinėjimas išsamiai aptarti Administravimo taisyklių 230–234 punktuose.

4.1.8.9. Dokumentų tvarkymas ir saugojimas

Visi su vietos plėtros strategijos ir vietos projektų įgyvendinimu susiję dokumentai turi būti saugomi mažiausiai 10 metų nuo paramos strategijai ir vietos projektui įgyvendinti sutarties pasirašymo dienos. Strategijos ir vietos projekto vykdytojai turi užtikrinti su strategijos / vietos projekto įgyvendinimu susijusių dokumentų saugumą ir prieinamumą.

VVG privalo užtikrinti su strategijos įgyvendinimu susijusių dokumentų saugumą ir prieinamumą NMA, Ministerijos, Valstybės kontrolės, Europos Komisijos ir Europos Audito rūmų įgaliotiems atstovams.

Strategijos vykdytojas privalo saugoti:

- strategiją, paraiškos įgyvendinti strategiją ir jos priedų kopijas, jų keitimo dokumentų kopijas;
- paramos strategijai įgyvendinti sutarties ir visų jos pakeitimų originalus;

- strategijos įgyvendinimo ataskaitų ir jų priedų kopijas ir kitus susijusius dokumentus;
- strategijos vykdytojo išlaidų apmokėjimo įrodymo ir išlaidų pagrindimo įrodymo dokumentų originalus ir mokėjimo prašymų kopijas;
- susirašinėjimo su NMA, Ministerija ir strategiją įgyvendinančių vietos projektų vykdytojais dokumentų originalus ir (arba) kopijas;
- pirkimų vykdymo dokumentus (originalus arba kopijas);
- įgyvendintas informavimo ir viešinimo priemonės, susijusias su įgyvendinama strategija, įrodančius dokumentus;
- vietos projektų paraiškų ir visų kitų su vietos projektų, įgyvendinamų pagal strategiją, administravimu (vertinimu, atranka, priimtų sprendimų protokolais, kontrole ir kt.) susijusių dokumentų originalus.

Vietos projekto vykdytojas ir partneris (-iai) privalo užtikrinti su vietos projekto įgyvendinimu susijusių dokumentų saugumą ir prieinamumą VVG, NMA, Ministerijos, Valstybės kontrolės, Europos Komisijos ir Europos audito rūmų įgaliotiems atstovams.

Vietos projekto vykdytojas privalo saugoti:

- vietos projekto, vietos projekto paraiškos ir jos priedų kopijas, jų keitimo dokumentų kopijas;
- vietos projekto vykdymo sutarties ir visų jos pakeitimų originalus;
- vietos projekto įgyvendinimo ataskaitų ir jų priedų kopijas ir kitus susijusius dokumentus;
- vietos projekto vykdytojo išlaidų apmokėjimo įrodymo ir išlaidų pagrindimo dokumentų originalus ir mokėjimo prašymų kopijas;
- susirašinėjimo su strategijos vykdytoju dokumentų originalus ir (arba) kopijas;
- pirkimų vykdymo dokumentus (originalus ir (arba) kopijas);
- įgyvendintas informavimo ir viešinimo priemonės, susijusias su įgyvendinamu vietos projektu, įrodančius dokumentus;
- kitus su vietos projekto paraiška ir vietos projekto įgyvendinimu susijusius dokumentus.

4.2. STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO FINANSINIS PLANAS

Visa Šalčininkų r. VVG parengtos vietos plėtros strategijos įgyvendinimui skirta paramos suma – 10 050 000,00 Lt. Iš šios sumos 8 390 000,00 Lt skiriama vietos projektų įgyvendinimui. VVG administravimo išlaidoms numatyta skirti 1 660 000,00 Lt. Viešinio veikla bus finansuojama iš administracinių lėšų.

Bendras vietos plėtros strategijos įgyvendinimo lėšų paskirstymas bei VVG numatytas strategines priemones įgyvendinančių vietos projektų skaičius ir šiems projektams nustatytas maksimalus paramos dydis pateikiamas 4.6. lentelėje.

4.6 lentelė. Šalčininkų r. VVG strategijos įgyvendinimo biudžeto paskirstymas, numatant vietos projektų skaičių ir nustatant maksimalų paramos dydį šiems projektams

Prioritetų ir priemonių pavadinimas		Numatyta finansuoti projektų (ne mažiau)	Didžiausia paramos suma (Lt)	Iš viso (Lt)
I PRIORITETAS. PATRAUKLIOS GYVENTI KAIMO APLINKOS KŪRIMAS				
1.1 priemonė Kaimo atnaujinimas ir plėtra				
<i>1.1.1. Veiklos sritis. Kaimo vietovių infrastruktūros gerinimas</i>		2	690 000	1 380 000
<i>1.1.2. Veiklos sritis. Viešosios paskirties pastatų tvarkymas</i>		7	480 000	3 360 000
<i>1.1.3. Veiklos sritis. Viešosios kaimo aplinkos tvarkymas, kūrimas</i>		5	140 000	700 000
<i>1.1.4. Veiklos sritis. Gamtos ir kultūros paveldo išsaugojimas</i>		1	690 000	690 000
Iš viso I prioritetas:		15		6 130 000 (73%)
II. PRIORITETAS. KAIMO GYVENTOJŲ AKTYVINIMAS, SKATINANT BENDRUOMENIŠKUMĄ IR VERSLUMĄ				
2.1 priemonė	Bendruomenių iniciatyvų skatinimas ir rėmimas	12	90 000	1 080 000
2.2 priemonė	Parama jaunimo užimtumo iniciatyvoms	10	68 000	680 000
2.3 priemonė	Kaimo gyventojų verslumo skatinimas	5	100 000	500 000
Iš viso II prioritetas:		27		2 260 000 (27%)
IŠ VISO:		42		8 390 000

4.3. STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪROS BEI VERTINIMO SISTEMA

4.3.1. Priežiūros ir vertinimo organizavimas

Šalčininkų r. VVG vietos plėtros strategijos įgyvendinimo priežiūrą ir vertinimą atliks tam tikslui sudaryta *Priežiūros grupė*, kurią sudarys VVG paskirti atsakingi nariai kartu su VVG darbuotojais.

Priežiūros grupės funkcijos – vykdyti vietos plėtros strategijos įgyvendinimo patikrą, vertinti pasiektą pažangą ir rezultatus. Priežiūros grupė rinks informaciją, reikalingą strategijos įgyvendinimo įvertinimui atlikti.

Siekiant užtikrinti kokybišką vietos plėtros strategijos įgyvendinimo priežiūrą bei vertinimą:

- Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo pradžioje VVG surinks pirminius duomenis, kuriais remiantis bus matuojamas strategijos poveikis. Duomenys bus renkami klausimynų pagalba. Klausimynų rengimas ir apklausos vykdymas bus finansuojamas iš VVG strategijos įgyvendinimo administracinių lėšų.
- VVG strategijos vertinimas bus atliekamas pagal VVG parengtus vertinimo ir priežiūros kriterijus.
- Produkto rodikliai bus vertinami 1 kartą per pusmetį.
- Rezultato rodikliai bus vertinami 1 kartą per metus.
- Poveikio rodikliai bus vertinami įgyvendinus vietos plėtros strategiją.
- Galutinis vietos plėtros strategijos vertinimas bus atliekamas 2015 metų II pusmetyje.
- Duomenys apie produkto ir rezultato pasiekimus bus imami iš vietos projektų įgyvendinimo ataskaitų, vizitų į projektų įgyvendinimų vietas, protokolų ir kitų šaltinių.
- Metinę strategijos įgyvendinimo eigos ataskaitą, pasiremdamą aukščiau minėtais duomenų šaltiniais, parengs VVG sudaryta *Priežiūros grupė*. Apibendrinti rezultatai bus pristatomi VVG visuotiniam susirinkimui, viešinami vietos spaudoje, VVG ir savivaldybės interneto svetainėse.

4.3. 2. VVG vietos plėtros strategijos įgyvendinimo priežiūros ir vertinimo rodikliai

Priežiūros vykdymo tikslas – atsakyti į du pagrindinius klausimus:

- ar strategija įgyvendinama taip, kaip buvo planuota?
- ar pasiekti tokie rezultatai, kokie buvo numatyti?

Todėl vietos plėtros strategijos įgyvendinimo priežiūrai atlikti svarbu nustatyti jos vertinimo rodiklius. VVG strategijos įgyvendinimo vertinimui rodiklius nustatė pagal kiekvieną vietos plėtros strategijos priemonę atskirai.

**ŠALČININKŲ R. VVG NUSTATYTI VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS
ĮGYVENDINIMO VERTINIMO RODIKLIAI**

I PRIORITETO „PATRAUKLIOS GYVENTI KAIMO APLINKOS KŪRIMAS“

1.1 PRIEMONĖS „KAIMO ATNAUJINIMAS IR PLĖTRA“ ĮGYVENDINIMO VERTINIMO RODIKLIAI

Rodiklio tipas	Rodiklis	Tikslas
Produkto	Paremtų kaimų atnaujinimo projektų skaičius	15 vnt.
	Kaimo vietovių infrastruktūros gerinimo projektų skaičius	2 vnt.
	Rekonstruotų, pastatytų visuomeninės paskirties pastatų skaičius	7 vnt.
	Projektų, skirtų viešosios aplinkos sutvarkymui ar sukūrimui, skaičius	5 vnt.
	Gamtos ir kultūros paveldo išsaugojimui skirtų vietos projektų skaičius	1 vnt.
Rezultato	VVG teritorijos gyventojų, kurie naudojami projektų rezultatais, skaičius	4 700 žm. (15 proc.)
Poveikio	Padidėjęs vietos gyventojų pasitenkinimas kaimo aplinka, gyvenimo sąlygomis	15 proc. projektų rezultatais besinaudojančių kaimo gyventojų, teigiančių, kad jų pasitenkinimas kaimo aplinka, gyvenimo sąlygomis padidėjo

II PRIORITETO „KAIMO GYVENTOJŲ AKTYVINIMAS, SKATINANT BENDRUOMENIŠKUMĄ IR VERSLUMĄ“ 2.1 PRIEMONĖS „BENDRUOMENIŲ INICIATYVŲ SKATINIMAS IR RĖMIMAS“ ĮGYVENDINIMO VERTINIMO RODIKLIAI

Rodiklio tipas	Rodiklis	Tikslas
Produkto	Paremtų kaimo gyventojų aktyvinimo projektų skaičius	12 vnt.
	Kaimo bendruomenių / kt. organizacijų, pateikusių vietos projektus skaičius	12 vnt.
Rezultato	Naujai susikūrusių kaimo bendruomenių / kt. organizacijų skaičius	2 vnt.
	Kaimo gyventojų, kurie naudojami projektų rezultatais, skaičius	2 000 žm.
Poveikio	Pagerėjusi kaimo socialinė kultūrinė aplinka kaime	20 proc. projektų rezultatais besinaudojančių kaimo gyventojų teigiančių, kad kaimo socialinė kultūrinė aplinka pagerėjo

II PRIORITETO „KAIMO GYVENTOJŲ AKTYVINIMAS, SKATINANT BENDRUOMENIŠKUMĄ IR VERSLUMĄ“ 2.2
PRIEMONĖS „PARAMA JAUNIMO UŽIMTUMO INICIATYVOMS“ ĮGYVENDINIMO VERTINIMO RODIKLIAI

Rodiklio tipas	Rodiklis	Tikslas
Produkto	Paremtų jaunimo aktyvinimo projektų skaičius	10 vnt.
	Jaunimo ar jaunimo interesus atstovaujančių organizacijų, pateikusių vietos projektus, skaičius	6 vnt.
Rezultato	Naujai susikūrusių jaunimo ar jaunimo interesus atstovaujančių organizacijų skaičius	2 vnt.
	Jaunų žmonių, kurie naudojasi projektų rezultatais, skaičius	800 žm.
Poveikio	Pagerėjusi kaimo socialinė kultūrinė aplinka kaime	20 proc. projektų rezultatais besinaudojančio jaunimo teigiančio, kad kaimo socialinė kultūrinė aplinka pagerėjo

II PRIORITETO „KAIMO GYVENTOJŲ AKTYVINIMAS, SKATINANT BENDRUOMENIŠKUMĄ IR VERSLUMĄ“ 2.3
PRIEMONĖS „KAIMO GYVENTOJŲ VERSLUMO SKATINIMAS“ ĮGYVENDINIMO VERTINIMO RODIKLIAI

Rodiklio tipas	Rodiklis	Tikslas
Produkto	Paremtų verslo projektų skaičius	5 vnt.
Rezultato	Sukurtų darbo vietų skaičius	3 vnt.
Poveikio	Užimtumo lygio didėjimas	3 proc.

4.3.3. VVG veiklos vertinimo procedūra

Svarbus ir VVG veiklos vertinimas. VVG veikla bus vertinama pagal kiekybinius (posėdžių lankomumas) ir kokybinius (socialinių partnerių grupės įvertinimas) kriterijus. Šį vertinimą atliks VVG darbuotojai, įdarbinti strategijos įgyvendinimui. Be to numatoma atlikti VVG teritorijos bendruomenių ir VVG situacijos analizę. Tam tikslui ketinama pasitelkti konsultantus.

VVG įdarbintų darbuotojų veikla bus vertinama kartą per pusmetį, aptariant VVG veiklos pažangą ir darbuotojų tobulinimosi poreikius.

V. ŠALČININKŲ R. VVG VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS NAUJOVIŠKUMAS, DAUGIASEKTORIŠKUMAS

Šalčininkų r. VVG parengtos strategijos *naujoviškumas* pagrindžiamas dideliu dėmesiu iniciatyvoms „iš apačios“, siekiu į kaimo problemų sprendimą įtraukti pačius gyventojus.

LEADER metodas, aktyvindamas vietos bendruomenes ir kitas kaimo organizacijas, kartu skatina partnerystę ir bendradarbiavimą, kas suteikia galimybes įgyti naujos patirties ir netradiciškai pažvelgti į „senų“ problemų sprendimą.

Šie principai atsispindi ne tik pačios strategijos pobūdyje, jie įtvirtinti ir strategijos įgyvendinimo reikalavimuose – VVG, siekdama paskatinti praktinį novatoriškų idėjų taikymą, vienu iš vietos projektų naudos ir kokybės kriterijų nurodė tai, kad vietos projekte taikomi naujoviški metodai, t.y. vietovei nauji arba dar niekur nevykdyti veiksmai.

VVG didelį dėmesį skyrė tam, kad vietos plėtros strategijos įgyvendinimas užtikrintų nevienakryptę, *daugiasektorišką vietos plėtrą*. Tam prielaidas sudarė pati VVG sudėtis, kurioje proporcingai atstovaujami pagrindiniai vietos plėtrą įtakojantys sektoriai: verslo, vietos valdžios ir kaimo bendruomenių bei kitų socialinių, ekonominių partnerių.

Rengiant strategiją buvo derinami visų sektorių poreikiai ir interesai, todėl strategijoje numatytas platus įgyvendinamų priemonių ratas – įtraukti įvairių sektorių (infrastruktūros, kultūros, švietimo, socialinio ir verslo) būklę plėtojantys veiksmai.

VI. STRATEGIJOS ATITIKTIS EB HORIZONTALIOSIOMS SRITIMS

VVG parengta vietos plėtros strategija atitinka Europos Sąjungos numatytus struktūrinės paramos panaudojimo horizontaliąsias sritis: darnaus vystymo, lygių galimybių, regioninės plėtros bei informacinės visuomenės plėtros.

VVG strategijos indėlis įgyvendinant ES horizontaliuosius prioritetus išsamiau pateiktas 6.1. lentelėje.

6.1 lentelė. Vietos plėtros strategijos atitiktis ES horizontaliosioms sritims

ES HORIZONTALIOSIOS SRITYS	STRATEGIJOS ATITIKIMO PAGRINDIMAS
Darnus vystymasis	<p>Šalčininkų r. VVG parengta vietos plėtros strategija įgalins kultūrinį, socialinį ir ekonominį rajono augimą, ir tuo pačiu prisidės prie aplinkosaugos ir gamtos išteklių išsaugojimo bei prieinamumo.</p> <p>VVG vietos plėtros strategija tenkina dabartinius rajono kaimo vietovių plėtros poreikius, kartu nepažeisdama ateities kartų poreikių įgyvendinimo galimybių.</p>
Lygios galimybės	<p>Šalčininkų r. VVG vietos plėtros strategija parengta atsižvelgiant į lygias galimybes – jos rengime dalyvavo įvairias sritis atstovaujantys vietos gyventojai. Lygių galimybių principo įgyvendinimą užtikrino ir VVG sudėtis, kurioje subalansuotas vyrų–moterų, įvairių amžiaus žmonių atstovavimas.</p> <p>Vietos plėtros strategijoje numatytų priemonių ir veiksmų įgyvendinimui parama bus teikiama taip pat nepažeidžiant vyrų ir moterų, jaunimo, pagyvenusiųjų ir kitų socialinių demografinių grupių žmonių lygių galimybių principo.</p>
Regioninė plėtra	<p>Šalčininkų r. VVG parengta vietos plėtros strategija turės teigiamą poveikį Šalčininkų rajonui, nes parama vietos iniciatyvoms sukurs prielaidas plėtoti naujiems verslams bei amatams, tokiu būdu užtikrinant papildomas pajamas rajono gyventojams. Taip pat vietos plėtros strategijos įgyvendinimas reikšmingai prisidės prie gyvenimo kokybės kaime gerinimo ir subalansuotos plėtros. Strategijoje numatytos priemonės mažina miesto ir kaimo atotrūkį.</p> <p>VVG vietos plėtros strategija integruota į rajono, regiono bei nacionalinį žemės ūkio ir kaimo plėtros planus.</p>
Informacinė visuomenė	<p>Informacinės visuomenės plėtra leidžia sukurti pažangią informacinę visuomenę, t.y. išsilavinusią ir nuolat besimokančią visuomenę, kurios nariai savo veiklą grindžia informacija,</p>

	<p>žinojimu ir naujausių technologijų teikiamomis galimybėmis.</p> <p>Šalčininkų r. VVG vietos plėtros strategijoje numatoma remti gyventojų įtraukimo į informacinę visuomenę priemonės, bendruomenių ir kitų kaimo organizacijų veiklai reikalingos įrangos įgijimą, kas sudaro sąlygas informacinių technologijų infrastruktūros tobulinimui. Remiamos švietėjiškos ir mokomosios kaimo gyventojų veiklos, įgalinančios gyventojus išnaudoti informacinės visuomenės teikiamas galimybes.</p>
--	--

VII. STRATEGIJOS SUDERINAMUMAS IR PAPILDOMUMAS KITIEMS STRATEGINIAMS DOKUMENTAMS

7.1. ŠALČININKŲ R. VVG KAIMO VIETŲ PLĖTROS STRATEGIJOS ATITIKIMAS NACIONALINIAMS IR SAVIVALDOS STRATEGINIAMS PLANAVIMO DOKUMENTAMS

Šalčininkų r. kaimo vietovių plėtros strategija yra glaudžiai susijusi su kaimo vietovių plėtros kryptimis, numatytomis nacionaliniuose, regioniniuose ir savivaldos strateginiuose planavimo dokumentuose.

VVG parengtą strategiją su Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programa sieja visi pagrindiniai 3-4 krypties tikslai: gerinti gyvenimo kokybę ir didinti gyventojų užimtumą kaimo gyvenamosiose vietovėse bei skatinti kaimo plėtrą, remiantis vietos iniciatyva ir partneryste. Atitinka ir šiose kryptyse numatyti uždaviniai bei jų įgyvendinimo priemonės.

VVG strategija taip pat didele dalimi atitinka bei papildo regioninę ir vietos plėtros planus, t. y. Vilniaus regiono 2007–2013 m. plėtros planą bei Šalčininkų rajono savivaldybės 2007–2013 metų veiklos strateginį planą.

Išsamesnė informacija pateikta 7.1 lentelėje.

7.1 lentelė. VVG parengtos strategijos atitikimas nacionaliniams, regioniniams ir vietos strateginiams planavimo dokumentams

NACIONALINIAI, REGIONO IR VIETOS STRATEGINIAI PLANAVIMO DOKUMENTAI	ŠALČININKŲ R. VVG PARENGTA KAIMO PLĖTROS STRATEGIJA
LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2007–2013 METŲ PROGRAMA	
III KRYPTIES „GYVENIMO KOKYBĖ KAIME IR KAIMO EKONOMIKOS ĮVAIRINIMAS“ 3.4. PRIEMONĖ „KAIMO ATNAUJINIMAS IR PLĖTRA“.	I PRIORITETO „PATRAUKLIOS GYVENTI KAIMO APLINKOS KŪRIMAS“ 1.1. PRIEMONĖ „KAIMO ATNAUJINIMAS IR PLĖTRA“.
IV KRYPTIS „LEADER METODO ĮGYVENDINIMAS“	I PRIORITETO „PATRAUKLIOS GYVENTI KAIMO APLINKOS KŪRIMAS“ 1.1. PRIEMONĖ „KAIMO ATNAUJINIMAS IR PLĖTRA“ II PRIORITETO „KAIMO GYVENTOJŲ AKTYVINIMAS, SKATINANT BENDRUOMENIŠKUMĄ IR VERSLUMĄ“ 2.1. PRIEMONĖ „BENDRUOMENIŲ INICIATYVŲ SKATINIMAS IR RĖMIMAS“, 2.2. PRIEMONĖ „PARAMA JAUNIMO UŽIMTUMO INICIATYVOMS“ IR 2.3. PRIEMONĖ „KAIMO GYVENTOJŲ VERSLUMO SKATINIMAS“.

VILNIAUS REGIONO 2007–2013 M. PLĖTROS PLANAS	
<p>II PRIORITETO „PRODUKTYVŪS IR KONKURENCINGI ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI“ 1 TIKSLO „DARBO JĖGOS GEBĖJIMŲ DIDINIMAS, ATSIŽVELGIANT Į DARBO RINKOS POREIKIUS“</p> <p>1.1 UŽDAVINYS „GERINTI TĚSTINIO, PROFESINIO MOKYMO IR KVALIFIKACINIO UGDYMO SISTEMĄ“; 1.2 UŽDAVINYS „PLĖSTI INFORMACINĖ VISUOMENĖ“.</p>	<p>II PRIORITETO „KAIMO GYVENTOJŲ AKTYVINIMAS, SKATINANT BENDRUOMENIŠKUMĄ IR VERSLUMĄ“ 2.1. PRIEMONĖ „BENDRUOMENIŲ INICIATYVŲ SKATINIMAS IR RĚMIMAS“; 2.2. PRIEMONĖ „PARAMA JAUNIMO UŽIMTUMO INICIATYVOMS“ IR 2.3. PRIEMONĖ „KAIMO GYVENTOJŲ VERSLUMO SKATINIMAS“.</p>
<p>I. PRIORITETO „PROGRESYVI IR NUOLAT AUGANTI EKONOMIKA“ 4 TIKSLO „KAIMO PLĖTROS MODERNIZAVIMAS IR STAMBINIMAS“ 4.2 UŽDAVINYS „UŽTIKINTI VILNIAUS APSKRITIES KAIMO VIETOVIŲ INFRASTRUKTŪROS PLĖTRĄ“;</p> <p>II PRIORITETO „PRODUKTYVŪS IR KONKURENCINGI ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI“ 3. TIKSLO „SPORTO IR KULTŪROS INFRASTRUKTŪROS VYSTYMAS IR PATRAUKLUMO DIDINIMAS“ 3.1 UŽDAVINYS „PLĖSTI SPORTO INFRASTRUKTŪRĄ IR DIDINTI SPORTO PATRAUKLUMĄ“; 3.2 UŽDAVINYS „VYSTYTI KULTŪROS INFRASTRUKTŪRĄ IR DIDINTI KULTŪROS PATRAUKLUMĄ“;</p> <p>III PRIORITETO „SVEIKA IR KOKYBIŠKA GYVENIMO APLINKA“ 2. TIKSLO „SUSISIEKIMO INFRASTRUKTŪROS GERINIMAS“ 2.2 UŽDAVINYS „GERINTI VIEŠĄSIAS KLIENTŲ APTARNAVIMO PASLAUGAS, PLĖTOTI DVIRAČIŲ IR PĖSČIŲJŲ TAKUS, GERINTI GYVENAMOSIOS APLINKOS BŪKLĖ“;</p> <p>III PRIORITETO „SVEIKA IR KOKYBIŠKA GYVENIMO APLINKA“ 4. TIKSLAS „APLINKOS INFRASTRUKTŪROS GERINIMAS“.</p>	<p>I PRIORITETO „PATRAUKLIOS GYVENTI KAIMO APLINKOS KŪRIMAS“</p> <p>1.1. PRIEMONĖ „KAIMO ATNAUJINIMAS IR PLĖTRA“</p>
ŠALČINIKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS 2007–2013 METŲ VEIKLOS STRATEGINIS PLANAS	
I PRIORITETO: PAŽANGI IR NUOLATOS AUGANTI EKONOMIKA	
II PRIORITETO: PRODUKTYVŪS IR KONKURENCINGI ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI	
IV PRIORITETO: PATOGI IR KOKYBIŠKA RAJONO GYVENAMOJI APLINKA	

7.2. KAIMO VIETUVIŲ PLĖTROS STRATEGIJOS SUDERINAMUMAS SU PROGRAMOMIS, FINANSUOJAMOMIS IŠ ES STRUKTŪRINIŲ FONDŲ IR PAPILDOMUMAS JOMS

Rengiant VVG vietos plėtros strategiją daug dėmesio skirta tam, kad jos įgyvendinamos priemonės ir veiksmai derintųsi ir nuosekliai papildytų įvairias ES lygmens iniciatyvas.

Žemiau pateiktos Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo, Sanglaudos fondo, Europos žuvininkystės fondo remiamos veiklų sritys, kurias papildo Šalčininkų r. VVG vietos plėtros strategija.

Europos regioninės plėtros fondas (ERPF)

- Urbanistinės aplinkos infrastruktūros gerinimas (įskaitant pramonės ir kitų pažeistų vietovių regeneravimą);
- Bendruomeninės urbanistinės infrastruktūros gerinimas (viešosios svarbios verslui laisvalaikio, sporto, kultūrinės, urbanistinės, transporto infrastruktūros renovacija ir plėtra). Sudėtingi plėtros projektai per 690 560,0 Lt.
- Viešosios infrastruktūros ir paslaugų, susijusių su verslo sąlygų gerinimu užimtumo didinimu, plėtra, esančių viešųjų pastatų: (mokyklų, kultūros centrų ir t. t.) modernizavimas ir pritaikymas kaimo vietovėse, suteikiant patalpas verslo pradžiai, steigiant vietinės reikšmės inkubatorius, teikiant konsultacijas, reikalingas verslui pradėti ar žmonėms įsitraukti į darbo rinką).
- Parama mokslo, mokymo, bendruomeninių, socialinių pastatų renovacijai kaimo vietovėse. (Parama skiriama vietovėms, kuriose gyvena nuo 1 tūkst. iki 3 tūkst. gyventojų. Finansuojami sudėtingi plėtros projektai per 690 560,0 Lt. Sprendimus skirti paramą priims Regioninės plėtros tarybos).
- Universalių daugiafunkcinių centrų skatinimas kaimo vietovėse, turinčiose mažiau kaip 1 tūkst. gyventojų. Centrai teiks mokslo ir mokymo paslaugas.
- Institucijų, teikiančių socialines paslaugas, modernizavimas ir įkūrimas vietovėse, turinčiose daugiau kaip 3 tūkst. gyventojų.

– Nacionalinės sveikatos priežiūros, mokslo sistemos institucijų, priklausančių valstybei ar savivaldybėms, institucijų, teikiančių socialines paslaugas, valstybės ar savivaldybių kultūros centrų renovacija ir apšildymas, siekiant padidinti energijos panaudojimo efektyvumą.

Europos socialinis fondas (ESF)

- Kaimo vietovių darbo jėgos persiorientavimas iš žemės ūkio į kitas veiklas.
- Nedarbingų asmenų ir darbuotojų, kuriems gresia nedarbas, profesinis mokymas bei neformalusis švietimas.
- Diskriminacijos mažinimas ir socialinių problemų prevencija.
- Paslaugos, skirtos paskatinti socialinę riziką ir socialinę atskirtį patiriančius asmenis įsitraukti į darbo rinką.
- Mokymosi visą gyvenimą prieinamumo didinimas
- Institucijų bendradarbiavimas ir partnerystė
- Parama teritorinių planų rengimui (visi bendrieji planai ir detalieji planai užsakyti savivaldybių administracijų) bei regionų ir savivaldybių plėtros planų ir programų rengimas.

Sanglaudos fondas (SaF)

- Parama švietimui, mokymui, bendruomenės ir socialiniams veiksams skirtų pastatų renovacijai kaimo vietovėse.
- Viešosios turizmo infrastruktūros plėtra panaudojant gamtinius ir kultūros paveldo išteklius ir aktyvaus turizmo (poilsio) infrastruktūros kūrimas ir modernizavimas.
- Nuotekų tinklo įrengimas ir tvarkymas;
- Geriamojo vandens tiekimo tinklo įrengimas ir tvarkymas.
- Ežerų, upių ir kitų vandens telkinių būklės gerinimas.
- Nenaudojamų užtvankų ir kitų vandens telkiniuose esančių statinių/įrenginių pašalinimas, rekreacinių savybių gerinimas.

Europos žuvininkystės fondas (EŽF)

4 prioritetas. Žuvininkystės regionų tausojanti plėtra. Veiklos sritys, numatytos vietos plėtros strategijose ir susijusios su kaimų atnaujinimu¹⁰.

- Pakrantės kaimelių bei gyvenviečių, kurios užsiima žuvininkystės veikla, atnaujinimas ir plėtra.
- Žuvininkystės regionų aplinkos išsaugojimas, siekiant išlaikyti jų patrauklumą, pajūrio kaimelių ir miestelių, plėtojančių žvejybą, atkūrimas ir plėtra, gamtos ir architektūros paveldo apsauga ir stiprinimas.

¹⁰ Kai toje pačioje teritorijoje įsteigiamos VVG ir žuvininkystės regiono vietos veiklos grupė (ŽVG), ir VVG, ir ŽVG vietos plėtros strategijų lygmeniu nustatys takoskyrą tarp savo remiamų veiklos sričių.

VIII. PLANUOJAMI KAIMO VIETŲ PLĖTROS STRATEGIJOS VIEŠINIMO VEIKSMAI

Bendrieji informavimo ir viešinio tikslai

- skleisti informaciją apie ES struktūrinę paramą rajonui;
- padėti sukurti sąlygas efektyviai panaudoti ES struktūrinės paramos lėšas;
- užtikrinti ES struktūrinės paramos lėšų panaudojimo skaidrumą.

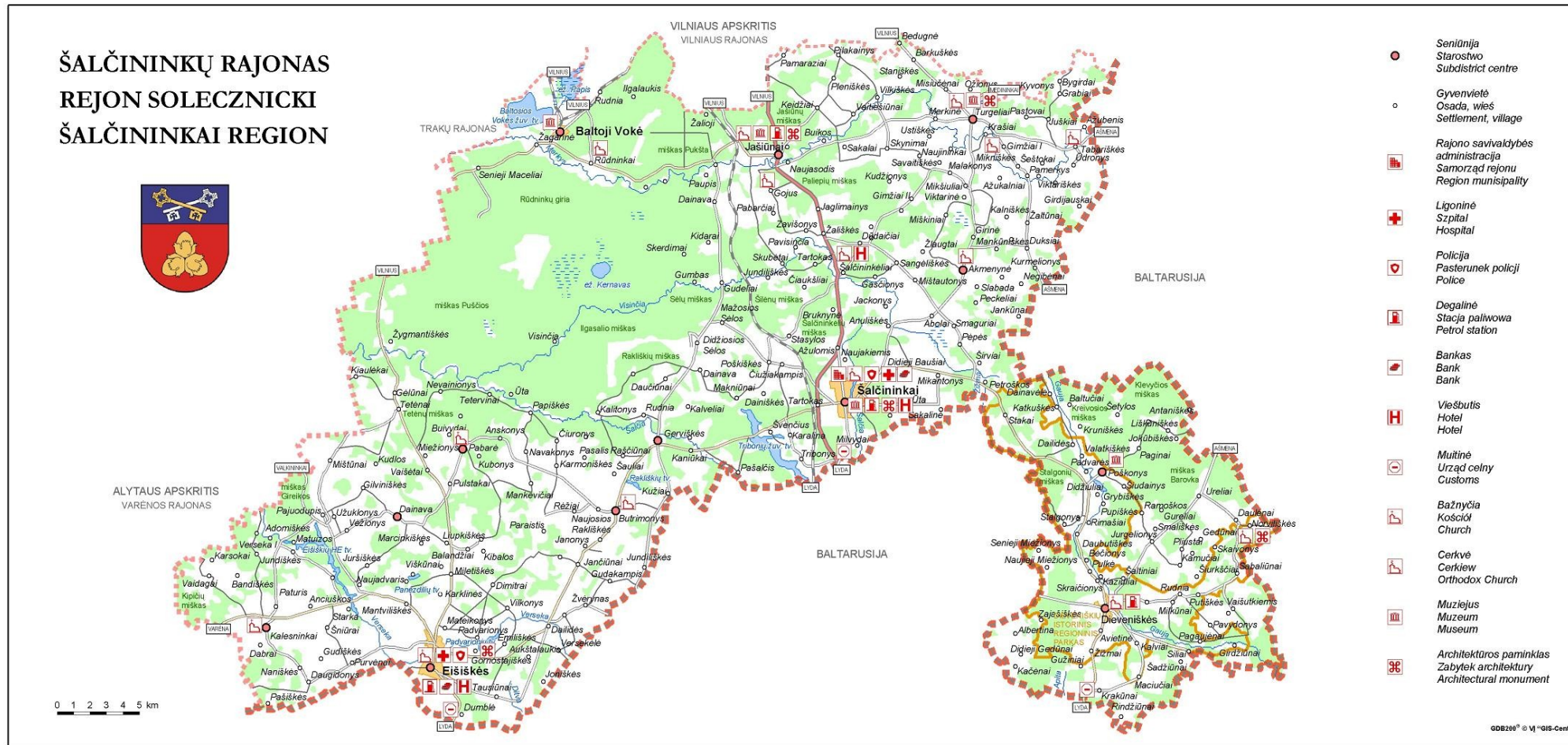
Vadovaujantis Informavimo apie Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programą ir suteiktos paramos viešinio taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. 3D-191 (Žin., 2007, Nr. 48-1868), VVG strategijos įgyvendinimo metu, bet ne vėliau kaip iki pirmojo mokėjimo prašymo pateikimo datos įrengs aiškinamąjį stendą.

Taip pat VVG planuoja naudoti ir papildomas informavimo bei viešinio priemones. Numatoma suorganizuoti viešą parengtos vietos plėtros strategijos pristatymo renginį, į kurį bus pakvieti visų kaimo plėtros dalyvių atstovai. Kaip informavimo priemonė plačiai bus naudojamas VVG interneto puslapis, vietos spauda.

Siekiant įgyvendinti Šalčininkų r. VVG vietos plėtros strategijoje nustatytus tikslus, galimiams pareiškėjams, projektų vykdytojams, visuomenei bus teikiama kompleksinė informacija apie parengtą strategiją, jos įgyvendinimo bei administravimo mechanizmą, įgyvendinimo eigą ir rezultatus. Pareiškėjams bus užtikrinta galimybė raštu ir žodžiu pateikti VVG klausimus dėl dalyvavimo įgyvendinant strategiją tvarkos ir sąlygų; dėl lėšų strategiją atitinkantiems vietos projektams įgyvendinti skyrimo sąlygų; dėl vietos projekto paraiškos, mokėjimo prašymo pildymo; ir pan. VVG konsultuos pareiškėjus šiais klausimais žodžiu, telefonu, raštu ir el. paštu nuo kvietimo teikti vietos projektų paraiškas paskelbimo dienos iki galutinės vietos projektų paraiškų pagal kiekvieną kvietimą teikti vietos projektų paraiškas pateikimo dienos. VVG konsultuos vietos projektų vykdytojus vietos projektų įgyvendinimo klausimais visą vietos projektų įgyvendinimo laikotarpį.

P R I E D A I

1 PRIEDAS. ŠALČININKŲ R. VVG ATSTOVAUJAMOS TERITORIJOS ŽEMĖLAPIS

2 PRIEDAS. ŠALČININKŲ R. VVG VALDYBA

IMONĖS KODAS 175047666, ADRESAS: VILNIAUS G. 49, LT-17116 ŠALČININKAI; TEL. 8-380 30156; EL. PAŠTAS: VVG@SALCININKAI.LT

VVG VALDYBOS NARIAI

1. Ališauskas, Juozas	Žemės ūkio rūmų Šalčininkų r. žemdirbių savivaldos organizatorius (Įm. kodas 135199748, Vilniaus g. 49, Šalčininkai). Tel.: 8 611 38812
2. Bandalevič, Anton	Ūkininkas (ūkininko pažymėjimas UPD Nr. 0001854, gyv. Saulėtoji 3, Šalčininkų kaimas). Tel.: 8 687 46207
3. Kolendo, Kristina	Šalčininkų r. Dienos centro neįgaliesiems direktorė (Įm. kodas 175014940, Sodų g. 3a, Šalčininkai). Tel. 8 616 02632
4. Kulevičius, Andrzej	Šalčininkų r. savivaldybės administracijos žemės ūkio skyriaus specialistas (Įm. kodas 188718713, Vilniaus g. 49, Šalčininkai). Tel.: 8 645 77100
5. Marcinkevič, Česlava	Šalčininkų r. savivaldybės administracijos Dieveniškių seniūnijos seniūnė (Įm. kodas 188718713, Dieveniškės, Šalčininkų raj.). Tel.: 8 612 36368
6. Molis, Halina	Pabarės bendruomenės pirmininkė (Įm. kodas 275043640, Pabarė, Šalčininkų raj.) Tel. 8 618 22613
7. Oblačinski, Edgar	Šalčininkų autobusų parko direktorius (Įm. kodas 174919318, Vilniaus g. 56, Šalčininkai). Tel.: 8 614 10220
8. Rybak, Josif	Šalčininkų r. savivaldybės administracijos direktoriaus pav. (Įm. kodas 188718713, Vilniaus g. 49, Šalčininkai). Tel.: 8 687 86681
9. Rybak, Liana	Šalčininkų darbo biržos direktorė (Įm. kodas 191438365, Vilniaus g. 49, Šalčininkai). Tel.: 8 612 23700
10. Savel, Teresa	Butrimonių bendruomenės pirmininkė (Įm. kodas 7503258, Butrimonių k. Šalčininkų raj.). Tel.: 8 616 79475
11. Sokolovič, Česlav	Šalčininkų Verslo informacinio centro direktorius (Įm. kodas 175045277, Plento g. 7, Šalčininkai). Tel.: 8 698 18413
12. Vilkanec, Ivanas	Šalčininkėlių bendruomenės centro pirmininkas (Įm. kodas 7504379, Šalčininkėlių k. Šalčininkų raj.). Tel.: 8 614 45307

3 PRIEDAS.

**VVG NARIŲ DALYVAVIMĄ STRATEGIJOS RENGIMO PROCESSE
PAGRINDŽIANTYS DOKUMENTAI
(VVG SUSIRINKIMŲ PROTOKOLAI)**

ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ

Vilniaus g. 49, 17 116 Šalčininkai, tel. (8~380) 30 156, faks.: (8 ~380) 51224, el.paštas:
vvg@salcininkai.lt

ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS VISUOTINIO NARIŲ SUSIRINKIMO PROTOKOLAS

2009-09-08, Nr. 45

Šalčininkai

Susirinkimas įvyko 2009-09-08 13.00 val.

Susirinkimo pirmininkas – Josif Rybak
 Susirinkimo sekretorė – Kristina Kolendo

Iš 29 Šalčininkų r. VVG narių dalyvauja 23 nariai:

Šalčininkų rajono VVG pirmininkas Josif Rybak, Šalčininkų rajono VVG nariai: Ališauskas Juozas – Žemės ūkio rūmų Šalčininkų r. žemdirbių savivaldos organizatorius, Ašmankevičienė Donata – savivaldybės adm. investicijų skyriaus specialistė, Bogdiun Mirosław – Eišiškių krašto mylėtojų draugijos pirmininkas, Kolendo Kristina – Šalčininkų raj. socialinių paslaugų centro direktorė, Kulevičius Andžej – žemės ūkio skyriaus vyr. specialistas, Tunevičienė Jolanta – Šalčininkų rajono verslo informacijos centro buhalterė-konsultantė, Molis Galina – Pabarės bendruomenės pirmininkė, Palevič Zdzisław – Lietuvos lenkų sąjungos Šalčininkų sk. pirmininkas, Sakovič Stanislava – Dainavos bendruomenės pirmininkė, Savel Teresa – Butrimonių bendruomenės pirmininkė, Staniul Natalija – Dieveniškių bendruomenės narė, Vilkanec Ivanas – Šalčininkėlių bendruomenės pirmininkas, Dudoit Lucija – Šalčininkų raj. sav. Tarybos švietimo, kultūros ir socialinių reikalų komiteto pirmininkė, Marcinkevič Česlova – Dieveniškių seniūnė, Rybak Liana – Šalčininkų darbo biržos direktorė, Ziminski Tadeuš – Eišiškių seniūnas, Bandalevič Anton – ūkininkas, Ūkininkų sąjungos pirmininkas, Markevič Regina – savivaldybės švietimo skyriaus vedėja, Obločinski Edgar – UAB “Šalčininkų autobusų parkas” direktorius, Sokolovič Česlav-Šalčininkų rajono verslo informacijos centro direktorius, Vachoviak Valentina – ind. įmonės savininkė, Zdanovičienė Violeta – savivaldybės adm. investicijų skyriaus specialistė.

Pirmo klausimo svarstyme dalyvauja seniūnai, savivaldybės įmonių vadovai, bendruomenių atstovai.

Darbotvarkė :

1. Dėl visuomenės informavimo apie projektą „Šalčininkų rajono kaimo vietovių plėtros strategijos atnaujinimas“, projekto viešinimas.

2. Dėl vertybių ir veiklos principų, darbo taisyklių nustatymo.
3. Einamieji klausimai.

1. *SVARSTYTA: Dėl visuomenės informavimo apie projektą „Šalčininkų rajono kaimo vietovių plėtros strategijos atnaujinimas“, projekto viešinimas.*

VVG pirmininkas pristato projektą, siūlo tolimesnio projekto viešinimo planą, kviečia visuomenės atstovus bendradarbiauti. Atsako į klausimus.

NUTARTA: nuolat teikti visuomenei informaciją apie strategijos parengimą, surengti mažiausiai 3 informacinius renginius – spalį kartu su ŽŪM specialistais, lapkritį galutinę konsultacinę su bendruomenėmis, gruodį strategijos pristatymą. Parengti dalomąją viešinimo medžiagą.

Sprendimas priimtas bendru sutarimu.

2. *SVARSTYTA: Dėl vertybių ir veiklos principų, darbo taisyklių nustatymo.*

Vyksta diskusija, darbas grupėse. Siūlomos tokios vertybės:

- Savanoriškumas;
- Naudingumas;
- Kompetencijos didinimas;
- Aktyvumas;
- Bendradarbiavimas;
- Atvirumas;
- Lygiavertiškumas;
- Nešališkumas;
- Skaidrumas;
- Novatoriškumas.

Bendromis pastangomis kuriamos darbo taisyklės.

NUTARTA: priimti sukurta VVG vertybių sąrašą, patvirtinti VVG vertybės ir veiklos principus, stiprinti VVG narių motyvaciją apeliuojantį į priimtas vertybes, patvirtinti nustatytas darbo taisykles bei vadovautis jomis VVG susitikimų metu.

Sprendimas priimtas bendru sutarimu.

3. *SVARSTYTA: Einamieji klausimai.*

ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ

Vilniaus g. 49,17 116 Šalčininkai, tel. (8~380) 30 156, faks.: (8 ~380) 51224, el.paštas:

vvg@salcininkai.lt

ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS VISUOTINIO NARIŲ SUSIRINKIMO P R O T O K O L A S

2009-09-22, Nr. 46

Šalčininkai

Susirinkimas įvyko 2009-09-22 14.00 val.

Susirinkimo pirmininkas – Josif Rybak
Susirinkimo sekretorė – Kristina Kolendo

Iš 29 Šalčininkų VVG narių dalyvauja 21 narys:

Šalčininkų rajono VVG pirmininkas Josif Rybak, Šalčininkų rajono VVG nariai: Ališauskas Juozas – Žemės ūkio rūmų Šalčininkų r. žemdirbių savivaldos organizatorius, Ašmankevičienė Donata – savivaldybės adm. investicijų skyriaus specialistė, Bogdiun Mirosław – Eišiškių krašto mylėtojų draugijos pirmininkas, Kolendo Kristina-Šalčininkų raj. socialinių paslaugų centro direktorė, Kulevičius Andžej – žemės ūkio skyriaus vyr. specialistas, Tunevičienė Jolanta – Šalčininkų rajono verslo informacijos centro buhalterė-konsultantė, Molis Galina – Pabarės bendruomenės pirmininkė, Palevič Zdzisław – Lietuvos lenkų sąjungos Šalčininkų sk. pirmininkas, Sakovič Stanislava – Dainavos bendruomenės pirmininkė, Savel Teresa – Butrimonių bendruomenės pirmininkė, Staniul Natalija – Dieveniškių bendruomenės narė, Vilkanec Ivanas – Šalčininkėlių bendruomenės pirmininkas, Dudoit Lucija – Šalčininkų raj. sav. Tarybos švietimo, kultūros ir socialinių reikalų komiteto pirmininkė, Marcinkevič Česlova – Dieveniškių seniūnė, Rybak Liana – Šalčininkų darbo biržos direktorė, Ziminski Tadeuš – Eišiškių seniūnas, Bandalevič Anton – ūkininkas, Ūkininkų sąjungos pirmininkas, Markevič Regina – savivaldybės švietimo skyriaus vedėja, Obločinski Edgar – UAB “Šalčininkų autobusų parkas” direktorius, Zdanovičienė Violeta – savivaldybės adm. investicijų skyriaus specialistė. Kviestieji asmenys – L. Kublickienė, A.Babravičienė.

Darbotvarkė :

1. Dėl socialinės ekonominės situacijos ir gyventojų poreikių analizės.
2. Einamieji klausimai.

1. SVARSTYTA: Šalčininkų rajono socialinės-ekonominės analizės rengimo eiga.

Svarstomi fokus-grupių interviu rezultatai. Diskutuojama apie sunkumus renkant statistinius duomenys – nepakanka naujausių. Informacijos grupavimas, sisteminimas, apibendrinimas – darbas grupėse iki spalio 1d.

Vyksta diskusija dėl Šalčininkų rajono stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių. Bandoma sudaryti jų sąrašą. VVG nariai aktyviai dalyvauja diskusijoje.

NUTARTA: tęsti darbą dėl socialinės ekonominės analizės, ypatinga dėmesį skiriant statistikai.

Sprendimas priimtas bendru sutarimu.

2. SVARSTYTA: Einamieji klausimai.

Susirinkimo pirmininkas

Josif Rybak

Susirinkimo sekretorė

Lilija Kristina Kolendo

ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ

Vilniaus g. 49, 17 116 Šalčininkai, tel. (8~380) 30 156, faks.: (8 ~380) 51224, el.paštas:

vvg@salcininkai.lt

ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS VISUOTINIO NARIŲ SUSIRINKIMO P R O T O K O L A S

2009-10-06 Nr. 47

Šalčininkai

Susirinkimas įvyko 2009-10-06 14.00 val.

Susirinkimo pirmininkas – Josif Rybak

Susirinkimo sekretorė – Kristina Kolendo

Iš 29 Šalčininkų VVG narių dalyvauja 20 narių:

Šalčininkų rajono VVG pirmininkas Josif Rybak, Šalčininkų rajono VVG nariai: Ališauskas Juozas – Žemės ūkio rūmų Šalčininkų r. žemdirbių savivaldos organizatorius, Ašmankevičienė Donata – savivaldybės adm. investicijų skyriaus specialistė, Bogdiun Mirosław – Eišiškių krašto mylėtojų draugijos pirmininkas, Kolendo Kristina – Šalčininkų raj. socialinių paslaugų centro direktorė, Kulevičius Andžej – žemės ūkio skyriaus vyr. specialistas, Tunevičienė Jolanta – Šalčininkų rajono verslo informacijos centro buhalterė-konsultantė, Molis Galina – Pabarės bendruomenės pirmininkė, Sakovič Stanislava – Dainavos bendruomenės pirmininkė, Savel Teresa – Butrimonių bendruomenės pirmininkė, Staniul Natalija – Dieveniškių bendruomenės narė, Vilkanec Ivanas – Šalčininkėlių bendruomenės pirmininkas, Marcinkevič Česlova – Dieveniškių seniūnė, Rybak Liana – Šalčininkų darbo biržos direktorė, Ziminski Tadeuš – Eišiškių seniūnas, Bandalevič Anton – ūkininkas, Ūkininkų sąjungos pirmininkas, Markevič Regina – savivaldybės švietimo skyriaus vedėja, Obločinski Edgar – UAB “Šalčininkų autobusų parkas” direktorius, Zdanovičienė Violeta – savivaldybės adm. investicijų skyriaus specialistė. Kviestieji asmenys – L. Kublickienė, A. Babravičienė.

Darbotvarkė :

1. Dėl socialinės ekonominės situacijos ir SSGG analizės patvirtinimo.
2. Einamieji klausimai.

1. *SVARSTYTA: Dėl socialinės ekonominės situacijos ir SSGG analizės patvirtinimo.*

Konsultantė L. Kublickienė pristato VVG narių pastangomis parengta socialinę-ekonominę Šalčininkų rajono analizę, kuri yra bazinė medžiaga rajono plėtros strategijai kurti. VVG nariai jai pritaria.

Tęsiama diskusija dėl Šalčininkų rajono stipriųjų, silpnųjų pusių, vystimosi galimybių ir grėsmių. Apibrėžiami strateginiai žingsniai, analizuojama medžiaga, išgryninamos rajono stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės. Svarstoma dėl pritarimo bendrai narių paruoštai socialinės ekonominės situacijos ir SSGG analizei.

NUTARTA: Patvirtinti socialinės ekonominės situacijos analizę ir SSGG.

Sprendimas priimtas vienbalsiai.

2. *SVARSTYTA: Einamieji klausimai.*

Susirinkimo pirmininkas

Susirinkimo sekretorė

Josif Rybak

Lilija Kristina Kolendo

ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ
 Vilniaus g. 49,17 116 Šalčininkai, tel. (8~380) 30 156, faks.: (8 ~380) 51224, el.paštas:
vvg@salcininkai.lt

ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS VISUOTINIO NARIŲ SUSIRINKIMO PROTOKOLAS

2009-10-13, Nr. 48

Šalčininkai

Susirinkimas įvyko 2009-10-13 14.00 val.

Susirinkimo pirmininkas – Josif Rybak

Susirinkimo sekretorė – Kristina Kolendo

Iš 29 Šalčininkų VVG narių dalyvauja 19 narių:

Šalčininkų rajono VVG pirmininkas Josif Rybak, Šalčininkų rajono VVG nariai: Ališauskas Juozas – Žemės ūkio rūmų Šalčininkų r. žemdirbių savivaldos organizatorius, Ašmankevičienė Donata – savivaldybės adm. investicijų skyriaus specialistė, Bogdiun Mirosław – Eišiškių krašto mylėtojų draugijos pirmininkas, Kolendo Kristina – Šalčininkų raj. socialinių paslaugų centro direktorė, Kulevičius Andžej – žemės ūkio skyriaus vyr. specialistas, Tunevičienė Jolanta – Šalčininkų rajono verslo informacijos centro buhalterė-konsultantė, Molis Galina – Pabarės bendruomenės pirmininkė, Sakovič Stanislava – Dainavos bendruomenės pirmininkė, Savel Teresa – Butrimonių bendruomenės pirmininkė, Staniul Natalija – Dieveniškių bendruomenės narė, Vilkanec Ivanas – Šalčininkėlių bendruomenės pirmininkas, Marcinkevič Česlova – Dieveniškių seniūnė, Rybak Liana – Šalčininkų darbo biržos direktorė, Ziminski Tadeuš – Eišiškių seniūnas, Bandalevič Anton – ūkininkas, Ūkininkų sąjungos pirmininkas, Markevič Regina – savivaldybės švietimo skyriaus vedėja, Obločinski Edgar – UAB “Šalčininkų autobusų parkas” direktorius, Zdanovičienė Violeta – savivaldybės adm. investicijų skyriaus specialistė. Kvietieji asmenys – L. Kublickienė, A. Babravičienė.

Darbotvarkė :

1. Dėl vizijos ir misijos apibrėžimo ir tvirtinimo.
2. Einamieji klausimai.

1. SVARSTYTA: Šalčininkų rajono kaimo vietovių vietos plėtros strategijos vizijos iškėlimas ir tvirtinimas, misijos apibrėžimas ir tvirtinimas.

Vyksta diskusija dėl strategijos vizijos iškėlimo. Remiantis padaryta SSGG Šalčininkų rajono analize VVG nariai formuluoja viziją. Darbas vyksta grupėse. Kiekviena grupė iškelia savo viziją. Remiantis grupių vizijomis, formuluojama viena bendra. Panašiai vyksta darbas su misijos apibrėžimu ir tvirtinimu.

VVG pirmininkas siūlo balsuoti dėl bendrai VVG narių sukurtos vizijos ir apibrėžtos misijos. Nariai balsuoja atviru balsavimu.

NUTARTA: patvirtinti VVG narių sukurtą Šalčininkų kaimo vietovių vietos plėtros strategijos viziją ir VVG misiją.

Sprendimas priimtas vienbalsiai.

2. SVARSTYTA: Einamieji klausimai.

Susirinkimo pirmininkas

Josif Rybak

Susirinkimo sekretorė

Lilija Kristina Kolendo

ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ

Vilniaus g. 49, 17 116 Šalčininkai, tel. (8~380) 30 156, faks.: (8 ~380) 51224, el.paštas:

vvg@salcininkai.lt

ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS VISUOTINIO NARIŲ SUSIRINKIMO

PROTOKOLAS

2009-10-20, Nr. 49

Šalčininkai

Susirinkimas įvyko 2009-10-20 1 4.00 val.

Susirinkimo pirmininkas – Josif Rybak
Susirinkimo sekretorė – Kristina Kolendo

Iš 29 Šalčininkų VVG narių dalyvauja 23 nariai:

Šalčininkų rajono VVG pirmininkas Josif Rybak, Šalčininkų rajono VVG nariai: Ališauskas Juozas – Žemės ūkio rūmų Šalčininkų r. žemdirbių savivaldos organizatorius, Ašmankevičienė Donata – savivaldybės adm. investicijų skyriaus specialistė, Bogdiun Miroslav – Eišiškių krašto mylėtojų draugijos pirmininkas, Kolendo Kristina – Šalčininkų raj. socialinių paslaugų centro direktorė, Kulevičius Andžej – žemės ūkio skyriaus vyr. specialistas, Tunevičienė Jolanta – Šalčininkų rajono verslo informacijos centro buhalterė-konsultantė, Molis Galina – Pabarės bendruomenės pirmininkė, Palevič Zdzislav – Lietuvos lenkų sąjungos Šalčininkų sk. pirmininkas, Sakovič Stanislava – Dainavos bendruomenės pirmininkė, Savel Teresa – Butrimonių bendruomenės pirmininkė, Staniul Natalija – Dieveniškių bendruomenės narė, Vilkanec Ivanas – Šalčininkėlių bendruomenės pirmininkas, Dudoit Lucija – Šalčininkų raj. sav. Tarybos švietimo, kultūros ir socialinių reikalų komiteto pirmininkė, Marcinkevič Česlova – Dieveniškių seniūnė, Rybak Liana – Šalčininkų darbo biržos direktorė, Ziminski Tadeuš – Eišiškių seniūnas, Bandalevič Anton-ūkininkas, Ūkininkų sąjungos pirmininkas, Markevič Regina – savivaldybės švietimo skyriaus vedėja, Obločinski Edgar – UAB “Šalčininkų autobusų parkas” direktorius, Sokolovič Česlav – Šalčininkų rajono verslo informacijos centro direktorius, Vachoviak Valentina – ind. įmonės savininkė, Zdanovičienė Violeta – savivaldybės adm. investicijų skyriaus specialistė.

Darbotvarkė:

1. Dėl susirinkimo darbotvarkės, posėdžio pirmininko ir sekretoriaus tvirtinimo.
2. Dėl Šalčininkų rajono vietos veiklos grupės įstatų pakeitimo ir įstatų naujos redakcijos patvirtinimo.
3. Dėl Šalčininkų rajono vietos veiklos grupės pirmininko rinkimų.

4. Dėl Šalčininkų rajono vietos veiklos grupės pirmininko pavaduotojo rinkimų.
5. Dėl Šalčininkų rajono vietos veiklos grupės valdybos narių rinkimų.
6. Einamieji klausimai.

1. SVARSTYTA: Dėl susirinkimo darbotvarkės, posėdžio pirmininko ir sekretoriaus tvirtinimo.

Josif Rybak pateikia susirinkimo darbotvarkės projektą. Anton Bandalevič siūlo susirinkimo pirmininku išrinkti Josifą Rybaką, susirinkimo sekretore – Kristiną Kolendo.

NUTARTA patvirtinti susirinkimo darbotvarkę pagal pateiktą projektą. Išrinkti susirinkimo posėdžio pirmininku Josifą Rybaką, sekretore Kristiną Kolendo.

Balsavo: „už“ – 23; „ prieš“ – 0; susilaikė – 0.

Sprendimas priimtas vienbalsiai.

2. SVARSTYTA: Dėl Šalčininkų rajono vietos veiklos grupės įstatų pakeitimo ir įstatų naujos redakcijos patvirtinimo.

Josif Rybak apžvelgia Šalčininkų VVG raid1 2003-2009 m., primena įvykdytų projektų rezultatus. Informuoja, kad naujo projekto įgyvendinimas reikalaus daug pastangų, operatyvių sprendimų. Pristato ir komentuoja įstatų naujos redakcijos kiekvieną skyrių. Č. Marcinkevič, T. Savel, E. Obločinski pritaria įstatų pakeitimo projektui ir siūlo balsuoti. I. Vilkanec siūlo įgalioti J.Rybaką atlikti visus veiksmus, susijusius su įstatų naujos redakcijos įregistravimu Registru centre.

NUTARTA: pakeisti Šalčininkų VVG įstatus ir patvirtinti įstatų naują redakciją (įstatai pridedami).

Įgalioti J. Rybaką pasirašyti įstatus ir atlikti visus veiksmus susijusius su įstatų naujos redakcijos įregistravimu Registru centre.

Balsavo: „už“ – 23; „ prieš“ – 0; susilaikė – 0.

Sprendimas priimtas vienbalsiai.

3. SVARSTYTA: Dėl Šalčininkų rajono vietos veiklos grupės pirmininko rinkimų.

T. Savel siūlo pirmininką rinkti atviru balsavimu ir pateikia J. Rybako kandidatūrą. Šį siūlymą palaiko L. Dudoit, Z. Palevič, Č. Sokolovič. Prieštaraujančių atviram balsavimui nėra. VVG nariai balsuoja.

NUTARTA: išrinkti Josifą Rybaką Šalčininkų rajono vietos veiklos grupės pirmininku.

Balsavo: „už“ – 23; „ prieš“ – 0; susilaikė – 0;

Sprendimas priimtas vienbalsiai.

4. SVARSTYTA: Dėl Šalčininkų rajono vietos veiklos grupės pirmininko pavaduotojo rinkimų.

Josif Rybak siūlo pirmininko pavaduotoju išrinkti Antoną Bandalevičių. Siūlymą palaiko J. Ališauskas, Č. Sokolovič. Vyksta atviras balsavimas.

NUTARTA: išrinkti Antoną Bandalevičių Šalčininkų rajono vietos veiklos grupės pirmininko pavaduotoju.

Balsavo: „už“ – 23; „ prieš“ – 0; susilaikė – 0.

Sprendimas priimtas vienbalsiai.

5.SVARSTYTA: Dėl Šalčininkų rajono vietos veiklos grupės valdybos narių rinkimų.

Šalčininkų rajono VVG pirmininkas Josif Rybak siūlo į Šalčininkų VVG valdybos sudėtį išrinkti Ališauską Juozą, Bandalevičių Antoną, Kolendo Kristiną, Kulevičių Andžejų, Molis Galiną, Savel Teresą, Vilkanec Ivaną, Marcinkevič Česlavą, Rybak Lianą, Sokolovičių Česlavą, Obločinskį Edgarą, Rybaką Josifą.

Teigiamai VVG veiklą įvertiną L. Dudoit, Z. Palevič, Č. Sokolovič. Jie pritaria pasiūlytoms kandidatūroms. A. Bandalevič siūlo balsuoti už visą sąrašą, valdybos pirmininku siūlo išrinkti J. Rybaką. VVG nariai balsuoja atviru balsavimu.

NUTARTA: Į Šalčininkų VVG valdybos sudėtį išrinkti: Ališauską Juozą, Bandalevičių Antoną, Kolendo Kristiną, Kulevičių Andžejų, Molis Galiną, Savel Teresą, Vilkanec Ivaną, Marcinkevič Česlavą, Rybak Lianą, Sokolovičių Česlavą, Obločinskį Edgarą, Rybaką Josifą. VVG valdybos pirmininku siūloma šrinkti Josifą Rybaką.

Balsavo: „už“ – 23; „ prieš“ – 0; susilaikė – 0.

Sprendimas priimtas vienbalsiai.

6. SVARSTYTA: Einamieji klausimai: dėl projekto pristatymo – konferencijos organizavimo.

NUTARTA: organizuoti konferenciją gruodžio m. kaimo turizmo sodyboje.

Susirinkimo pirmininkas

Susirinkimo sekretorė

Josif Rybak

Lilija Kristina Kolendo

ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ
 Vilniaus g. 49, 17 116 Šalčininkai, tel. (8~380) 30 156, faks.: (8 ~380) 51224, el.paštas:
vvg@salcininkai.lt

**ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS VISUOTINIO NARIŲ
 SUSIRINKIMO
 PROTOKOLAS**

2009-11-03, Nr. 50
 Šalčininkai

Susirinkimas įvyko 2009-11-03 14.00 val.

Susirinkimo pirmininkas – Josif Rybak
 Susirinkimo sekretorė – Kristina Kolendo

Iš 29 Šalčininkų VVG narių dalyvauja 22 nariai:

Šalčininkų rajono VVG pirmininkas Josif Rybak, Šalčininkų rajono VVG nariai: Ališauskas Juozas – Žemės ūkio rūmų Šalčininkų r. žemdirbių savivaldos organizatorius, Ašmankevičienė Donata – savivaldybės adm. investicijų skyriaus specialistė, Bogdiun Miroslav – Eišiškių krašto mylėtojų draugijos pirmininkas, Kolendo Kristina – Šalčininkų raj. socialinių paslaugų centro direktorė, Kulevičius Andžej – žemės ūkio skyriaus vyr. specialistas, Tunevičienė Jolanta – Šalčininkų rajono verslo informacijos centro buhalterė-konsultantė, Molis Galina – Pabarės bendruomenės pirmininkė, Sakovič Stanislava – Dainavos bendruomenės pirmininkė, Savel Teresa – Butrimonių bendruomenės pirmininkė, Staniul Natalija – Dieveniškių bendruomenės narė, Vilkanec Ivanas – Šalčininkėlių bendruomenės pirmininkas, Dudoit Lucija – Šalčininkų raj. sav. Tarybos švietimo, kultūros ir socialinių reikalų komiteto pirmininkė, Marcinkevič Česlova – Dieveniškių seniūnė, Rybak Liana – Šalčininkų darbo biržos direktorė, Ziminski Tadeuš – Eišiškių seniūnas, Bandalevič Anton – ūkininkas, Ūkininkų sąjungos pirmininkas, Markevič Regina – savivaldybės švietimo skyriaus vedėja, Obločinski Edgar – UAB “Šalčininkų autobusų parkas” direktorius, Sokolovič Česlav – Šalčininkų rajono verslo informacijos centro direktorius, Vachoviak Valentina – ind. įmonės savininkė, Zdanovičienė Violeta – savivaldybės adm. investicijų skyriaus specialistė.
 Kviestieji asmenys – L. Kublickienė, A. Babravičienė.

Darbotvarkė :

1. Šalčininkų kaimo vietovių vietos plėtros strategijos prioritetų išskėlimas.
2. Einamieji klausimai.

1. *SVARSTYTA: Šalčininkų kaimo vietovių vietos plėtros strategijos prioritetų iškelimas.*

Vyksta diskusija dėl strategijos prioritetų iškelimo. Nustatomos strateginės plėtros sritys, formuluojami preliminarūs prioritetai. VVG nariai skirsto prioritetus pagal svarbumą.

NUTARTA: pritarti Šalčininkų kaimo vietovių vietos plėtros strategijos preliminariems prioritetams ir konsultuotis dėl jų su bendruomenėmis vietose.

Sprendimas priimtas bendru sutarimu.

2. *SVARSTYTA: Einamieji klausimai.*

Susirinkimo pirmininkas

Josif Rybak

Susirinkimo sekretorė

Lilija Kristina Kolendo

ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ
Vilniaus g. 49, 17 116 Šalčininkai, tel. (8~380) 30 156, faks.: (8 ~380) 51224, el.paštas:
vvg@salcininkai.lt

**ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS VISUOTINIO NARIŲ
SUSIRINKIMO
P R O T O K O L A S**

2009-11-10, Nr. 51

Šalčininkai

Susirinkimas įvyko 2009-11-10 14.00 val.

Susirinkimo pirmininkas – Josif Rybak

Susirinkimo sekretorė – Kristina Kolendo

Iš 29 Šalčininkų VVG narių dalyvauja 21 narys:

Šalčininkų rajono VVG pirmininkas Josif Rybak, Šalčininkų rajono VVG nariai: Ališauskas Juozas – Žemės ūkio rūmų Šalčininkų r. žemdirbių savivaldos organizatorius, Ašmankevičienė Donata – savivaldybės adm. investicijų skyriaus specialistė, Bogdiun Mirosław – Eišiškių krašto mylėtojų draugijos pirmininkas, Kolendo Kristina – Šalčininkų r. socialinių paslaugų centro direktorė, Kulevičius Andžej – žemės ūkio skyriaus vyr. specialistas, Tunevičienė Jolanta – Šalčininkų rajono verslo informacijos centro buhalterė-konsultantė, Molis Galina – Pabarės bendruomenės pirmininkė, Sakovič Stanislava – Dainavos bendruomenės pirmininkė, Savel Teresa – Butrimonių bendruomenės pirmininkė, Staniul Natalija – Dieveniškių bendruomenės narė, Vilkanec Ivanas – Šalčininkėlių bendruomenės pirmininkas, Dudoit Lucija – Šalčininkų r. sav. Tarybos švietimo, kultūros ir socialinių reikalų komiteto pirmininkė, Marcinkevič Česlova – Dieveniškių seniūnė, Rybak Liana – Šalčininkų darbo biržos direktorė, Ziminski Tadeuš – Eišiškių seniūnas, Bandalevič Anton – ūkininkas, Ūkininkų sąjungos pirmininkas, Obločinski Edgar – UAB “Šalčininkų autobusų parkas” direktorius, Sokolovič Česlav – Šalčininkų rajono verslo informacijos centro direktorius, Vachoviak Valentina – ind. įmonės savininkė, Zdanovičienė Violeta – savivaldybės adm. investicijų skyriaus specialistė.

Kviestieji asmenys – L. Kublickienė, A. Babravičienė.

Dalyvauja seniūnai, bendruomenių pirmininkai, jaunimo organizacijų atstovai, biudžetinių įstaigų vadovai, verslo atstovai – viso 51 asmuo.

Darbotvarkė :

1. Šalčininkų kaimo vietovių vietos plėtros strategijos tikslų, priemonių ir veiklos sričių nustatymas.
2. Einamieji klausimai.

1. SVARSTYTA: Šalčininkų kaimo vietovių vietos plėtros strategijos prioritetų, tikslų, priemonių ir veiklos sričių nustatymas.

VVG nariai remdamiesi iškeltais prioritetais formuluoja prioritetų įgyvendinimo tikslus. Darbo grupėse iškelti tikslai bendrai svarstomi visų VVG narių, vyksta diskusijos dėl tikslų priskyrimo prioritetams. VVG nariai nustato priemonės, kurios padėtų pasiekti iškeltus tikslus.

NUTARTA: pritarti Šalčininkų kaimo vietovių vietos plėtros strategijos preliminariems prioritetams, tikslams, priemonėms ir organizuoti konsultacinį susirinkimą su bendruomenėmis Šalčininkuose.

Sprendimas priimtas bendru sutarimu.

2. *SVARSTYTA: Einamieji klausimai.*

Susirinkimo pirmininkas

Susirinkimo sekretorė

Josif Rybak

Lilija Kristina Kolendo

ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ
 Vilniaus g. 49,17 116 Šalčininkai, tel. (8~380) 30 156, faks.: (8 ~380) 51224, el.paštas:
vvg@salcininkai.lt

ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS VISUOTINIO NARIŲ SUSIRINKIMO PROTOKOLAS

2009-12-02, Nr. 52

Šalčininkai

Susirinkimas įvyko 2009-12-2 14.00 val.

Susirinkimo pirmininkas – Josif Rybak

Susirinkimo sekretorė – Kristina Kolendo

Iš 29 Šalčininkų VVG narių dalyvauja 21 narys:

Šalčininkų rajono VVG pirmininkas Josif Rybak, Šalčininkų rajono VVG nariai: Ališauskas Juozas – Žemės ūkio rūmų Šalčininkų r. žemdirbių savivaldos organizatorius, Ašmankevičienė Donata – savivaldybės adm. investicijų skyriaus specialistė, Bogdiun Mirosław – Eišiškių krašto mylėtojų draugijos pirmininkas, Kolendo Kristina – Šalčininkų raj. socialinių paslaugų centro direktorė, Kulevičius Andžej – žemės ūkio skyriaus vyr. specialistas, Tunevičienė Jolanta – Šalčininkų rajono verslo informacijos centro buhalterė-konsultantė, Molis Galina – Pabarės bendruomenės pirmininkė, Sakovič Stanislava – Dainavos bendruomenės pirmininkė, Savel Teresa – Butrimonių bendruomenės pirmininkė, Staniul Natalija – Dieveniškių bendruomenės narė, Vilkanec Ivanas – Šalčininkėlių bendruomenės pirmininkas, Dudoit Lucija – Šalčininkų raj. sav. Tarybos švietimo, kultūros ir socialinių reikalų komiteto pirmininkė, Marcinkevič Česlova – Dieveniškių seniūnė, Rybak Liana – Šalčininkų darbo biržos direktorė, Ziminski Tadeuš – Eišiškių seniūnas, Bandalevič Anton – ūkininkas, Ūkininkų sąjungos pirmininkas, Obločinski Edgar – UAB “Šalčininkų autobusų parkas” direktorius, Sokolovič Česlav – Šalčininkų rajono verslo informacijos centro direktorius, Vachoviak Valentina – ind. įmonės savininkė, Zdanovičienė Violeta – savivaldybės adm. investicijų sk.iaus specialistė.

Kviestieji asmenys – L. Kublickienė, A. Babravičienė.

Dalyvauja seniūnai, bendruomenių pirmininkai, jaunimo organizacijų atstovai, biudžetinių įstaigų vadovai, verslo atstovai.

Darbotvarkė:

1. Šalčininkų kaimo vietovių vietos plėtros strategijos prioritetų, tikslų, priemonių ir veiklos sričių konsultavimas su visuomene ir galutinis nustatymas.
2. Einamieji klausimai.

1. SVARSTYTA: Šalčininkų kaimo vietovių vietos plėtros strategijos prioritetų, tikslų, priemonių ir veiklos sričių konsultavimas su visuomene ir galutinis nustatymas.

Strategijos prioritetus, tikslus ir priemones pristato A. Babravičienė, L. Rybak. Vyksta aptarimas darbo grupėse. Darbo grupėse iškeltos nuomonės svarstomos bendrai visų dalyvių, vyksta diskusijos. Vyksta prioritetų reitingavimas, nustatomi jo rezultatai.

NUTARTA: apjungti Šalčininkų kaimo vietovių vietos plėtros strategijos 5 preliminarus prioritetus į 2, pritarti tikslams ir nustatyti 4 priemones tikslams pasiekti

Sprendimas priimtas visų dalyvių bendru sutarimu.

2. *SVARSTYTA: Einamieji klausimai.*

Susirinkimo pirmininkas

Susirinkimo sekretorė

Josif Rybak

Lilija Kristina Kolendo

ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ
Vilniaus g. 49,17 116 Šalčininkai, tel. (8~380) 30 156, faks.: (8 ~380) 51224, el.paštas:
vvg@salcininkai.lt

ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS VISUOTINIO NARIŲ SUSIRINKIMO PROTOKOLAS

2009-12-08, Nr. 53

Šalčininkai

Susirinkimas įvyko 2009-12-08 14.00 val.

Susirinkimo pirmininkas – Josif Rybak

Susirinkimo sekretorė – Kristina Kolendo

Iš 29 Šalčininkų VVG narių dalyvauja 19 narių:

Šalčininkų rajono VVG pirmininkas Josif Rybak, Šalčininkų rajono VVG nariai: Ališauskas Juozas – Žemės ūkio rūmų Šalčininkų r. žemdirbių savivaldos organizatorius, Ašmankevičienė Donata – savivaldybės adm. investicijų skyriaus specialistė, Bogdiun Miroslav – Eišiškių krašto mylėtojų draugijos pirmininkas, Kolendo Kristina – Šalčininkų raj. socialinių paslaugų centro direktorė, Kulevičius Andžej – žemės ūkio skyriaus vyr. specialistas, Tunevičienė Jolanta – Šalčininkų rajono verslo informacijos centro buhalterė – konsultantė, Molis Galina – Pabarės bendruomenės pirmininkė, Sakovič Stanislava – Dainavos bendruomenės pirmininkė, Savel Teresa – Butrimonių bendruomenės pirmininkė, Staniul Natalija – Dieveniškių bendruomenės narė, Vilkanec Ivanas – Šalčininkėlių bendruomenės pirmininkas, Marcinkevič Česlova – Dieveniškių seniūnė, Rybak Liana – Šalčininkų darbo biržos direktorė, Ziminski Tadeuš – Eišiškių seniūnas, Bandalevič Anton – ūkininkas, Ūkininkų sąjungos pirmininkas, Markevič Regina – savivaldybės švietimo skyriaus vedėja, Obločinski Edgar – UAB “Šalčininkų autobusų parkas” direktorius, Zdanovičienė Violeta – savivaldybės adm. investicijų skyriaus specialistė.

Kviestieji asmenys – L. Kublickienė, A. Babravičienė.

Darbotvarkė :

1. Dėl strategijos įgyvendinimo plano.
2. Einamieji klausimai.

1. SVARSTYTA: Dėl strategijos įgyvendinimo plano parengimo.

Vyksta diskusija dėl strategijos įgyvendinimo plano. Numatomi strategijos įgyvendinimo etapai ir procedūros, pagrindžiamas strategijos įgyvendinimo finansinis planas bei įgyvendinimo priežiūros ir vertimo sistema.

NUTARTA: patvirtinti strategijos įgyvendinimo planą.

Sprendimas priimtas bendru sutarimu.

2. SVARSTYTA: Einamieji klausimai.

Susirinkimo pirmininkas

Susirinkimo sekretorė

Josif Rybak

Lilija Kristina Kolendo

ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ
 Vilniaus g. 49,17 116 Šalčininkai, tel. (8~380) 30 156, faks.: (8 ~380) 51224, el.paštas:
vvg@salcininkai.lt

ŠALČININKŲ RAJONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS VISUOTINIO NARIŲ SUSIRINKIMO PROTOKOLAS

2009-12-11 Nr. 54

Šalčininkų r., vila „EraRichi“

Susirinkimas įvyko 2009-12-11 11.00 val.

Susirinkimo pirmininkas – Josif Rybak

Susirinkimo sekretorė – Kristina Kolendo

Iš 29 Šalčininkų VVG narių dalyvauja 23 nariai:

Šalčininkų rajono VVG pirmininkas Josif Rybak, Šalčininkų rajono VVG nariai: Ališauskas Juozas – Žemės ūkio rūmų Šalčininkų r. žemdirbių savivaldos organizatorius, Ašmankevičienė Donata – savivaldybės adm. investicijų skyriaus specialistė, Bogdiun Mirosław – Eišiškių krašto mylėtojų draugijos pirmininkas, Kolendo Kristina – Šalčininkų raj. socialinių paslaugų centro direktorė, Kulevičius Andžej – žemės ūkio skyriaus vyr. specialistas, Tunevičienė Jolanta – Šalčininkų rajono verslo informacijos centro buhalterė-konsultantė, Molis Galina – Pabarės bendruomenės pirmininkė, Palevič Zdzisław – Lietuvos lenkų sąjungos Šalčininkų sk. pirmininkas, Sakovič Stanislava – Dainavos bendruomenės pirmininkė, Savel Teresa – Butrimonių bendruomenės pirmininkė, Staniul Natalija – Dieveniškių bendruomenės narė, Vilkanec Ivanas – Šalčininkėlių bendruomenės pirmininkas, Dudoit Lucija – Šalčininkų raj. sav. Tarybos švietimo, kultūros ir socialinių reikalų komiteto pirmininkė, Marcinkevič Česlova – Dieveniškių seniūnė, Rybak Liana – Šalčininkų darbo biržos direktorė, Ziminski Tadeuš – Eišiškių seniūnas, Bandalevič Anton – ūkininkas, Ūkininkų sąjungos pirmininkas, Markevič Regina – savivaldybės švietimo skyriaus vedėja, Obločinski Edgar – UAB “Šalčininkų autobusų parkas” direktorius, Sokolovič Česlav – Šalčininkų rajono verslo informacijos centro direktorius, Vachoviak Valentina – ind. įmonės savininkė, Zdanovičienė Violeta – savivaldybės adm. investicijų skyriaus specialistė.

Kviestieji asmenys – L. Kublickienė, A. Babravičienė, NMA atstovai, savivaldybės vadovai, seniūnai, kaimo bendruomenių atstovai.

Darbotvarkė :

1. Dėl Šalčininkų rajono vietos plėtros strategijos pristatymo ir galutinio patvirtinimo
2. Einamieji klausimai

1. *SVARSTYTA: Dėl Šalčininkų rajono vietos plėtros strategijos pristatymo ir galutinio patvirtinimo.*

J. Rybak, L. Rybak, L. Kublickienė, A. Babravičienė pristato strategiją. Vyksta diskusija – pasisako savivaldybės vadovai, seniūnai, bendruomenių atstovai.

NUTARTA: patvirtinti Šalčininkų rajono vietos plėtros strategiją ir įgalioti J. Rybaką pateikti ją NMA vertinimui

Sprendimas priimtas vienbalsiai.

2. *SVARSTYTA: Einamieji klausimai.*

Susirinkimo pirmininkas

Susirinkimo sekretorė

Josif Rybak

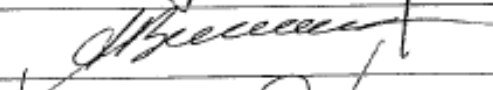

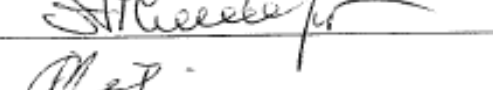
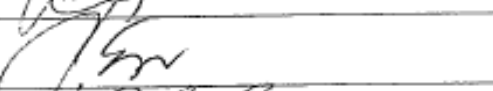

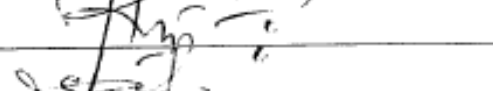
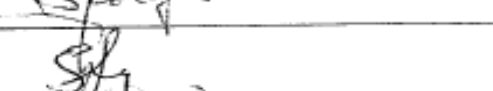

Lilija Kristina Kolendo

4 PRIEDAS.

VVG VALDYBOS NARIŲ PRITARIMAS STRATEGIJAI

VVG VALDYBOS NARIŲ PRITARIMAS STRATEGIJAI

VVG VALDYBOS NARIAI	PRITARIU ŠALČININKŲ RAJONO VV PARENGTAI KAIMO VIETŲ VIETŲ PLĖTROS STRATEGIJAI
1. Ališauskas, Juozas	PRITARIU
2. Bandalevič, Anton	PRITARIU
3. Kolendo, Kristina	PRITARIU
4. Kulevičius, Andrzej	PRITARIU
5. Marcinkevič, Česlava	PRITARIU
6. Molis, Halina	PRITARIU
7. Oblačinski, Edgar	PRITARIU
8. Rybak, Josif	PRITARIU
9. Rybak, Liana	PRITARIU
10. Savel, Teresa	PRITARIU
11. Sokolovič, Česlav	PRITARIU
12. Vilkanec, Ivanas	PRITARIU

5 PRIEDAS.

**VVG TERITORIJOJE REGISTRUOTŲ KAIMO BENDRUOMENIŲ
PRITARIMAS STRATEGIJAI**

**VVG TERITORIJOJE REGISTRUOTŲ KAIMO BENDRUOMENIŲ
PRITARIMAS ŠALČININKŲ KAIMO VIETŲVIŲ PLĖTROS
STRATEGIJAI**

ŠALČININKŲ R. REGISTRUOTOS KAIMO BENDRUOMENĖS	PRITARIMAS ŠALČININKŲ RAJONO VVG PARENGTAI KAIMO VIETŲVIŲ PLĖTROS STRATEGIJAI	
	BENDRUOMENĖ PRITARIA	BENDRUOMENĖS CENTRO PIRMININKO PARAŠAS
1. AKMENYNĖS BENDRUOMENĖS CENTRAS	Pirmininkė Teresa Paškevič	
2. BALTOSIOS VOKĖS BENDRUOMENĖ	Pirmininkė Irina Semenovič	
3. BALTOSIOS VOKĖS KRAŠTO BENDRUOMENĖS CENTRAS	Pirmininkas Genadij Baranovič	
4. BUTRIMONIŲ BENDRUOMENĖS CENTRAS	Pirmininkė Teresa Savel	
5. DAUGIDONIŲ BENDRUOMENĖS CENTRAS	Pirmininkas Stanislav Vencius	
6. DIEVENIŠKIŲ BENDRUOMENĖS CENTRAS	Pirmininkė Liuba Polak	
7. JAŠIŪNŲ KAIMO BENDRUOMENĖS CENTRAS	Pirmininkas Jaroslav Pieško	
8. KALESNINKŲ BENDRUOMENĖS CENTRAS	Pirmininkė Danuta Vilbik	
9. MANTVILIŠKIŲ BENDRUOMENĖS CENTRAS	Pirmininkas Vladimir Kurilo	
10. NEVAINIONIŲ KAIMO BENDRUOMENĖ	Pirmininkas Jonas Abloževičius	
11. PABARĖS BENDRUOMENĖS CENTRAS	Pirmininkė Galina Molis	
12. POŠKONIŲ BENDRUOMENĖS CENTRAS	BENDRUOMENĖ PRITARIA Pirmininkas Ivanas Kuprijanas	
13. RŪDNINKŲ KAIMO BENDRUOMENĖS CENTRAS	Pirmininkas Daniel Bojarin	
14. ŠALČININKĖLIŲ KRAŠTO BENDRUOMENĖS CENTRAS	Pirmininkas Ivanas Vilkanec	
15. DAINAVOS BENDRUOMENĖS CENTRAS	Pirmininkė Stanislava Sakovič	
16. TURGELIŲ SENIŪNIJOS BENDRUOMENĖS CENTRAS	Pirmininkas Stanislav Moločka	
17. TABARIŠKIŲ BENDRUOMENĖS CENTRAS	Pirmininkė Marija Bogdievič	

6 PRIEDAS.

**KONSULTAVIMOSI SU SOCIALINIAIS-EKONOMINIAIS
PARTNERIAIS PROCESĄ (PRINCIPĄ „IŠ APAČIOS Į VIRŠŲ“)
PAGRINDŽIANTYS DOKUMENTAI**

KONSULTAVIMOSI SU SOCIALINIAIS-EKONOMINIAIS PARTNERIAIS AKIMIRKOS

KONSULTAVIMOSI SU SOCIALINIAIS-EKONOMINIAIS PARTNERIAIS AKIMIRKOS

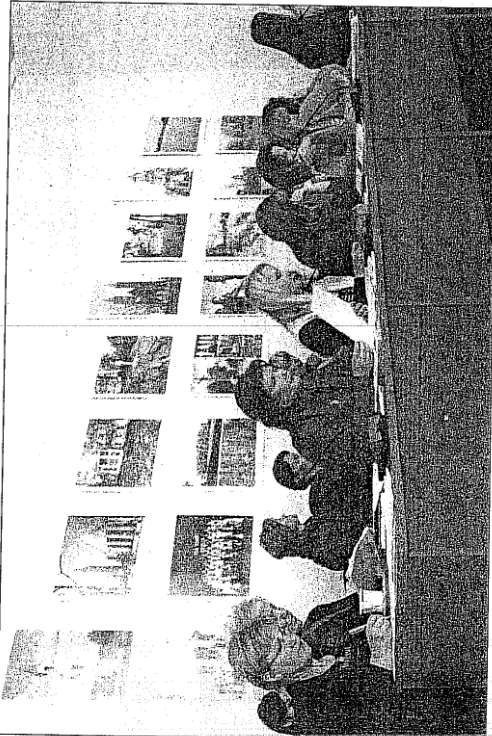
ная больница должна на- кие здоровые, их просто сути привело бы к фак- Продолжение на 2 стр.

СТРАТЕГИЯ ПРИВЛЕЧЕТ МИЛЛИОННЫЕ ИНВЕСТИЦИИ

Более восьми миллионов литов финансовой помощи из структурных фондов Европейского Союза может в 2013-2015 годах освоить Шальчининкский район. Подготовленная Шальчининкской группой местной деятельности стратегия проходит последние стадии утверждения. Это будет уже третья стратегия группы местной деятельности по освоению европейской помощи. В результате первых двух было освоено более семисот тысяч литов. Новая стратегия дает не только существенно новые возможности, но и ставит перед его авторами новые, более высокие требования.

структурных фондов будет успешно освоена. Теперь программу Leader+ сменила программа Leader.

В 2006 году группой местной деятельности была разработана стратегия «Улучшение качества жизни в сельской местности». Тогда были сформулированы два приоритета стратегии – развитие уверенности в себе у сельских жителей, путем увеличения их социальной экономической активности и создание удобных условий жизни. Целями стратегии являлось развитие активности, сельских жителей, усиление понятия общест- венности, увеличение экономической активности жителей, усиление

В семинаре приняли участие около ста представителей общественных, бюджетных организаций и индивидуальных предпринимателей.

Новая европейская программа является чининкская группой местной деятельности, что предусмотрено в программе Leader+, сумела накопить немалый опыт, который вселяет надежду, что преданная участная группа района финансовой помощи из европейских

Продолжение на 2 стр.

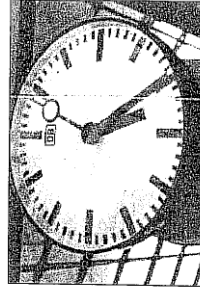
ощении о нарушениях в лесах. При возникновении подозрений о незаконном использовании лесных ресурсов или о других нарушениях, просим информировать по телефону доверия: Агентуры охраны окружающей среды Шальчининкского района – 8 686 49117, 8 380 51756; Полиции – 112; Шальчининкского лесничества – 8 686 150-96, 8 380 30102. На протяжении акции действующий телефон – 8 614 40072. Акция продлится до 9 ноября.

ХОТЯТ ЭКОНОМИТЬ НА ИВАЛИДАХ

Со следующего года ивалиды могут лишиться ежемесячной компенсации расходов на транспорт. Также в течение двух лет они могут лишиться пособия на покупку легкового автомобиля или его переоборудование. Если парламент примет соответствующие поправки к закону «О льготах на транспорт», то это позволит сэкономить 53,5 млн. литов. Сейчас ежемесячно ивалиды получают примерно 32 литов на транспортные расходы (0,25 минимального прожиточного уровня). Раз в шесть лет они могут претендовать на 4160 литов (32 минимальных прожиточных уровня) на покупку легкового автомобиля. Сейчас минимальный прожиточный уровень составляет 130 литов.

ПЕРЕХОДИМ НА ЗИМНЕЕ ВРЕМЯ

В ночь с 24 на 25 октября Литва перейдет на зимнее время. Стрелки часов будут переведены на час назад. Зимнее время в Литве действует 5 месяцев – до марта.

Жизнь - это не имущество, которое надо защищать, а дар, который нужно разделить с другими людьми.

Уильям Фолкнер